

UZUN YÜRÜYÜŞ

AYLIK

SİYASİ

DERGİ

SAYI: 31

400.000 TL.

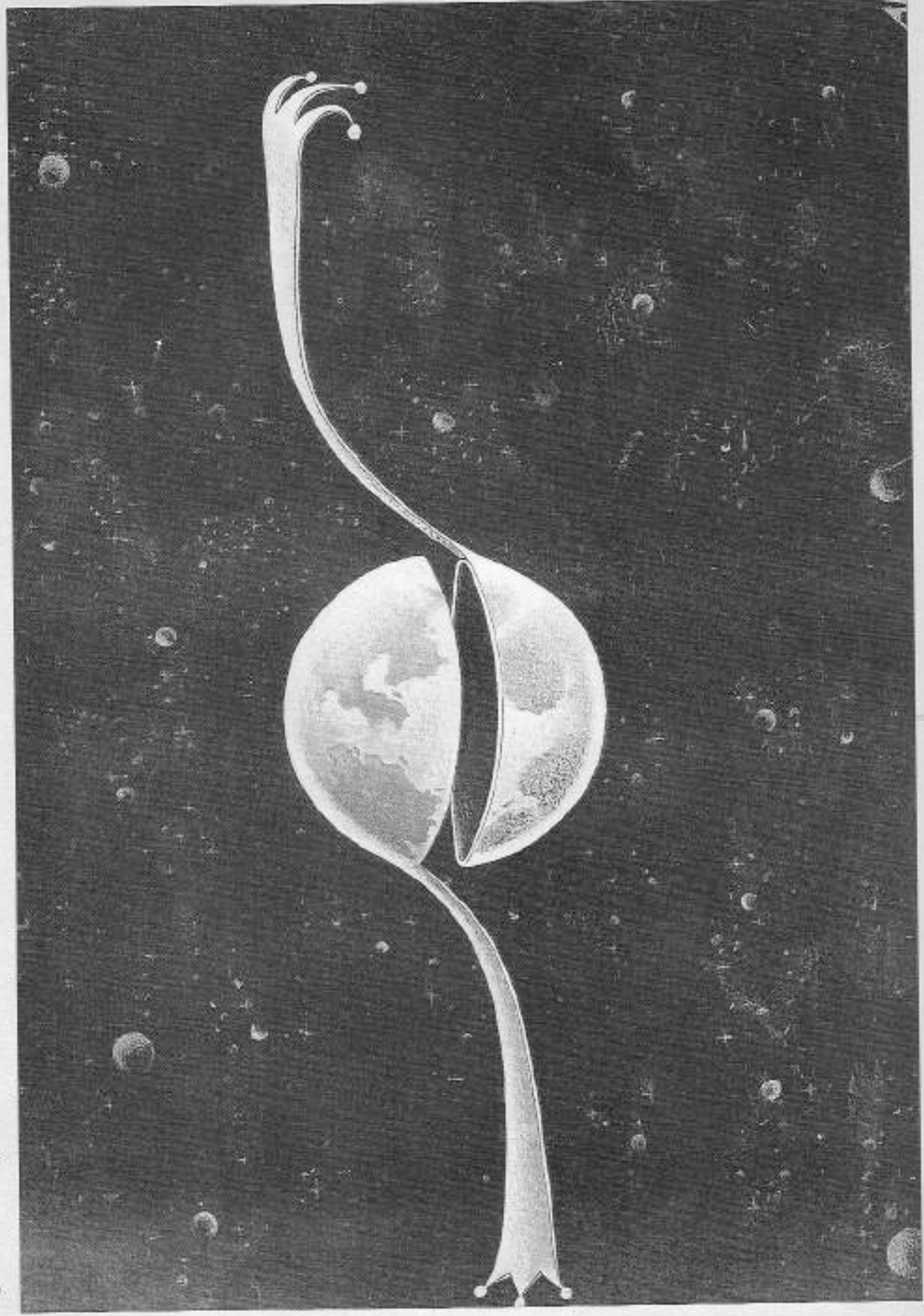
EKİM '98

İLKELERİ YAŞAMAK,
HAYATA GEÇİRMEK...

ISSN: 1301-9103

Merhaba,

Otuz birinci sayımız yine 80 sayfa. Ve dergi fiyatını da dört yüz bin lira yaptık. Dergi fiyatını artırmamada ne kadar direndiysek de yeniden fiyatlandırma yapmakta zorunlu kaldık. Bu artışın nedenlerine, yaşanan ve yaşanmakta olan gerçeklik ortada olduğundan bir kez daha girmeyeceğiz, anlayışla karşılanacağını umuyoruz.

Dergimizin bu sayısında, özellikle Yüz Fikir sayfalarında yor alan yazılarımıza ilişkin söylenecek çok şey var.

Bu tartışmaların sürece hizmet eden, düzeyli, soğukkanlı ve olabildiğince kişisel-leştirmeden kurtarılarak yapıldığında çok daha verimli, dönüştürücü ve yetiştirici olacağına inanıyoruz. Tüm okur ve yazarlarımızın bu bilinçle davranmasını istiyoruz.

Biz bu sayımızda sadece bu yazılarda dili ve üslubu şimdilik bir kenarda tutarak, yaklaşımlarda kamplaştırıcı ve tekrarı bir tarzın bulunduğu nu belirtmek istiyoruz. Bunun da *Uzun Yürüyüş*'ün başından beri hassas olduğu ve ısrarla vurgu yaptığı niteliğe uygun olmadığını, önümüzdeki sayımızda bu konuda daha ayrıntılı ve yöntem sorununa ilişkin bakış açımızı, dergimize yöneltilen ağır eleştirilere dair yaklaşımlarımızı sunacağımızı ifade ediyoruz.

Sözkonusu eleştiri, tartışma yazılarını bu eleştirilerimize rağmen yayınlamamızın temel nedeni; yaklaşımların, bakış açılarının açık olarak ortaya çıkmasına hizmet etmesi ve tartışmalarda kimi yazıları yayınlamadığımızda -çeşitli yollarla diyalog ihtiyacını sağlayamadığımız durumda- yazar arkadaşların kendilerini dışlanmış hissetme eğiliminde görmelerini önlemek içindir.

Ayrıca dergimizin 64 sayfalık çapı ve her dergi sayısında sayfa sayısını artırdığımızda eklenen ekonomik yük göz önünde bulundurulduğunda yazıları her yazının özü, eğitici ve tekrarlardan uzak olma-

sının öneminin ne kadar fazla olduğu daha iyi anlaşılır. Gelişmeleri yorumlayan, tutum ve perspektif sunan, kitlelere siyasal bilinç taşıyan, soyut değil somut teşhirler yapan çalışmalara, politik gündemlere ilişkin açılımlara, araştırma-inceleme yazılarına ağırlık vermek kuşkusuz daha iyi olacaktır.

Aynı zamanda hemen belirtmeliyiz ki bu tartışmalar dergimize belli bir canlılık ve dinamizm de katmaktadır. İnsanları tartışmaya, sorgulamaya, muhakeme etmeye yöneltmektedir. Çapımız ve birikimimiz hakkında ip uçları vermektedir. Bu yönüyle tartışmanın iyi olduğunu bir çok yazımızda ifadeledik. Ve aslında bu noktada Uzun Yürüyüşçüler azımsanmayacak bir mesafe katetmişlerdir. Fakat soğukkanlılığın yitirildiği ve hasımlaşmaların görüldüğü yerde aşmaya çalıştığımız geri yanlarımızın hepimizde ne kadar etkin olduğunu bir kez daha görmüş oluyoruz.

Tartışma ihtiyacına dair farklı yayınların yaratılmadığı koşullarda, bu tartışmalarla derginin sürece ve hedeflene ne yeterince yanıt alamadığı, işlevini yerine getirmede daraldığını da söylemek zorundayız. Nitekim bu tartışmalar ve bu konularda dergimiz yazarlarının açılımları, bakış açımızı ifade eden değerlendirmeleri bu sayımızda önemli bir yer tutuyor.

Zelal Zel arkadaşımızın kadın okurlarımıza yaptığı çağrının karşılık bulacağını, kadın okurlarımızın yaşamda daha etkin olma yönü çaba ve üretimlerini bizlere yansıttıklarını umuyoruz.

Bu sayımızda da yer darlığından ötürü Melih Çetin, Mustafa Öz, Fatma Orakçı, Özgür Baran, Ali Can, Hakan Yalçın arkadaşların yazılarını değerlendiremedik. Önümüzdeki sayılarda değerlendirmeye çalışacağız.

32. sayımızda yeniden buluşmak üzere...

UZUN YÜRÜYÜŞ

EKİM 1998 SAYI: 31 (Ayda bir çıkar)

Fiyat: 400.000 TL/NDV Dahildir

İÇİNDEKİLER

İLKELERİ YAŞAMAK, HAYATA GEÇİRMEK	2
Ateş(i) kes(me) / CAN CEMAL	4
Örgütlenmede siyasal... (4) / UMUT ŞENGÜL	7
Şaküle uymak / KEMAL KARABULUT	11
Ekim Devrimi... / ALİ ŞAHİN	15
Filistin sorunu... (2) / T. DEMİRER-Ö. ORHANGAZI	17
Ötekinin tarihi / AYTEKİN YILMAZ	23
Marksizm ve ideoloji / BAYRAM KAYA	27
Kemalizm (4) / OTURAN ADAM	30
Anadolu (1) / SEVGİ YILMAZ	37
Ailesizliğe doğru / MUZAFFER ORUÇOĞLU	40
Her gün 8 Mart / MEHMET YEŞİLTEPE	42
'Kadın' konuşmaya davet... / ZELAL ZEL	45
Özgür Gelecek eleştirisi (2) / Z. EKİM-K. ARİN	47
Durum ve görevlerimiz / HÜSEYİN KARABULUT	55
İşte tartışıyoruz... (3) / HALİL GÜREL	57
Tartışma değil polemik... / İHSAN ASLAN	62
Uzun Yürüyüş hatfına dair / TALİP ÇAKMAK	67
Herşey insanın insanlaşmasına... / ERAY KILIÇ	74
Geçmişsiz gelecek / ALİ ÖZCAN	77

TOHUM BASIM YAYIN, GÖSTERİ VE ORGANİZASYON LTD. ŞTİ. ADINA

Sahibi ve Yazışmaları Müdürü CELAL TOKAÇ

Adres: İstiklal cad.

Turnacıbaşı Sok. Çeşme Han No:21/3

Beyoğlu / İSTANBUL

TEL: 245 54 24 FAX: 245 43 70

Dizgi: Tohum Basım-Yayın

Baskı: Yon Matbaacılık

Almanya İrtibat Adresi

Nuri Aslan, Florstadtstr. Str. 15
60385 Frankfurt am Main-ALMANYA
TEL: 0049 69 46999206

Avusturya İrtibat Adresi

Hüseyin Karabulut, Postfach 15
1061 Wien-AVUSTURYA
TEL: 0043 6764020104

ABONE KOŞULLARI:

Bir yıllık

Yurtiçi: 5.000.000 TL

Yurtdışı:

Altı aylık

Yurtiçi: 2.500.000 TL

Yurtdışı:

50 DM

Banka Hesabı: Hayati GÜNGÖREN T. İş Bankası
TL Hesabı / Galatasaray Şubesi: 736293
Pound/İngiltere Hesabı/Beyoğlu Şub.: 3179665
Mark/Almanya Hesabı/Beyoğlu Şub.: 3179670
VAKIFBANK/Şişli Hesabı/Beyoğlu Şub.(026) 4025312

İlkeleri yaşamak, hayata geçirmek...

İlkeler için savaşmak, onları hayata geçirmekten daha kolaydır!
Alfred Adler

Kapitalist-emperyalist kuşatmanın, emeğin köleleştirilmesinin üç boyutlarda seyrettiği, oldukça karmaşık görüngüler sunduğu günümüz koşullarında yabancılaşma, etkin olamama ve yaşanılanı bir alın yazısı-kadernuş gibi kabul etme, zincirlerini kırma yeteneğini ve gücünü gösterememe adeta bir insanlık sorunu haline gelmiştir. Zaten sömürücü sınıfların, kapitalist sistemin arzuladığı da budur. Onların bilinçli faaliyeti sonucunda bu noktaya gelinmiştir. Tüm fiziksel ve psikolojik yönetim araçlarını bu yönde seferber etmektedirler. Sorgulamayan/sorgulayamayan, düşünmeyen/düşünemeyen, omuzları üzerinde kendi kafasını taşımayan, kendini dahi tanımaktan uzak iradesiz kişilikler...Önemli oranda mülkiyetçi bir bencillikle yoğrulan, başkasını ezerek yükselme kültürüyle yaşayan bu kapitalist kültür ve yaşayış tarzı; çokça kullanılan insani kavramların içeriğini boşaltarak, adı var kendi yok haline getirerek, insanlığın

uzun yıllar zorlu mücadeleler yürüterek kazandığı mevzileri etkisizleştirmektedir. Bu mevziler üzerinde daha ileri atılımlar yapılmasında bu şekilde engellenmeye çalışılmakta-

dır.

Bu tarz, pratikte olmayan, yaşanmayan ama ihtiyaç olan yerleşmiş olan kimi toplumsal kazanımların söylemde bırakılarak, yaşayan olmaktan çıkarılması olgusunu üretmektedir. Bu aynı zamanda haksızlık ve baskılara karşı emekçi kitlelerin devrimci kalkışmalara girişmesinde önemli bir noktayı ifade etmektedir.

Kapitalist sistem; gittiği yere-bulunduğu ortama göre renk değiştiren, çıkar ilişkisi paralelinde siyasal kimliğini yanar döner bir şekilde farklılaştıran, ikiyüzlü, çifttestandarcı bir yaşayış biçimini, böylesi bir kültürü egemen kılmıştır. Toplum, bu yaşayış biçimiyle şekillenmiş, kendi temel değerlerini insanlığın mücadele içerisinde oluşturduğu onurlu erdemlerle besleyerek yaşamı kılma mücadelesini yükseltmede zayıf kalmıştır. Bu, en azından içinden geçmekte olduğumuz konjunktür açısından böyledir.

Toplumanın bu noktadaki zayıflı-

ğının anlaşılması açısından, toplumu aydınlatmak ve ileri taşımak ereğiyle mücadele eden öncü dinamiklere, kurumlara bakmak yapılacak ilk iştir. Kapitalist sistemin yaşayış biçimi ve ilişkileriyle ilk elden teorik planda hesaplanmış, çözümlemeler üretmiş; ikinci ve daha esaslı ayağıyla pratik planda bu algılayış ve yaşayış biçiminden kopmuş, ürettiği yeni yaşam felsefesinin ilkeleriyle alternatif kavrayış ve yaşam biçimini vücuda getirmeye koyulmuş, bu yönlü kurumlaşmalar oluşturmuş bir devrimci-sosyalist çalışma...

Kuşkusuz sınıf mücadelesi perspektifiyle tarihe ve bugüne yaklaşan Marksistler açısından kapitalist sistemin yaratmış olduğu bu yaşam biçimi ve kültürü her ne kadar genel planda ustalıkla çözümlenmiş ve öne sürülmüşse de; bu perspektifin iyi bir şekilde özümseyerek kendi coğrafyalarımız halklarının içinde bulunduğu sosyo-iktisadi-psikolojik-kültürel durumu tahlil eden çözümlemeler üretme pratiğiyle bunun somutlandığını söyleyebilmek mümkün değildir.

Sahip olduğumuz güçlü silahları işletme, bugünden yaşayabilir kalma becerisini gösterme yönlü öncülük görevlerinin gerektiği güçlülükte yapamadığı gerçekliktir sözünü etmeye çalıştığımız.

Bir oranda söylemlerleşmesidir ilkelerimizin. Teoride erdemli ve doğru olarak ifade edilenin pratikte işlememesidir. Teorik olarak yakalanamayan için denilecek söz kalmıyor zaten. Ki teorik duruşta içinde bulunan darlıklar ve üretimsizlikler pratik yaşayışların darlığının kaynağıdır da. Sosyalizm içine girmiş, onu içeriden kemiren burjuva yaşam ve algılayış biçimidir aşılması gereken.

Yani kapitalizm eleştirisi, bu kapitalist sistemin yarattığı toplumsal yapı, kişilikler ve yaşam biçiminin eleştirisi ve bu noktanın devrimci hareket üzerindeki etkilerinin eleştirisi yapılmadan, buralarda sağ'a-sol'a

bükülmeyen/sapmayan somut, derinlikli, çok yönlü ve kapsayıcı alternatifler üretmeden, gelişen zamana ve özgülere göre yenileme bir kimlik oluşturmaya devrimci bir hareketin kapitalizmi devirip, iktidarı elde etmesi mümkün değildir. Es kaza bunu başardığında ise hayata geçireceği şey eski sistemin yeni söylemlerle sürdürülmesinden başka bir şey olmayacaktır.

Devrimci değerlerin basitçe terk edildiği bir konjonktürde bunları sahiplenmek özenli ve uzağı gören, dikkatli davranışlar istemektedir. Devrimci değerleri sahiplenmek tepkilerle donatıldığında kimi yanlış ve olumsuzlukların hafifsenererek, görülmeyerek onların değerler hazinesine katılmasını getirebilmektedir. En doğru sahipleniş durumu, bu değerleri kendi yaşamında somutlamak olmalıdır. Değerleri yaşamın içinde üretmek olmalıdır. Bir ilkenin, değerlerin pratikte yüklenicisi, işleteni olmadan onun sloganvari savunucusu olmak fazlaca anlamlı değil aksine savunulan değerlere karşı güvensizlik yaratan bir olgu olma durumuna dönüşebilmesi itibarıyla olumsuz bir işlevde görebilmektedir.

Bütün ilkeler ve değerler, söylemde değil, insan yaşamında vücut bulduğu oranda somut anlamlar oluştururlar. Her birey kendi yaşam tarzında bunları ifade edebiliyorsa mesafe katediliyor, yeni, inşa edilmeye devam ediyordur. Yok eğer, söylem süslü ve keskin, üreticilik, yaratıcılık kör ise/söz ve yaşam başka bir yerde ise orada soru işaretini koymak, silkellemek zorundayız. Çünkü orada değişmesi gereken bir şeyler var demektir.

İlkeleri yaşatır kılmak daha zordur. İlkelerin çığırkanlığını yapmak kolaydır. İlkeler için mücadele azmiyle dolu olanlar bu ilkelere uygun yaşadıklarında, bu ilkeleri hakkıyla hayata geçirdikle-

rinde; bilimsel ve dürüst yaklaşımları, değerlendirmeleri sonucunda güçleri oranında samimice kendilerini ortaya koyduklarında devrim ve sosyalizm kavgasının daha da güçlenmesi, geniş kitlelerle buluşması mümkün olacaktır. Tutarsız, çift standartlı bir tarz bizi güçsüzleştirecek, insanlığı ileri götürme çabamızın işlevsiz olmasını beraberinde getirecektir.

İlke ve değerlerimizin geliştirilerek güçlendirilmesi, derinlikli çözümlemelerden süzülen, yeni dönemeçleri karşılayan yeni ilke ve değerlerin oluşturmaya, bu ilke ve değerlerin birer söylem olmaktan çıkarılması, yaşatılan ve pratiği sergilenen, pratiğe uygulanan birer dönüştürme silahı olması Uzun Yürüyüşçüler'in/Devrimci Özgürleşmeciler'in varoluş koşuludur. Kapitalizmi aşmanın, teorik-pratik alternatif olmanın kendisini ifade ettiği temel gövde burasıdır.

Ateş(i) kes(me)!

Can CEMAL

Adı diriliş ve isyan olan yürüyüşün ilk tempolu adımlarının atılmaya başlandığı 1984'ten günümüze kadar on dört yakıcı yıl geçti. Kıyasıyla ve -tüm "düşük yoğunluklu" söylemlere rağmen- en üst sınırdaki şiddetle süren savaş yılları.

Savaşın tek düze bir seyir ve aynı biçim taktiklerle devam etmeyeceği genel kabul gören doğrular. Bunların hangi evrede nasıl değişiklikler gerektireceği, hangi özgülde öncel olabilecek taktiklerin niteliğinin yaşamla uyum içinde olması durumu, savaş siyasetinin doğruluğunu verir.

Ulusal özgürlük mücadelesinin on dört yılında savaş esas, barış oldukça tali planda yürümüştür. Savaş siyasetinde taktikler esasta doğru, tali planda yanlışlıklar içermiştir. Her taktik karşı taktığı doğumuş, her başarı karşı başarıyı koşullamıştır. Modern bir dünyanın en modern ordularıyla uğraşmak, "teorinin griliğini" ifşa etmeye benzemiyor tabi ki. Bu noktada dışardan gazel okuyan çok sesli bir koronun olduğunu da biliyoruz.

On dört yılın savaş bilançosu karmaşık bir alt üst oluş, oldukça çeşitli etkiler, oldukça geniş bir deneyim hazinesi sunuyor. Savaşın, Kürt halkı ve ulusal özgürlük güçleri açısından kazanımlarını bütün dünyanın frekanslarında, medyasında yer edinimiyle de olsa tanıtlamak mümkün. Köleliğini kutsayıp, el pençe divan duran bir halkın, içten içe büyüyen yangınlarının patlaması ve bu diriliş dünyaya kabul ettirmesi; giderek tarihinde ilk kez zaferi bu denli yakın eden bir ulusal öz-

gürlük mücadelesinin gelişmesi, tarihsel bir haklılığın ve onun tarihsel yeneden yazımıdır.

Bu uğraş, çok büyük bedel ödemelerle birlikte yürüyecaktı. Savaş bir diriliş, ancak köklü bir yıkımın ortasında var edebilirdi. Onbinlerce gencecik yüreğin pınlarını kendi elleriyle çekmesiyle başlayacak, sürgünler, kıyımlar, katliamlar ve talanlarla toprağa parmak parmak, ruhuna acılı ve sancılı sancılı işleyecekti. On dört yılın kazanımları, kayıplar ve yıkımlar arasından elde edilecekti.

Bu gelişim seyri, politik ustalığı ve tüm yönlerin ince ayrıntılarını gözden geçiren yetkin çözümleyişleri gerektirecekti. Ulusal özgürlük güçlerinin kimi ciddi zaaf ve hatalarına rağmen, bu konuda başarılı bir seyir izlediğini yadsıyamayız. Bunun yanında, özellikle savaşın ilk yılları içinde -hatta 90'lara gelene kadar- izlenen kitle çizgisinde önemli hatalar yapılmış, Kürt ihanetçiliğinin gelişmesi ve karşı cephesinin güçlenmesine -istemeyerek de olsa- katkı sunulmuştur. Karşı-devrim cephesinin eline, kullanabileceği önemli silahlar verilmiştir. Bu politik açmazları, zamanla aşma -ve pratiğinde tanımlama ve öğretme kudretiyle- kendisini yenilemede önemli gelişmeler sağlamıştır.

Savaş taktiklerinde de esasta başarılı hattı yanında, dönem dönem 'sol' olarak ortaya çıkan taktikler nedeniyle önemli açmazlar yaşamıştır. 'Sağ' hataların da olduğu, ama bunların daha ziyade bölgesel düzeylerde olduğu söylenebilir. Savaş, kadro, kitle politikalarının birbiriyle birinci derecede ilgili olduğu varsayıldığında, kadro politikasında izlenen çizginin zaafı yan-

ları olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Ulusal özgürlük mücadelesi, Kürt realitesinin sosyal-siyasal statükosuna açılan yaygın ateşidir. Diriliş, ırkılma ve ayağa kalkışın ilk başladığı yerdir burası. Kalın feodal, ataerkil, despotik, dinsel baskıların cenderesindeki bir halkın kadınlarına bakışı ve devrimin o topraklara taşıdığı kan, kadınların hareketinde kendisini resimleyecektir.

Elbetteki ulusal özgürlük mücadelesinin kazanımlarına dair yazılacak çok şey olacağını biliyoruz. Fakat sorunumuz bugün açısından önemli bir politik yönelimi ifade eden daha farklı noktalara ilişkin olduğundan geçiyoruz.

Savaşın tek düze taktiklerle yürüyemeyeceğini genel anlamda hepimiz benimsedik. Ama pratik uygulanmasında bunu mantıklı ifadelendirdiğimiz söylenemez. Atılımın gerektiği koşullarda tedrici, tedrici davranmanın gerektiği koşullarda maceracı davranırsa, taktikler isabetsiz olmuş olur. Geleneğimizin '80 öncesi ve '80 sonrası karanlık dönemlerinde izlenen taktik hatalar bu yönlüdür.

Ulusal özgürlük güçlerinin ilk ateşkes ilanında tavrımız, "yanlıştır" olmuştu. Bu yanlış, kendi içinde bir dizi mantık mekanığı taşıyordu. "Hareketin önderliğinin karekteri, savaşın zafere gitmesini zaten engelleyecektir." Bu ve benzeri mantık yürütmeler, savaşı ve onun sosyal siyasal dalgalanmalarını kavrayamamanın ürünüydü. Hareketin önderliğinin niteliği, bu konuda taşıdığı açmazlar için bir yanı iken, birçok ulusal hareketin zaferinin kazandığı dünya deneyimlerinde görülen çokça örnek var.

İlk ateşkes, ulusal özgürlük güçlerinin savaş siyasetini güçlendirmesi açısından ciddi anlamda taşıyordu. Hareketin önderliğinin niyetine göre siyaset belirlemek yanıltı. Ateşkes, kendi içinde bir iç toparlanma, güç toplama, siyasi dengeler oluşturma gibi taktiksel işlevleri içereceği gibi, savaşın yarattığı yıpranma ve Kürt halkına dayatılanın, kavratılmasının açısından da anlamlıydı. "Bize savaşmaktan başka yol bırakılmamıştır" gerçeğini en iyi tanımlayan taktik politikalarından ilki ateşkes, ikincisi DEP, HEP, HADEP deneyimidir. Bunları ustaca kullanabilen bir öncülük, daha ciddi mücadele politikaları yaratabilirdi. Yaratabilirdi diyoruz, çünkü ulusal özgürlük güçlerinin bunu yeterince yaratabildiğini söyleyemiyoruz. İlk ateşkestən sonra girilen askeri aktivite, "savaşarak kazanmak bizim tek çözümümüzdür" şeklindeki politik düzlem oluşturmada yetersiz kaldı. Kitleyi mücadeleye kanallı etmede, "barış" çığırkanlığının önc çıkmasını gideremedi. '92 konseptiyle başlayan "yok etme" ve "topyekün yönelme" karşı taktiklerine rağmen, politik barış ortamının oluşmasına bir anlamda seyirci kalındı. Kürt coğrafyasının yakılıp yıkılması, sürgün, sorgusuz infaz, toplama kampları ambargo vb. gibi katliam politikalarıyla yıldırılan yığınların somut durumunu kavramada nesnel olunabildiği söylenemez.

Bu koşulların yarattığı 'barış' istemleri, ikinci ateşkesi doğurdu. 1990'lara gelindiğinde ve sonraki süreçte daha da boyutlanarak barış'a, barış politikalarına yöneldi. Oysa "barışın, Kürt halkının yürüttüğü mücadelesinin zaferiyle mümkün olacağı gerçeği" propagandanın ana eksenini olması gerekirken, ulusal öncülük de kitlesini yanlış biçimde şekillendirmeye katkı sundu. Uzlaşma ve köleliğe devam olarak işlev görececek olan "barış" istemleri, giderek kitleyi ayrı bir beklenti içine soktu. Bu durum, kitlelerin savaşta kaybettikleri ve bunun oluşturduğu etkilerle güçleniyordu.

Kürt halkının ödediği bu yakıcı bedellerin karşılığı bir kaç demokratik kırıntı olamaz, olmamalı. Bu gerçeği çarpıcı biçimde işleyecek olan yine esasta ulusal öncü güçler olmak zorundaydı.

Yine değinme gereği dayduğumuz bir yön de parlamento olayıdır ki, bu

da, savaş ve barış ikileminde, Kürtler'e savaşmaktan başka bir yolun kalmadığını tanımlayan önemli bir deneyim, parlamentoyu teşhir eden ve bununla birlikte Kürtler'e tahammülü, onların demokratik kurumlarına biçilen misyonu gösteren önemli verilerdir. Aynı zamanda 'parlamentodan yararlanma' politik taktiğinin güncel somut ifadesi olmaktadır. Kürt milletvekillerine karşı takılan tavırlar ve uygulamalar ciddi biçimde savaş politikalarının geliştirilmesine sunma durumu yeteri bir nitelikte devam etmedi.

Ateşkes ilanı ve demokratik mücadele kanallarını zorlamak, taktiksel kazanımlar sağlamıştır ve bunun yarattığı araçların yeteri derecede yerinde kullanıldığı söylenemez.

İkinci ateşkes birinci kadar yerinde ve aynı etkide değildi. Denenmeyebilirdi belki, ama, denenmesinde yararlar da sağlayabilir özellikler taşıyordu.

Burada, soruna stratejik bir değişim mi? Ya da olaya taktiksel mi bakılıyor sorusunda, kimi niyetler üzerine polemik yürütmenin ötesinde, ulusal özgürlük önderliğinin kimi girişim ve açıklamaları sorunun sadece bir taktiksel içenik taşımadığı, karşı tarafın yaklaşım göstermesi durumunda kimi yeni uzlaşmaların yolunun açılacağı imarelerini veriyordu. Öcalan'ın ABD başkanına yazdığı mektup, bu yaklaşımın somut imarelerini taşıyordu.

Bu eğilimin, "otuz yıl savaşsaktı geleceğimiz nokta burasıdır" sözlerinde de ifadesini bulmakta. Bütün bunlar, uluslararası koşulların zorlaması, Kürt coğrafyasındaki savaşın acımasızlığı, iç etkiler ve savaşta yaşanan tikanlıkların aşılamanasının çıkmasını taşıyor ve bu zeminden kaynaklı olarak güçleniyor.

En son 1 Eylül'de tek taraflı ilan edilen ateşkes sürecine geldiğimizde, yukarıdaki eğilimin giderek daha da belirginleştiğini görüyoruz.

Savaşın egemen karşı cephe açısından da yarattığı açmaz ve sorunların giderek boyutlandığı, sertlik yanlılarının plan ve uygulamalarının da sonuç vermediği, ulusal özgürlük güçlerinin yenilgisinin bu aşamada mümkün olmadığı görülmektedir. "Bu ülkede Kürt yoktur, Türkler'in farklı lehçe konuşan kavimleri var." söylemleri geri tepmiş, Kürtler kabul edilmiş, en son, "verecek bir karşı toprağımız yok" genellemesinde birleşmiştir. Savaşın

yarattığı açmazların savaşla çözülemeyeceği giderek daha çok kendisini kabul ettirince ve bu durum devletin çete niteliğinin teşhir olmasıyla birleşince kimi demokratik kırıntılara yeşil ışık yakan çevreler oluşmaya başlamıştır. Özellikle ordu içinde böylesi bir eğilimin olduğuna dair kimi işaretler söz konusu.

Öte yandan, ulusal özgürlük güçleriyle muhatap olma ve ateşkes sonrası "barış" görüşmelerini başlatmak gibi, savaş güçlerinin bu ilişkisine Türk egemen burjuvazinin ırkçı bileşenleri engel teşkil ettiği gibi, çuşan-oluşturulan, şoven-ırkçı kamuoyu da buna cevap verecek duruma gelmemiştir. Bu nedenle, savaşın tüm olumsuz sonuç ve gelinek noktadaki açmazlarına rağmen, ateşkes açık olumlu yanıt vermeleri yakın zaman açısından mümkün görünmüyor.

Ulusal özgürlük güçlerinin son ateşkes açıklamalarında, kimi duyum ve izlenimlerin dikkate alındığı vurgulanıyordu. Açık ki, savaş koşulları Türkiye kesiminde de ciddi hoşnutsuzluklar, bıkkınlıklar açmazlar doğurmuştur ve bunların içinden kimi çevrelerde sorunu barışçı görüşmelerle giderme istemleri yaratmıştır. Bu biraz da, ulusal özgürlük güçlerinin, kimi demokratik taleplerin kazanılmasına razı olabilecekleri izlenim ve işaretleriyle güçlenmiştir. Ya da genel anlamda, sistemin güdümündeki tüm siyasi çevreler -buna İP'te dahil- ülkenin 'bölünmesi' safsatasına sarılmaya devam etmekte ve statükoyu korumaya tam destek vermektedirler.

Son ateşkes, egemen burjuva devletin birçok uygulamalarıyla, kirli siyaset, yolsuzluk, mafya-siyasetçi-kontra ve devlet ilişkilerinin açıkça ortaya çıktığı; sermaye çevrelerinin kendi içinde dönemin en çelişkili süreçlerinden geçtiği tabandan ciddi hoşnutsuzlukların ve kaynaklarının yer yer sese döndüğü, Türkiye emekçilerinin hareketinin kimi umutlu imareler verdiği, gençliğin kıpırdanma evrelerine işaret ettiği, örgütlü devrim güçlerinin yeni bir toparlanma evresine hazırlanmaya çalıştıkları ve ortak hedeflere yönelmede umut verici gelişmelerin yaşandığı, Kürt halkının sefaletinin, kıyımının son sınırına dayandığı ve yeni patlamaları kaçınılmaz kıldığı savaşın yeniden tek çözüm olduğunun daha da belirginleştiği koşullarda gün-

deme geldi. Ayrıca ulusal özgürlük güçleri açısından üst bir savaş pratiğinin hissedildiği ve gelişmeye açık şartların verildiği; koruculukta ciddi çözümler ve dağılma durumlarının görüldüğü, kapsamlı "murat operasyonları"nın, muratsız kaldığı koşullar da oldukça belirgin.

Birinci ve ikinci ateşkesin kazanımları, "savaşın geliştirilip güçlendirilmesinde", savaştan başka onurlu bir çözüm yolunun kalmadığında düşünülünce, ve siyasal-iktisadi-kültürel-psikolojik, koşulların devrim lehine geliştiği, '94 sonrası başlayan kısmi gerileme koşullarını tersi bir yükselişe doğru evrilme imareleri taşıdığı durumda yeni bir ateşkes, kazanımları yanında ciddi biçimde yanlış bir politik motivasyon oluşturacaktır. Kazanımları; öncelikle olarak TC egemenlerinin açık ve gizli bir 'barış' görüşme sürecine girme ihtimali yakın dönem açısından olanaklı değil ve bu nedenle ateşkes, -niyet ne olursa olsun- fazla uzun ömürlü olacağı benzeriyor. Silahları bırakma tavrı içine girilmediği sürece; ateşkesin yeniden bölünmesi, -içinden geçtiğimiz koşullar açısından- kaçınılmaz gibi görünüyor. "Silahları bırakmayı kimse bizden istememel" söylemleriyle, ulusal özgürlük güçlerinin böylesi bir intihara kalkışmayacağı, -yani silahları bırakmayacağı- bugün açısından görünen bir durum.

Bununla birlikte ateşkes süreci fazla uzun sürmeyecektir. Bunun işaretleri de, özellikle güneydeki operasyonların yoğunlaştırılmasında yansımaktadır. Bunun sonucunda kazanım, savaşmanın tek yol olduğu-olacağı bu sürecin sonunda bir kez daha tanıtılacaktır. Öte yandan, hareketin kendi toparlanma, güç toplama, yeni düzenleme ve taktiksel politik dengeler oluşturmada hedeflediği noktalara ulaşma imkanları sağlayabilir. Yine, son iki yıllık 'barış'çılık istemlerinin oldukça gelişmiş olduğu gözlemlendiğinde, bu süreci yeni bir ateşkesle noktalama ve daha zor süreçlere göre kitleyi yeniden bir savaş kaçınılmazlığı düzleminde şekillendirmenin manivelası haline getirilebilir. Bunlar, ateşkes taktiksel politik eylem biçimi olarak ele alındığında sağlanabilecek kazanımlardır. Fakat bu, bir politik taktik olarak değil de, stratejik evrilmenin görüngüleri halini alırsa, yani işaret ettiğimiz yanlış eği-

lim düzleminde uygulamaya sokulmussa yukarıda bahsettiğimiz kazanımlar ya elde edilemeyecek ya da başkaca bir yol kalmadığından zorunlu olarak bunlara başvurulmuş olunacak. İstemlerimiz, bunun -dışa tam bir açıklıkla sunulamayacağı anlayışı bazında- taktiksel bir süreç olarak ele alınmış olması yönündedir.

Öte yandan sürece uygun düşmeyen ateşkesin, yukarıda bahsini ettiğimiz stratejik düzeyde liberalleşme ve uzlaşma eğilimlerinin ortaya çıktığı koşullarda, ateşkesin de bu stratejik eğilimin yansıması ve somut ifadesi olması durumunda; ileri dönemin savaş stratejisi açısından, kitlelerin savaşa göre şekillendirilmesi ve kanalizasyonu noktasında savaş gücünün zafere kilitlenmesi açısından Türkiye devrimci gelişimleri üzerinde yarattığı/yaratacağı etki açısından ciddi olumsuzluklar koşullayacaktır.

İç düzenleme ve yeni vuruşlar için geri çekilme gibi taktiksel haklılığın ötesinde, -ki bunlarda kamuoyuna yeterince açık değil ve bizler bunların olabirliğini kabul ederek, bu konuda anlayış ve anlama çabası içinde bulunarak bunun gerekliliğinin ötesinde- genel politik mecrada yaşanan ruh yitimini, güvensizliği, bıkınlığı, tedirginliği boyutlandıracağımı, savaşa göre motivasyonu tersi yönde güçlendireceği ve bu evreden sonra savaşın koşullarının daha da ağırlaşacağını düşünüyoruz.

Savaşa devam diyen, özgürleşmeyi, gerçek barışı, kurtuluşu bu savaşın zafere taşınmasında gören bir hareketin bu sürece denk düşen politik taktiği, savaşa kencellemek olmalıdır diye düşünüyoruz.

Kürt halkının tavrını ortaya çıkaracak olan yeni politik taktikler de olanaklı. "Kürt halkı 'aynıktan' yana değil" şeklindeki yönlendirme, geri mevzilere tutunma, ve kitleyi de buna göre motive etme durumu olur.

Savaş kendi sürecinin en haklı, en gerekli, en meşru olduğunun belirgin mesajlarını verdiği bir evrededir. Yüklenilecek noktalar, kaçınılmaz olmanın, dayatılmanın, son çare olarak elimizde var olanın öne çıkartılması ve ateşe hız verilmesidir.

Ateşkes bu koşullarda fazla uzun ömürlü olmayacaktır ve olmamalıdır da. Kürt halkının özgürlükten yana savaşa yüklenmesi zorunludur. Başka se-

çenek kalmamıştır.

Öte yandan, önümüzdeki seçim süreci Kürt halkının özgürleşme ve Türk halkının destek sunması tavrı olarak seçimler HADEP nezdinde bir referandum niteliğinde ele alınmalıdır. Yani HADEP parlamento milletvekili gönderme esasına değil, Kürt halkının tavrını ortaya koyma, aynı zamanda dışındaki devrimci-demokrat hileşenlerin de desteğini ortaya çıkaracak olan ve egemenlerin tüm yolları kapattığı biçimiyle uygulanamayan referandumun, seçimler ve oy kullanma vesileyle HADEP'de ifadelendirilmesi anlamlı olacaktır. Referandum niteliğinde ele alınacak seçim sonucunda parlamento milletvekili gönderilebilir olsa da, esas olan Kürt halkının iradesini ulusal özgürlük talebi olarak ortaya çıkarmak olmalıdır. Parlatonun teşhir edilmesi olayı da Kürt halkı açısından tamamlanmış olmakla birlikte, hâlâ kimi özgün teşhir yanları da taşımaktadır.

Bu noktada "ateşkes", seçimin yapıldığı evrede ve tam da Kürt halkının iradesini yansıtmaya ve ona imkan tanıma amaçlı olmuş olmasının anlamı çok daha farklı olurdu. Bu her iki konu da, bir ana sorunun siktet merkezine bağlıdır. Ve genel stratejik planlar nezdinde farklı bakış açılarıyla ele alınabilecek niteliktedirler. Dolayısıyla, sorunun formülasyonu ve onun yorumlanışına dayanacağı stratejik amaç önemlidir.

Ulusal özgürlük güçlerinin her ateşkes sonrası, "bunun bir taktik olduğunu söylemiştik" söylemleri yeterli doygunlukta değildir. Zorunlu kimi süreçlerin işleyişi içinde, zorunlu kabul görülenlerle, bilinçli eğilimlerin ürünü olan politik yaklaşımları birbirinden ayırmak da zorlaşıyor. Biz bu konularda önyargılar oluşturmaktan ve bu yargılara göre değerlendirme yapmaktan kaçınmaya çalışıyor, olayları somut deneylere dayandırmayı daha doğru görüyoruz ve dostane destek sunmak açısından da, kaygılarımızı açık, samimi ve düzeltici nitelikte dile getirmeyi uygun buluyoruz. Yanlış bir yönlendirme durumu, ciddi açmazları koşullamaktadır ve bunun savaşın kaçınılmazlığı yönünde düzeltilmesi gerektiği kanısındayız. Kürt halkı, Kürtlüğünü dahi on dört yıllık bir yıkımın ve yok olmanın içinden geçerek elde etmiştir. Ve gelecekte vazgeçemeyiz. Hâlâ tek yol devrim.

Örgütlenmede siyasal doğrultu (4)

Umut ŞENGÜL

X) ÖNCÜ ÖRGÜTLENME VE KOLEKTİVİZM

Devrim kendi araçlarını yaratarak ve onların en üst aktivitelerine dayanarak gelişip zafere ulaşabilir. Örgütlenme sorunları en temel gereklerin ifadesi olacaktır. Bu gerekler özgünlüğünde de, devrimin gerçekleşmesinde zorunlu ilk araç, devrimci bir komünist partisinin yaratılmasıdır. Bu, önceki bölümlerde değindiğimiz gibi, tamamen dünya iktisadının ve sosyal oluşumlarının koşulladığı zorunluluklardan dolayı böyledir.

Örgütlenmeler sorunu ele alınırken, öncü örgütlenmesinin esasa oturtulması ve bunun diğer örgütlenme biçimlerini ortaya çıkarılmasında ön basamak, ana yönlendirici olması anlayışı doğrudur. Bu, hiçbir biçimde, diğer örgütlenme modellerini es geçileceği ya da hafifseneceği anlamına gelmez. Fakat tarihimiz incelendiğinde bunların bolca örnekleri görülecektir. Esas ve tali ayrımları yapılırken, ihtiyaçlar ve bu minvalde politik belirlemeler, çoğu kere tek yanlı, yetersiz veya abartılı biçimde ele alınmıştır. Bunların düzeltilmesi, pratik zorunlulukları kavramak ve bunları derin teorik açılımlara kavuşturmakla olanaklıdır.

Bu bölümde daha ziyade öncü işleyişleri, oluşumu ve kolektivitelerin

geliştirilmesine dair kimi irdelemelerde bulunmaya çalışacağız. Bu sorunlara eğilirken de, sürecimizin tanıttığı gerçeklere vurgu yapmayı ve onların kendisinden öğrenmeyi önemseyeceğiz.

Öncü örgütlenme her şeyden önce bir organsal faaliyetin en üst ifadesi demektir. Bu üst ifade, nitel bir derinlik ve birikim, işçi ruhuna bürünmüş fedakarlık, bilimsel felsefi aydınlanma ve çok yönlü yoğunlaşmış en ileri sınıf kültürüyle ifadesini bulacaktır. Eğer bu özellikler zaaflı olur, ya da zaafa uğrarsa, orda örgütlenmenin adı ne olursa olsun, teorik genellemeleri neyi içerirse içersin doğru ve nitel bir aktivite oluşturulamayacaktır.

İşte öncel bir sorun olarak kolektivizm, insan ruhunda ve bilinçli devrimci eylemin niteliğinde ortaya çıkar. Kimi şematik örgütlenme modellerine uyum; saydığımız bu gerekler yoksa, hiçbir anlam ifade etmeyecektir. Burada da insan unsuruna gelip dayanınız.

İnsan -ve konumuz özgünlüğünde de örgütlü insan ya da öncü birey- yöntemsel bir düşünce bütünlüğüne ve örgütsel faaliyetin yetkinliklerine ulaştıkça, kolektivizm ve öncülük somut durumlar alır.

"Sanatçının iyisi düşünürdür, düşünürün iyisi sanatçıdır" (A. Timuçin) Bu deyim kolektifin insanı açısında da anlamlıdır. Her kolektif bireyi proletaryanın en üst bilinç edinimlerine ulaşmış ya da bu amaca yönelmiş, hem bir düşünür -aynı zamanda

iyi bir düşünür- hem de bunu yaşamda maddi güce dönüştüren, hassas ve estetik yetileri olan bir sanatçıdır, ya da öyle olmak zorundadır. Nitelik sorununda öne çıkamayan kolektif insanı, iyi bir sanat estetiği ve iyi bir maddi güç yaratamaz. Hangi organsal bileşimde yer edinirse edinsin bu durum değişmez. Devrim faaliyeti çok yönlü bir sanat uğraşısıdır aynı zamanda. Bir kolektif insanı yalan söylüyorsa, ya da faydacı ve bireysel çıkarları gözetiyor, uyanıklıklar yapıyorsa orda organsal bir faaliyetin nitelikli olmasından bahsedilemez ve aynı zamanda bu tarz yeniyi oluşturmada, yığınları yönlendirmede etkide bulunamaz.

Geçmiş süreçlerimize baktığımızda, benzeri onlarca şeyle karşılaşıyoruz. Bunlar bugünde yaşamı tamamen terk etmiş değerlerdir. Toplumsal gerçeklik sürekli olarak göndermeler de bulunmaktadır.

İnsan niteliğini önemsemek, kolektiviteyi işlerli kılmanın ilk gereklerinden. Yöntemler ve kurallarla çevrili dünyanın faaliyetçileri de kendi yöntemsel sorunlarını çözmek, kuralları belirlemek zorundadırlar. Devrimci faaliyetlerde devrimci kurallar koymadan ilerlemek hem mümkün değil, hem de felsefenin özüne uygun değildir. Her yanın kurallarla çevrildiği bir yer kürede, kuralsız bir devrim -ki iradi ve zorluklarda en ilk sırada olan ve en çok kurala ihtiyaç duyan devrim- ancak ütöpik düşünümüzün sınırlarında kalan biçimiyle mümkün olur.

Öncü örgütlemeler, bir dizi iç işle-
yiş kuralına, ve kendisini şekillendi-
ren ana ilkelere sahip olacaktır. Top-
lumsal bilgi bilim süreçleri bu zorun-
lulukların gerçeklik -gerçekçi- old-
uğunu öğretmiştir. "Bu kurallar ve il-
keler bütünü olmazsa, devrim olmaz"
gibi kesinlikli önemler içerirler. İlke-
ler ve kurallarla somutlanamayan
devrimci örgüt modelleri ve devrimci
eylem biçimleri başlamadan boğul-
maya, yok olmaya mahkumdurlar.
Her örgütsel model, ve onun işleyiş
anlayışı genel politik düzenlerinde
belirleyeni olan toplumsal realiteden
ayrı olarak düşünülemeyecek kadar
yaşamın nesnellğine bağlıdır.

Leninist parti öğretisi, emperya-
lizm ve proleter devrimleri çağının;
zorba burjuva diktatörlüklerinin ve
daha diğer biçimlerini koşulladığı re-
alitede olgunlaştı. Ve giderek bir dizi
ilke ve kural ile işleyiş düzeneğini
oluşturdu. Bunlar bugünde genel ge-
çerliliğini korumakla birlikte, her ta-
rihsel kesit ve özgün alanda benzeş
biçimler edinmeye de açıktır. Bundan
çok karşıt şeyler değil, ilkesel olanın,
güne, yere, sosyal gelişmeler ve kül-
tür boyutlarına göre biçimler alması-
dır.

Faşist diktatörlüklerin, gerici zor-
ba burjuva iktidarlarının yaşandığı
her özgülde illegal bir devrimci ko-
münist parti ve buna uygun şekillen-
me aynı iken, bunun her özgülde ken-
di sertliğini esnekliğini, demokrasi
yada merkeziyetçiliğini, genişliğini
ya da darlığını betimleme durumu,
gözetilen yanlar olacaktır. Örneğin
ağır savaş koşullarındaki bir öncü
mekanizmanın, görece daha uygun
ortamlara göre daha merkezci daha
katı olmasının mümkün olduğu ya da
olacağı gibi.

Kolektifin her şart ve koşulda il-
keli davranışları ortaya çıkarabilme-
sinde kitlesinin -bileşenlerinin- poli-
tik, kültürel yetkinliği belirleyici bir
etmendir. Deneylerimiz göstermiştir
ki, çoğu kere genel kuralları tekrarla-
yıp durmak; bireysel, grupsal hesap-
ları gizlemek amacını taşımış ya da
ona uygun hale getirilmiştir. Bunun
uygun koşullar bulması, kendisini ya-
şatması tamamen kolektifin genel ni-
telik boyutlarına bağlı olmaktadır.

XI KOLEKTİFİN İŞLEYİŞ KURALLARI VE TÜZÜK

*"Devrim deneyiminden geçmek,
devrim hakkında yazmaktan daha
güzel ve daha yararlı" Lenin*

Genel anlamda kolektifin ilkeleri-
ni, kurallarını ve bunların toplam so-
mut ifadesi durumunu yansıtan tüzük
işlerliklerini teorize etmek, ya da bu-
nları deklare edilmiş bültenler haline
getirmek sadece başlangıç olma-
dır. İlkeler ve kuralların tümü, yaşa-
ma cevap verdiği ve onda sinandığı
oranda gerçekçi olup olmadıklarını
tanıtlar, gerçeği yansıttıkları oranda
kalıcılaşırlar.

Tüzük, genel işleyiş kurallarının
basit formülasyonudur ve bir kere ge-
nel hatları belirler tarzda ortaya çıktı-
ğında yaşamı yönlendiren ilkeler
olurlar. Her örgütlülük zorunlu bir iş-
lerlik kuralına bağlı olur ve buna ba-
ğılı olarak şekillenir.

Fakat bilinen, deneylerimizle ta-
nitilmiş kimi gerçekler, bu genel
formülasyonların, kural ve kaidelerin
de her özgün ayrıntıyı cevaplayama-
dığı durumda yorumu açık olma-
da, böyle olunca da farklı biçimlerde uy-
gulanabilmektedir. Kimi kerede key-
fiyetçi tutumlar sayesinde, açık kural-
ların üzerinden yüksek atlamalarla
geçilmektedir.

İlkeler ve daha güncel yanılarıyla
kurallar; sosyal yaşamın kendisinde
tanıtlanmamış haldeyken yaklaşık
doğrular olarak ussal duyumlar halin-
de bulunur; deneyimler içerisinde de-
ğişir, zenginleşir, güçlenir ve maddi
güç olarak ortaya çıkarlar. Tam da
burada; her örgütsel aktivite en başta
bu prensiplerden hareketle kendisini
var eden ve geliştiren erimlere ulaşır.
Dememiz o ki, işleyiş kuralları sade-
ce gerekli değil, yaşamsal bir zorun-
luluktur.

Tüzük, bir kurallar dizininin bütü-
nüdür ve yöntemsel bir çalışmada
uyulması gereken noktaların sade for-
mülasyonlarını sunar. Kolektif ferdi
olmak, en başta bu formülasyonların
karşısında kendi pozisyonu ile hesap-
laşmayla başlar. Yani bireyselliği bir

yana bırakıp, kolektifin aktivitesi
içinde bireyi toplumsallaştırmak ilk iş
olduğu gibi, bunun belirlenen kural-
larına uyum sağlamak gibi hayati so-
runlarda, "ben" ile ciddi bir hesaplaş-
ma demek olacaktır.

Dökülme, dağılma ve çözülme
dönemlerinde "ben" çoğu kere ray-
dan çıkar. Ve kolektifin her kuralını
sıkıcı ve gereksiz görmeye başlar.
Kuralları -yani tüzüğü- kendi "ben"i
doğrultusunda yorumlamaya sunar ve
ondan faydalanmanın ince hesapları-
nı yüklenir. Bu, örgütsel planda, men-
şevizmin liberal aydın tavrı olarak
ifade edilebilir. Kurallar sıkıcı olur
ve disiplin zor gelir. Bu tür koşullar-
da demokrasi taraftarlığı çok yaygın-
laşır ki, aslında çoğu kere sahtedir.

Devrim deneyimleri bunun onlar-
ca türünü gösterdi. Tabi bunun tersi
de olanak dahilinde ve genellikle li-
beral rüzgarların cezası olarak aşırı
"kuralcılık" şeklinde, aslında içi boş
kualsız ama söylemde keskin bir tü-
zük yanlılığı çıkar ortaya. Bu durum-
da olanlar genelde kendisine karşı li-
beral aydın serbestliği tanırken, ya-
nındakilere ya da "altakilere" keskin
bir "Marksizm" uygularlar. Kendisine
gelince ilkeleri unuttur, başkasına il-
kelerle hücum ederler.

Bu yanlış uygulama biçimlerine
karşı mücadele etmek, herkesin elin-
de bir tüzük kitapçığıyla gezmesini
gerekli hale getirir ki, oldukça da ka-
ba bir biçimdir bu. Oysa temel mese-
le, tüzüğün kendisini de biçimlendi-
ren, genel politik yaklaşımlarda de-
rinleşmeyle ilintilidir. Tabi bu tüzük
kurallarından bi haber olmayı gerek-
tirmiyor, aksine; bu politik derinlik,
tüzük kurallarını da açumlayan ola-
caktır.

Örgüt ve kural bir bütün ve iki
ana çağrışımın göbek bağıdır. En sı-
radan burjuva partisinde dahi bir dizi
kurallar yığını vardır. Bugün kimi tar-
tışma merakı sarmış arkadaşlarda,
"herkes kararlara katılmalı", "bir kaç
kişi karar alıp herkes adına sunma-
malı" şeklinde nei-düğü belirsiz, ve
hiçbir örgüt prensibi taşımayan, hele
hele devrimci komünist bir hareketin
en temel işlerlik kurallarını dahi içdi-
ş eden, kime hitap ettiği, hangi aklın
sözcülüğünü yaptığı belli olmayan

acayıplikler dünyasında gezinmekte olan savunular yapmaktalar.

Bir yandan Leninist parti öğretisini yadsımadığını söyleyeceksin, bir yanda "herkes kararlara kanısın" diyeceksin. Bu herkesten "partili herkesin" kast edilmediği açık. Zaten partililere böyle bir çağrı deli sağması olur. Çünkü kolektif mekanizmayı o irade bütünü belirler.

Yine bir yandan Leninist parti öğretisini yadsımadığını söyleyeceksin; öte yandan merkezi atamalar, görevlendirmelere, iç hiyerarşiye karşı çıkacaksın, "herkes oy kullanıp idarecisi seçsin" diyeceksin.

İşte bu noktalarda, bir ikilemi karşı karşıya koymak zorundayız. İlkelimiz neye göre şekillenecek? Leninist parti öğretisine göre mi? Ya da tam da "herkes partiye üye olabilir, dolayısıyla oyda kullanabilir," diyen menşevik öğretilere göre mi?

İlke ve kurallarımız, düşüncelerimizin somut göstergeleri olacaktır. Ve eğer Leninist-Maoist düşün dünyasını takipçileri durumunda isek, bu konuda parti öğretilerinin açık olduğu çok kesin. Üstü örtük biçimde kitle partisi savunularını, KP'lerde hayata geçirmeye çalışmak ve bir de bulunmaz Marksist pozları takınmak; çığ bir hilekarlık değilse çocukçadır.

Leninist parti modelinin en belirgin bilinen ana hatlarının başında; karar mekanizmaları ve bunların hayata geçiriliş biçimleri vardır. Konferans ve kongreler en üst karar mekanizmalarıdır ve burada tüm kolektif bireylerinin iradesi çıkar ortaya. Ve bunların tümü, profesyonel parti faaliyetçilerinin üyelerinin ürünüdürler.

Şimdi bu noktada, devrimci özgürleşmecilerin tavrı ve özgünlüğü üzerine kısaca duralım. Devrimci özgürleşmeci irade, en son sosyalist forumda kendisini ifade etmiş ve önüne yeni süreçler koymuştur. Bu süreçlerde kimi sorunlar üzerine tartışmak, somut ve özgün teorik doğrultuları saptamak için tartışma evreleri belirlenmiş, bu evreler içinde tartışılacak konuları saptamıştır. Doğru veya yanlış, veya eksik ama belirlenim böyle. Tartışmayı ise, sadece kendi bünyesiyle sınırlı görmeyip, özellikle de süreçten kaynaklı sorunların kapsamı ve

genel kamuoyuna mal olmuş biçimleriyle birlikte; kendisine yakın güçlerin veya devrimci dost çevrelerin de eleştirisi, öneri ve çalışmalarını birer katkı haline getirmeyi düşünmüştür. Fakat karar mekanizmalarını iradenin dışına taşımamıştır ve zaten böyle olması da düşünülemez. Kararlar elbet, parti bünyesinin örgütlü faaliyeti dahilinde alınır ve buna uygun davranılacaktır. Bu, Leninist parti modelinin gereğidir ve örgütlemeye, örgütsel faaliyetteki temel ilkelerdir. Bunları es geçip, "kitlelerle tartışalım, onlarla birlikte karar alalım" türünden önermelerin sahipleri ya halkın iktidar organlarıyla parti işlerliğini birbirine karıştırıyorlar, bilinçli bir çarpıtmayla sürecin komünist işleyişini sabotaj ediyorlar ya da ne dediklerini bilmiyorlar.

Kolektif öncü kitlelerle tartışır, onları dinler, onların önerilerinden öğrenir, onların düşüncelerini derler ve kendi kararlarına yansır. İster buna halk adına karar alıyorsun de, isterse başka bir şey, ama en zıvanadan çıkmış burjuva partisinde dahi "kimse kitlelerle birlikte karar almaz". Bu mümkün de değildir. 80 yıl geriye dönüp, Menşevikler'le Bolşevikler'in polemiklerine takılıp kalmak, talihsiz bir durumdur.

Öte yandan belirttiğim gibi, kolektif karar alma ve uygulama mekanizmalarını belirtmek, bunları bilmek, ya da bunları bolca tekrar etmek çözümü sağlamış olmuyor. Örneğin, konferanslar karar alma mekanizmalarıdır ama gel gör ki bunun uygulanış ya da ele alınışında çok çeşitli aykırılıklar bulmak mümkün. Bunun gibi tüm işleyiş kuralları, doğru bir bilinç tavrı ile karşı karşıya değillerse, iyi bir etik şekillenmeyle muhatap olamıyorlarsa her an içdiş edilemeye karşı karşıyadırlar.

Kötü niyetlerle yüklü olarak ortaya çıkmayan ihlaller; samimi bir iletişim ve müzakere ortamında daha rahat düzeltililebilirler. Fakat kimi bilinçli ve şeytani faaliyetlerin çok ciddi tahrifatlar yarattığını bir çoğumuz biliyoruz. Bu nedenle genel geçerli uygulamaları eleştirecekssek, buna alternatif düşüncelerin de hemen orada konulması gerekir. Ya da tersi her ya-

na çekilmeye ve tüm kapıları sonuna kadar açık bırakmaya elverişli ortamlar doğurur ki bu eleştirinin kendi doğruluğunu da zedeler.

Kolektif bir mekanizmanın tüm hücrelerinin aktif olması; insan ilişkilerinin tüzük ve benzeri kurallarla değil de, bir genel yaşam tarzının yetkin, bilinçli ve yönetsel planlarına erişmiş doğal yönetimleriyle en üst sınırına varacaktır. Bu esas olarak daha yetkin toplumsal komünal oluşumların maddiyatında hayat bulacaktır. Fakat bugünden, her kolektif mekanizma, bir komünal sistemin alt çekirdeği, onun üst yapı şekillenişinin ifadesi olmaya aday olmak zorundadır. Tüzük ve diğer bütün işleyiş ilke ve kuralları, örgütlü yaşamın geçici düzenekleridir. Bireyler, komünal bilinç ve edinimlere ulaştıkça da, bu kuralların yaşam tarzı içinde doğallaşacağı ve zorunluluk olmaktan çıkacağı görülecektir.

Devrimci yapılanmalarda yaşanan çeşitli iç bunalımlar dışı vurdugunda, hemen her yapı, bir dizi kural ve ilke çigneme ile suçladığı katışlarını kamuoyuna duyururken, ortalığı işleyişe, kurala, tüzüğe dair söylemler sarmaktadır. Öyle olur ki, çoğu kere dinleyiciler bundan ancak çok az bir bölümünü anırlar. Anladıkları kadanyla da, kimin nasıl, nereye kadar bu ithamlara denk düşüp-düşmediklerinin ayırdına varamadan, herkes bir yana taraf oluverir. Çoğu kere de bu tür söylemler, bir dizi ayrıntıda saklı olan siyasi-ideolojik yozlaşmaları gizlemeye kullanılır. Mesela, kendisinden ayrılan devrimcileri karışulamaktan çekinmeyen mantık, en keskin Marksist kural sahibi olur. Bolca tüzük hükümlerine baş vurur ve bu sayede; bağışlanamayacak suçların işlenme "hakkını" kendisine bağış eder. Bu türden uç görüntüleri dahi oldukça yoğun yaşandığı yakın geçmişimizde, içteki mücadele seyirlerindeki kimi aykırı durumları yorumlamak zor olmasa gerek.

Şimdi burada dönüp tekrar, devrimci insana ve onun idallerine, değerlerine, insani erdemlerine gelip ulaşırız. Bunların olmadığı yerde, hiçbir tüzük kuralı işe yaramaz. Mesela; Maoist bir genel ilke vardır,

"Halk arasındaki çelişkilerin çözümü barışçıldır" diye. Ama gördük ki, kimi "uygun" koşullar oluştuğunda, bu söylemin sahipleri de bunları bir çırpıda iğdiş etmiştir. Tabi bunu yaparken de, yine çok keskin biçimde parti "değerlerini" koruduğunu ilan etmiş, hatta birçok birey, içten ve samimice buna inanmıştır. Bu doğrultuda ortaya çıkan gelişme, ideolojik bakış açısı ile işlerlik kurallarının karşılığı gibi görünse de, esasta ideolojik savruluşların kimi kere "kural" görünümü, kimi kere de kurala yüklenim şeklinde ortaya çıkmasıdır. Örneğin kendi dışındaki düşünceye tahammülsüzlük, öncelikle bir felsefi niteliğin içselleşmesi noktasındaki sorunları içerir. Düzenleniş ya da kurallar, içselleşmiş olanı ya da var olanı yansıtmaya aracılık eder. "Her birey, kendi bulunduğu organda her türlü düşüncesini açabilir, kuralını alalım. Bu bir tüzük maddesi olarak ele alındığında herhangi bir işlerliğin somut bir ifadelemesi olur. Bunu ortaya çıkaran düşünce, "farklı düşünceyi" bir ihtiyaç olarak kavrayamıyorsa, bu işlerlik kuralının fonksiyonu olmaz. Çünkü, bir biçimde -başka kuralların da yardımıyla- bu genel kural iğdiş edilebilir.

Birey kendi çoğunluğunda başkasının azınlığını, kendi disiplinin de başkasının demokrasisini özümselemiyorsa, orada her zaman kuralın faydacı biçimde kullanılması mümkündür. İlkeler ve kurallar -ya da bunların somut formülasyonu olan tüzük bir çalışma mekanizmasının hatlarını, davranış ve yaşamın planlanmış halini belirler. Bu mekanizmanın doğru işletilmesinde, mantık ve düşünce niteliğinin rolü belirgindir.

Çoğu kere, kural, işleyiş, ilke söylemlerine sıkıca sarılanlar, gerçekte bunların doğru biçimde uygulanması ve bunlara bağlı kalınması ekseninde değil; bunları kendi içinde kullanma amacı yüklenmiştir. Şefçiliğe karşı görünürken; kendi şefçiliğine zemin hazırlamış; muhalefette keskin demokrasici iken, eline küçük yetkiler geçtiğinde kendi kafasının dar sınırlarındaki 'doğrulardan' başka bir şey tanımamış; başkasına kural dayatırken kendi kuralsızlıklarını uyandırma

işini etmiştir. Savunular da genelde, "doğru olanı yapma" kisvesi altında yürümüştür. Oysa, her bir uygulayıcı kendi dünyasına göre doğru yapıyordur zaten.

Kendini doğru ilan etmek, hiçbir biçimde haklılık payı kazandırmış olmuyor. Örgütlü yaşam en başta bir örgüt bilinci oluşumdur. Bunun provake edildiği bir ortamda, keskin örgütlü görünümün içi boş ve tutarsızdır. En küçük sorunda dahi, faturayı, örgütlü yaşama ve onun çok zorunlu işleyiş kurallarına, ilişki ve ilkelerine çıkarmak; bununla da "ben"e prim kazandırmaya çalışmak maalesef çokça görülmüş ve görülmektedir.

Kısaca sonlamak gerekirse; örgütlü yaşamda ve örgütsel ilkelerin işletilebilmesinde insan niteliği, en gerekli ve de zorunlu kuraldan çok daha önem arz etmektedir. Burada tek tek şu kural, bu hüküm, şeklinde izabat yapmayacağız bunlar çokça tekrar edilegelen şeyler olmakla birlikte; bunun da ilerisinde insanın kendi pozisyonunu sorguluyabilmesi çok daha büyük önem arz etmektedir. Örgütsel işlerlikler ve örgütlü yaşamın tümü açısından siyasal doğrultumuz, öncelikle insanın -devrimci örgütlü insanın- bilgi, birikim, etik ve ideolojik yanlarıyla uğraşmak olacaktır. Samimi, mütevazı ve zengin bir kültürel donanım, tüzük ve örgütsel kuralların işletilmesinin ön gerekleridir.

Devrimci değerlerin önemini yitirdiği, zayıfladığı ya da bunların çok kolaydan terk edildiği ortamlarda; bunları sahiplenmek de, incelikler ve dikkatli davranışlar gerektirmektedir. Çünkü çok kolaydan bir tarafa atılır duruma geldiğinde değerlerimiz, onların sahiplenecek birilerinin her bir aykırılığı değer yerine geçirmesi de kolaylaşacaktır. Böylesi ortamların en doğru sahipleniş durumu, küçük ama doğru; küçük ama mütevazı, küçük ama içten kabullenişleri kendi yaşamında somutlamak olmalıdır. Bir faaliyetin en yoğun işçisi olmadan, onun değeri olunamaz.

Bütün ilkeler ve kurallar, kağıt üzerinde deklere ediliş biçimleriyle değil, insan yaşamında yansıma bulduğu oranda somut anlamlar oluştururlar. Her birey kendi yaşam tarzın-

da bunları anlatım gücü olarak ifade edebiliyorsa, her biri birer maddi olgu olarak tanıtılır. Yok eğer, söylem keskin, yaşam apayrı yerde ise orada durup düşünmek, eleştirmek ve tavır koymak zorundayız. Çünkü orada değişmesi gereken bir şeyler var demektir.

Örgütlenme ve örgütlülük sorunlarının tümü, toplumsal gelişmelerin ve bu realitenin toplumbilim süzgecinden geçirilmesi ve bunun düşüncede somutlanarak, yaşama yön veren bilgi-bilim süreçlerine ulaşması, yine bunların yaşamda sınanması, yenilenmesi ve doğrulanması yöntemiyle çözümlenecektir. Her alan ve örgütlükte ayırtedici ve sentezci davranmak, sürekli araştırmak, incelemek ve eleştirerek dönüştürmek zorunluluk durumudur.

Güncel ve somut sorunları tespit etmek; bunların çözümleri üzerinde yoğunlaşmak ihtiyaçları üzerine araştırmaları yoğunlaştırmak her aktivitenin amacı olmalıdır. İhtiyaç olanın dışında, akademik ekzersizlerin, kazanımlarından ziyade zamanı heder etme işine yarayacağı da akıldan tutularak, örgütsel tikanıklıkların da sonuça, bir politik açmaz sorunu olduğu ve bu noktada ciddi yoğunlaşmaların gerekeceği kavranmalıdır. Alışkanlık ve davranışların örgüt yaşamıyla uyumlu olması, proleter bir tarzın oluşmasıyla koşulluk içerecektir.

Önemli bir yanda, örgütlü bünye oluşturma işinde faydacılıktan kaçınmaktır. Özellikle ayrılık süreçlerinde bariz bir biçimde adam kapma yarışının doğduğu ve bunun bir çok sağlıklı unsurun yapıya taşınmasının koşullu yarattığı, çoğu kerede faydacı mantık, bu tür unsurların açık olumsuzluklarıyla uzlaşarak, görüntüyü kurtarmaya çalışmış ve uzun vade açısından ciddi sorunların yollarını açmıştır. Bir tarafta sorunlu olan unsurlar, hemen diğer tarafa yaklaşmakta, taraflar da bunu alkışlarla karşılar, bir dizi yanlış da işlemektedir. Bu tür durumlarda dikkatli ve seçici davranmak, her durumda genel değerleri grupsal kaygıların önünde görmek ve gözetmek öncelikle bizim işimiz olmalıdır.

Şaküle uymak

Kemal KARABULUT

Devrimci özgürleşmecî hareket; coğrafyalarımızda Marksist-Leninst-Maoist temele dayanan bir partinin yeniden inşasına duyulan ihtiyacın ürünü olarak gelişti. Ne aradığı belirsiz, belli bir arayış içinde yeni bir şeylerin keşfine yönelen, belli bir temele sahip olmayan güçlerin, somut bir hedefe yönelmeyen bir aktivitenin sonucu doğmadı. Ortaya çıktığı günden itibaren, yaşadığı coğrafyalara Marksizm'in evrensel doğrularını uyarlamayı temel alan bir yönelimin sonucu olarak ortaya çıktı. Marksizm'in devrimci bilimini evrenselden ulusala yöneltme-ulusallaştırma iddiasıyla yola çıktı. Yaşadığı coğrafyalarda öncesiz-ilk değildi. Birikimsiz ve temelsiz hiç değildi. Bir önceli vardı. O öncelin Marksizm'in devrimci bilimini yaratıcı bir biçimde yaşama uyarlayan, bu uyarılama sürecinde; devrimci teoriyi, atılcı bir pratikle yaşama geçirme dönemi vardı. Ve ortaya çıktığı süreç öncesinde 23 yıllık olumlu-olumsuz deneyimler-birikimler mevcuttu. Bu, 23 yıllık tarihsellik içinde, yenilgiler yaşandı. Yenilgilerden dersler çıkartılarak yeniden ayağa doğrultulara geçileşti. Kendini, muhasebeye tabi tuttuğu süreçlerden geçti. Devrimci teorisindeki yetmezlikleri aşma yönelimine girildi. Tutucu-dogmatik-sol yanlarıyla-sapmalarıyla savaştı. Sağdan revizyona uğratılmaya çalışıldı. Ayrılmalar yaşadı. Ayrılmalarda doğru yöntemler geliştirmede. Parti içi mücadelelerde Leninist-Maoist

yöntem içselleştirilmedi. Zaman zaman bu yönelime girdiyse de, bu yönelim kalıcılaştırılmadı. Yeniden ayrılmalar yaşadı. 2. yenilgisini aldı. Bu yenilgilerden doğru dersler çıkaramadı. Ve 87'ye gelindiğinde yeniden ideolojik-politik temele dayanmayan ciddi bir ayrılık yaşadı. Bu süreç, Marksist hareketin özünden uzaklaştığı, oportünist bir harekete dönüştüğü dönem oldu. Uzun yıllar oportünizme karşı (yeterli olmasa da) mücadele dönemlerinden geçildi. Oportünizmin hakim hale geldiği, partinin dönüştürülmesinin olanaklarının iyice zayıfladığı, Marksistler'in tasfiye edilmeye yöneldiği bir süreç sonrasında, Devrimci özgürleşmecî hareket bir zorunluluğun, bir ihtiyacın ürünü olarak gelişti.

Devrimci özgürleşmecî hareket; geleneğimizin kuruluşuna temel teşkil eden Marksist devrimci teorisini güncelleştirmek, yetmezliklerini aşmak, eksikliklerini gidermek, hatalı yanlarını ortaya çıkararak ve devrimci teorisini toplumsal yasaların gelişim yönüyle, bilimin gelişim aşamasıyla uyumlu kılmak-geliştirmek iddiası ile yola çıktı. Devrimci hareketin açmazlarını, sorunlarını, problemlerini ve esasta yaşanan tikanıklığına bir çözüm olma iddiası üzerinden yola koyuldu.

Devrimci özgürleşmecî hareket; toplumlarımızın özgürleşmesi (ulusal ve sınıfsal kurtuluşlarından yola çıkarak) mücadelesinde yönlendirici olma, öncü olma misyonunu üstlenme; üretici güçlerin özgürce gelişmesinin yolunu açma, önündeki ayak-

bağ(larını) çözme-çözerek özgür kalma misyonuyla yola çıktı.

Devrimci özgürleşmecî hareket; bu somut iddialarla yola çıktığında üstleneceği misyonun ağırlığını, güçlülüğünü ve kendi yetmezliklerini de biliyordu. Geleneğimizin, devrimci hareketin ideolojik-politik zaaflarından önemli ölçüde etkilendiğinin farkında-bilincindeydi. Öncelikli olarak etkilendiği, bünyesinde barındırdığı ideolojik zaaflarla mücadele etmesinin gerekliliğine inanarak yola çıktı. Bünyesinde taşıdığı ideolojik zaaflar, devrimci özgürleşmecî hareketin özgürce gelişmesinin önündeki en büyük engeldi. İdeolojik zaaflar; yöntemsizliği geliştirmişti. Yöntemsizlik; planlı-programlı bir hedefe yönelmenin önüne set çekiyordu; Marksizm'in devrimci teorisinin coğrafyalarımıza uyarılama, toplumsal pratikten yola koyularak devrimci teoriyi geliştirme-derinleştirme ve zenginleştirmeye ket vuruyordu. Bir körelme yaratmıştı. Politik seviyenin düşmesine neden olmuştu. Yaratıcılık körelmişti vb. vb. Öncelikli olarak kendine dair bu sorunların çözümü gerekliydi. Bu sorunların çözümü; adım adım, planlı-programlı bir çalışmadan, Marksist-Leninist-Maoist komünist bir kolektif etrafında sıkı bir kenetlenmeden geçiyordu. Oluşturulan kolektif çekirdeği güçlendirmeden, büyütmeden, kolektifin ihtiyaçlarına cevap verebilen üretimlere yönelmeden gerçekleşemezdi.

Devrimci özgürleşmecî hareket; ortaya çıktığında belirsizlikler taşıyan, ilkeleri belli olmayan bir hareket

değildi. Yönelimsiz, yönelimleri belli olmayan bir hareket değildi. Devrimci teoride temelsiz, sıfırdan başlayan bir arayış içinde hiç değildi. Belli bir temele sahipti. Öncesinin önemli birikimlerini sahipleniyordu. Bu temel üzerinde gelişmeyi hedefliyordu. Önceli olan komünist hareketin Marksist çizgisi üzerinde yükselmeyi, devrimci hareketin birikimlerine dayanmayı esas alıyordu. Bütün bunlar devrimci özgürleşme hareketinin Marksist-Maoist esaslara dayalı proletaryanın öncü kurmayını yeniden inşa etmede elbette yeterli olmayacaktı. Yeniden inşa yönelimi; bütün bunların sentezinden yola çıkarak; zorunluluklar dünyasını kavramatahlil etme, özgürlükler dünyasını yaratacak devrimci teoriyi yeniden oluşturma, derinleştirme-geliştirme, toplumsal pratik içinde devrimci teorinin yetmezliklerini giderme, teoriyi pratikle bütünleştirme, pratiğe yönelme, pratikten yeniden devrimci teoriyi geliştirmesi gerekli olmalı. Proletaryanın örgüt kültürünü geliştirmek, yarının demokratik-sosyalist demokrasisini-toplumun örgüt modelini bugünden başlayarak örgütlenmeye-kolektife taşımak, politikleşmiş öncü kurmaylar örgütünün örgütlenme eksenini; proletaryanın demokrasi kültürü üzerine oturtma zorunlu bir ihtiyaçtı. Devrimci özgürleşme hareketi; gönüllü çelikten disiplin, ideolojik-politik mücadelede iki çizgi eksenini üzerinde yükseltmeyi temel almadan sağlıklı bir doğruluğa giremezdi.

Her şeyden önce kavranması, bilince çıkarılması gereken temel olgu; devrimci özgürleşme hareketi, politik iktidar mücadelesi içinde varolma, yeniden inşaya yönelme, inşayı sürdürme temel sorunu ve göreviyle karşı karşıya olduğu gerçekliktir. Bu temel sorun gözden kaçırıldığında rotamızı şaşırılmış olacağız. Bir yapı inşa etmek; inşa edilecek yapının sağlam bir temel üzerine oturtulması ve bu temel üzerinde sağa-sola sapmadan şaküle uygun olarak şekillendirilmesi, inşasının yükseltilmesidir. Şakülün uyumundan

sapmak, derme çatma bir yapının inşa edilmesi demektir. Yapının her ustasının, her işçisinin, koyacağı her tuğla, dökeceği harç şakülün doğruluğunu bozmamalıdır. Uyumlu olmalıdır.

Devrimci özgürleşmeciler ilk çıkışlarında önemli sıkıntılarla karşı karşıyaydı. *Birincisi*; çıkışın yönelimini ortak bir rotaya kitlemede yaşıyorlardı. Çıkış süreci; parti içinde iki çizgi mücadelesi zemini yaratılmıyordu. Çıkışın bulunmadığı için, ideolojik-politik mücadele zemini üzerinde genel ideolojik-teorik-politik yönelimlerde somut bir derinlik ve açıklık kazandırılmamıştı. Devrimci özgürleşmecilerin bir tartışma süre-

Her şeyden önce kavranması, bilince çıkarılması gereken temel olgu; devrimci özgürleşme hareketi, politik iktidar mücadelesi içinde varolma, yeniden inşaya yönelme, inşayı sürdürme temel sorunu ve göreviyle karşı karşıya olduğu gerçekliktir.

cinden geçmesine ihtiyaç vardı. Çıkışın genel hattını yorumlamada farklılıklar vardı. Yönelimde genel bir irade birliğinin sağlanması gerekiyordu. Çıkışta temel alınan ilkelere yorumlanmasına açıklık kazandırmak zorunluydu. *İkincisi*; oportünizmden etkilenme vardı. İdeolojik biçimlenmede önemli tahribat yaşanmıştı. Zaafı önemli ölçüde kendini gösteriyordu. Asgari temele dayanan bir teorik birikim olmasına karşın, derinleşmede, politik gelişmede bir duraksama ve körelme başlamıştı. Bunun hızla aşılması için hızlı bir düzelleme ve silkinme şarttı. *Üçüncüsü*; çıkışın içinde bulunduğu tarihsel koşullar elverişsizdi. Top-

lumsal harekette duraksama, yerini gerilemeye bırakmıştı. Ulusal özgürlük mücadelesi duraksama sürecine girmişti. Devrimci hareketteki tıkanma en üst seviyelere çıkmış, gerileme ve çözülme sürecine evrilmişti. Kısacası; içinde bulunduğumuz koşullar, yaşamak, ayağa doğrulmak için son derece elverişsizdi. Bu elverişsiz koşullara rağmen, sebatkar, dirayetli bir mücadeleyle, büyük özverilerle devrimci özgürleşme hattı yaşatmak, ayağa doğrultmak gerekiyordu. Bu da oldukça sancılı olacaktı. *Dördüncüsü*; hemen hemen elindeki olanaklar yok denecek kadar azdı. Mevcut olanaklarla bir hareketi yaratmak ve sürdürmek mümkün değildi. Proletaryanın öncü kurmay örgütünü yeniden inşaya duyulan zorunlu ihtiyaç, MLM bilimine ve yarına dair inanç ve bilinçle, her şey fedakarlıklar, oldukça özverili çabalar üzerine örülecekti. Bunca yıkıntı içinden çıkılıp gelinen süreçte bunu başarmak hiç de kolay değildi. Zorlu bir süreçti. Bu zorlu sürecin göğüslenmesi kolay olmayacaktı. *Beşincisi*; yeniden inşacıların içinden çıktığı gelenek kitlesini tutuculuk ve dogmatizm temelinde şekillendirmişti. Yenilenmeye, gelişmeye kapalı hale getirilmişti. Dolayısıyla yeniden inşacılar destek vermesi de oldukça zordu. Yeniden inşacılar yeni kitlelere gitmek, yeni kitlelere dayanmak zorundaydılar. Bu da kısa bir sürede gerçekleşemeyecekti. Kitlelere gitmede ideolojik-politik yönelimleri dışında herhangi bir araca sahip değillerdi. Kısacası; her şey inançla, bilimle, büyük fedakarlıklarla, bedellerle gerçekleşmek durumundaydı.

İçinden geçtiğimiz zorunlulukları kavramaya, bilince çıkartmaya çalışılarak hedefe yönelme başladı. Bir buçuk yıla yaklaşan zorlu süreçten sonra ilk örgütlenme forumu gerçekleştirildi. Çıkışın temel ilkelerinin yorumlanması, iradenin ortaklaştırılması sağlandı. Devrimci özgürleşmeciler, çıkışlarının temelini teşkil eden ilkelere açıklık kazandırdılar. Çıkışlarının zaafı yanlarını ortaya koyarak kendilerine yönelik öz eleştirel bir

süreci başlattılar. Sürecin taktik politikası, proletaryanın öncü-politik kurmayı örgütünün yeniden inşası olarak ortaya çıkmıştı. Bu taktik süreç, üç aşamalı görev olarak planlanmıştı. Yeniden inşa; ideolojik-politik ve örgütsel bir bütünlük içinde gerçekleşmesi doğru görülmüştü. Önce teorik sorunlar mı? Toplumsal pratik içinde örgütsel inşa mı? İkilemine girmeden, birini diğerine tabi kılmadan, her iki temel sorunu birbirinin bütünleyeni olarak ele almak doğru olmalı. Önce teorik sorunların tartışıldığı, çözüldüğü bir süreçten geçildikten sonra, örgüt sorunu çözülmeyecekti. Devrimci hareketin deneyimi bu yöntemin olumsuzluğunu ortaya çıkarmıştı; eksenini belli olmayan bir doğrulama ortaya çıkarmıştı; örgüt sorunundan kopuşu sağlamış, akademik bir tartışma platformundan ileriye taşınamamıştı. Önce, örgüt sorununun esas alındığı süreçler, teorik sorunların çözümünden kopuşu sağlamıştı. Örgütsel çalışmaların damgasını taşıdığı bu süreçler; teorik sorunların çözümünü sağlamamış, dar pratik içinde boğulmaya temel yaratmıştı. Bu birikimlerden hareketle; teorik ve örgütsel inşanın bütünlüklü olarak ele alınması yönelimi, taktiği benimsenmişti.

Üç aşamalı taktik süreç; teorik anlamda; 1. aşama; Ulusal sorun, Proletarya partisinin örgütsel sorunları, Parti tarihi, Askeri sorunlar, 2. aşama; Emperyalizmin son şekillenmesine bağlı olarak sosyo-ekonomik yapının tabli, Devrimimizin genel program taslağının oluşturulması, 3. aşama; Uluslararası Komünist Hareketin tarihi, Sosyalizm ve sosyalizm sorunları. Pratik anlamda; partinin örgütsel inşasına bağlı olarak esasta gerilla bölgelerinin yaratılması, halk ordusunun inşa edilerek halk savaşına süreklilik kazandırmak olarak kolektif irade şekillenmiştir. Taktik sürecin bu temelde belirlenmesi; devrimci özgürleşmecilerin, birikimleri, güçleri, öncelikli olarak çözümünü sağlayabilecekleri sorunlardan başlanılması hedeflenmiştir. Öncelikli olarak, daha vakıf olduğu bir düzenlenme

yapılmıştır. Teorik sorunlarda, daha kapsamlı, geniş araştırma-incelemeyi kapsayan tabli gerekli kılan sorunlar, birikim ve niteliği gözönünde bulundurarak biraz daha geniş bir zamana bırakılmıştır. Planlamada bu çerçeveye önemli yer tutmuştur.

Bu planlama sürecine gelindiğinde, devrimci özgürleşmeciler içinde ve çevresinde bir an önce kendimizi ifade etmemiz istenmişti. Sürecin uzatılması gerektiği vurgulanmıştı. Uzun süreli bir tartışma zemininin gereksizliği üzerinde durulmuştu. Devrimci özgürleşmeciler açısından; taşıyıcılarıyla, dinamikleriyle, çevresiyle etraflı bir tartışma süreci yaşamadan, bir tartışma kültürünü geliştirmeden, tartışma süreciyle taşıyıcılarını, dinamiklerini ve çevresini eğitmeden az sayıda bir insan grubunun belirleyiciliği üzerinde kısa bir tartışma üzerinden sonuca gitmeyi ve temel sorunların çerçevesini çizmek doğru olamazdı. Böylesi bir yöntemle, yeniden inşacılar açısından iyi bir kültür oluşturulamazdı. Asgari ölçüde bir kavrayışın, bir bilincin, olgunlaşmanın ve teorik birikimin sağlanması üzerinde sorunların çözümüne gitmek en doğrusuydu. Keza; belirlenen taktik sürecin görevleri sonuçlanana kadar ki zamanda, yeni bir kolektif irade ortaya çıkarılana kadar, belli yönelim ve ilkelerde ortak iradenin belirlenmesine kuşkuyla bakanlarda oldu. Belli temel ilkeler ve yönelimler bir kolektif irade olarak ortaya konmadan yeni bir iradenin oluşturacağı temel bir zemin de yaratılamazdı. Her iki yönelimin de devrimci özgürleşmecileri bugüne ve geleceğe taşıyamayacağı açıldı. Bunların olumsuzluğu ortaya konuldu. Ne çok aceleci davranılarak bu denli önemli ve kapsamlı sorunlar geçiştirme mantığı üzerinde çözülebiliyordu, ne de, sürece belirsizlik hakim kılınarak sorunların çözümü sağlanabiliyordu.

Devrimci özgürleşmeciler ilk forumlarını yaptıklarında bünyesinde taşıdıkları ideolojik hastalıklardan önemli ölçüde etkilenenler sürecimizin zorluğunu göğüsleyemediler. Kısa zamanda büyük başarılar bekleyenler terki-diyar eylediler. Yüzde

otuz civarında bir güç kaybıyla bu süreci yaşadılar. Sonraki kısa bir süreç sonrasında, ideolojik hastalıklarını aşamayan, sürecimizin taktik görevlerini omuzlama becerisini göstermeyenlerin dökülmesi ve engellemelerle bu kayıp yüzde yetmişlere yaklaştı. Devrimci özgürleşmeciler, uzun bir süreç ideolojik hastalıklardan ötürü sallantılı olan bu kesimlerin düzeltilmesi, ideolojik sorunların aşılması uğraşı ve savaşımını verdiler. Gelenek içinde, büyük tahribatlara uğranarak çıkmıştı. Büyük tahribatlara uğrayarak gelen bu dinamikleri yeniden kazanmak, düzeltmek, doğru bir yönelime sokmak temel görevlerden idi. Bütün ayakta tutma, sürece yayararak düzeltme ve kazanma çabaları sonuç vermedi. Devrimci özgürleşmeci hattı sağcılık olarak suçlayan bazı arkadaşlarımız, toplumsal pratikten koparak ilk uzaklaşanlar oldu.

Devrimci özgürleşmeciler, uzun yıllar oportünizmin hakim olduğu gelenekten koparak yola koyuldular. Önemli oranda ideolojik tahribatlara uğramışlardı. İdeolojik tahribatlarını onararak, kendilerine karşı özeleştirel bir yönelime girecek, ideolojik-politik hastalıklarıyla savaşarak, değişimi, dönüşümü ve yenilenmeyi kendilerinden başlatarak bu zorlu süreci omuzlama görevini yüklediler. Odukları önemli kayıplarına karşın, sadece ayakta durmakla kalmadılar. Taktik sürecin görevlerini çözme yönünde önemli adımlar atıldılar. Yeni bir kültürün temelini oluşturdular. Gelenegimizin çeyrek asırdır unuttuğu planlı bir tartışma sürecini geliştirdiler. Yeni toplumu yaratma mücadelesine katılan her nefesine özne olma bilincini taşıdılar. Sadece uygulayıcı değil, katılımcı olmayı öğretmeye başladılar. Yaratıcı olmaya yönelttiler. Proleter demokrasiyi yaşatmada küçümsenmeyecek adımlar atıldılar. Proleter demokrasi kültürü ekseninde, ideolojik-politik mücadelede ifadesini bulan iki çizgi mücadelesinin gelişimini sağladılar. Hazır bir kitle üzerinde değil, tamamıyla büyük emek isteyen yeni dinamiklere yöneldiler.

Devrimci özgürleşmeciler, oldukça zorlu bir süreçten geçiyor. Geçmeye devam ediyor. Sürecimizin önümüze koyduğu görevlerin bilincindeyiz. Bilincinde olmak her devrimci özgürleşmecinin görevidir. Planlanan sürecin, amacına uygun somut adımlar atmak temel bir görev olarak hepimizin önünde durmaktadır. Planlanan süreç, süreç sonuçlanana kadar kolektif iradenin belirlediği temel ilke ve yönelimden sağa-sola sapmadan daha bir bilinçle, daha verimli bir üretkenlikle, çaba ve fedakarlıkla sarılmak olan asal görevimizi unutmamalıyız. Planlanan taktik sürecimizin birinci dönemine dair teorik görevlerini yerine getirmede önemli mesafe katedilmiştir.

Gelinen bu aşamada bazı arkadaşlarımız, sürecimizin teorik görevlerini tartışma, bu temeldeki tartışmalarla bir zenginlik yaratma yerine, planlanan süreci yeniden tartışmaya başladılar. Tartışması tamamlanan ve kolektif irade olarak planlanan bir süreci, yeniden (ki, tartışma yöntemleri de doğru değildir.) tartışmaları doğru değildir. Bu bir grev tartışması tamamlanıp, başlayan grevin ortasında, grevi yeniden tartışmanın olumsuzluğu ne ise planlanan taktik sürecimizin görevini yerine getirme aşamasında sorunu yeniden tartışmanın işlevi de ondan farklı olmayacaktır.

Taktik sürecin görevlerini, yapılan planlamayı kendimize uyumlu hale getirmek yerine, kendimizi, taktik sürecin görevlerine, yapılan planlamaya uyumlu kılamız. Ki, devrimci özgürleşmeci hattın doğruluğunu, yönelimini başarıya taşımada, yamsal kilmada misyonumuzu oynamış olalım. Temel ilkelerimiz, yönelimlerimiz, doğru bir rotada ilerlememiz için bir şakül görevini taşımaktadır. Kendimizi şakül'e uyumlu kılmak yerine, şakül'ü kendimize uyumlu kılmak için sağa-sola çekersek, esnetmeye çalışırsak devrimci özgürleşmeci hattı rotasından uzaklaştırırız. Şakül'e uygun davranmayan bir yapıcının, inşası süren bir yapıya düzensiz koyduğu her tuğla, döktüğü her harç yapının inşasını

sağlamlaştırmaz, zayıflatır. Proletarya partisinin yeniden inşasında devrimci özgürleşmecilerin ortaya çıkardığı iradenin taktik görevlerine, planlanmasına uyumlu davranmamanın, istediğimiz doğrultuda hareket etmenin, yeniden inşaya zarar vereceğini unutmayalım.

Keza; oldukça kapsamlı ve önemli teorik görevleri tartışma süreci içinde olmamıza ve devrimci özgürleşmeci hattın taşıyıcısından destekçisine kadar oldukça geniş bir yelpazenin bu tartışma süreci içinde tartışma konuları hakkında (ki çoğu kez bu konular dışında da, insanların kendisini ifade edilmesine karşı çıkılmamasına karşın) kendilerini ifade etmede özgürlüğü olmasına karşın, tartışıyor muyuz, tartışmıyormuyuz diyerek bilinç bulanıklığı yaratmak hiç de doğru değildir. Tersine, devrimci özgürleşmeci irade, tartışma sürecinin verimli-üretken ve zengin olabilmesi için zorlayıcı olmuştur. Olmaya devam ediyor. Teşvik etmeye çalışıyor, çalışmaya devam edecektir. Bilinç bulanıklığı yaratma yerine; tartışma konuları üzerinde düşüncelerimizi ortaya koymaya yönelmeli ve tartışma sürecini zenginleştirmeliyiz. Teorik görevlerimizin 1. aşamasındaki konuları hakkında düşüncelerimizi tartışma, ortaya koyma yerine, birinci aşamaya dair olmayan sorunları konuşmak bu sürecin görevlerini çözmeye hizmet etmez. Bu aşamanın görevleri tamamlanma sürecine yönelmişken, bunun üzerinde yoğunlaşmayı tamamlamalıyız.

Keza, oldukça kapsamlı ve önemli 'teorik görevleri' çözmek için başlatılan bir tartışma sürecinde olmamıza rağmen bazı arkadaşlar, "meğer boğuna tartışıyoruz." "Her konuda bir yönelimimiz varmış" vb. gibi düşünceler beliterek bilinç bulanıklığına hizmet ediyorlar. Evet; devrimci özgürleşmeciler yeniden inşaya yöneldikleri andan itibaren belli temel ilkeleri ve yönelimleri vardı. Bunu başından itibaren deklarasyonla kamuoyuna açtılar. 1. Örgütlenme Forumu'nda, bu temel ilke ve yönelimleri daha bir belirgin hale getirdiler. Belli temel ilke ve yönelimlere sahip

olmak, devrimlerimizin, sosyalizmin sorunlarını tartışmaya açmamak, tartışarak çözümler üretmek, tartışma süreçleriyle kolektifin iradesini yeniden biçimlendirmemek değildir. Her gelişmenin bir önceli var. Her gelişme bir temel üzerinde yükselir. Önceli olmayan, asgari bir temele sahip olmayan bir gelişme olamaz. Proletarya partisini yeniden inşaya yönelen devrimci özgürleşmecilerin bir temele, bir yönelime sahip olmadan her şeyi tartışmaya açmaları, her şeyi tartışmaları mümkün olabilir mi? Mümkün olsa bile, böyle bir yaklaşım üzerinde proletaryanın öncü kurmayı, politik örgütü inşa edilebilir mi? Soruna, böyle yaklaşan arkadaşların yeniden yeniden düşünmeleri gerekiyor.

"Diyalektikte... özsel ve belirgin olan, saf ve yakın olumsuzlama değildir. Yok yere olumsuzlama değildir. Şüpheli olumsuzlama değildir. Duraksama, ıskillenme değildir, hayır, bağın durağı olarak, olumluyu da koruyup sürdürmek şartıyla, yani hiç duraksamıyız ve hiç katışıksız biçimde gelişmenin durağı olarak olumsuzlamadır." (Lenin, *Felsefe Defteri*)

Devrimci teori; her şeyi toptan olumsuzlayarak, şüphecilikle her şeyi reddederek her şeyi tartışarak oluşturulamaz. Devrimci özgürleşmeciler, 1972'nin, Kaypakkaya'nın devrimci teorisini ve çizgisini temel alarak, bu temel üzerinde devrimci teoriyi geliştirme, zenginleştirme ve derinleştirmeyi esas aldılar. Elbette, tartışarak, teorisinin bugünü açıklamaya yetmeyen yanını açılmalar hale getirmeyi, olumsuz olanı içinden atarak, olumlu yanı alarak bir olumsuzlamaya giderek devrimci teoriyi geliştirmenin bir basamağı olarak görüyoruz. Teorik sorunlarımız, Marksizm'in sorunlarıdır. Bu teorik sorunlarımızı diyalektik bir yöntem üzerinden çözeceğiz. Sorunumuz Marksizm'in temel sorunlarını tartışmak hiç değil. Marksizm'in sorunları, devrimimizin ve sosyalizmin sorunlarıdır. Biz bunu planlamamıza uygun tartışacağız. Ama doğru yöntemden sapmadan, sapmalara müsadde etmeden.

Ekim Devrimi yaşamda dönüşümdür

Ali ŞAHİN

EKİM DEVRİMİ'NE NASIL GELİNDİ?

Petersburg, Moskova, Kiev ve Yekaterinoslav (bugün Dnyepropetrovsk) "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birlikleri" ve "Genel Yahudi İşçi Birliği" (kısaca "Bund" denir) adlı örgütlerin birleşmesiyle "Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi" kuruldu, 1898 yılında.

1903 yılında RSDİP 2. Kongresi yapıldı ve RSDİP "Bolşevik"- "Menşevik" olarak ikiye ayrıldı.

1905 yılında işçilerin ve köylülerin ayaklanması bastırıldı ve burjuva demokratik devrimi tamamlanamadı.

1917 Şubat Devrimi, gerçekleşmiş olmasına rağmen kendi içinde uzlaşmaz çelişkiler taşıyordu. Devrim, işçilerin ve köylülerin çabasıyla gerçekleşmiş olmasına rağmen iktidar burjuvazinin eline geçmişti. Milyukov-Kerenski burjuva hükümeti, çiftlik sahipleri ve kapitalistlerin çıkarlarını koruyordu. İşçilerin ve köylülerin çiftlik sahiplerine ve kapitalistlere karşı mücadelesinde burjuva hükümeti işçilere ve köylülere karşı saldırıya geçti. İşçiler ve köylüler, savaşa son vermek, barışı kurmak, sömürden ve zulümden kurtulmak için çarlığı yıkmışlardı. Fakat bu sefer de burjuva hükümetinin baskılarına maruz kalmışlardı. Köylülere toprak dağıtılmamıştı, fabrikaların ve işletmelerin durması önlenmemişti. Ülke, emperyalist savaşın, ekonomik yıkımın ve yiyecek kıtlığının altında ezilmeye devam ediyordu. Burjuva hükümeti tüm bu sorunları,

bu iç çelişkileri çözmekten acızdı. Ve devrimin temel sorunları mevcudiyetini koruyordu.

İşçilerin yararına sanayi işletmelerine, köylülerin yararına çiftlik topraklarına el koymak, emperyalist savaşa son vermek ve barışı getirmek, ülkeyi ekonomik çöküntüden kurtarmak, zulmü ve sömürüyü ortadan kaldırmak için yeni bir devrime yani sosyalist devrime ihtiyaç vardı. Ve bu sosyalist devrim kendisini dayatıyordu.

Bolşevikler, Lenin'in önderliğinde devrime hazırlanıyorlardı. Bolşevikler savaş ve ekonomik sarsıntı çıkmazından kurtulmanın tek yolunu iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinde görüyorlardı. Böyle bir devrim olmadan emperyalizmden kopmanın ve Rusya'yı O'nun pençesinden kurtarmanın olanaksız olduğunu savunuyorlardı. Bolşevikler ülkede iktidarı devralma misyonuna sahip tek organ olarak Sovyet Kongresi'ni (İşçi-Köylü Kongresi) topladılar ve "önce devrim, sonra barış" sloganıyla harekete geçtiler.

1917 Şubat Devrimi'nden 1917 Ekim'e kadarki 8 aylık zamanda Lenin'in önderliğindeki Bolşevik Partisi dünyayı derinden sarsan Büyük Ekim Devrimini gerçekleştirdi.

Ekim Devrimi, çiftlik sahiplerinin ve burjuvazinin iktidarını devirip onun yerine işçi-köylü hükümetini kurarak, Şubat devriminin çelişkilerini bir darbeye çözdü. Büyük toprak sahiplerinin ve kulakların mutlak egemenliğinin kaldırılması ve toprakların kırın emekçi yığınlarının istifadesine devredilmesi, fabrikaların ve işletme-

lerin mülksüzleştirilmesi ve bunların yönetilmek üzere işçilere devredilmesi, emperyalizm ile bağların koparılması ve soygun savaşına son verilmesi, gizli anlaşmaların yayınlanması ve yabancı bölgelerin ilhak edilmesi politikasının teşhir edilmesi, nihayet, ezilen halkların emekçi kitlelerin kendi kaderini tayin hakkının ilan edilmesi ve Finlandiya'nın bağımsızlığının tanınması. İşte Sovyet İktidarı tarafından, Sovyet devriminin başında alınan temel önlemler bunlardır.

Bu gerçekten sosyalist bir devrimdi. Merkezde başlamış olan devrim uzun zaman bu dar alanın çerçevesi içinde kalamazdı. Merkezde zafere ulaştıktan sonra kaçınılmaz olarak kenar bölgelere yayılmak zorundaydı. Ve gerçekten de Kuzeyden gelen devrim dalgası, devrimin daha ilk günlerinde tüm Rusya'ya yayıldı. Ve kenar bölgeleri ardarda sardı. Ekim Devrimi'yle birlikte kenar bölgelerdeki işçilerin ve köylülerin ve Rusya'daki işçiler ve köylülerle ittifakı sağlandı. Sosyalizme inançları iyice pekişti. Böylece tüm Rusya'nın işçileri ve köylüleri, kenar bölgelerdeki işçilerle ve köylülerle burjuva ulusal "hükümetlerin" karşı devrimci ittifakına karşı sosyalist ittifakı gerçekleştirmiş oldular. Batılı emperyalistlerden yardım isteyen kenar bölgelerin ulusal hükümetleri karşı-devrimci karakterlerini ortaya koydular. Kenar bölgelerdeki işçileri ve köylüleri, Rus Sovyetleri'nin de desteğini alarak kendi ulusal hükümetlerini yerle bir ederek devrimlerini gerçekleştirdiler. Böylece "tüm iktidar ulusal burjuvaziye" sloganıyla birlikte kendi kaderini tayin

ilkesinin eski burjuva kavranışı, bizzat devrimin seyri tarafından teşhir edilerek bir kenara atıldı. "Tüm iktidar milletlerin emekçi yığınlarına" sloganı ile kendi kaderini tayin ilkesinin sosyalist kavranışı, haklılığını ve uygulanma olanaklarını kazanmış oldu.

Bu şekilde, eski burjuva ulusal kurtuluş hareketlerine son veren Ekim devrimi, ezilen ulusların işçi ve köylülerinin her türlü baskıya karşı -dolayısıyla ulusal baskı da dahil- kendi burjuvazisinin ve yabancı burjuvazilerin iktidarına, genel olarak emperyalizme karşı yeni sosyalist bir hareket çağını açmış oldu. Ekim devriminin bütün dünyadaki devrimci hareketin gelişmesi üzerinde bir dizi temel etkisi olmuştur. Bunlar şöyle sayılabilir:

1) Ekim devrimi, her şeyden önce, dünya emperyalizmi cephesini yarmış en büyük kapitalist ülkelerden birinde emperyalist burjuvaziyi devirmiş ve sosyalist proletaryayı iktidara getirmiş olmasıyla önemlidir.

Ücretli köleler sınıfı, mazlumlara sınıfı, ezilenler ve sömürülenler sınıfı insanlık tarihinde ilk kez egemen bir sınıf durumuna (Paris Komünü deneyimini saymazsak) yükseldi. Onların bu örneği, tüm ülkelerin proletaryasını derinden etkiledi. Bu, Ekim devrimi, yeni bir çağ, emperyalizm ve proleter devrimler çağını başlatmış demektir.

2- Ekim devrimi, emperyalizmi yalnızca egemenlik merkezlerinde, yalnızca "Anavatan"larda sarsmadı. O aynı zamanda emperyalizmin cephe gerisine, çevresine de bir darbe vurdu. Ve emperyalizmin, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki egemenliğini sarstı. Sömürge ve bağımlı ülkelerde kurtuluş devrimi çağı, bu ülkeler proletaryasının uyanış çağı, devrimde hegemonyası çağı başlamıştır.

3- Emperyalizmin merkezlerinde olduğu gibi cephe gerisinde de devrim tohumunu serpen "Anavatan"larda emperyalizmin iktidarını zayıflatan ve sömürgelerdeki egemenliğini sarsan Ekim devrimi, bunları yapmakla dünya kapitalizminin tümünün varlığını soru işareti haline getirmiştir.

Ekim devrimi, emperyalizmi sarsmakla kalmamış aynı zamanda ilk proletarya diktatörlüğünün şahsında

uluslararası devrimci hareketin güçlü ve açık bir üs'ünü, daha önce hiçbir zaman var olmamış olan ve şimdi dayanabileceği üs'ü yarattı. Dünya devrimci hareketinin açık bir merkezini, daha önce hiç bir zaman varolmamış olan ve etrafında bütün ülkelerin proleterlerinin ve ezilen halklarının emperyalizme karşı devrimci bir birleşik cepheye örgüdenerek onların kümelebileceği o merkezi yarattı.

4- Ekim devrimi, yalnızca ekonomik ve toplumsal-siyasi ilişkiler alanında bir devrim değildir. O aynı zamanda işçi sınıfının kafasında, işçi sınıfının ideolojisinde de bir devrimdir. Ekim devrimi, Marksizm'in bayrağı altında proletarya diktatörlüğü düşüncesinin bayrağı altında, emperyalizm ve proleter devrimleri çağının Marksizm'i, Leninizmin bayrağı altında doğdu ve güçlendi. Dolayısıyla Ekim devrimi, Marksizm'in reformizm üzerindeki zaferi demektir.

5- Ekim devrimi, Batı'nın işçi ve köylülerine canlı, kurtarıcı bir örnek olan, onlara savaşın ve emperyalizmin boyunduruğundan kurtuluşun gerçek yolunu gösteren dünyadaki ilk devrimdir.

6- Ekim devrimi, Doğu'nun boyunduruk altındaki halklarının emekçi kitlelerini, yüzyıllar süren uykularından uyandıran ve onları dünya emperyalizmine karşı savaşa sürükleyen dünyadaki ilk devrimdir.

7- Ekim devrimi, geri doğunun ve ileri batının halkları arasında bağlantı kurarak, bunları emperyalizme karşı ortak savaş kampında birleştirmektedir.

8- Ekim devrimi, ulusal sorunu, kısmi bir sorundan, ulusal boyunduruğa karşı mücadele sorunundan, ulusların, sömürgelerin, yarı-sömürgelerin emperyalizmden kurtuluşu genel sorunu haline getirmiştir. Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı (UKKTH)'nı geçirerek bu hakkı savunmuştur.

9- Ekim devrimi, kapitalizmin tasfiyesi ve dünya ölçüsünde sosyalist düzenin kurulması doğrultusunda bir dönemeç teşkil eden, dünya emperyalizmine karşı uluslararası sosyal cephenin yaratılmasını getirmiştir.

10- Ekim devrimi, tüm dünya devrimlerinde ilk olarak orta katmanlar

ve her şeyden önce köylülük sorununu ön plana çıkardı. Ve ikinci enternasyonal kahtamanlarının bütün "teori"lerine ve bütün yakınlıklarına rağmen bu sorunu başarıyla bir biçimde çözdü.

11- Ekim devrimi, tüm milliyetlerin ve kavimlerin orta katmanlarına proleter olmayan katmanlarına, köylü katmanlarına sosyalizmin görüşlerinin yolunu açtı, sosyalizmin bayrağını onlar arasında popüler bir bayrak haline getirdi.

12- Ekim devrimi, tek ülkede devrimin zaferi mümkün olduğunu getirdi.

13- Ekim devrimi, dünyada ilk proletarya diktatörlüğünü ve ilk proleter devleti yarattı.

14- Ekim devrimi, dünyanın ilk Kızıl Ordusunu yarattı.

Ekim devrimi, yalnızca "ulusal çerçeve içinde" bir devrim değildir, aksine öncelikle, dünya çapında önemli olan bir devrimdir. Çünkü o, insanlığın tüm tarihinde temel bir dönüşüm, eskiden yeniye bir dönüşümdür.

Geçmişin devrimleri, alışlagelmış şekilde hükümet dümenine bir sömürücü grubun yerine bir başka sömürücü grubun gelmesiyle sonuçlanıyordu. Sömürücüler değişiyordu, sömürü kalıyordu. Köle devrimleri, serf devrimleri, ticaret ve sanayi burjuvazisinin devrimleri döneminde bu böyleydi. Ekim devrimi bu devrimlerden temelden farklıdır. O, hedef olarak bir sömürü biçiminin yerine diğer bir sömürü biçimini geçirmeyi, bir sömürücü grup yerine diğer bir sömürücü grubu geçirmeyi koymuyor, aksine insanın insan tarafından her türlü sömürsünü ortadan kaldırmayı ve bütün ve her türlü sömürü gruplarını devirmeyi hedefliyordu.

Ekim devrimi, ekonomide ve politikada, yaşamda ve yaşam tarzında, gelenek ve göreneklerde, kültürde ve tüm dünyanın sömürülen yığınlarının tüm ruhsal fizyonomisinde temel bir dönüşüm demektir.

Ekim devriminin tüm kazanımlarını bilince çıkarıp O'nun aydınlığından daima yararlanıp yolumuza ışık tutmalıyız.

Not: Bu yazının çoğunluğu Stalin'in eserlerinden derlenmiştir.

Filistin sorunu ve siyonizm (2)

Temel DEMİNER-
Özgür ORHANGAZI

FİLİSTİN KURTULUŞ ÖRGÜTÜ

1960 'lı yıllar, 1958'de Lübnan'da General Çehab'ın devlet başkanı seçilmesinde etkili olan, Mısır ile Suriye'nin Birleşik Arap Cumhuriyeti'ni kurmalarını sağlayan Nasır için zorlu yıllar oldu.

Suriye'de 28 Eylül 1961'de gerçekleşen ordu darbesi, Suriye'nin bağımsızlığını ilan etti ve böylece Birleşik Arap Cumhuriyeti son buldu. 1962'de Nasır'ın desteklediği karşı darbe başarısızlığa uğradı. 1963'te Irak ve Suriye'de gerçekleşen darbelerle Nasır'ın politikasına yakın yönetimler iktidara geçtiyse de bu yakınlık daha öteye gitmedi ve hatta Suriye'deki Nasır'ı yöneticiler tasfiye edildiler. 1962'de Yemen'de gerçekleşen ve Nasır'ın desteklediği darbe sonucu çıkan iç savaşa fiilen 40 bin Mısır askeri katıldı ki bu rakam 1970'de Mısır ordusunun yarısına, 70 bine ulaştı. Mısır'ı İslam çemberi, Arap çemberi ve Afrika çemberinin (üç büyük dünya çemberinin) kesiştiği bir ülke olarak tanımlayan Nasır, Arap dünyasında uğradığı başarısızlık sonucu Afrika'ya yönelerek İsrail'e karşı politikasını bu alana taşımaya çalıştı. Kongo, Gine ve Mali gibi eski Fransız sömürgelerinde ilişkiler geliştirdi. İsrail de buna karşılık olarak Kenya, Gana ve Tanganika'ya yardımda bulunmaya başlayınca mücadelenin odak noktası güneye kaydı ve Filistin sorunu ikinci plana kaydı. Öyle ki 1964'teki Arap Ülkeleri Konferansı'na katılan Nasır, Filistin sorununu 'acil olmayan' bir

sorun olarak tanımladı ve büyük tepki topladı.

Çünkü 1963 Ağustos'unda İsrail'in Ürdün Irmağı'nın yatağını, batı yakasını suların yüzde 75'inden mahrum kalacağı bir şekilde değiştirmek istemesi üzerine bölgeye gönderilen Suriye birlikleri ile İsrail birlikleri arasında çıkan çatışmalar Filistin sorununu bir kez daha Arap dünyasının gündeminin merkezine yerleştirmişti. Aynı yılın Eylül ayında toplanan bir Arap Birliği Konferansı'nda Irak, Suriye'nin de desteğini alarak Ürdün Irmağı'nın Batı yakasında ve Gazze şeridinde bir Filistin Devleti'nin kurulmasını önerdi. Nasır önerinin reddedilmesini sağladı. Ocak 1964'teki toplantıda, Arap Birliği'ndeki Filistin temsilcisi Ahmad Hilmi'nin ölümünden doğan boşluğa Nasır'ın adayı Ahmad Şukayri seçildi ve tüm Arap başkentlerinden gö-

rüş aldıktan sonra Filistinlileri temsil edecek bir siyasal birim oluşturmakla görevlendirildi.

28 Mayıs-2 Haziran 1964'te Kudüs'te toplanan Filistin Ulusal Konseyi, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) kuruluşunu ilan etti. Ürdün, Suriye, Lübnan, Mısır, Katar, Kuveyt ve Irak hükümetlerinin seçtiği 242 delegeden oluşan ve tüm Arap ülkelerinin dışişleri bakanlarının da katıldığı Konsey toplantısında Ahmad Şukayri FKÖ başkanı seçildi ve 15 kişilik bir Yürütme Komitesi kurmakla görevlendirildi.

Bu sürecin ana amaçlarından birisi, Irak ve Suriye'deki Baas rejimleriyle Nasır arasındaki çelişkileri yumuşatmak ve Filistin direnişini Arap rejimlerinin kontrolü altında tutmaktır.

EL FETİH

EL FETİH adı Arapça 'Filistin Kurtuluş Hareketi' kelimelerinin tersten okunmasından gelmektedir (Harakat al-Tahrir al-Filistin: Al-Fatah). EL FETİH 1958'de Kuveyt'te kuruldu. Kurucuları arasında çok çeşitli çevrelerden insanlar bulunuyordu; solculardan "Müslüman kardeşler"e... Çoğu Mısır'daki Filistinli Öğrenciler Derneği'nde çalışmış olan bu insanları bir araya getiren şey, Filistin'in kurtuluşunun ancak kitlelerin silahlı eyleminden geçtiği inancıydı. Yaser Arafat, Faruk Kakkumi (Abu Lutf) gibi katılımcıların bir ortak özelliği de petrol mühendisi olmalarıydı. Örgüte ilk katılanlar arasında Suudi Arabistan ve diğer körfez ülkelerinde çalışan mühendis, öğretmen ve memurlar önemli bir yer tutuyordu. Büyük bir gizlilik içinde yürütülen çalışmalar ilk başta uyeler kendileri finanse ederken ilerleyen yıllarda Suudi Arabistan, Katar, Kuveyt ve Libya'daki Filis-

tinli memur ve işadamlarından da yardım almaya başladı. 1959'da Ürdün Komünist Partisi'nden kopan bir grupla birleşerek Filistinlilere gazetesi çıkarılmaya başladılar. Bu yayımla birlikte Ürdün, Suriye ve Lübnan'da hücre örgütlenmesi hız kazandı. 1962'de Cezayir Kurtuluş Savaşı'nın başarıya uğraması EL FETİH'in silahlı mücadele tezlerini doğrulamakla kalmadı aynı zamanda yeni Cezayir yönetiminden Nasır'ın muhalefetine rağmen gerilla eğitimi konusunda önemli bir destek almaya başladı.

EL FETİH ilk silahlı eylemini FKÖ'nün kurulduğu 1964'ün sonunda İsrail'in Ürdün ırmagının yatağını değiştirmek için inşa etmekte olduğu tesislere karşı gerçekleştirdi. 1965 Ocak'ta çeşitli mülteci kamplarında dağıtılan El Asifa (Kasarga) imzalı bildirilerle İsrail'e karşı silahlı mücadelenin başladığı ilan edildi. (EL FETİH'in silahlı kolu olan El Asifa adı, bir başarısızlık anında EL FETİH'in faaliyetlerini sürdürmesi amacıyla başlangıçta EL FETİH yerine kullanılmıştı.)

III. ARAP-İSRAİL SAVAŞI

Suriye'deki Şubat 1966 darbesinden sonra yeni yönetim, EL FETİH'e eylemlerinin üssü olarak Suriye'yi kullanmalarına izin vermesiyle beraber EL FETİH gerillalarının etkinliği artmıştı. 1967 başında İsrail çatışmaları kızıştırmaya başladı. Nisan'da sınırda meydana gelen bir tank çatışmasında 6 Suriye jeti düşürüldü ve İsrail jetleri Şam'da alçak uçuş yaptılar. Bunun üzerine Nasır, Mısır ordusunu alarma geçirdi ve Ürdün'le bir savunma ortaklığı anlaşması imzalandıktan sonra üç tabur Mısır askerini Amman'a yolladı. 5 Haziran'da İsrail uçakları havalanma fırsatı bile bulamadan Mısır Hava Kuvvetleri'ni imha etti. 7 Haziran'da Ürdün, Doğu Kudüs'ü ve bütün Batı yakasını İsrail'e terk etti. 8 Haziran'da Gazze şeridi ve Sina yarımadasının tümü İsrail'in kontrolüne geçti. 10 Haziran'da İsrail, Suriye sınırındaki Golan tepelerini işgal etti. Altı gün süren bu savaş sonunda İsrail bin kadar kayıp verirken 18 bin Arap hayatını yitirdi. "6 gün savaşları" diye anılmaya başlanan bu savaş için Şimon Peres "bu savaşa on yıldır hazırlanıyorduk" şeklinde konuşmuştu.

Düzenli orduların yenilmesiyle birlikte gerilla mücadelesinin önü açılmış ve Araplar arasında Filistin sorununun

kısmen bağımsız kendi örgütlerini kurmuş olan Filistinliler'in katılımı olmadan çözülemeyeceği anlayışı yerleşmeye başlamıştı. Nitekim savaştan sonra SSCB'ye giderken Nasır'ın yanında o güne kadar çalışmalarını engellemeye çalıştığı Yaser Arafat da vardı.

Gerillalar 17 Eylül'de bir sulama kanalını havaya uçurdu, iki gün sonra Batı yakasındaki Arap dükkan sahipleri kepenk kapatırken Kudüs'te bir otelin önünde bomba patlatıldı, birkaç gün sonra da bir fabrikaya sabotajda bulunuldu. Aralık ayı içerisinde EL FETİH ilk kez kendi imzasıyla bir bildiri yayımlayarak Filistin halkının kendi kaderini ellerine almaya karar verdiğini bildirdi.

FİLİSTİN HALK KURTULUŞ CEPHESİ

1962'de, kendini Marksist-Leninist ilan eden Arap Milliyetçi Hareketi'nin Filistin kolu Geriye Dönüş Yiğitleri, 1966'da gerilla mücadelesi kararı aldı. Gizlice Kahire'ye giden Habbaş'a, Nasır'ın yaptığı öneri doğrultusunda bu karar bir yıl ertelendi. 6 gün savaşından sonra Geriye Dönüş Yiğitleri'nin Ahmad Cibril'in önderliğindeki Filistin Kurtuluş Cephesi ile Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FHKC) adı altında birleşmelerinden sonra 6 Ekim 1967'de ilk silahlı eylem gerçekleştirildi.

Bir yıl sonra Ahmad Cibril, Filistin Halk Kurtuluş Cephesi Genel Komutanlığı adıyla bağımsız bir örgüt kurduğunu ilan etti. FHKC'nin içindeki Nayif Havatme önderliğindeki sol kanat 10 Şubat 1969'da FHKC içindeki ilimliler ve küçük burjuvazinin temsilcilerini eleştiren bir bildiri yayınladıktan iki hafta sonra örgütten ayrılarak Filistin Demokratik Halk Cephesi (DHKC) adıyla yeni bir örgütlenmeye gitti. Bu örgütlenmelerin EL FETİH'den ayrıldıkları en önemli nokta Arap rejimlerine karşı takınılan tavırdı. EL FETİH en baştan beri Arap devletleri içinde bir saygınlık kazanmış ve bu devletlerin içişlerine karışmamayı bir ilke olarak benimsemişti. EL FETİH, "fedayilerin potansiyelini boş yere zayıflatmamak için" Arap ülkelerinin iç çatışmalarından uzak durmaya çalışıyordu. Bakışını Filistin'in kurtuluşu üzerine odaklamıştı. "Fakat bu, sık sık iddia edildiği gibi, EL FETİH'in tamamen milliyetçi ve son tahlilde küçük burjuva-Nasırıcı bir direnme hareketi olduğu anlamına gelmez. EL FETİH, hiçbir zaman

ihtilale karşı çıkmamıştır. Fakat, kurtuluş hareketinin birincil hedefinin, Filistinli kitlelerin ihtilalci olması gerektiğine inanmaktadır. Filistin ihtilali, ancak bundan sonra kendi kavgasıyla Arap dünyasını değiştirecek ve ihtilalci bir Arap ulusu yaratacaktır." Oysa halk cepheleri Filistin'in kurtuluşu sorununu Ortadoğu devriminin bir parçası olarak görüyorlardı. FHKC, küçük burjuvazinin de gerici rejimlere karşı verilecek savaşa katılması gerektiğini düşünürken DHKC, yoksul köylü ve işçilere dayalı bir mücadele perspektifini benimsiyordu. Şüphesiz bu fark örgütlerin sınıfsal tabanına ve iç yapılarına da yansıyor. EL FETİH toplumsal devrimden hiç söz etmeden bir ulusal kurtuluş ezerne yoğunlaştığından dolayı Filistinli burjuvazi için çekici hale geliyor ve burjuvazinin sağladığı kaynaklarla fedayilerine ücret ödüyor, yaralananların ve ölenlerin ailelerinin bakımını üstleniyor, hastane, okul gibi kurumların inşasında BM, Kızılay, Kızılhaç gibi örgütlerle işbirliğine giriyordu. Halk cephelerinin kaynakları ise sınırlıydı ve doğrudan halk katılımına özendirilmeye çalışıyorlardı.

1967 yenilgisinden sonra EL FETİH, Filistin Ulusal Konseyi'ne katılıp yönetimini ele geçirmeye karar aldı ve nitekim Temmuz'da bunu gerçekleştirdi. Gerilla faaliyetlerini de yoğunlaştıran EL FETİH'e karşı İsrail ordusu bir harekât düzenleme kararı verdi ve 21 Mart 1968'de İsrail ordusuna bağlı hava kuvvetleri tarafından desteklendi zırhlı araçlar, direnişin karargâhı olarak bilinen Ürdün İmami'nin doğu kıyısındaki El Karame mülteci kampına saldırıya geçtiler. Kamptaki sivil mültecilerin de yoğun desteğini elde eden EL FETİH geri çekilmektense düzenli savaşı tercih etti ve bir gün süren savaştan sonra İsrail ordu birliklerini püskürttü. Bu, Arapların İsrail'e karşı kazandıkları ilk düzenli savaş oldu.

Bu ve bu tür başarılar sonrası mevcut Arap rejimleri de gerilla mücadelesi içinde aktif roller almaya başladılar. Savaştan hemen sonra Suriye'deki Baas rejimi, Halk Kurtuluş Savaş Öncüleri'ni ve onun askeri kanadı Saika'yı (Yıldırım) kurdu. 1968'te Ürdün, Suriye, Kuveyt ve Batı kıyısından Baas temsilcileri, Baas Partisi'nin Birleşik Filistin Örgütü'nü kurdular. Irak Baas rejimi Arap Kurtuluş Cephesi'ni kurdu. Şubat 1969'da toplanan Filistin Ulusal Konseyi'nin 5. Kongresinde ilk kez gerilla örgütleri

resmen temsil edildi ve bundan böyle Filistin Ulusal Meclisi işlevini görecekti. 150 kişilik meclis için EL FETİH 33, FHKC 12, Saika 12, FKÖ'nün eski yürütme kurulu 11, FKÖ'nün askeri kanadı Filistin Kurtuluş Ordusu 5, FKÖ'nün Ulusal Fonu 1, öğrenci, işçi ve kadın örgütleri temsilcileri 3, bağımsızlar da 28 üye verecekti. Meclis'te Yaser Arafat FKÖ başkanlığına seçilirken DHKC'ye FKÖ'ye katılma çağrısında bulunuldu ve para ve silah yardımı yapıldı. Böylelikle fedayi sayısını bin 200'e yükselten DHKC, 15 bin gerillaya bulunan EL FETİH, yaklaşık aynı sayıda Filistinli ve Suriyeli gerillaya sahip olan Saika ve 2 ila 3 bin gerillalık bir güce sahip olan FHKC'den sonra dördüncü büyük örgüt haline geldi.

Ağustos 1967'de Hartum'da toplanan Arap Birliği zirvesinde, "İsrail'i tanımaya, İsrail'le barışa ve Filistin toprakları üzerinde pazarlık etmeye hazır" kararlarını aldıysa da bu birlik havası kısa bir süre sonra dağıldı. BM 22 Kasım 1967'de İsrail'in 6 Haziran öncesi sınırlarına çekilmesini isteyen ve bölgede barışın sağlanması için bölgedeki egemen devletlerin güvenilir sınırlar içinde yaşama hakkına saygı gösterilmesini içeren 242 sayılı kararı yayımlandı. Suriye ve Irak'taki Baas, Cezayir'deki FLN ve FKÖ karara itiraz ederken Nasır ve Kral Hüseyin kararı onayladıklarını açıkladılar. Öte yandan Nasır ile FKÖ arasında İsrail'e karşı gerillanın kilit rol oynayaacağı bir yıpratma savaşı izlenmesi gerektiği konusunda bir görüş birliği vardı. Zaten Mart 1969'dan sonra İsrail ile Arap güçleri arasında gerçekleşen 2 bin civarında olayın 200'ü Mısır, bini Ürdün sınırında gerçekleşmişti.

KARA EYLÜL

1968'in sonbaharında Ürdün silahlı kuvvetleri ile FKÖ'ye bağlı gruplar arasında silahlı çatışmalar başladı; çünkü Ürdün Kralı Hüseyin, gerilla savaşının getireceği kitlesel seferberliği kendi iktidarına karşı potansiyel bir tehdit olarak görüyordu.

1968-70 arası dönem FHKC ile DHKC arasında ayrımın belirginleştiği bir dönem oldu. Siyasi eğitime ağırlık veren DHKC, daha çok aydınları ve ABD ve Avrupa'da eğitim gören öğrencileri kendine çekerken eylemlerini işgal altındaki topraklarda yoğunlaştırıyordu.

FHKC ise siyonizmin emperyalizmin bir uzantısı olduğu tespitinden hareketle mücadeleyi dünya çapına yayma kararı alarak uçak kaçırma eylemlerine başlamıştı. Temmuz 1968'den Aralık 1973'e kadar FHKC, Arap dünyası dışında 16 eylem gerçekleştirdi. FKÖ'yu oluşturan EL FETİH, FHKC ve DHKC arasındaki ayrım giderek keskinleşti.

Aynı dönemde Suriye ile Mısır'ın ABD ile diplomatik ilişkilerini kesmesiyle ABD'nin bölgedeki ağırlığı azalırken bu boşluğu doğal olarak SSCB doldurmaya başladı. Uluslararası arenada giderek SSCB'ye yakınlaşan Nasır ise içeride gittikçe daha sağa kayıyordu. Nasır, Libya'da Kral İdris'i deviren Kaddafi'nin yaptığı birleşme çağrısına ise kayıtsız kaldı. Nasır, 1970'de ABD Dışişleri Bakanı Rogers'ın adıyla tanınan ve FKÖ'nün dışında kurulacak bir Ortadoğu düzeni içeren planı kabul ettiğini açıklayarak bu tavrının en uç noktasını sergiledi.

7-9 Eylül'de FHKC 425 yolcu taşıyan üç uçağı kaçırıp Amman yakınlarında bir havaalanına inmeye zorlayınca Ürdün ordusu 17 Eylül'de Amman'ın kuzeyindeki Filistin mülteci kamplarını top ateşine tutmaya başladı. 20 Eylül'de Suriye ordusuna bağlı tank birlikleri Amman'a girdi. ABD, SSCB ve Suriye arasında gerçekleşen diplomasi trafiğini müteakiben Suriye geri çekilmeye ikna oldu. 10 gün sonra Nasır'ın da çabalarıyla bir anlaşmaya varıldı ancak bu anlaşma da kalıcı olmadı ve 28 Eylül'de Nasır'ın ölümünden sonra iç savaş devam etti. "Kara Eylül" diye anılan bu dönemden hemen sonra Suriye'de bir darbe gerçekleştiren Hafız Esad, Saika örgütünde geniş çaplı bir temizliğe giriştikten sonra Suriye topraklarının gerilla faaliyetlerinde kullanılmasını yasakladı. Aynı zamanda Ürdün'de süren iç savaşa baskından beri arabuluculuk rolüne soyunan EL FETİH de katıldı ve savaş FKÖ'nün 1972 Temmuz'unda Ürdün'ü terk edip Lübnan'a çekilmesiyle sonuçlandı.

IV. ARAP-İSRAİL SAVAŞI

Hafız Esad ABD'nin diplomatik baskısına bir tepki olarak Ocak 1971'de Moskova'ya gitti ve bir mali ve askeri yardım garantisi aldı. Mısır'da Nasır'ın yerini alan Enver Sedat ise Yaser Arafat ile ilişki kurarak EL FETİH'in yeni bir Arap-İsrail savaşına katkısının ne olacağını sordu. Sedat, İsrail'e karşı Arap

inisiyatifiyle başlatılacak bir savaşın planlamalarını ABD, SSCB ve İsrail gizli servislerini atlatarak yaptı. İsrail, ordusunu ancak saldırıdan bir gün önce 5 Ekim'de alarmına geçirebildi. 6/10/1973'te başlayan saldırı, ABD'nin İsrail'e yaptığı yoğun askeri yardıma karşın Araplar'ın zaferiyle sonuçlandı. Bu savaş Mısır'da Ramazan'a rastlarken İsrail'de Yom Kippur bayramına denk düşüyordu ve bazı yerlerde bu adla da anılır.

Savaşın sonra Kasım 1973'te Cezayir'de toplanan Arap Zirvesi, FKÖ'yu Filistin halkının tek meşru temsilcisi sayan kararı aldı ancak Kral Hüseyin, FKÖ'yu sadece mülteci kamplarında yaşayanların temsilcisi saymaktan ısrar ediyordu.

BM Cenevre Konferansı öncesi EL FETİH'e ait olan ve DHKC tarafından da kabul edilen 'Filistin kurtuluş sürecinde ara aşamaların olabileceği' tezi giderek önem kazanıyordu. İki örgüt, BM'nin 242 sayılı kararıyla İsrail'in çekilmesi öngörülen Batı kıyısı ve Gazze şeridinde FKÖ'nün bir Filistin Devleti kurabileceğini savunuyorlardı. Suriye kontrolündeki Saika da Golan'la ilgili bir anlaşma imzalandıktan sonra bu tez doğrultusunda Cenevre Konferansı'na katılmayı gerektiğini öne sürüyordu. Ancak bu tezin uygulanmasıyla kabul edilecek olan BM kararı İsrail Devleti'nin tanınmasını da içeriyordu. FHKC, FHKC-Genel Komutanlık ve Irak kontrolündeki Arap Kurtuluş Cephesi bu nedenden ötürü Cenevre Konferansı'na katılmasına karşı çıkarak FKÖ içinde "red cephesi"ni oluşturdular. Bu ciddi bölünme tehlikesi Haziran 1974'te toplanan Filistin Ulusal Meclisi 12. Genel Kurulu'nda uzlaşmaya varılmasıyla atlatıldı. Uzlaşma formülüne göre, 242 sayılı BM kararı ve buna dayalı tüm uluslararası görüşmeler reddedilirken İsrail işgalinden kurtarılan tüm topraklar üzerinde halkın ulusal, bağımsız ve savaşçı otoritesini temsil eden bir devlet kurulabileceği kararlaştırıldı.

Ekim 1974'te Rabat'ta toplanan Arap Zirvesi'nde Kral Hüseyin'in de ikna edilmesi ile FKÖ, Filistin halkının yegane meşru temsilcisi sayıldı. Böylece FKÖ'ye BM kapısı açıldı. 13 Kasım 1974'te yapılan Genel Kurul'a ulusal kıyafeti ve belinde silahı ile katılan Arafat, iki saatlik bir konuşma yaparak Filistin'in sorunlarını anlattı.

LÜBNAN İÇ SAVAŞI

1970'lerin ikinci yarısından itibaren bir Arap birliği giderek daha çok hâyâl halini aldı. Mısır'ın 4 Eylül 1975'te imzaladığı ve İsrail ordusunun Sina yarımadasından çekilmesini içeren II. Sina Ara Anlaşması, 3 yıl sonra Camp David Anlaşması ile sonuçlandı ve Mısır, Filistin sorununun taraflarından biri olmaktan çıkmaya başladı. Suriye'nin, FKÖ'nün bu dönemde getirdiği ortak bir Suriye-Filistin askeri yönetimi kurulmasını kabul etmesiyle birlikte bir zamanlar Nasır'ın Mısır'ın üstlendiği rolü ve ona bağlanan umutları bu kez Suriye üstlendi. Ancak bu umut da çok kısa sürdü ve Lübnan savaşıyla birlikte hüsrana dönüştü.

1970'lerde dünya çapında hissedilen bunalımın Lübnan'a yansmasıyla Lübnan'da mezhepler arasında kurulmuş bulunan hassas denge de sarsılmaya başladı. Batı sermayesinin Lübnan'daki temsilcisi Maruniler tüm olumsuzluklardan Filistinliler'i sorumlu tutmaya başladı. Müslüman halkın eski devlet başkanı Kamil Şamun'un kurduğu balıkcılık konsorsiyumunu protesto gösterilerine ordunun ateş açmasıyla çıkan çatışmalar, iki ay sonra en güçlü Maruni örgütlenmesi olan falanjişlerin bir otobüse saldırarak 27 Filistinli'yi öldürmesiyle iç savaşa dönüştü.

İsrail'den destek alan Maruniler, iç savaşın ilk dönemlerinde bir Ulusal Hareket oluşturarak ülkedeki sol ve Müslüman gruplara karşı savaştılar. Birinci yıl boyunca 'rod cephesi' ve DHKC de Ulusal Hareket saflarında savaştılar. EL FETİH ise savaş dışında kalarak zaman zaman arabuluculuk çabalarında bulundular. Maruniler, Aralık 1975'te yenilmeye başladıklarından itibaren, kuzeyde ve Doğu Beyrut'ta kurtarılmış bölgeler yaratma çabasına girdiler. Bu, Doğu Beyrut'taki Filistinli mülteci kamplarını işgal etmeyi gerektiriyordu ve böylece EL FETİH de savaşın içine çekilmiş oldu. Bu, savaşın gidişatını değiştirdi ve Lübnan'da devrimci ve sol Kemal Cumbat-FKÖ koalisyonunun gerçekleşme olasılığı kuvvetlendi. Bunun üzerine Suriye, Lübnan'ı işgal ederek FKÖ'ye karşı bir harekât başlattı. Ancak Saika'nın büyük çoğunluğu EL FETİH saflarına katıldı ve Suudi Arabistan'ın müdahalesiyle Suriye ile FKÖ arasında bir anlaşma imzalandı.

Doğabilecek bir Suriye-FKÖ-Lüb-

nan solu ittifakı 1978'teki I. İsrail işgali ile önlenirken 1982'deki 90 bin askerin katıldığı II. İşgalle 9 bin fedayi Beyrut'u terk etmek zorunda kaldı.

FİLİSTİN DEVLETİ

Bölgede etkili olan tarafların giderek halk sınıflarının tarihsel ve toplumsal bölünmesinden uzaklaşıp süper güçlerin güncel politik hesaplarını yansıtmaya başladıkları bir dönemde FKÖ, 15 Kasım 1988'de bağımsız Filistin Devleti'nin kuruluşunu ilan etti. Bu sonuçta tüm dünyaya yayılmış Filistin sermayesinin büyük katkısı olmakla beraber en önemli etken FKÖ'nün uzun mücadelesi boyunca halk desteğini giderek artırarak ciddi bir örgütlenmeye gitmesi oldu. *"Bir bağımsız Filistin devletinin ilanına doğru yol alan gelişmelerde iki önemli kilometre taşı var. Birincisi, Aralık 1987'de İsrail işgali altındaki Batı Yakası ve Gazze'de başlayan ve dünyanın askeri bakımından en güçlü beş devleti arasında yer alan İsrail'in bir türlü bastıramadığı, her geçen gün daha da Arapçanı ve artık uluslararası siyasi lügata giren adıyla Intifada; İkincisi Ürdün Kralı Hüseyin'in 31 Temmuz 1988'de yaptığı beklenmedik bir açıklama ile Ürdün'ün işgal altındaki topraklar üzerindeki hükümlerlik iddialarından vazgeçmesi."*

FİLİSTİN'DE İSLÂMİ HAREKETİN YÜKSELİŞİ

Filistin'deki İslâmcılar uzun yıllar boyunca varoldıkları halde yeterince güçleri olmadıkları ve gerekli halk desteğini saflarına çekemedikleri için faaliyet içine girmekten kaçınılmışlardı. Ancak, ABD ve Avrupa'nın İsrail'e giderek artan oranlarda askeri, mali ve politik destek sunması birçok Filistinli'de bunun bir din savaşı olduğu ve "Müslüman'ın Müslüman'dan başka dostu yoktur" kanâatinin oluşmasına yol açtı.

Mücadelenin başlarında ulusalcı bir karakter taşıyan hareketlerin çoğu Marksist, toplumsal devrim perspektifi de taşıyan unsurlar içeriyordu. Ancak bir yandan sonra FKÖ'nün yıpratmaya başlamasıyla ve Filistinlilerin düşledikleri kuruluşa bir türlü ulaşamamaları ulusalcı ve sosyalist hareketlerin sonuç veremeyeceği tek çözümün İslâm'a sarılmak olduğu görüşünün kuvvetlenmesine yol açıyordu. 1979'daki İran İslâm Devrimi

de Filistinliler'i etkiledi. Filistinli göçmenler çalışmaya gittikleri Körfez ülkelerinde İslâmî örgütlerle de ilişkiye geçtiler. Öte yandan mülteci kamplarında yaşayan Filistinliler'de ve İsrail sınırsızlığı altında ezilen kent esnafı arasında da içe kapanarak kendilerini dine ve ibadete verme eğilimi baş göstermeye başladı. Faik Bulut'un verilerine göre işgal altındaki Batı Şeria topraklarındaki cami ve mescitlerin sayısı 1967-87 arasında 400'den 750'ye yükseldi. Gazze Şeridi'nde ise 200'den 600'e çıktı. Aynı dönemde Kudüs, Halil, Gazze ve Beytlehem gibi kentlerde İslâmî üniversiteler kuruldu. Diğer üniversitelerde de İslâmî eğitim artmaya başlamıştı. Üniversitelerde buna karşı gelişen yarısever-sosyalist ittifaklarına rağmen İslâmcı öğrenciler yer yer şiddet de kullanarak üniversitelerde kendilerine bir yer açmayı başardılar.

Öte yandan İslâmî hareketin gelişmesinde göz ardı edilemeyecek bir başka olgu da dönemim mevcut Arap rejimlerinin, İsrail'e karşı bağımsızlığın üstünü örtmek için halkın dini yönelimlerinden yararlanmak yoluna gitmiş olmalarıdır. Örneğin sosyalist söylemlili Nasır bile bağımsızlığın nedenlerini araştırmak için El Ezher İslâm Üniversitesi'ne bağlı İslâmî Araştırma Akademisi'ni görevlendirdi. Akademi, "Müslüman'ın yenilmezliğinden" yola çıkarak ortada bir yenilgi varsa bunun dinden uzaklaştıkları için Allah tarafından gönderilmiş bir uyarı olduğunu açıkladı.¹⁰¹

SİYONİZMİN İSLÂMİ GELİŞİMİ İLİŞKİSİ

İsrail yönetimi, İslâm'ın topluma pasifize eden yönlerinde yararlanmayı umarak İslâmî gelişmeye göz yumdu ve hatta çeşitli şekillerde destekledi. Örneğin, İsrail radyosunda dini yayınlar yapıp, Kur'an okunmaya başlanırken Kur'an'daki Yahudi-İslâm uyumuyla ilgili ayetlere göndermede bulunuldu. Arap ulusalcılığı ve sosyalizmle ilgili tüm yayın ve örgütlenmelere izin verilmezken İslâmcı kitaplara ve örgütlenmelere göz yumuldu. Öte yandan İsrail hapishanelerinde tutsak bulunan bir kısım Filistinli direnişçi arasında da umutsuzluk ve bunun sonucu İslâm'a yöneliş başlamıştı. Cezaevi yönetimleri Filistin direnişçilerinin tüm eylemlerine duyarsız kalıp onlar üzerindeki baskı ve sindirme politikasını şiddetle sürdürürken İslâmcılarla

iyi ilişkiler kurmaya başlamıştı. Bilimsel kitapların hapishanelere girmesi kesinlikle yasakken içeriye onlarca dini yayın sokulabiliyordu ve hatta Filistinliler bunları okumaya zorlanıyorlardı.

İsrail ile İslamcı hareketin gelişimi arasındaki ilişkiyle ilgili olarak ilginç bir iddia da 11 Ocak 1993 tarihli El Arap gazetesinden geliyor: "HAMAS örgütünün kurulmasına müsaade eden kişi İsrail'in Gazze'deki valisi ve asıl hedef FKÖ'yü bölmek."¹⁰⁰

İSLÂMCI ÖRGÜTLERİN KURULUŞU

Pek çok kaynakta İslami Cihad örgütünün 1979'da Filistin'in kuzey kesiminde oturan Şeyh Abdullah Nımr Derviş tarafından kurulduğu belirtilmektedir. İslami Cihad'ın adını duyurması 1986'da giriştiği bir takım sansasyonel eylemlerle gerçekleşti. İslami Cihad mücadele tarzını ve ideolojisini ilk bildirilerinden birinde şöyle açıklıyordu: "Çizgimiz ve yolumuz bellidir: Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim ile peygamber sünneti. Biz işgal altındaki topraklarda köktendinci tehlike türünden naralara aldırmadan yolumuza devam edeceğiz."

FKÖ lideri Arafat gelişen İslamcı hareketlerin kendi önünü kesmemesi için birçok taviz vermeye başlamıştı. Laik, devrimci ve hatta sosyalist söylemlerini terk eden Arafat mücadelenin bir cihad olduğunu açıklayarak konuşmalarına besmele ile başladı. İşi Kur'an'dan alıntıları yapmaya kadar vardıran Arafat'ın bu türden tavizleri ters tepti ve EL FETİH'den ayrılan bazı gruplar İslamcı hareketlere katıldılar. Arafat'ın son bir çaba olarak FKÖ'nün çeşitli organlarının başına İslamcı karakterli kişileri getirmesi de fayda etmedi.

1986'da EL FETİH'den ayrılarak İslamcılarla birleşenler Seraya El Cihad El İslami'yi (İslami Cihad Alayları) kurdular. Kudüs'te hassas bir noktaya karşı gerçekleştirdikleri ve çok sayıda İsrail askerinin ölümüyle sonuçlanan eylemle de adlarını duyurdular.

14 Aralık 1987'de Harekât-ül Mukavemet-ül İslamiyye (İslami Direniş Hareketi) ya da bilinen adıyla HAMAS kuruldu. HAMAS'ın kuruluşunu en yetkili ağızdan kurucusu ve manevi lideri Şeyh Ahmed İsmail Hasan Yasin'den aktaralım. Yasin, Haziran 1989'da tutuklanarak ağır işkencelerden geçirildi, zaten felçli olan Şeyh, oğlunun her gün gözleri

önünde İsrailli cellatlar tarafından kurbaçlanmasına dayanamayarak itiraflarda bulundu ve El Vusat dergisi bunları ele geçirecek yayınladı: "Aralık 1987 başlarında HAMAS hareketini, Gazze bölgesinde kurmaya karar verdim. İlk elde işgale karşı bildiri dağıtıp afiş yapıştırırdık. Çeşitli kişilerle görüştükten sonra bu işe koyulduk. Aralık 1987'de ilk bildirimizi yayınlıyarak İnişada ile birlikte eylem takvimini açıkladık. Ocak 1988'de işgal altındaki Batı Şeria'dan İhvan mensubu Cemil Hemami adlı bir kişi de HAMAS'ın kendi bölgelerinde kurulmasını istedi, kabul ettik. Batı Şeria ile Gazze arasındaki bağlantıları gizli mektuplar, şifreler ve camilerdeki buluşma noktalarındaki araçlar kanalıyla sağlıyordu. Ayrıca Londra'dan bir HAMAS soruşturması da devreye giriyor, bize mali yardım aktarıyordu. Her soruşturmaya bir numara vermiştik ki yakalanma anında kimse kimseyi ele vermesin. (...) Örgütün askeri ve güvenlik birimini kurmamız gerekiyordu. İlk hedefimiz, işgalci İsrail askerlerine direnmek olacaktı. Güvenlik ve asayiş açısından ise; İsrail ile işbirliği yapanları, İslami örf ve adetlere nymayanları, içki ve uyuşturucu kullananları, fahişelik yapanları doğru yola getirmek için şiddet kullanacak birimler faaliyet içinde olacaktı. Aslında askeri örgütün ilk temelini 1982'de attım. O zamanki adı Filistin Mücahitleri idi. Güvenlik biriminin ilk adı Cihad ve Davet Grubu idi. En önemli görevi, düşman hakkında bilgi toplamak ve toplumsal ahlâksızlığı şiddet kullanarak önlemektir."¹⁰¹

HAMAS'ın kazandığı kitlesellik önderlerini bile şaşırtırken HAMAS için yeni bir sorun ortaya çıkmıştı; içinden çıktığı İhvan (Müslüman Kardeşler) ile bağlarını kesip kesmemek. Nitekim HAMAS, izlediği radikal çizgi ve ittifaklar politikasıyla İhvan'dan koptu. Körfez Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte İhvan Batı'ya karşı Saddam'ı desteklerken HAMAS Kuveyt ve Saudi Arabistan'ın yanında yer aldı. FKÖ'nün tarafsızlık politikası izlediği ancak yine de ABD ve İsrail'in politikalarıyla çakışmamaya özen gösterdiği bu dönemde HAMAS, Kuveyt ve Saudi Arabistan'dan hatırı sayılır miktarda yardım aldı.

Giderek güçlenen HAMAS, 1990 Nisan'ında FKÖ çatısı altında yer almak için Filistin Ulusal Meclisi'ndeki sandalyelerin yüzde 40 ila 50'sini isteyince bunu dayatmacılık olarak niteleyen FKÖ

reddetti. Bunun üzerine EL FETİH ile HAMAS arasında birçok direnişinin ve masam insanın can verdiği çatışmalar meydana geldi.

Eylül 1993'te İsrail ile FKÖ arasında barış anlaşması imzalanınca FKÖ'yü teslimiyetçilikle suçlayan HAMAS, yapılan görüşmeleri de kesti ve Filistin'in kurtuluşunun ancak ve ancak silahlı mücadeleyle sağlanabileceğini, İslami cihadın tek geçerli yol olduğunu ve görüşmelerin bir sonuç getirmeyeceğini ilan etti. Anlaşmadan sonra HAMAS, yaklaşık 10 Marksist, ulusalcı ya da İslamcı örgütle FKÖ-İsrail anlaşmasına muhalefet temelinde işbirliği kararı aldı. ABD ise HAMAS'ı tumden karışına almakla onunla diyaloga girip barış anlaşmasına ikna etmek arasında hocalamaya başladı. ABD Enformasyon Servisi'nin Şubat 1997'de yayınladığı "Targeting Terrorism/Terörizmi Hedef Almak" başlıklı raporda "Kötü Şöhretli Gruplar" başlığı altında, HAMAS kısaca şöyle değerlendiriliyor: "HAMAS, Müslüman Kardeşler'in Filistin kolu olarak 1987'de oluşturuldu. HAMAS'ın çeşitli unsurları İsrail'in yerine İslamcı bir Filistin Devleti kurmak amacıyla terörizmi de içeren çeşitli politika ve şiddet araçlarını kullanır. HAMAS'ın gücü Gazze ve Batı Şeria'da odaklanmış durumdur. Üye sayısı bilinmemekle birlikte on binlerce sempatizan ve destekçisi bulunuyor. Filistinliler'den, İran'dan, Saudi Arabistan ve diğer Arap ülkelerindeki özel hayırseverlerden dış yardım alıyor."

HAMAS'ın terörist olup olmadığı bir yana bizce Libya lideri Kaddafi'nin 1978 Ekim'i'nde yapılan Arap-Amerikan Ulusal Diyalog Kongresi'nin açılışında söylediği şu sözleri Filistin sorunu bağlamında bir kez daha tekrarlamakta fayda var: "Gerçek terör, askeri üsler ile savaş filolarının başka ülkelerin ulusal karasularında bulunması, nükleer bombaların yapılması ve girişilen iktisadi savaş sonucu açlığa yol açılmasından kaynaklanmaktadır. Bugünkü terör hareketleri; filoları, askeri üsleri, nükleer bombaları, şiddete dayalı politikası ve işgalci güçlere sağladığı yardımlarla ABD tarafından yönlendirilmektedir. ABD bu tavrı ile terörizme öncülük etmektedir."¹⁰²

Bunun dışında İslami Cihad liderlerinden olup Lübnan'a sürgün edilen Fetih el Şikaki'nin geliştirdiği ve 25 Ağustos 1989'da Tahran'da kurulan Filistin Hizbullahı da Filistin'de faaliyette olan

bir diğer İslamcı örgüt.

Öte yandan FKÖ-İsrail barış anlaşmasından sonra İran ve bazı Filistinli İslamcı örgütler Arafat hakkında "kanı haldir" yolunda fetvalar verdiler.

BARİŞ SÜRECİ

Küresel Tv. Kanalı CNN'in sayesinde anı anı takip ettiğimiz (ABD'nin istediği kısımları ve istediği şekilde) Körfez Savaşı, Filistin halkını son 45 yıl içinde üçüncü kez yerinden eden kriz oldu. 1949 yenilgisiyle İsrail'in işgal ettiği yerlerden kaçan 900 bin dolayında Filistinli, diğer Arap ülkelerine sığınmış, 1967'deki 6 gün savaşından sonra da Golan Tepeleri, Batı Şeria ve Gazze'yi terk etmek zorunda kalan 350 bin Filistinli'nin büyük çoğunluğu Ürdün'e sığınmak zorunda kalmıştı. 1991 Körfez Savaşı'nda ise başta Kuveyt olmak üzere diğer Arap ülkelerinden 400 bin Filistinli onları kabul eden yegane ülke olan Ürdün'e göçtü. (Bugün 3 milyon civarında Filistinli'nin Ürdün, Suriye ve Lübnan gibi ülkelerde sürgünde yaşadığı tahmin edilmektedir.) Filistinliler'in bu savaştan ötürü uğradıkları mal kaybını -Kuveyt'te bırakmak zorunda oldukları malları hariç- 10 milyar dolar dolaylarında olduğu tahmin ediliyor. Öte yandan Filistin'deki halkın durumu da günden güne kötüleşiyordu.

SSCB'nin çözülmesiyle birlikte dağılan Doğu Avrupa, ABD emperyalizminin rahatsızlığı atı koşturabileceği bir ortam yaratmıştı. ABD, dünyanın bazı bölgelerinde artık "Amerikan barışı" diye adlandırılan "barış" girişimlerine başladı. Bu aşamada gündeme gelen barış görüşmeleri Filistinliler'i ikiye böldü. Görüşmelere katılmamasını savunan ılımlılar ve İsrail'e uzlaşmayı öngören görüşmelere katılmayı reddeden radikaller. Ceza-yir'de toplanan Filistin Ulusal Konseyi, Ekim'de yapılması planlanan Ortadoğu Barış Konferansı'na katılmamasını tavsiye etti.

Ortadoğu Barış Konferansı 30 Ekim'de Madrid'de toplandı ancak somut bir sonuç alınmadı. İkinci tur 4 Aralık'ta Washington'da ve 28 Ocak 1992'de de ABD, Rusya ve bölge ülkelerinin yanı sıra AB, EFTA, Japonya, Kanada, Çin ve Türkiye'nin de temsil edildiği üçüncü tur Moskova'da gerçekleştirildiyse de yine somut bir adım atılmadı. Lübnan ve Suriye'nin katılmama kararı almalarını takiben Filistin dışında yaşayan Filistinliler'in de temsil edilmesi gerektiğini savunan Filistin heyeti de

Moskova Konferansı'nı boykot etti.

Barış görüşmelerine 25 Şubat'ta Washington'daki ikili müzakerelerle devam edildi. Haziran seçimlerinde İsrail'de İşçi Partisi, Likud'dan hükümeti devraldı. Filistin dışında yaşayan Filistinliler'in de temsil edilmemesine ilişkin kısıtlamadan vazgeçilebileceğini açıklayan İP de FKÖ'nün görüşmelere katılmasını reddediyordu. Bunun üzerine bir açıklama yapan Filistin Ulusal Konseyi, FKÖ'süz görüşmelerle bir yere varılamayacağını ilan etti. Bu arada FKÖ içinde Marksist olarak bilinen George Habbaş'ın önderliğindeki Filistin Halk Kurtuluş Cephesi ile HAMAS ve El-Fetih'den 1983'te ayrılmış olan Fetih-İntifada grubu FKÖ'nün stratejisine karşı çıkarak çözümün ancak bağımsız Filistin devletinde olduğunu vurguluyorlardı. Görüşmelerin devamından yana olan ılımlıların amacı ise işgale son vererek Ürdün'le konfederasyon şeklinde veya aynı olarak bir bağımsız yönetim oluşturmaktı.

İsrail tarafında ise Rabin, 5 yıllık geçiş sürecini öngören özerk bir Filistin yönetiminin kurulmasından yana olduğunu ve işgal altındaki bölgelerde yeni Yahudi yerleşimleri kurulmaması görüşündeydi. Tartışmalara ABD son noktayı koydu. Dışişleri Bakanı James Baker, Ortadoğu'ya yaptığı ziyarette bu sürecin İsrail için büyük bir sınav olduğuna vurgulayarak tavrını ortaya koydu. "Sam Amca son sözünü söylemişti".⁸

Ortadoğu'yla ilgili Washington'da süren görüşmeler sonucu taraflar 10 Eylül'de karşılıklı mektup teatisiyle eski tutumlarını terk ettiklerini açıklamalarını müteakiben 13 Eylül 1993'te Beyaz Saray'da FKÖ ile İsrail arasında bir barış anlaşması imzalandı ve anlaşma 13 Ekim'de yürürlüğe girdi. Tarih, bir kez daha oyununu oynamış, "terörist" olarak lanetlenen Arafat, Beyaz Saray'da devlet başkanı muamelesi görmüştü. Oslo süreci sonunda imzalanan anlaşma bir çerge ve niteliğine sahipti ve sorunların belli bir takvim içerisinde ele alınmasını öngörüyordu. FKÖ anlaşmayla İsrail'in barış ve güvenlik içinde varolma hakkını tanıırken İsrail de FKÖ'yü Filistin halkının temsilcisi olarak kabul etti. Gazze-Eriha Anlaşması olarak da adlandırılan bu anlaşma, Gazze ve Eriha'daki Filistin halkına geçici özerklik tanıyordu.

Anlaşmanın uygulanmasına dair görüşmeler süren 25 Şubat 1994'te bir İsrailli yerleşimci Hebron Camisinde Filistinliler'in üzerine ateş açtı, 30 kişi öl-

du, 4 Mayıs 1994'te Kahire'de bir prensip anlaşmasına varıldı. İsrail'in Gazze'den çekilmesiyle birlikte 1 Temmuz 1994'te Gazze'yi ziyaret eden Arafat büyük coşkuyla karşılandı. Ocak 1996'da Filistin Ulusal Konseyi ve Filistin yönetimi için yapılan seçimleri İslamcılarla Filistinli muhalifler boykot etti. Arafat yüzde 88.6 oy oranıyla devlet başkanı seçilirken 88 sandalyelik Ulusal Konsey'in 50 sandalyesini El-Fetih kazandı. 11 Nisan 1996'da İsrail, Güney Lübnan'a yönelik bir saldırı başlattı; 18 Nisan 1996'da BM, Cana mülteci kampına yapılan İsrail saldırısında 100'dü aşkın insanın ölmesiyle süreç tehlikeye düştü. 26 Nisan'da ateşkes sağlandı. 12 Mayıs 1996'da Mısır Devlet Başkanı Mubarek, Kral Hüseyin ve Arafat Kahire'de bir üçlü zirve gerçekleştirdiler ve barış sürecine devam kararı aldılar.

26 Ekim 1994'te İsrail'le Ürdün arasında imzalanan anlaşmayla İsrail işgal altında tuttuğu 350 km² Ürdün toprağından çekilmeye başladı. Bu anlaşmayla birlikte politika değişikliğine giden Ürdün'e ABD, 16 F-16 uçağı ve 50 tanklık bir askeri yardım paketiyle karşılık verdi.

4 Kasım 1995'te Yigal Amir, "İsrail Savaşçıları" adlı grubunun, "Jude ve Samariya'nın (Batı Şeria) vaad edilmiş toprağını Araplara bırakacak her kişiyi katletme kararı ve "Allah'ın emri üzerine" İzak Rabin'i öldürdü. İsrail halkının büyük bölümünü Araplar'a karşı düşmanlıkla besleyen, sadece Yahudiler'e ait olduğunu iddia ettiği toprakların tümüyle Yahudiler'in eline geçmesi için savaştan başka yol olmadığını işleyen, Filistin halkına karşı yürütülen kilit savaşa kilit noktalarda yer almış Rabin, dünya ve Türkiye basınına büyük bölümünde "barış zehirdi", "ülkesinin geleceği için yaşamından olan yüce kişi", "müzaffer barış komutanı" gibi sözlerle uğurlandı. Oysa Rabin, "Haksız ve kıyıcı bir savaşı sürdürebilmek için toplumunu yemimli savaşçıları haline getirmenin bedelini ödemiştir".⁹

DİPNOTLAR

8) Walter Hollstein, Filistin Sorunu, Yücel Yayınları, Nisan 1975

9) Cengiz Çandar, Tempo, Sayı 40, s. 53

10) Faik Bulut, İslamcı Örgütler, Tüm zamanlar Yayıncılık, s.236

11) Faik Bulut, Age., s. 232

12) Aktaran F. Bulut, Age., s.239

13) Aktaran F. Bulut, Age., s.243

14) Aktaran F. Bulut, Age., s.245-246

15) Abdurrahman Dilipak, Terörizm, İnkilap Yayınları, s.104

16) Murat Yetkin, Demokrat, No:15, s. 43

17) Mehmet Oğuz, Özgür Yaşam, 2-8 Aralık 1995, s. 8

Ötekinin tarihi

Ölümünün 14. yılında Yılmaz Güney anısına

Aytekin YILMAZ

*"Arın kahrın çekmeyen
ne bilir balın kıymatın."*
Karacaoğlan

Marx, "Tarih sınıf savaşım-
larının tarihidir" derken tari-
hin önemli bir yasasını
açıklamıştı. Tabi bu, tarihi sınıflarla
başlattığımızda geçerli bir yasadır.
Yoksa ki insanlığın tarihi ya da sa-
vaşların tarihi sınıflardan önce baş-
lıyor. Tarihte "biz" ile "öteki"nin sa-
vaşı sınıflar savaşından önce başlı-
yor. Anadolu'da da tarih ilk önce
"biz" ile "öteki"nin savaşlarına ta-
nık olmuş; bir yönü ile Anadolu ta-
rihi "biz" ile "öteki"nin tarihidir.
Burada ilk önce "biz" ile "öteki"
kavramlarına kısa da olsa değinme-
kte yarar var. "Biz" ile kastedilen,
tarih boyunca egemen olmuş merke-
zi sistemler, iktidarlar kastedilmek-
tedir. "Öteki" ise, bu merkezci ege-
men sistemler tarafından yaratılmış-
tır. Tarih boyunca nerede "biz"ci
egemen bir sistem kurulmuşsa orada
bu merkezci sistemin dışladığı bir
"öteki" yaratılmıştır. Bu yüzden
"öteki" tarih boyunca hep dışlanmış,
inkar edilmiş, merkezci iktidarlara
benzetilmeye çalışılmış mazlum
olanın adıdır. Tarihte "biz"ci ege-
men sistemler her zaman olumlu ta-
nınılır. Olumlu, çok iyi, mükem-
mel "biz"in tanımlanabilmesi için

de bu sistem tarafından dışlanmış,
düşman belenmiş "öteki"nin yara-
tılması zorunlu bir hal almıştır.
"Biz"in çok iyi, her zaman en iyi ol-
ması için de, eş oranda "öteki"nin
düşürülmesi, karalanması gerek-
mektedir. Bütün iyilikler, olumlu-
luklar "biz"e aittir. Kötülükler ise
"öteki"ninindir. "Öteki" her zaman
suçludur. "Biz"ci sisteme göre "öte-
ki"nin kötülüğü "biz"e benzemek
istememesinden kaynaklanıyor.

"Biz" tarihin her döneminde, iktidar olduğunda kendisini dünyanın merkezine koyarak, "en son din benim", "en son uygarlık benim" dayatmasını yapar. Bu "biz" ile "öteki"nin tarihteki diyalogları ise Anadolu'da şu biçimde yaşanmıştır.

ANADOLU'DA ÖTEKİ OLMAK

*"Ben ötekiyim anlıyor musun,
yanı Anadolu'yum"*

Ne zaman Anadolu'dan söz açıl-
sa Anadolu'nun çok kültürlü bir
coğrafya olduğu söylenir. Anadolu
uygarlığının tarihte en zengin bir
uygarlık olduğu ileri sürülür. Daha
yakın zamana kadar, Kemalist Ana-
dolucular Türkiye'de Anadolu şovenizmi yaptılar, halen de yapılmakta.
Bu Kemalist şoven çevreler Anado-
lu'yu çok sevdiklerinden dolayı bu-

nu yapmıyorlar. Türkçülük yaptıkları-
ndan dolayı Anadolu edebiyatı ya-
pıyorlar. Bu şoven çevrelere göre,
Anadolu Türkler'in yurdu. Bu
yüzden de Anadolu'daki tüm uygar-
lıkları sahiplenmektedirler. Anado-
lu'daki uygarlıkların kurucusunun
Türkler olduğu söylenmektedir. Sü-
mer ve Eti uygarlıklarını Türklükle
ilişkilendirip Türkler'e mal etmiş-
lerdir. Adı geçen bu uygarlıkların
anısının yaşatılması için de Sümer-
bank ve Etibank'ı kurmuşlardır. Ta-
bi insanın sorası geliyor. Madem bu
uygarlıklara o kadar bağlısınız, anı-
larını yaşatmak istiyorsunuz, neden
kültür merkezleri değil de bankalar
kuruyorsunuz? Bu soru bile tek ba-
şına Kemalist şoven Anadolucular'ın amaçlarını anlatmaya yeter de
artar bile.

Gelelim Anadolu'nun çok kül-
türlülüğüne; doğrudur, Anadolu çok
kültürlüdür. Tarihte zengin bir uy-
garlığa sahiptir. İklim coğrafyası
yerleşik yaşama uygun olduğundan,
çok uzak coğrafyalarda Anadolu'yu
duyan binmiş atına soluğu Anado-
lu'da almış. Türkler de bu atına bi-
nip soluğu Anadolu da almış. Ana-
dolu'ya son gelen halklardan sadece
birisidir. Anadolu, Yunanca bir keli-
me Anatolia'dan geliyor. "Güneşin
doğduğu taraf" anlamında kullanılı-
yor. Anadolu, coğrafya olarak güne-
şin doğduğu tarafa düşünce, ilk gö-

çebe topluluklarda Mezopotamya ile birlikte Anadolu'ya akan ediyor.

Tarihte ilk savaşlar da yurt edinme savaşları ile başlıyor. Anadolu'da bu dönem barbarlığın aşağı aşamasına denk düşüyor. Göçebe barbarlar, kabile ve aşiret biçiminde Anadolu'ya yer edilmek için kendilerinden olmayan yabancı barbar kabilelerle savaşlara tutuşuyorlar. Belli coğrafyada yerleşik yaşam kurmuş barbarlar, göçebe barbar toplulukları kendilerinden olmayan anlamına gelen "yabancı" olarak görüyorlar. Tarihte "öteki"nin aldığı ilk isim bu dönemde "yabancı" olarak ortaya çıkıyor. Bu "yabancı" "biz"den olmayandır. "Biz" ise o dönemde yerleşik yaşama geçmiş egemen barbar topluluktur. Bu egemen barbar topluluk, kendisinden olmayan "yabancı" gördüğü göçebe barbar topluluğa kendi egemen yaşam tarzını dayatır. Göçebe barbarlara şu dayatılır: "Ya bizden olur, bizim yaşam kurallarımıza uyar bize tabi olursunuz ya da buralarda size yer yok!" Bazen göçebe topluluklar bu dayatmayı kabul etmiştir, bazen de çekip gitmişlerdir başka yerlere, dağ başlarında özgür yaşamışlardır ama yine de egemen barbarlara boyun eğmemişlerdir. Tarih bunun örnekleri ile doludur. Eğer özetleyecek olursak, Anadolu'nun barbarlık döneminde "biz"den olmayan "öteki" olanın adı "yabancı"dır.

Yunan uygarlığında ise bu kez "öteki" olanın adı tümünden "barbar"dır. Kentleşememiş, uygarlık alanında ilerlemeler sağlayamamış topluluklar "barbar" olarak tanımlanır.

Anadolu'da egemen olmuş tek tanrılı dinlerde de "öteki"leştirme kendine benzetme, hatta bu konuda her türlü şiddeti uygulama olarak devam etmiştir. Örneğin Hristiyanlık'ta öteki olanın adı bu kez "putperest"tir. Halbuki Hristiyanlık'ta diğer dinler gibi bütün insanları birlik altında toplamak istemiştir.

Bu yapılırken de Hristiyan olma

şartı getirilmiştir. Bir yandan "komşunu sev" ilkesi ile ortaya çıkarken diğer yandan Hristiyanlığı dayatmıştır. Daha yakın zamana kadar Avrupa'da yolculuğa çıkan gezginler Hristiyan görünmek zorunda bırakılıyordu. Yine, İncil'de şu çok açık olarak belirtilir "benden yana olmayan bana karşıdır. Benimle birlikte toplamayan dağıtıyor demektir." Bu son derece merkezci despotik bir dayatmadır. Hristiyanlık'ta "öteki"nin adı "putperest" olurken, İslamiyet'te ise "öteki"nin adı "kafir"dir. İslamiyet de oldukça merkezci "biz"cidir. Kendisinden olmayanı dışlamış, düşman ilan etmiştir. Örneğin İslamiyet'te de Müslüman olmayanlara bir çağrı yapılır yapılmasına ama bu çağrılar bir diyalog çağrısı değildir. Bu çağrılar İslam olmaya çağrıdır. İslamiyet'in kendisinden olmayan "öteki" olana yaklaşımı Kur'an'daki ayet ve sürelerde anlatılır. Bunlardan bir kaçında şunlar yazılıdır: "... Sizden kim dininden geri döner ve kafir olarak ölürse, artık onların bütün işledikleri camelleri dünyada, ahirette boşa çıkmıştır. Ve ateşin halkıdır ve orda süresiz kalacaklardır." (Bakara süresi 2/217, Aktaran Taner Akçam, *İslam'da Hoşgörü ve Sınırı*, sf:47 Başak Yay. 2. Baskı 1994)

Görüldüğü gibi İslam'dan dönene ateşin içi reva görülmektedir. Yine bir başka sürede şunlar yazılır: "Ey iman edenler, Yahudilerle Hristiyanları dost edinmeyin! Onlar, birbirinin dostlarıdır ve sizin de her kim onlara yardımlık ederseniz, muhakkak o da onlardandır. Allah ise zalimdenleri doğru yola çıkarmaz." (Maide Süresi, 51. Ayet, sf: 116 *Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali*, Elmalılı Hamdi Yazır, Huzur Yayınevi, 1994)

Diğer "biz"ci merkezci sistemlerde olduğu gibi İslam'da da hoşgörünün sınırı "biz"e benzemektir. İslamiyet'te bu İslam olma anlamı geliyor. Yarı teslim olma.

Anadolu'da İslamiyet'i ideolojik

bir kılıf yapmış Osmanlı'da da durum buna benzerdir. Osmanlı 600 yılı Anadolu'yu İslamlaştırma ile geçirmiştir. Bilindiği gibi Osmanlı ideolojisi İslam'ın Sunni geleneğine dayanıyordu. 600 yıl boyunca çok-kültürlü Anadolu, İslam ideolojisi ile tekleştirilmek istenmiştir. "... önce Alevi, sonra Hristiyan'ı, sonra Yunan'ı, Bulgar'ı, Ermeni'yi; Anadolu toprakları üzerinde ne kadar dini, dili, milleti, kültürü farklı olan varsa kesmiş düğmüştü" diyen yazar Taner Akçam ilgili yazısında şunları belirtiyor: "Kim bu topraklarda huzur vaatmişse bunu suçlu olanı ortadan kaldırarak yapacağını söylemiş. Kendine benzemeyenin ezilmesi, yok edilmesi, kesilmesi tüm kurtuluş projelerinin eksenini oluşturmuş. Anadolu topraklarına yönelik tüm çözüm, kurtuluş önerilerine bir bakınız. Hepsi monoliktir, hepsi tekçidir, totaliterdir, merkezcidir. Ve kendi egemenliğini her şeyin şartı ve başlangıcı olarak görür. Devleti ele geçirmek, tek başına egemenlik ve diğerlerinin ya sulta altına alınması ya da asimile edilmesi sorunu çözmenin temel yolu olarak önerilir. Çünkü sorun 'başkası'dır. 'Başka' olmak, 'farklı' olmak problemin kaynağı olarsak görülmüştür..."

Hedef "benzetmek"tir. Kendisine benzetmek, homojen bir toplum yaratmak hedefidir" (Taner Akçam, *Age*.)

Osmanlı, İslam esaslarına dayalı ümmet-millet sistemine göre örgütlenmiş "biz"ci despotik bir devlettir. Bu millet sistemi de kendi içinde ikiye ayrılıyordu. Birinci grupta Millet-i Hakime veya Millet-i Galibe vardı; bundan kastedilen ümmet-i Muhammed topluluğudur. Bu grupta Türkler, Araplar, Boşnaklar vb halklar vardır. İkinci grupta ise, Millet-i Mahkume veya Millet-i Mağlube vardır. Bunlarda Müslüman olmayan, Osmanlı egemenliğinde yaşayan gayri-müslim halklardır. Ermeni, Rum, Süryani, Yahudi vb. halklardır. Bu ikinci gruptaki

halklar Osmanlı devletinde hep "öteki" olarak kaldılar. Bu ötekileştirilen halklar Osmanlı devletinde hep "öteki" olarak kaldılar. Bu ötekileştirilen halklar alabildiğine hor görülmüştür. Örneğin, Zimmilerin ata binmeleri, silah taşımaları, kaldırında yürümeleri yasaktır. Yazılı kaynakların anlatımlarına bakılırsa Ermeniler'in şapka ve ayakkabıları kırmızı, Rumların siyah, Yahudiler'in mavi imiş. Yine bu toplulukların Müslümanlar'dan farklı olarak evlerini değişik renge boyamak zorunda bırakılmışlardır. Daha buna benzer bir çok "ötekileştirici" egemen yaklaşımlardan bahsedilebilir. Ama çok kısaca özetleyecek olursak Osmanlı'da "öteki"nin adı "gayrimüslim" olmuştur.

20. yüzyılda Kemalist cumhuriyette ise "öteki" olan bu defa Türklük'ün dışında kalan tüm halklardı. Burada Anadolu'da Türk egemenlik sisteminin iki döneminden sözedilebilir. Birinci dönem Osmanlı dönemidir. Bu dönem 600 yıl Anadolu'nun İslamlaştırılması ile geçti. İkinci dönem olan Kemalist cumhuriyette ise 75 yıldır Anadolu'nun Türkleştirilmesi için alabildiğine çaba sarfedilmektedir. 1913'te İttihat ve Terakki'nin iktidara gelmesiyle başlayan bu tarihsel süreç halen devam etmektedir. İttihatçılar 20. yüzyılın başında Anadolu'nun Türkleştirilmesine karar verdiklerinde ilk işleri Anadolu'da yaşayan gayrimüslimleri temizlemek oldu. İlk sırada Ermeni ve Rumlar vardı. 1915-17 arası Ermeniler'in tasfiyesi ile geçti. Rumlar cumhuriyetin ilk yıllarında Kemalistler tarafından mübadele yöntemi ile Anadolu'dan sürüldüler. Üç bin yıllık tarihsel geçmişlerinden sökülüp atıldılar. Tarihin en lanetli olaylarından birisi de bu Rumlar'ın zorunlu göçertilmesidir. Cumhuriyet sonrası geriye Kürtler kaldı. 75 yıldır Türk devleti Kürtler'in tasfiyesi ile uğraşmaktadır.

Kemalist cumhuriyetin diğer "biz"ci sistemlerden farklı bir ka-

rekteri var. Diğer egemen sistemler "öteki"leştirmek istedikleri toplulukları ikinci sınıf konumda tutarken, Kemalist cumhuriyet ikinci sınıf bile kabul etmemektedir. Anado-

*21. yüzyıla
yaklaştığımız bu
dönemde dünyada
olduğu gibi Anadolu'da
da "biz"ci sistemler ağır
bunalımlar, çözümler
yaşamaktadırlar.
Anadolu'yu bu duruma
getiren "ötekiler" olmadı.
Bu yıkım ve talanlar
"biz"ci sistemlerden
mirastır. İşte tam da
böylesi bir dönemde,
yeni bir yüzyılda
"öteki"ler gerçek
kimlikleri ile kendilerini
tanıf edecektir. 21 yüzyıl
bu yönü ile kimliklerin
özgürce ifade edildiği
bir yüzyıl olacaktır.
Anadolu insanı yeni
kimliğini arıyor bu yeni
kimlik çok kültürlü,
kişilikli, "biz"ci olmayan
sosyalize edilmiş,
enternasyonalize
olmuş kimlik olacak.
En güzel Anadolu'yu
sosyalizm şemsiyesi
altında Anadolu'nun
gerçek sahipleri kardeş
"ötekiler" kuracak.*

lu'da yaşayan herkesi Türk saymaktadır. Türklüğün dışında farklı etnik kimlik tanımamaktadır. Her nüfus sayımında Anadolu'da yaşayan 30'un üzerinde etnik grubun Türk sayılması bunun en açık örneğidir.

Buna benzer birçok nedenlerden ötürü Anadolu tarihinde "biz"ci egemen sistemler içerisinde kendisinden olmayan farklı kimliklere en çok şiddet uygulayan bir sistemdir. Dünya'daki cumhuriyet rejimleri içinde ise bu konuda en şiddet yoğunlukludur.

Bu ideoloji alabildiğine "biz"ci ve despotik bir ideolojidir. "Bir Türk dünyaya bedeldir"den tutunda "Ne mutlu türküm diyene" argümanları bu katı "biz"ci oluştan ileri gelmektedir. Anadolu'da "bir Türk dünyaya bedel" olunca Türklüğün dışındaki etnik grupların "kötü" bir "öteki" olması kaçınılmazdır. Her zaman iyi, mükemmel, kusursuz bir "Türk"ün olduğu yerde, kimliksizleştirilmiş, düşürülmüş kötü bir "öteki" yaratılır. 75 yıldır bu Kemalist cumhuriyetle Türklüğün dışındaki kimlikler hiçleştirilmiştir, var olan kimlikler kişisizdir. Bu kişisiz kimliğe Anadolu'daki Türk halkı da dahildir. Hatta egemen resmi Türklük en çok da bu Anadolu'da yaşayan Türk halkını düşürmüş ve hiçleştirilmiştir.

Kemalist cumhuriyet de egemen resmi Türklük'ün dışında yaşayan halkları düşman ilan etmiştir. Bu konuda resmi türk devlet tezi şöyledir: Ermeniler haindir, Rumlar kahpedir, Kürtler bölücüdür, Ruslar ve Bulgarlar yıkıcıdır. İlgili teze göre, adı geçen bu uluslar Türk devletinin iyiliğini istememekte, dış devletlerin kışkırtmasıyla Türkiye cumhuriyeti devletini bölmek ve yıkmak istemektedirler. Bu Türk devletine karşı olan uluslardan Ermeniler'in arkasında Fransızlar var, Rumlar'ın arkasında Yunanlılar var, Kürtler'in arkasında eskiden İngilizler şimdi Suriye, İran ve Yunanistan'ın olduğu ileri sürülmektedir. Tabi bu düşmanlar döneme göre değişiyor. Türk devletinin o dönem hangi komşusu ile arası iyi değilse, o devleti Kürtler'in mücadelesini desteklemekle suçlamaktadır. 75 yıldır resmi Türk devlet tezi bu tarzda işliyor. Türki-

ye'de hangi hükümet başa gelirse gelsin bu resmi Türk ağzını nakarat biçiminde tekrarlamak zorunda kalmıştır. Türk devletine "bölünme sendromu" ve "dış güçler" paranoyası Padişah 2. Abdülhamit'ten mirastır. 2. Abdülhamit'in, Yıldız Sarayı'nda oturup kalkıp "Avrupalı devletler bizi bölmek parçalamak istiyor" dediği biliniyor. Türkiye de "bölünme sendromu" ve "dış güçler" paranoyası, Türk toplumunu da kuşatmıştır. Şoven çevrelerin iliklerine kadar sinmiştir bu paranoya; 2. Abdülhamit'ten beri Türk devletine ve Türk egemenleri paranoya hastalığına tutulmuştur. 75 yıldır hasta bir cumhuriyet, hasta bir toplum yarattı.

EN GÜZEL ANADOLU'YU ÖTEKİLER KURACAK

Anadolu'nun bin yıllık tarihine dönüp bir baktığımızda bir "ötekiler" yurdu olduğu anlaşılır. Anadolu'da egemenlik kurmuş "biz"ci sistemlere baktığımızda durmadan "öteki" yaratıldığını anlıyoruz. 20. yüzyıldaki Kemalist cumhuriyet bu yönü ile incelenmeye değer. Daha önce de belirtildiği gibi Kemalist sistem Anadolu'daki "biz"ci sistemlerin en şiddet yoğunluklusudur. Bu alanda bin yıllık tarihsel bir birikimi vardır. Çok kültürlü Anadolu en çok bu 20. yüzyıldaki Kemalist cumhuriyet döneminde bozuldu. Halkların en çok ötekileştirildiği bir dönem oldu. Anadolu'da yaşayan Türklüğün dışındaki bütün etnik grupları düşman belledi. Cumhuriyetin ilk adalet bakanlarından M. Esat Bozkurt "Bu memleketin kendisi Türk'tür, öztürk olmayanların Türk vatanında bir hakkı vardır, o da hizmetçi olmaktır, köle olmaktır" diyordu. İlk Türk adalet bakanı bu sözleri ile cumhuriyetin 75 yıllık adaletini özetlemiş oluyordu. Zaten daha sonraki dönem bu minvalde gelişti.

Peki 75 yıl sonra bu "biz"ci tekçi

despotik cumhuriyet resmi ile nereye gelindi? Yakında cumhuriyetin 75. yılı kutlanacak, her zamankinden daha anlamlı şanlı bir cumhuriyet olduğu propagandası yapılacak. 75 yıldır hep nakarat. Bu propaganda'nın kıymeti harbiyesi yoktur. Cumhuriyetin 75. yılında şu Anadolu coğrafyasına bir bakalım ne görüyoruz: korkunç bir yıkım ve talanlar görüyoruz. 14 yıldır devam eden savaş bu coğrafyayı çürüttü. Bu gidişle daha da çürüteceğe benzıyor. Tarihteki deneylerden biliyoruz. Tahrir olan sadece halk değildir, doğada mahvolmaktadır. Egemenler uygulamalarıyla bu iki şeyi fazlasıyla yapmaktadır. Çürüme tüm kurumlara bulaşmıştır. Farklı bir üslupla belirecek olursak bu cumhuriyet lak olmuştur. (Lak deyimi, uzun süre beklemiş, bozulmuş tavuk yumurtası için kullanılır. Lak olan yumurtadan civciv çıkmaz.)

Anadolu'da şiddet tizerinde kendini kurumsallaştıran sistemin çözülüşü, aynı zamanda Anadolu'da bin yıllık "biz"ci egemen sistemlerin de sonudur. Bu "biz"ci egemen sistemler bin yıllık bir tarihsel süreçle çok kültürlü Anadolu'yu tekleştirerek, çoraklaştırmak istemiştir. Hangi sistem egemenliğini kurmuşsa, kendinden olmayan "öteki"ni kendine benzetmeye çalışmıştır.

21. yüzyıla yaklaştığımız bu dönemde dünyada olduğu gibi Anadolu'da da "biz"ci sistemler ağır bunalımlar, çözümler yaşamaktadırlar. Anadolu'yu bu duruma getiren "ötekiler" olmadı. Bu yıkım ve talanlar "biz"ci sistemlerden mirastır. İşte tam da böylesi bir dönemde, yeni bir yüzyılda "öteki"ler gerçek kimlikleri ile kendilerini tarif edecekler. 21 yüzyıl bu yönü ile kimliklerin özgürce ifade edildiği bir yüzyıl olacaktır. Çünkü hem dünyada hem de Anadolu'da insanlık en ağır bunalımı bu kimlik konusunda yaşamaktadır. 20. yüzyılda Anadolu halklarına verilen kimlik kişiliksizdi. "Biz"ci

sistem tarafından verilen bütün kimlikler kişiliksizdir. Anadolu insanı yeni kimliğini anyor bu yeni kimlik çok kültürlü, kişilikli, "biz"ci olmayan sosyalle edilmiş, enternasyonalize olmuş kimlik olacak. En güzel Anadolu'yu sosyalizm şemsiyesi altında Anadolu'nun gerçek sahipleri kardeş "ötekiler" kuracak.

Şimdi tam da zamanıdır Anadolu'da "öteki" olmak aslında her insan biraz "öteki"dir bu zorunluluklar dünyasında. Anadolu'da bir ötekiler yurdu olduğuna göre, her anadolulu da bir miktar bulunur "öteki"lik.

"Biz"ci bir sistemin bunca zulmu karşısında "öteki" olmak onurlu bir duruştur. Bu sistem "biz"cilerince, ben öbürüyüm, ötekiyim yani. "Biz" buyusa, ben "öteki"yim. "Biz" beyaz ise, ben "siyahım" ötekiyim yani. "Biz" her zaman "en iyi" ise, ben "en kötü" bir ötekiyim. "Biz" batı ise, ben "doğuyum" ötekiyim yani. "Biz"den olmak, koyun sürüsünden biri olmaksa, ben bu sürü içinde tersine giden "inatçı bir keçi-yim" ötekiyim yani. Kimliklerin bu kadar horlandığı, inkar edildiği bir yerde, Kürt'üm, biraz Ermenilik biraz da Rumluk bulunur bende.

Anadolu tarihi büyük "öteki" kişilikler ortaya çıkarmıştır. 15. yüzyılda Osmanlı'ya başkaldıran Şeyh Bedrettin bir "öteki"dir. Dertli dolap biçare Yunus bir "öteki"dir. Aynı dertten şaha giden Pır Sultan bir "öteki"dir. Aşk ile aklını şaşırان, Elif Elif diye öten aşık Karacaoğlan bir "öteki"dir. "Ferman padişahınsa dağlar bizimdir" diyen Dadaloğlu bir "öteki"dir. Vatan hainliğine hala devam eden Nazım Hikmet Bir "öteki"dir. "Bir gün mutlaka" diyen Yılmaz Güney bir firari "öteki"dir. Bugün Anadolu'da "Kürtler de bir ulustur" diyen İsmail Beşikçi Türk mahkemelerinde yargılanan bir "öteki"dir. İşte bu yüzden bir "öteki"ler yurdu Anadolu.

Bu yüzden de en güzel Anadolu'yu ötekiler kuracak!

Marksizm ve ideoloji

Bayram KAYA

Marksizm, bugünü anlamak için-geçmiş, geleceği yakalayabilmek için de bugünün doğru kavranılması üzerine yükselir, ve zamanın her diyalektik durağında sonuçlar çıkararak bu öngörülerle geleceğe adımlarını sağlam atar. Marksizm'in kendi kendini aşan bir dünya görüşü olması ve yol göstericiliği de buradan gelir.

"Eylemlerimizin başarısı" diyor Engels "algılarımızın, algılanan şeylerin nesnel niteliği ile uygunluğunu gösterir." Ya başarısızlıklarımız! "Bizi başarısızlığa uğratan nedenleri bulmak için genel olarak fazla zaman harcamıyoruz, hareketimize temel olarak aldığımız algının ya eksik ve yüzeysel ya da onlar tarafından güvenceye alınmamış bir yolda başka algıların sonuçlarıyla birleşmiş olduklarını farkediyoruz." Görüldüğü gibi Engels başarısızlığın kriterleri arasında ilk sırayı "düşünme tembelliği"ne ve "öznel etkilenme" algıya vermektedir. Ona göre: "Duyularımızı uygun bir biçimde eğitmeye ve kullanmaya ve eylemimizi uygun bir biçimde elde edilen ve uygun bir biçimde kullanılan algılarımızın çizdiği sınırlar içinde tutmaya özen gösterdiğimiz ölçüde, eylemimizin sonucunun algılarımızın, algılanan şeyle-

rin nesnel niteliği ile uygunluğunu görürüz." Bu "bakış açısı" özne-nesne diyalektiğinin objektif durumunu yansıtır ve hemen bir şeyi anımsatır: "İnsanların koşulların ve eğitimin ürünü. Sü oldukları, dolayısıyla değişik insanların başka koşulların ve farklı eğitimin ürünü oldukları biçimindeki materyalist öğreti, koşulların insanların kendileri tarafından değiştirildiğini ve eğiticinin kendisinin de eğitilmesi gerektiğini unuttur. O nedenle, toplumu, bir diğerinin üstünde yer alacak biçimde, iki kısma ayırmak zorunluluğuyla karşı karşıya gelir.

Koşulların değişmesi ile insanın faaliyetinin değişmesinin örtüşmesi ancak altüst edici pratik biçiminde kavranıp ussal olarak anlaşılabilir." (Ünlü 3. tez)

Marx'da, "Üçüncü tez" kadar ideoloji yaklaşımını ortaya seren bir başka tümce bulmak kolay değildir. Marx burada hem aydınlanmacı materyalistleri, hem ütopyikleri, hem Feuerbach maddeciliğini ve hem de Hegelsci idealist diyalektiği aşmaktadır. Eğiticinin de eğitilmesi, ama nasıl? Bunun sırrı Marksizm'dedir.

MARKSİZMİN KALKIŞ NOKTASI

Işın puf noktasında yine Engels vardır. Engels, materyalizm ile ide-

alizm, bilim ile (ultra öznelci) bilim-dışıcılığı ayrımını şöyle koyuyordu: "Bilim adamı bulunduğu zaman ülkü yoktur, bilimsel sonuçlar hazırlanır ve parti adamı bulunduğu zamanda bu sonuçları pratiğe geçirmek için savaşırlar."

Değişen koşullar (ve onun algısı) ile insan pratiği örtüşmelidir. Engels eleştirdiği 'ülkü' sahiplerinin kafalarında gerçekte örtüşmeyen, değişen koşullara çok uzak bir nesnel dünya vardır. Nesnellikle örtüşmeyen idealler yaratılmıştır. İdeoloji sahibidirler ama bu ideolojinin nesnellikle, bilimsellik bir bağı yoktur; öznel-dir, uç noktadadır, nesnel süreçten bağıntısız olgulara dayanmaktadır.

Marx ve Engels: "Komünizm bizim için ne yaratılması gereken bir durum ne de gerçekliğin kendini ona uydurmak zorunda kalacağı bir ideal değildir. Biz bugünkü durumu ortadan kaldıran gerçek harekete komünizm diyoruz." Yani ideallerin nesnel gerçekliğe uyması gerekiyor. Ters durum, yani nesnel gerçekliğin bilinçli öge'ye uymasını beklemek idealizmdir. Bir ideal yaratılarak gerçekliğin bu ideale uymasını beklemek kadar büyük bir ahmaklık olamaz. Örneğin başarının kıymetini bilen bir halk böyle ideallere hiç itibar etmeyecektir. Halk kitleleri başarıyı süslü laflarla ya da ideolojik

terimlerle değerlendirmiyor, başarıyı pratik sonuçlarıyla değerlendiriyor. Marksist bir hareket hangi koşulda olursa olsun; sömürü altında, baskı altında, sisteme alternatif aratamamanın sıkıntısı altında, başka bir deyişle başarıya susamışlığın -başarısızlığa tahammülsüzlüğün ağırlığı altında soyut ideallere yönelmemeli, nesnellüğün ve bilimselliğin alanını terketmemelidir. Her başarısızlık, sessizlik, eziklik, içe atma uç noktalara savrulmayı değil yeniden ve yeniden nesnellığe ve bilime dönmenin başlangıcı olmalıdır. Değiştirilmesi gereken dünya (hayalde değil) kaygan gerçeklikleri olan karmaşık bir dünyadır. Bunu dönüştürmenin silahı ise bu dünyanın işleyiş yasalarını bilimsel olarak bilmekten geçer.

Marksist felsefenin kalkış noktası, dünyanın değiştirilebilir olduğuna dair materyalist tezdır. İnsanın maddeyi bilebileceğini ve madde üzerinde eylemli olarak etkili olabileceğini, onu değiştirebileceğini kabul etmedikçe Marksizm savunulmaz: "Filozaflar dünyayı yalnızca değişik biçimlerde yorumladılar, oysa sorun onu değiştirmektir" diyen II. Tez'de bunu ifade eder.

Marx, dünyayı değiştirebilmek, pratiğe ışık tutabilmek için hayatı boyunca dünyayı yorumlamış, sonuçlar çıkarmış, çözümler üretmiş, yalıtımını anladığında ise açıkça "biz yanıldık" demiştir. Ama hiç bir zaman ne teorisinin ne de pratiğin önemini düşürmemiş, bunlara gerekli değeri vermiş, sol ve sağ sapmalara karşı uyanıklığı elden bırakmamıştır.

Marksist öğretisi güçlüdür, kapsamlı ve uyumludur. İnsana kör inancın, gericiğin ve burjuva ideolojisini savunmanın hiçbir biçimiyle bağdaşmayan eksiksiz bir dünya görüşü sağlar. Marx'ın felsefesi, ezilen insanlığa güçlü bilgi araçları veren, tam, derin ve uyumlu militan materyalizmdir. Marksist felsefe, kök salmış geleneklerin, siyasal entrikaların, anlaşılmasız yasaların ve muğlak öğretilerin kara örtüsü altı-

daki şeyi, tarihin tek gerçekliği sınıf mücadelesini sezmeyi öğretmiştir. Fakat, yakın çağ siyasi-felsefi tarihini bilenler, burjuvazinin, Marksizm'e ve onun felsefesi diyalektik materyalizme döndük ardi-arası kesilme-yen eleştirilerini ve Marksizm'in öldüğünün ilan edildiği dönemleri de çok iyi bilirler. Bu eleştiriler günümüzde daha da artmıştır. Zira, Marksizm, 150 yılı aşan tarihi içinde sancısız-sıkıntısız, düz bir hat izlememiştir. Gelişen yeni durumlara özgü, kendinin yeni biçimlerini yaratmanın sancısını her dönem duymuştur. Bu, bugünde böyledir.

NASIL BİR MARKSİZM

Yüzyıl başında Lenin: "Uluslararası devrimci teori bugün ideolojik bir sarsıntı içindedir. Marx ve Engels'in öğretilerinin yetersiz ve geçersiz olduğu konusunda her yerde sesler yükseliyor" diyordu ve Marksist teorik konumdan yana tavır koyuyordu. Şu sözler ona aittir: "Biz, Marx'ın teorisini tamamlanmış ve dokunulmaz bir şey olarak görmüyoruz; tersine biz onun, eğer yığma ayak uydurmak istiyorsak, sosyalistlerin her doğrultuda geliştirmek zorunda oldukları bilimin sadece bir temel taşı koyduğuna inanıyoruz. Biz istiyoruz ki, Marx'ın teorisinin bağımsız geliştirilmesi, Rus sosyalistleri için özellikle önem taşımaktadır; çünkü bu teori, yalnızca, özel olarak, İngiltere'de Fransa'da,kinden farklı, Fransa'da Almanya'da kinden farklı ve Almanya'da Rusya'dakinden farklı olarak uygulanacak genel yol gösterici ilkeler sağlamaktadır. Bu nedenle biz, teorik sorunlar üzerinde makalelere gazetemizde sevinçle yer ayıracağız ve bütün yoldaşları anlaşmazlık noktaları üzerinde açık tartışmaya çağırıyoruz." (Programımız 1899)

Ayrıca, Lenin, teori sorunu için: Bütün sosyalistleri birleştiren onların bütün inançlarına dayanak olan ve mücadele yöntemlerine ve eylem

araçlarına uyguladıkları devrimci bir teori olmadan güçlü bir sosyalist parti olamaz, diyordu.

Oysa aynı yıllarda felsefe Mach, Ostwolt, Max Weber vb. Procrustes'in yatağına sığması için kurbanlarının ayaklarını kesmesi ya da gererek boylarını uzatması misali felsefeyi kuşa çeviriyorlardı. Tüm öznelciler bilinemezçiler, pozitivistler, gerçekçiler niyetlerine göre nesnel gerçekliği artırıyorlar-çıkarıyorlar ve bilgiye böyle ulaşıyorlardı.⁽¹⁾ Bunlara karşı Lenin: "İnsanları kuşandıkları parlak üniformaları ya da kendilerine verdikleri gösterişli ünvanlarıyla değil de, eylemleriyle ve gerçekte savundukları şeylerle değerlendirsek..." objektif olunabileceğini söylüyor ve "öznellikçi", "abartıcılıkçı" reddediyordu. Ayrıca, "yalnızca bataklığa karşı değil, yüzlerini bataklığa doğru çevirmiş olanlara karşı da savaşmakta özgürüz" diyordu. Onun, "Eğer birleşmek zorundaysanız, hareketin pratik amaçlarını karşılayacak anlaşmalara girin ama ilkeler konusunda herhangi bir pazarlığa izin vermeyin, teorik 'odunlar' vermeyin" deyişide aynı içerikteydi. Lenin'de devrimci teori olmadan devrimci hareketin olamayacağı çok açıktır.

Marksizm, mevcut toplumsal durum değiştiğinde, kaçınılmaz olarak, yeni düşüncelerin ortaya çıkaracağını kabul ederek, yalnızca o anda mümkün ve varolan fikirlerle kendini hiç bir koşul altında sınırlamaz. Toplumsal evrimin farklı aşamalarında, siyasal, kültürel vb. koşullardaki farklılığa bağlı olarak yeni fikirler geliştirir. Dolayısıyla, belirli bir hareketin, belirli bir aşamasındaki somut durumun ayrıntılı bir incelenmesi yapılmaksızın nesnel bilgiye ulaşılamaz. Çünkü, kuşku ile düşünceye dalmış, bilinmezliğin girdabında devrimden çabucak bıkmış ve devrimin yerine yasalığın konulmasını bir bayram bekler gibi özleyen tercihler, devrimci amaçlar için "ruh direngenliğinin" ve "romantizmin"

"gerçek" duygusundan yoksunluk olduğunu düşünürken, somut durumun somut tahlilini yani felsefi materyalist gerçeği hep gözden düşürdüler.

Eğer algısal dünya nesnel bir gerçeklik ise, o zaman kapı öteki her türlü "gerçekliğe" ya da "sözde gerçekliğe" kapalıdır. Tanıyı tek "gerçek" kavram ilan eden Platon gerçekçiliği ile hem içkincilerin, hem yeni-gerçekçilerin gerçekçiliği arasında yalnızca ton farkı vardır. İlki idealize edilirken, sonuncusu bilgi-bilimsel açıdan ifade edilmiştir.

SOSYALİST İDEOLOJİ

Sosyalist ideoloji nereden gelir? Ne Yapmalı'da Lenin: "Sosyalizm teorisi, mülk sahibi sınıfların eğitim görmüş temsilcileri tarafından, aydınlar tarafından geliştirilen, felsefi, tarihsel ve iktisadi teorilerden doğup gelişmiştir," diyordu. Lenin'e göre, işçi sınıfı salt kendi çabasıyla sadece sendika bilincini, yani sendikalar içerisinde birleşmenin, işverenlere karşı mücadele etmenin ve hükümeti gerekli iş yasalarını çıkarmaya zorlamanın vb. gerekli olduğu inancını geliştirebilir. Sosyalist bilinç proleter sınıf mücadelesinin zorunlu ve doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkar. Çünkü sosyalizmin kökleri, sınıf mücadelesi gibi modern ekonomik ilişkilerde bulunmaktadır ve kapitalist ekonomik ilişkilerin yarattığı sefaletle karşı mücadeleye zorunlu kalan proletaryanın mücadelesinde ortaya çıkar.

Yine, Ne Yapmalı'da ifade edildiği gibi, bilimin taşıyıcısı proletarya değil, burjuva aydın tabakasıdır. Modern sosyalizm bu aydınların zihinlerinden kaynaklanmıştır. Entelektüel olarak daha gelişmiş olan ve koşulların elverdiği yerlerde, proleterlere, ilenlerde bunlar olmuştur.

Burjuva ideolojisi köken bakımından sosyalist ideolojiden daha eskidir, çok daha gelişkindir ve boy ölçüşülemeyecek kadar daha çok ya-

yılma olanaklarına sahiptir.

"Çalışan yığınların hareketlerinin süreci içerisinde kendi başlarına formüle edecekleri bağımsız bir ideolojiden söz edemeyeceğine göre tek seçim şu oluyor: Ya burjuva ideolojisi, ya da sosyalist ideoloji." İkisinin ortasında bir orta yol yoktur. Sosyalist teorisyenlerde yaşadıkları çağların bilgisine şöyle böyle kazanabildikleri ve bu bilgiyi şöyle böyle geliştirebildikleri ölçüde bu ideolojiye katıldılar. Lenin, sosyalist ideolo-

Genel formüller ve teoriler, tarihsel sürecin her özgün ve tekil döneminin somut ekonomik ve siyasal koşullarıyla, zorunlu olarak değişebilen genel görevlerin olsa olsa yalnızca sınırlarını belirleme yeteneğindedir. Dünün teorisinin ezbere bilinen formüllerinin, bugünün değişen dünyasında bir yeri olabilir mi? Felsefesal göreceliğe düşmeden bu soruya hayır yanıtı vermeliyiz.

jiye ve köklerine ilişkin oldukça açık belirlenimler koyuyor: Devrimci sosyalist aydın tabaka arasındaki düşünce gelişmesinin doğal ve kaçınılmaz bir sonucu olduğunu belirtiyor.

Lenin'e göre Marksizm, tam da, cansız bir dogma, geleneksele ilişkin bir tabu ve tınamlanmış, değişmez bir öğreti olmadığı, bilimsel bir eylem klavuzu olduğu içindir ki, toplumsal yaşam koşullarındaki şaşılacak kadar beklenmedik değişimleri

yansıtmak zorundaydı. Kısacası, Lenin'de ideoloji hangi terminoloji ile ortaya sürülürse sürülsün eylemin canlı bir klavuzu ve bilimsel olma özelliğiyle ilintilidir. Salt bir ideal, idealize olmuş bir avuntu ya da genel bir formül değildir. Böylesi bir Marksizm veya ideoloji kavrayışı neyi gerektirmektedir? Bu kavrayış, sınıf ilişkilerinin ve her tarihsel duruma özgü somut özelliklerinin nesnel olarak gerçekleştiği tanımlanabilir bir tahlilinin yapılmasını koşullar.

Genel formüller ve teoriler, tarihsel sürecin her özgün ve tekil döneminin somut ekonomik ve siyasal koşullarıyla, zorunlu olarak değişebilen genel görevlerin olsa olsa yalnızca sınırlarını belirleme yeteneğindedir. Dünün teorisinin ezbere bilinen formüllerinin, bugünün değişen dünyasında bir yeri olabilir mi? Felsefesal göreceliğe düşmeden bu soruya hayır yanıtı vermeliyiz. Çünkü, dünyanın "bilinç öğeleri" bugünkü gerçekliğin olgularıyla çatışır. Ancak, bu durum, dünyanın teorilerinin bugünkülerin genel hatlarını içerdiği yaklaşımını dışılamadığı sürece böyledir: Teori gri, yaşamın sonsuz ağacı ise yeşildir. Marksizm'in, hazır reçete, dogma ve ortodoks tüm bilinç öğelerini dışlayarak her tarihsel duruma özgü yeni düşünceler ve eylem biçimleri yani tarihin daha özgün, daha özel, daha da değişik somutluğunu görebilmesi, önerebilmesi bundandır.

DİPNOT

1) Materyalist yazının üç büyük eseri: *Anti-Dühring* (Engels), *Ampirikritizm* (Lenin), *Teori ve Pratik* (Mao); yeni-Kantçı, yeni-Hegeli, yeni-pozitivist, yeni gerçekçi; ampirik, kuşkuçu, öznelci, bilincemezc, ruhçu, mistik akımlara karşı kaleme alınmıştır. Sayısız bulamık kafalıya çekici gelen ve çekici gelmekte devam eden "Modern olguculuk" ve "Modern gerçekçilik" doğaya iftira halinde olagelmıştır.

BİZ HANGİ FİKİR MİRASINI İNKAR EDİYORUZ:

Kemalizm (4)

Oturan ADAM

Simdiye kadarki üç bölümde ağırlıklı olarak: a) Halkın Osmanlı İmparatorluğu'ndaki durumuna b) Osmanlı İmparatorluğu'nun kapitülasyonların eliyle ve emperyalist sermayeyle nasıl yarı-sömürge, hatta giderek "sömürge" bir ülke olmaya doğru yol aldığını c) Fransız devriminin bir özeti verirken, Fransız devriminin özelliklerine vurgu yapmaya çalışarak "Kemalist" despot aydınların önemli demagoji malzemelerinden birini ellerinden almaya çalıştık. Bu bölümde ise emperyalist sermayenin işleyişine ağırlıklı olarak yer verme zorunluluğunu hissettik ve İttihat-Terakki'ye girdik. Kafamızda önceden oluşturduğumuz tablo, yazmaya başladığımızda bizi aştı. Beş bölümde bitirmeyi tasarlamıştık, başaramadık. Derken, eleştiriler ve uyarılar aldık bizim arkadaşlardan sözlü olarak, bunları ancak diğer bölümde düzeltme olanağı bulacağız ya da değişeceğiz sanıyorum. Yazının "alıntı-lara boğulduğu giderek sıkıcı bir hal aldığı" da gelen eleştiriler arasında. Buna, bir dahaki yazıda bir çare bulmaya çalışacağız. İttihat ve Terakki'ye ilişkin, Kaynak Yayınları'nın yayınladığı "*Lenin, Stalin, Mao, Türkiye yazıları*" adlı kitaba ilişkin, yapılan taahhütlara dair bir yazıyla başlamıştık bu bölüme, sonradan çıkardık bu bölümü yazıdan, ileride "polemikler" olarak yer vereceğiz, onun için gönderimlerimiz bu kitabın dışında tutuldu. Lenin'e bir "küçük" eleştiri de okuyacaksınız bu bölümde, evet "ilk kez!" Aslında biraz geç kalmış bir eleştiridir bu. Konuya girelim yavaş yavaş.

DEMİRYOLLARININ ROLÜ

Ülkemiz "sol"unun bazı kesiminde garip hastalıklar var, "öz" yerine "şekle" düşkünlük gibi. Bu kesim her "yol" yapımını gördüklerinde çığlık çığlığa bağırıyorlar "işte kapitalizm geliyor!" diye. Hele bir de takvim yaptıklarını beşer-onar kopardılar mı, hemen bizim boğrumuza dürtüyorlar, "Yahu, hala İbo'nun zamanı mı? Aradan bunca yıl geçti hala ülke yarı-fodal mı?" diye. Halbuki bu kesim arkadaşlar, İbrahim yoldaşın ölümünün üzerinden "üç yıl" geçmeden, ülkeyi kapitalist ilan etmişlerdi bile. Lenin "katırları bile saymıştı, biz ise traktörleri saydık" diyecekler şimdi. Bunlar doğru ve güzel sözlerdir ama nasıl bir işlerlikler bu? Neye hizmet etmektedir ve nasıl? Dersim'in dağ köylerine bile yol yapılırken "işte kapitalizm geliyor" diyen bu değerli arkadaşlar, bu yapılan yollardan traktör'ün değilse, Tank ve panzerlerin geldiğini görünce, özeleştiri yaptılar mı bilmiyoruz. Takvimci arkadaşlar ise alınan dış borçların, bir önceki dış borcun faizini bile ödemede yetersiz kaldığını, her borçlanmanın bir diğer borçlanmayı zorunlu kıldığını ve emperyalist kredilerin esas amacının yatırıma, üretken alana değil de, rantıyeye hizmet ettiğini, bir borcun diğer borçları kapatmak gayesi ile alındığını bunun ise "açığı" hiçbir zaman kapatmadığını, kapatamayacağını ve cuntaların, darbelerin önemli ölçüde var olan açığı kapatmak için yapıldığını, ekonomik ambargoların günümüzde "açık işgalden" çok daha etkili olduğunu ve bunun altında yine em-

peryalist sermayenin ve güçlerin yat-tığını göremediler. Yarı-sömürge ülkelerde "ikmel birikiminin" olabileceği hayallerine bile kapılıp, nerdeyse cuntaları ayakta alkışlayacak teorisyen (!) geçinenlerde olmadı değil bu arada. 12 Eylül 1980'de darbe olduğunda TC devletinin emperyalistlere borcu ne kadardı? Yanılmıyorsam 15 milyar dolar kadardı, ya şimdi? 80 milyar doların üstünde (bunlar tahmini, aklımda kalandır, yanlış olabilir rakamlarda) söylemek istediğimiz şu; "bir kez elini kaptırdın mı emperyalist sermayeye artık kurtuluş köklü bir devrim sorunudur". Ekonomik bağımlılık, siyasal bağımlılığı otomatikman beraberinde getirir. Ama nasıl? Verilen her kredi, krediyi veren ülkeden alış-verişe zorlamaz sadece, ayrıca ekonomik ve siyasal ayrıcalıkta ister, bunlara "hayır" diyerek kredi almak mümkün değildir. Ekonomik olarak iki basit örnek: Bir emperyalist ülke, bir başka emperyalist ülkeden bir traktörü 3 bin dolara (mısaldır bu) alırken, yarı-sömürge bir ülke aynı traktörü 5 bin dolara alır ve nerede kullanacağını da garantilemek zorundadır, yani istediği yerde de bunu kullanamaz. Biliyorsunuz Menderes Hükümetine traktörü tarlada kullandı diye "nota" vermişti emperyalistler." İkinci örnek: Paranın, emperyalistler karşısında sürekli devüle (değerinin düşürülmesi) edilmesini öngörür. Bunun anlamı, dün aldığı malı, bugün 3-5 misli artan bir fiyatla almak zorunda kalır. Bu da bütçe açığını, ithalatla, ihracat arasındaki dengesizliği giderek artırır. Bu ise daha fazla borçlanmayı, dışa bağımlılığı beraberinde getirir. Siyasal ayrıcalığa bir basit ör-

nek: Hiçbir ABD vatandaşını, suçu ne olursa olsun, yargılama hakkına sahip değildir TC. Bu kadar mı? Değil elbette, bunlar küçük örnekler. Haa.. bazı güzel insanlar diyeceklerdir ki hal böyleyse almasın? Buna ancak gülünür. Çünkü, yarı-sömürge bir ülke "kredi almıyorum" (diyemez o da aynı bir mesele ya, diyelim ki dedi) dese, hiçbir fabrikasını çalıştıramaz, üretim durur. Üretimi bırakınız kaloriferler bile yanmaz, lambayı yakacak "gaz" da bulamaz. Bunun anlamı şu: Emperyalist kredi, girdiği ülkenin en küçük ekonomik biriminden en üst siyasal yapıya (devlete) kadar hepsini kendine bağlar ve gelişmeleri eline alır, elinde tutar. Bu isteklere "hayır" diyecek bir hükümetin, üç-beş günlük bir ömrü olur. 12 Eylül'den kısa bir süre önce bir gazeteci Demirel'e soruyor: Efendim, fuel-oil yok piyasada diyorlar, siz ne diyorsunuz?" (Kalorifer yakmada kullanılan bir madde) diyor. Demirel, "Varda içtik mi?" diye cevap veriyor, arkası darbedir bu lafların. Yani ekonomik, küçüklük bir ambargodur bu! Hükümet yıkar! Bütün bu saydığımız dünya piyasasında ve çeşitli ülkelerde bulunan petrol, makina, yedek parça., vs. vs. hepsi emperyalist dev tekelinin elindedir ve onlardan "izinsiz" hiçbir ülke bu malları dara düşen o yarı-sömürge ülkeye satamaz. Çünkü, kendi mallarının sahibi, kendileri değildir. Hadi diyelim ki satmaya kalktı? O zaman dünya emperyalist sistemi biner boynuna, bütün pazarları kapatır ona, sonra mı? Kredi bulamaz, kendi ihtiyaçlarını peşin parayla bile alamaz, sonra mı? sonra, mutlaka geçmişte bir "hatası" bulunur ve askeri "cezalandırmalar" gelir ardından. İşte Türkiye, işte İran, Libya, işte Irak! Burnumuzun dibinde oluyor bunlar!

(Bu sözlerimizle emperyalistler arası çelişkiyi, yok saymıyoruz.)

Emperyalist sermayenin işleyişini vurgulamak, dikkatleri yoğunlaştırmak için sizlere iki örnek vereceğim. Bunlar biliniyor diyecek şimdi bazı arkadaşlar, doğrudur ama ben her zaman "bilmiyenler ve benim gibi siyasal sorunlara sıfırdan başlayanları düşünerek yazdım", bilenler için değil. Lütfen okuyunuz:

"Bize tembel diyorlar; değiliz.

Üretim endeksimizi on yılda 100'den 150'ye çıkardık. Ama ne yapsak nafile. Ne kadar çok çalışsak o kadar az kazanıyoruz. Son 12 yıl içinde Avrupa'dan getirdiğimiz malların ortalama fiyatı %19 oranında yükseldi. Bizim sattığımız malların fiyatı ise %4 oranında düştü. Böylece %23 ölçüsünde bir kazık yemiş oluyoruz"

Bu sözleri söyleyen, Senegal Cumhurbaşkanı Senghor! Şimdi yazacağımız sözler ise Gana devlet başkanı Nkrumah'a ait.

"1954'de 210 ton kahve çıkartıyorduk. 1964'te bunu 590 tona (rakamlara dikkat ediniz lütfen O.A.) yükselttik. Elde ettiğimiz gelir ise 85 milyon Sterlinden 77 milyona düştü. Aynı süreç içinde hammaddelerin fiyatında %33 ölçüsünde bir düşme oldu. İşlenmiş ürünlerin fiyatı ise %4 arttı." (Bu "işlenmiş ürünler" emperyalistlerden alınan "mal"dır. O. A. abç) (Hıfzı Topuz aktaran)

"Ama ora Afrika!" demeyin. Afrika'ya giren sermaye de emperyalist sermayedir. Türkiye'ye giren de aynı sermayedir. Şirin emperyalizm daha dünyaya gelmedi! İhracat arttıkça, gelir düşüyor, üretim (tüketime yönelik bir ürettirir bu, bunu da emperyalistler belirler) arttıkça ele geçen para azalıyor, ama Avrupa'dan (emperyalistler anlayınız) ithal edilen her malın fiyatı artıyor, artıyor... Bu kadar yeter, emperyalist sermayenin işleyişini göstermek açısından. Evet şimdi demiryollarına dönebiliriz.

"Hindistan'da İngiliz egemenliği tarihinin sayfaları, sanmam ki yıkımdan başka bir şey ifade etsin" -Marx-abç (Marks, Engels Seçme yapıtlar C. IX aktaran Novıçev)

Hindistan'da yıkıma yol açan İngiliz egemenliğinin Osmanlı'da "yapıcı" bir rol oynaması mümkün müydü? Değil demek doğrudur ama yetmez, bu yıkımın nasıl olduğunu açıklamak ve Marx'ın sözlerini Türkiyelileştirmek ya da Kürdistanılaştırmak gerekir. Önce Osmanlılaştıralım, Osmanlı nezdinde bakalım duruma. Lenin'in tezlerini ülkemiz gerçekliğine vurgularken Novıçev şöyle demiştir:

"Demiryolu ve kredi, Türkiye'yi emperyalizm işte bu alın ve çelik zincirle kendi arabasına zincirlemişti."

Şimdiye kadar hep başkalarından alıntı verdik durumları açıklamak için, diyorum ki birazdan şu satırların yazısından alıntı verelim; bizi de kompleks bastı sanmayın, gerekli olduğu için. Avrupa'daki emperyalist ülkeleri dolaşırken bir şey dikkatimi çekti, bir yığın şeyin arasında. Demiryolunun girmedeği, bırakınız şehri, köy bile yoktu. Demiryolu ağı bu emperyalist ülkelerin en ücra köylerine bile gidiyor, hem ekonomik (yol parası) olarak, hem de yol mesafesi olarak araba yolculuğundan daha kısa sürüyordu. (Bu kıyaslama "kişi" itibarı ve normal hız yapan 120-140 km'lik bir araba hızıdır.) Onun içinde tren yolculuğu, araba yolculuğuna tercih ediliyordu. Teknolojiyi gözardı etmiyorum elbette, aradaki bu fark aynı bir sorun ama köylerdeki "yavaş" trenlerin de arabaya tercih edildiğini gördüm. Dedim ya trenin girmedeği köy yok hemen hemen. "Kamyon" denilen şeyler tek-tük var, biliyorsunuz bizim ülkemizde vızır-vızır, her adım başı var. Transport işleri de genellikle trenlerle yapılıyor, bizim ülkemizle kıyaslandığında "Tır"ların da önemli bir yeri yok denebilir, ülkemizdeki "Tır" sayısı da emperyalist herhangi bir ülkeden daha fazla. Mecburen soruyoruz "iyi de, niye?" İşte bu soru soruldu mu (ki sorulmak zorunda) yarı-sömürge ülkelerdeki "yıkımın" tarihi de başlar.

"Latin Amerika'nın Kesik Damarları"nın yazarı Edvarado Galeno bir yerde şöyle diyor:

"Demiryolları, bölgeleri birbirine bağlamak için değil, üretim merkezlerini limanlara bağlamak amacıyla yapıldı... bu yüzden de sık sık gelişmenin belirtisi olarak gösterildikleri halde, bir iç pazarın oluşmasını ve gelişmesini engelliyorlardı... iç pazarın gelişmesi, engellenmişti. Örneğin; ülkede imal edilen endüstri ürünlerinin taşınması, ihracata yönelik hammaddelerin taşınmasından çok daha pahalıya maloluyordu." (Age, sf:199, abç)

E. Galeno, eğer deyim yerindeyse "boğayı boynuzundan yakalamıştır" burda. Ve bu satırlar Osmanlı ve Türkiye için de bütünüyle geçerli şeylerdir. Ülkemizde, demiryolları tıpkı La-

tin Amerika ve diğer yarı-sömürge ülkelerdeki gibi "üretim merkezlerini birbirine bağlamak için yapılmamıştır! Ve iç pazarı engellemiştir, geliştirmemiştir." Bu sözlerin en iyi birinci kanıtı ve tanığı, *Milliyet Yayınları*'nın çıkardığı (bu kitap bugün elimde yok, onun için alıntıyı düzgün veremiyorum) *General Woods'un Türkiye Anıları*'nda. General şöyle der; Demiryollarının geçtiği yerlerde köylüler ve kasabalılar protestolarda bulunuyorlardı, demiryolları köylere ve kasabalara uğramıyor, diye. Yani kasaba ve köylere gitmiyor, onun için protesto ediliyor. Biliyorsunuz bugün bile demiryolları zararına işliyor ülkemizde. Demiryolları sadece birleştirmez. Bu ise malın maliyetini arttırmasına yol açar ve doğaldır ki tüketim için pazara gelen bu malın fiyatı da yüksektir, hal böyle oldu mu, ithal tarım ürünleri (dışarıdan alınan) yerli malından yer yer daha ucuza gelir. Eğer TC bugün buğdayı doğudan, Kürdistan'dan, değil de ABD patentli yerlerden alıyorsa işin altında, iç pazar'ın nasıl böyle bir hal aldığı sorusu çıkar ortaya ve demiryollarının oynadığı rol; General Woods gözlemlerini iyi aktarmış, köylülerden ve kasabalardan demiryolu geçmiyor diye. Peki neden?

Ülkemiz toprağında bu soruna ilk dikkat çeken yazar, sanıyorum ki sayın *İlber Ortaylı*'dır. Şöyle der bir yerde:

"Bu birbirinden kopuk hatların, imparatorluğun topraklarına büyük uygarlığı götürmesi bir yana, bölgesel zenginliği yağmalamaktan ötede bir etkisi olmadı. Osmanlı ülkesi ise birbiriyle bütünleşemeyen ve işlerliğindeki devamlılık her an için sona erebilecek bir demiryolu ağına sahip olmuştur.

Osmanlı ülkeleri bu hurda mirası bugünde taşımak zorundadırlar. St. Petersburg (Leningrad)-Moskova demiryolunun güzergahını bastonuyla gizlen Çar II. Nikola ile imtiyaz avcılarının eline bakan Sultan II. Abdülhamid arasındaki trajik fark Bağdat demiryolu hikayesinde görülür. Çar, iki Rus başkenti arasında en çabuk ulaşımın sağlanmasını düşünmüştü. Sultan ise ülkesinin zenginliklerini tümüyle

yağmalamak isteyenlere "evet" demek zorundaydı. Birinci yol, halen, çağımızın suratine cevap verebiliyor (St. Petersburg-Moskova yolunu kastediyor yazar. O.A.). İkincisi ise, vaktiyle yağmalanmak istenen tarımsal merkezleri izleyerek ilerlediğinden (bu görüşe bir bütün katılmak mümkün değil "tarım" merkezlerini izlemiyordu sadece günlük, O.A.) ülkemizin iki metropolü arasındaki süratli ulaşım gereksinimine cevap veremiyor."

Sayın Ortaylı'nın vardığı sonuçla, yaptığı değerlendirme ile Edvardo Galeno arasında dişe dokunur bir fark yok, esasa ilişkin. Şimdi biz niyesini vurgulayıp bu konuyu bitireceğiz. Şu hakkı hemen teslim edelim ki emperyalistler işini çok çok iyi biliyor ve çok akıllıdır. Öyle "haa" demeye yıkılacak adam değil bunlar. Bakın neden demiryolları üretim merkezlerini birbirine bağlamıyordu ve neden uzaktı? Ve neden "her yol Ankara'ya değil de limana gidiyordu? Uzaklıkça uzuyordu. Üretim iç pazara değil, dış pazara bağlanıyordu. Demiryollarının gereksiz uzamasının nedeni şu: Demiryolu imtiyazını alan emperyalist şirketler, demiryolunun geçtiği topraklara bir bedel ödemedikleri gibi, demiryolunun geçtiği yerdeki toprakların 20 kilo metresini (demiryolunun sağından ve solundan geçen 10'ar km'lik hattı) de vergi³ vermeden, kullanma hakkına sahiptiler. Yani bu toprakların yeraltı ve yerüstü zenginliklerini, çıkarma ve de gümrük vergisi vermeden de götürme hakkına sahiptiler. Siz olsanız ne yaparsınız böyle bir ayrıcalığı alıncı? Onlar da öyle yaptılar, nerede maden yatakları, Arkeolojik değer artıkları vs. varsa demiryolunu oradan geçirdiler. Ayrıca bu emperyalist şirketler kendi ihtiyacı olarak belirledikleri ve kendi ülkelerinden getirttikleri mallar içinde herhangi bir gümrük ödemediler. Kilometre güvencesi, kâr haddi aldıkları gibi, dokunulmazlıkları da vardı. 99 yıllık bir süre ile alıyorlardı bu imtiyazları. Demiryolunun geçtiği, hatta bazen yetmediği için geçmediği yerlerdeki tarım ürünlerinin vergisi (öşür, aşar) bunlara tahsil ediliyordu. Doğaldır ki, demiryolu yapımına başlamadan, önce emperyalist şirketlerin inje-

nörleri onden ilerleyip, toprağın altını üstünü inceliyorlardı. Bu soygun sayesinde üzerinden bir tek tren geçmeden bile emperyalistlerin milyonlara kâr elde ettiklerini söyleyebiliriz. (Birçok tarihçi aynı şeyi vurgular.) Demiryolu, ülkemizin talan edilme tarihidir gerçekten, Novıçev çok doğru söylemiş. Osmanlı ise, demiryoluna verdiği imtiyazlardan, kilometre başına ödemek zorunda kaldığı yüksek meblağdan dolayı, borçlanmayı artırdıkça arttırdı.

"Bağdat demiryolu projesi hakkında, Alman yazar K. H. Müller: Alman endüstrisinin gereksinim duyacağı her türlü hammaddeye sahip olabileceklarını belirtiyordu" (M. Özyüksel, *Anadolu Bağdat Demiryolları*)

Demiryollarının öyküsü, ülkemizin yeraltı ve yerüstü kaynaklarının çekilip götürülme tarihidir. Demiryolları "içpazarı" birbirine bağlanıktan uzak olduğu içindir ki sonradan motorlu araç satımı ve gereksiz yığıntı almış başını gitmiştir. Mahir Çayan'ın çok güzel bir şekilde ifade ettiği "çarpık kapitalist gelişme" sözü⁴ bu olgunun somut vurgusudur. Peki Edvardo Galeno'nun dediği, "iç pazarın gelişmesi İngiliz egemenliğinin hizmetindeki bir gümrük politikasıyla engellenmişti;" sözlerinin ülkemizdeki anlamı neydi? Nasıl oluyordu bu engelleme? Sözü, değerli araştırmacı Orhan Kurmuş'un bir ahıtısına ve bir konsolos belgesine bırakıyoruz:

"Ticaret sermayesinin sanayi sermayesine dönüşümünün yerini değil de, yönünü belirleyen bir etken de, yabancı üretim amaçlarıyla satın alınan hammaddeler üzerindeki %8 vergiydi. Bu hammaddeler mamul madde haline dönüştürüldüğü zaman, eğer tüketim yurt içinde olacaksa, malın değeri üzerinden %8 oranında ek bir vergi daha alınıyordu. Ama üretim ihracat için yapılmışsa vergi %1'e düşüğü gibi, üreticinin daha önce ödediği %8'lik hammadde vergisi de kendisine geri veriliyordu." (Dikkat ederse-niz, iç pazar da üretip tüketilecek maddelerin vergi oranı %16'ya çıkarken, dış pazar için üretilen her şey hemen hemen "sıfır gümrük"le -gümrüksüz- teşvik ediliyor. Alıntıya devam edelim. "Bir konsolosluk raporunda 'iç pazara dönük üretimi ceza-

landıran bu uygulamanın yerli sanayi-
yi engellediği ve bu koşullar altında
Türkiye'de sanayi kurma girişimlerin-
nin 'itihah' etmek olduğu belirtili-
yor."

İşte, "iç pazarın" oluşumu bu ze-
kildeki bir gümrük politikası ile böyle
dinamitleniyordu. Böylesi bir ekono-
mik ablukaya almıştı ülkemizi emper-
yalistler! Latin Amerika veya Afrika,
ya da diğer yarı-sömürge ülkelerde
uygulanan bu ekonomik abluka, özel
değil, genel emperyalist politikanın ve
sermaye ihracının en karakteristik iş-
lediğini gözler önüne serer. Bugünde
ülkemizde bu politika devam etmiyor
mu? Ediyor! İhracata teşvik, vergi ia-
deleri vs. vs. ile. Bugünde ülkemizde-
ki demiryolları emperyalistlerin ayrı-
calığını sürdürüyor mu? Sürdürü-
yor! Ne Jön-Türk hareketi ve onların
aldığı "sanayi teşvik" kanunları, ne de
Kemalistler ve onların "zafer" diye
halka yutturmak istedikleri "Lozan
konferansı" bu bağımlılık ilişkilerini
koparmıştır, ne de ülke tarihimize
"çok kısıda olsa" bağımsız bir "süre"
yaşamıştır.

Ülkemizde "kapitalizmin" (turnak
içine almayı daha doğru gördüm bu
kavramı) tarihi, kapitülasyonların, de-
miryollarının ve emperyalist sermaye-
nin tarihidir aynı zamanda ve bu "na-
sıl bir kapitalizm, kapitalist gelişme-
dir?" Batının izlediği yolla, gelişen
kapitalist evrimde, biz de ve yarı-sö-
mürgelerde olan çok farklı şeylerdir,
dedikten sonra bunun siyasal yansımala-
rını, ekonomik ve siyasal bağımlılı-
ğın nasıl devam ettiğini görmek için,
yönümüzü Jön-Türkler'e çeviriyoruz
şimdi de.

İTTİHAT VE TERAKKİ

"Vakti istibdatla söz söylemek
memnu idi

Ağlatırdı ağzını açsan hükümet
mananı!

Devr-i hürriyeteyiz şimdi değişti
kaide

Söyletirler evvela, sonra... ananı!"

(Şair eşrefin "istibdattan" anlat-
mak istediği "Abdülhamid" dönemi-
dir. Ayrıca: Mana; Düşünmek, aklın-
dan geçirmek. Memnu; Yasak, demek-
tir. Yani Abdülhamid dönemi ile Jön-

Türkler'in dönemini karşılaştırmış.
Eşref.) ("Şair Eşref" Alpaz Kabacalı.
Özgür Yayın Dağıtım, sf.305)

Afinıza sığınarak, yergi ustası Şa-
ir Eşref'ten aldığım bu hiciv, İttihat-
Terakki dönemini anlatıyor, kaba bir
dille de olsa.

Hürriyet! Demokrasi! Eşitlik! Kar-
deşlik! diye gelmişlerdi Jön-Türkler.
Zaten İttihat ve Terakki'nin anlamı da
"Birlik ve İlerleme" anlamına geliyor.
1902'de yayınladıkları programlarının
ilk üç maddesinde şöyle açıklıyorlardı
amaçlarını:

1) Yabancı devletlerin müdahalesi-
ne karşı Osmanlı Devleti'nin bağım-
sızlığının ve toprak bütünlüğünün
korunması.

2) Osmanlı Devleti'nde bulunan
çeşitli unsurların Osmanlılık kavru-
mı altında birleşmeleri.

3) İstibdat rejiminin yıkılıp meşru-
tiyetin yeniden geçerli kılınması ve
1876 Anayasası'nın yürürlüğünün
sağlanması... (Abç)

Resneli Niyazi'nin 200 dolayında-
ki adamıyla dağa çıkıp, Abdülhamit'e
protesto telgrafları çeken Enver Paşa,
Padişah'tan "meşrutiyeti" ilan etmesini
istemmişti. Mısır, Paris, Selanik'te bulu-
nan, teşkilatın diğer adamları da telg-
raf üzerine, telgraf çekerek Abdülha-
mid'e "meşrutiyeti" açıklamaları, kabul
etmesi için "baskı" yapıyorlardı. Ve
Abdülhamid bu "telgraf savaşına" da-
yanamayıp 23 Temmuz 1908'de meş-
rutiyeti ilan ediyordu. Başta, İngiliz-
Fransız emperyalistleri olmak üzere,
Alman emperyalistleri de alkışlıyor-
lardı "Meşrutiyeti"; emperyalistlerin
"güzel" bir huya vardır, binmeyecek-
leri eşeğe ne palan vururlar, ne de yem
atarlar önüne. Buna değineceğiz, ama
önce yukarıdaki maddeleri açıklaya-
lim. "1876 Anayasa'sının yürürlüğü-
nün sağlanması" diyordu 3. madde;
yani I. Meşrutiyet'in "Kanun-u Esa-
si"sının kabulü: 23 Aralık 1876'da
ilan edilen I. Meşrutiyet yine emper-
yalistlerin (İtalya, İngiltere, Fransa,
Rusya ve Almanya'nın Osmanlı ile
yaptığı "Tersane Konferansı" -1876-
sonucu) zorlamasıyla ilan edilmiş -19
Mart 1877- fazla uzun ömürlü olama-
yarak 13 Şubat 1878'de de kapanmış-
tır. Abdülhamid, Rus-Osmanlı savaşı-
nı bahane gösterip kapatmıştı meclisi.

Bu doğmadan ölen çocuğu, Jön-Türk-
ler yeniden istiyorlardı. 119 maddeden
oluşan Kanun-u-Esasi'nin bazı kısım-
larını buraya alıyoruz; çünkü II. Meş-
rutiyet'in üzerinde yükselmeye çalışa-
cağı zemin buradur.

**Madde 1: Osmanlı devleti o sıra-
lardaki vilayetleri ve imtiyazlı eyalet-
leri kapsayan bir bütündür. Hiçbir
suretle bölünemez.**

**Madde 2: Devletin merkezi İstan-
bul'dur. Bunun diğer şehirlerden ayrı
bir imtiyazı yoktur.**

**Madde 3: Osmanlı saltanatı, yüce
İslam halifeliği sıfatı ile Osmanlı
oğulları hanedanındandır. Padi-
şahlık en yaşlı evlada geçer.**

**Madde 4: Padişahın Halifelik sıfa-
tı ile bütün islamların koruyucusu ol-
duğunu belirtir. Bütün Osmanlı uyruk-
lularının hakümdarı olduğunu açıklar.**

**Madde 5: Padişahın şahsi kutsal
ve surumsuzdur. (Yani dokunulmazdır.
O. A.)**

**Madde 6: Saltanat, hanedanının
haklarını, mallarını ve hepsinin ömür
boyunca mali tahsisatlarını umumun
garantisine altına koyar.**

**Madde 7: Padişah'ın hakları: Na-
zırların (Bakanlar O.A.) tayini veya
azli (görevden el çekirme O.A.) ile
başlayarak, para basmak, harp ve
sülh (barış) yapmak. Deniz ve kara
kuvvetlerine komando ve askeri hare-
ketlerin icrası, zeri ve kanunı yasama
hükümlerinin yerine getirilmesi, ni-
zamlar çıkarılması ve en mühimlerin-
den biri olarak Meclisin (Mebusan
Meclisinin) toplanması veya dağıtıl-
ması hakları bu meyandadır (yani bu
hakların içindedir. O.A.) Ancak şu ka-
yıtlaki, padişah, dağıtılan meclisin ye-
rine, yeniden mebusanların seçimini,
yani yeni seçimleri sağlamak mecburi-
yetindedir.**

Biz, S. S. Aydemir'den Türkçe'si
kısa ve açık olduğu için aldığımız bu
maddelere bazı aktarmalar yapacağız
okurlarımızın daha yoğun dikkatini
çekmek için konuya.

**Madde 11: Devleti Osmaniyenin
dini İslamdır...**

**Madde 16: Bircümle mektepler
(okullar O. A.) devletin tahtı nezare-
tindedir...**

**Madde 18: Tebaat osmaniyenin
(Osmanlı vatandaşlarının O.A.) hidi-**

matı Devlette istindam olunmak için (şikayeti göz önüne alınmak O. A.) Devletin lisansı resmisi olan Türkçe'yi bilmeleri şarttır.

Madde 26: İşkence ve sair her nevi eziyet katiyen ve külliyen memnurdur.

Madde 57: Heyetlerin müzakeratı lisansı türki üzere ceryan eder... (mecliste tartışmalar Türkçe olmak zorundadır. O. A.)

Madde 65: (500.000 kişi bir milletvekili seçecektir. Ben Türkçe'sini aldim buraya)

Madde 68: ... Dört seneden sonra icra olunacak itihaplarda (seçimlerde bn.) mebus olmak için Türkçe okumak ve mümkün mertebe yazmak dahi şart olacaktır.

Madde 113: (Padişah, istemediği kimseleri sınırtdı edebilir. O. A.)

İşte İttihat ve Terakki'nin istediği "Meşrutiyet ve Kanunu-Esasi" kısa hatlarıyla budur. (kaynakçayı toplu vermeyi daha uygun buluyoruz) Burada dikkat çekmek istediğimiz iki nokta var: Bir; Osmanlı'nın "ümmeden" anladığının "Türk egemenlerinin hakimiyeti" garanti altına alınmış oluyor yeniden. Türkçe resmi dil, Osmanlı soyu hakim güç olarak tasdikleniyor yeniden ve parlamentonun işlerliği bir danışma meclisinden öteye gitmiyor. Asil yetki padişahta kalmaya devam ediyor. "Parlamentar bir monarşi"dir bu, padişahın onaylamadığı hiçbir şey yürürlüğe giremez. İki; padişahın yetkilerine dikkatinizi çekmek isterim, bütün bu padişah yetkilerini, önce İttihat ve Terakki önderleri, sonrada Mustafa Kemal kendisinde toplayacaktır. Kaypakmaya"nın dediği gibi.

Gerek 1876 Kanun-i Esasi'de, gerek Jön-Türkler'in aktardığımız, programlarındaki 3 madde de, ezilen bağımlı uluslara ilişkin herhangi bir gelişme, vaad var mıdır? Yoktur. Aksine "Osmanlı ülkesi bir bütündür ve bölünemez" diye ilk maddelerde yer almıştır bu sömürgeci politika. Yani Jön-Türkler ile Abdülhamit'in amaçları arasında fark yoktur. Fark, Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmasını engellemek için kullanılan araç ve yöntemlerdedir. Abdülhamid, bu parçalanmayı engellemek için (zaten

objektif olarak elinden çıkmış olan Balkan ülkelerinin durumunu da gözönüne alarak) daha çok istibdat resmine başvurup, Pan-Islamizm'e (İslam olanların birliği) sarılırken, dinsel bir emperyalizmi kurtuluş olarak görürken, Jön-Türkler parçalanmayı engellemenin yolunun "parlamentar monarşi"den geçtiğine inanıyorlardı ve kötülüklerin kaynağını Abdülhamid'le sınırıyorlardı. Bu siyasal bir körlük falan değildir; çünkü İttihat ve Terakki'nin kendisi emperyalizme uşaklık etmede kusur görmeyen, ordu ve saray aydınlarından meydana geliyordu. Fakat, tarihin bu noktada bize gösterdiği çok önemli bir deneyim var; koyu baskıcı rejimlerde, en gerici faşist diktatörlüklerde ya da tek bir bireyin hüküm ferman olduğu, parti ve ülke rejimlerinde, eğer baskı ve terör ipi bir kez gevşetilir, kısmi bile olsa, kırınıp bile olsa "demokratik hak ve hürriyet" az biraz verilse de, ilk önce rejimin, partinin başındakileri yer. Yani, kitleleri susturma adına verilen bu taviz baskıcı rejime bir silah olarak geri döner ve güçlü muhalefet mevzileri yaratır. I. Meşrutiyet'in ilanı Abdülhamit'in başını yiyecektir (1909). Şunu da eklemiş olalım; 1930'da M. Kemal'in çok partililik adına göstermelik kurdurduğu "Serbest Fırka" diktatörü tam yiyecekken kapattırıldı. vs. vs. Emperyalistler bu konularda çok daha deneyimlilerdir; bu işi TC biraz geç öğrendi. 12 Eylül'den sonra, ülkemizi "düşük yoğunluklu savaş" içinde tutması, geçmişten çıkardığı geç bir ders tir. * Yanlız eleştirinin öni açılrsa bile (ki kısa bir süre için öyle oldu Jön-Türkler döneminde) ilk önce ayıpları, pisliklerini serer ortaya kanlı diktatörlerin. Sonra insanların kendi haklarını daha sesli olarak ortaya sürmesine. Böylesi bir eleştiri, teşhir furyası karşısında kalan rejimin yapacağı iki şey vardır; a) Günah keçisi olarak birini gösterip başını yemek. Abdülhamid böyle halledildi (azledildi). b) Kitlelerin talebine (ekonomik, siyasi, toplumsal) verilecek bir taviz olanak yoksa, kanlı bir diktatörlüğe sığınmak. İttihat ve Terakki, sair Eşref'e o mısraları yazdırırken, işte böyle tek partili kanlı diktatörlüğünü göstermede gecikmedi. Buna "devrim" demek müm-

kün mü? Değil! Neden değil? Ekonomik, siyasi, toplumsal hiçbir değişiklik getirmemiştir ondan. Olan nitel bir değişiklikten çok uzak olan, nicel bir değişiklik, imparatorluğun parçalanmasını önleme adına. Mutlak monarşi yerini "parlamentar monarşi" ile süslemiş, çatlakları parlamento savaşı ile cıalamıştır. Buna devrim dediniz mi, hemen size sorarlar: 1484'te Fransa'da Krallık olmasına rağmen parlamento da kabul edilmişti, o niye devrim değil de, bu niye devrim diye? Toprağın mülkiyet biçimine bir yenilik mi getirmiştir? Siyasal olarak bir değişiklik mi vardır? Emperyalizmden bir kopuş mu olmuştur? vs. vs. diye size sorarlar. (Unutmayalım ki en koyu faşist diktatörlükler döneminde dahi -12 Mart, 12 Eylül- parlamentolar vardı. Niye bugün yok mu?) Sanki bu sorular bize sorulmuş gibi yapalım ve açalım dosyayı. Ama önce Lenin'de katılmadığımız noktalara ve bir "despot aydın" örneğine yer verelim.

LENİN'E KATILMADIĞIMIZ NOKTALAR

Lenin'in, 16 Ekim 1908'de kaleme aldığı bir yazıda iki farklı yorumu vardır, Jön-Türkler konusunda, bakınız yoldaş Lenin neler söylüyor:

"İşin doğrusu şudur ki, bugün kendisine demokrasi diyen bir tek Avrupa ülkesi, kendisinin demokrat, ileri, liberal, radikal vb. olduğunu öne süren Avrupa'daki bir tek burjuva partisi, Türk devriminin başarıya ulaşması ve kökleşmesi için içten gelen bir istek göstermemiştir. (abç O. A.)

Tersine, bunların hepsi de onun başarısından korkmaktadır (ağ. Lenin): Çünkü bu başarının kaçınılmaz sonucu, bir yandan bütün Balkan uluslarında bağımsızlık ve gerçek demokrasi isteklerinin uyanması olabileceği gibi, öte yandan, bu olay, İran devriminin zafere ulaşmasını sağlayabilir. Asya'daki demokratik harekete taze bir güç kazandırabilir, Hindistan'da bağımsızlık savaşını şiddetlendirebilir. Rusya'nın bütün sınırları boyunca özgür uluslar yaratabilir..."

(Sosyalizm ve Savaş, sf:96, Sol

Yayınlar)

Hani Sivaslılar'ı, zorla "Opera" dinlemeye götürüp, sonra da "Nasıl-
dır?" diye sormuşlar. Onlar da: "Sivas,
Sivas oldu olalı böyle zulüm görmedi"
demişler ya, olmuş bizim mesele; biz
Leninist olduk olalı böyle zulüm gör-
medik Lenin'den...

Şaka bir yana, Lenin'in 1908 yılı
Ekim'inde yaptığı bu açıklama sıra-
sında İttihat ve Terakki'nin bir siyasi
programı bile yoktur ortada. "Parti"
midir? "Ordu" mudur? "Gizli bir teş-
kilat" mıdır? vs. vs. O bile tartışma
konusudur Jön-Türk kongrelerinde.
Bu bir yana, İttihat ve Terakki'nin bü-
tün önderliği koyu bir Avrupa tarafta-
rıdır, onlarla sıkı bağlar içerisinde.
Onun için de emperyalistlerden en
ufak bir tepki almak söyle dursun, ge-
ne Lenin'in az sonra yapacağımız
alıntıdaki sözlerinde de belirttiği gibi
"övgü" almışlardır. Bu iki alıntı birbi-
riyle göze batacak kadar çelişki için-
dedir dedikten sonra...

Lenin kusura bakmasın ama, bu
görüşlerine katılacak ülkemiz topra-
ğında bir tek "Leninist" bulamaz. Sov-
yet komünistlerinin öteden beri, gerek
Jön-Türk, gerek "Kemalist" harekete
karşı hak etmedikleri iltifatları yaptığı-
nı biliyoruz. Öyle ki; Mustafa Suphi
ve on dört yoldaşı Karadeniz'de
Kemalistlerce hunharca katledilirken
bile (hem de Radek, Komüntern'de
bağrı çağırır M. Suphi ve yoldaşları
için: "bizim direktifimiz ile güttüler"
demesine rağmen) bir tek satırda olsun
Kemalistleri protesto etme yoluna bile
başvurmamışlardır. Lenin'in ve Sta-
lin'in bu gereksiz, aşırı "iyi niyeti" ge-
rçeği ifade etmemekle birlikte, ülke-
mizde lüzumsuz bir Jön-Türk, Kema-
list hayranlığına yol açmıştır. Lenin'in
alıntısına dönelim ve biz de onun söz-
leriyle başlayalım:

"İşin doğrusu şudur ki, hem de en
doğrusu, Jön-Türkler'in hareketini
hem İngiliz, hem Fransız, hem de Al-
man... emperyalistleri yürekten ve
açık açık desteklemişlerdir. Hem ekon-
omik, hem de siyasi olarak. Siyasal
desteği belgelemek için buraya İngiliz
emperyalistlerinin bir mesajını alıyo-
ruz:

"Majeste İngiltere maslahatgüzarı-
na, Majeste İngiltere kralının hükü-

metlerinin kutlamalarını sadrazama
sunmak ve Kanun-i Esasi'nin kabul
edilmesinin İngiltere'de uyandırdığı
büyük bir yakınlık duygusunu haşmet-
meap Osmanlı padişahına söylemek
üzere"

(Temperley'den aktaran, Y. Ste-
fenos, Age, sf:576)

Ayrıca şunu da eklememiz lazım ki
Jön-Türk hareketi iktidarı tamamen
ele aldığı gibi (Ocak 1909) yalnız ülke
içindeki işçi ve köylü kitlelerini ez-
mekle kalmadı, her ulusal hareketin
karşısında, ezilen uluslar, Jön-Türk-
ler'i (Genç Türkler) bulacaklardı. Bal-
kan savaşları, Araplara karşı savaşta,
Ermeni bağımsızlık hareketi vs. vs. bü-
tün bu uluslar, bağımsızlık isterken
karşılarında Jön-Türkler vardı. Jön-
Türkler (Yani İttihat ve Terakki) ba-
ğımsız uluslara değil, eğer bir örnek
gösterilecekse sömürgeci güçlere ör-
nek olmuşlardır ve Jenosid politikala-
rıyla Hitler'e...¹⁵ Lenin'in aynı yazıda-
ki diğer bir yorumu ise şu:

"Genç-Türkler ıslımlı ve çekingen
oldukları için övülüyorlar, yani Türk
devrimi zayıf olduğu, halk yığınlarını
gerçekten bağımsız harekete itmediği,
Osmanlı İmparatorluğu'nda başlayan
proleter savaşıma düşman olduğu... ve
aynı zamanda Türkiye'nin soyulması
sürüp gittiği için övülüyor. Genç-
Türkler, Türk topraklarının yağması-
nın devamına olanak verdikleri için
övülüyorlar..." (Age, sf:97) abç.

Lenin'in "ıslımlı ve çekingen" de-
diği Jön-Türkler, ülkemiz toprağında
Pan-Türkizmin, Kemalist ırkçılığın ve
de bugünkü MHP kafatasçılığının
"isim babalığını" yapmışlardır. Jön-
Türkler'le ülkenin bağımlılık ilişkile-
rinin devam ettiği ise doğrudur. Eko-
nomik ve siyasi anlaşmalara yazımız
ilerledikçe değineceğiz.

BİR DESPOT AYDIN ÖRNEĞİ

"Ne var ki, özgürlük hareketinin
güçlenmesi için diğer halkların ben-
zer cemiyetleri ile işbirliğin zorunlu
olması, onun da ötesinde devleti kur-
tarma amacının herşeyin üstünde tu-
tulması bu genç ilerici bölücü bir
milliyetçilikten uzak tutmuş ve olanca
güçleriyle 'Osmanlılık' idealini yay-

maya çalışmışlardır." (abç)

Jön-Türkler'in "Osmanlılığı"
böyle tanımlıyor Tefik Çavdar. Bölü-
cü terör, birleştirici terör derken hakim
sınıflar, şimdi karşınıza bir de "bölü-
cü milliyetçilik" çıktı? Bu satırlar sö-
mürgeci bir zihniyeti kumaktadır. Bir
kere, milliyetçilik ne? Ülkenin ekono-
mik ve siyasal bağımsızlığını içte ve
dışta koruma değil mi? Peki Jön-Türk-
ler'in en ufak bir anti-emperyalist ey-
lemi var mıdır? Yoktur! Yok olduğu
gibi, ülkenin dış borçları Jön-Türkler
döneminde ikiye katlanmış, yalnız
ekonomi değil, askeri güçler bile Al-
man emperyalizminin denetimine ve-
rilmiştir. Peki "ulus" ne? Kapitalizmin
şafağında ortaya çıkan, toprak birliği,
pazar birliği, dil birliği, ortak kültürün
meydana getirdiği ruhi şekillenme bir-
liğinden meydana gelmiş topluluklar
(herhalde tamam yazdım.) T. Çavdar
kendi sömürgeci mantığını gizlemek
için "bölücü milliyetçilik" adına diğer
ulusları Türk egemenliğinin
"köleliğinde" değerlendiriyor.
Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin
Hakkını "bölücülük" adına çiğniyor.
TC'nin ağzıyla konuşuyor T. Çavdar.
Jön-Türkler'e, yani şu Alman emper-
yalizminin (ve de İngiliz) uşaklarına
"ilericilik, özgürlükçülük" ünvanını
vererek emperyalizmi de alkışlamış
oluyor.

İttihat ve Terakki'nin ikinci adamı
Talat Paşa ile Çavdar'ın korkusu aynı-
dır. Bakın ne diyor Talat Paşa:

"Osmanlı İmparatorluğu Türkler,
Araplar, Kürtler, Ermeniler, Rumlar,
Bulgarlar, Sırlar, vb. gibi çeşitli ka-
vimlerden oluştuğundan, Ermeni
programına göre siyasi bir özerkliğin
kabulü öteki milliyetlere de aynı şekil-
de bir örgüt kurma hakkına verecektir.
Bu ise yalnız ülkedeki birliği bozmak-
la kalmaz, belki alışı yüz yıldan beri
imparatorluğun üzerine kurulmuş ol-
duğu temelleri yıkarak imparatorluğu
çöküşe doğru götürebilir." (Talat Pa-
şa'nın Anıları)

Koca bir Ermeni ulusu bu mantı-
ğın sonucu olarak toptan yok edildi
zaten. "Bölücü milliyetçilik" adına sa-
vunulan sömürgecilik, imparatorluğun
dağılması adına savunulan "Yağma
pazarları"nın elden kaçırılmasıdır.
Birlik adına Türk egemenlerinin haki-

miyeti ve asimilasyoncu politikası Kanun-ı Esasi'de en göze çarpan maddelerdir zaten. T. Çavdar, değerli bir araştırmacı olmasına rağmen safını resmi ideolojiden yana belirlemiş, diktatörlüğün despot aydınlarından biri olarak TC ile saf tutmuştur, ezilen uluslar ve kendi halkının karşısındadır yeril!

Unutmadan, ezen ulus milliyetçiliği ile ezilen ulus milliyetçiliği çok farklı şeylerdir. Sahi; Meşrutiyet'in, Kanun-ı Esasi'nin 1. maddesi ne diyor?

Madde 1: Osmanlı Devleti... vilayetleri ve imtiyazlı eyaletleri kapsayan bir bütündür. Hiç bir suretle bölünmez!

Peki Cuntanın ortaya koyduğu bugünkü "Anayasa" ne diyor? Evet, 1982 Anayasa'sı:

Madde 3: Türkiye Devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir... Başkenti Ankara'dır. (1982 Anayasa sf:5)

Yorum Yok!

DİPNOTLAR

1) Yalçın Doğan'ın yazdığı "IMF Kışkırtıcı Türkiye" adlı kitapta bu konuya ilişkin "ilginç" araştırmalar vardır. Traktör alım satımına ilişkin olarak şöyle der: "Amerika Türkiye'ye traktör vermektedir. Ne var ki verilen traktörler pamuk tarlalarında kullanılmayacaklardır" (sf:74) ABD'ye, "Menderes traktörleri pamuk tarlalarında kullanıyor" diye "ihbar" eden adam ise Vehbi Koç'tur! ABD emperyalistleri bu yüzden Menderes hükümetini sıkıştırır, Menderes her ne kadar "Traktörler satın alınmıştır istediğim yerde kullanırım" dersede, satış mukavelelerinde "nerelerde kullanılacağı" kendisine gösterilince susmak zorunda kalır.

Ve yine aynı kitabın 69'uncu sayfasında yarı-sömürge ülkelerle emperyalist ülkelerin alım-satım arasındaki farka değinirken "...dış yardımlara bağımlı ve bu gibi finansman kaynaklarından vazgeçemez durumda olan ülkelerin alımlarında, uluslararası piyasalarda geçerli rekabet fiyatlarına oranla %20'den daha fazla fiyat ödediklerini saptandığı..." demektedir. (IMF Kışkırtıcı Türkiye, Tekin Yayınevi, 3. Baskı.)

2) Biz buraya, demiryollarının, sağından ve solundan geçen 10 km'lik alanın (yani toplam 20 km'lik) imtiyaz

sahibi şirketlere verildiğini yazdık. Halbuki bu imtiyaz bazı yazarlara göre 20'er km'lik (yani toplam 40 km'lik) bir alanı kapsamaktadır çoğu zaman. Bağdat-projesi konusunda her yazar bu istatistik bilgiyi farklı verir, (tıpkı Osmanlı'nın borçları gibi) biz en azını itiraz edilemeyecek rakamı buraya aldık.

3) Ülkemiz toprağında ölümsüz izler bırakmış olan büyük insan Mahir Çayan, emperyalizmin "üçüncü bunalım dönemi" olarak tanımladığı bu dönemi değerlendirirken, çarpık kapitalizm teorisine ilişkin görüşlerini şöyle açıklar: "yeni sömürgeci metodların temelinde, emperyalist tekellerin aç gözlü sömürü politikasına cevap verecek şekilde, sömürge ülkelerde meta pazarının geliştilmesi 'yukarıdan aşağıya kapitalizmin' bu ülkelerde hakim üretim biçimi olması, merkezi güçlüğü otoritenin egemen olması sonucuna doğmuştur... altıyapıda kapitalizmi egemen unsur haline gelmiştir." demektedir.

Çayan'ın bu görüşlerine katılmadığımız biliniyor. Bu bakış açısı, sanki emperyalizm girdiği her yarı-sömürge ülkeyi sömürebilmek için "kapitalist" yapar tezine bizi götürür ki, bugün Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki bir yığın örgütler kendi ülkelerini yarı-feodal değerlendirilmektedir. Afrika'nın durumu ise başlı başına apayrı bir tartışma konusudur. Bizce de hala araştırma konusu olarak baynumuzda bir "borç" gibi duran ve bugüne kadar, (ya da şöyle diyelim) Kaypakaya'nın kendini feda etmesinden bu yana (Partizan s.17, "Türkiye'nin iktisadi ve sosyal yapısı" bu bir tartışma yazısıdır, sonu da gelmemiştir zaten) hiç bir Allahın kulu el aıpta kendi savundugu tezleri bilince çıkarma zahmetine girmemiş adeta yarı-feodal tezi, yıllardır tarafımızdan din-iman kuvvetiyle savunulmuştur. Hal böyleyken, bu satırların yazarı da "dini bütün" bir Kaypakaya'cı olduğundan, onun düşünce ve gösterdiği yola sempati duyduğundan "yarı-feodal" yapı tespiti daha doğru görünmektedir. Bu tartışmalardan, gelecek olan eleştirilerden "feragat" edeceğimiz anlamına gelmiyor. Ama gönül ister ki, cezaevlerin de yatan o değerli arkadaşlar bir öncülük edip şu sorunu ele alıp, kalıcı bir çalışma olarak ortaya sersin, ulkumuzu açsınlar. Öneridir bu eleştiri değil.

4) Bundan birkaç yıl önceydi, yeni "af" tartışmaları olurken, bir gazeteci Demirel'e soruyor: "Efendim Af çıkarmayı düşünüyor musunuz?" Demirel'in

cevabı, "Biz bu filmi önceden görmüş-tük" oluyor. Kastettiği 1974 "affıdır" Demirel'in. 1974 "affıdan" dışarı çıkan bir yığın militan kadro devrimci hareket yeniden katılıp büyük bir katkı sandılar, hakim sınıflar ve tabii Demirel buna işaret ediyor bu laflarıyla, yani hakim sınıflar şunu öğrendiler, "koşulsuz ve bedelsiz 'af' verilmez". Bu Latin Amerika ülkelerinde uygulanan, devrimci örgütlere karşı "rehine" kullanma mantığıdır, örgüt çöktürülmeden ya da teslimiyete zorlanmadan "salıverilme" olmaya-cak anlamına geliyor. Eğer çok farklı şartlar gündeme gelmesse, özgürlük tut-saklarının "zincirinden" bozlanması "devrimin bilek gücüne" kalmıştır.

5) Biz buraya Jön-Türkler'in iktidarı ele almasını sayın T. Z. Tunaya'nın yorumuna bağlı kalarak Ocak 1909'deki. Aslında Meşrutiyet'in ilanından (23 Temmuz 1908) sonra iktidar artık padişahların değil itihat ve Terakki'nin elindedir ve padişahlar artık yetkisizdirler. "Onbir yıl", İttihat ve Terakki dönemi olarak anılır tarihçiler tarafından.

KAYNAKLAR*

- 1) S. Süreyya Aydemir "Enver Paşa" Cilt I.
- 2) Server Tanilli, Anayasalar ve Siyasal Belgeler, İstanbul 1976
- 3) T. Zafer Tunaya, Türkiye'de Siyasal Partiler, 1859-1952, Arba Yay.
- 4) Naci Kutay, İttihat Terakki ve Kürtler, Fırat Yayınları
- 5) Çetin Yetkin, Türk Halk Hareketleri ve Devrimler, Milliyet Yayınları
- 6) Lenin, Sosyalizm ve Savaş, Sol Yayınları
- 7) Alpay Kabacalı, Çeşitli Yönleriyle Şair Eşref, Özgür Basım Dağıtım
- 8) Y. Stefanos, Azgelişmişlik Sürecinde Türkiye, Gözlem Yayınları
- 9) M. Çayan, Kesintisiz Devrim, Devrimci Tavrı Yayınları 3
- 10) Orhan Kurmuş, Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi, Bilim Yayınları
- 11) İlber Ortaylı, Osmanlı İmparatorluğunda Alman Nüfusu, Kaynak Yayınları
- 12) Hıfzı Topuz, Kara Afrika, Milliyet Yayınları, 1971

* Sayın okurlar, bazı kaynakları tekrar tekrar vermek beni de sıkıyor, lüzumsuz bir "gışıklılık" yaratıyor yazılarımızda, ama başka bir hal çaresi de ben bulamadım! Onun için özür dilerim.

Anadolu (1)

Sevgi YILMAZ

Kötü günler yaşıyoruz. Biz, Anadolu insanları... Yaşam bir karabazan... Yoksa biz, bir ölü de, yaşadığımızı mı sanıyoruz?... (Bizanslı Palladas, 4. yy)

Anadolu, ne zaman Anadolu oldu? Bizden önce kimler yaşadı ve yaşantı biçimleri nasıldı? Anadolu'da bugün yaşayanlar eskiden beri var mıydılar? Her şey 1071 yılında Türkler'in Anadolu'ya gelmesiyle mi başladı? Boş muydu bu güzel ve bereketli topraklar daha öncesinde? Acaba kimseler yaşamıyor muydu vadilerinde, ovalarında?

Kültürlerin ve uygarlıkların başığı olarak kabul edilen Anadolu'nun, resmi tarihin savunucularına bakılırsa "bizden öncesi yoktur". Binlerce yıllık tarih ve uygarlıklar resmi ideolojiye kurban edilme çalışılır. Yapılan arkeoloji ve tarih çalışmaları sonucu eski uygarlıklar ve zengin kültürler ortaya çıktıkça "bunları yaratana da Türk boyları olduğu" gibi bilim dışı, aslı astarı olmayan iddialar ileri sürülüyor. Sümerler'in, Hititler'in Türk olduğu tezi ifrata varılarak, bütün dünya medeniyetlerinin kökeni Türkler'e dayandırılmıştır bir zamanlar. 1930'lu yıllarda "Türk Tarih Tezi ve Güneş Dil Teorisi" bu çerçevede formüle edildi.

Anadolu'da Türk olmayan ama bütün dünya medeniyetlerine kaynaklık eden gelişmeleri yaratan kavimler, toplumlar, uluslar yaşamıştı. İnsanlık tarihinin önemli bir dönemini kültürleriyle, yarattıkları uygarlıklarla, teknik buluş, bilimsel çalışmalar ve düşün üretimleriyle temsil etmişlerdir. Hepsi birer uygarlık kaynağıdır. Gündümüz uygarlıklarına ana damarları buralardan gelir.

Avrupamerkezci teoriler, uygarlığın, bu uygarlıkların kesintisiz devamı olduğu iddiasını öne çıkarırlar.

Bu görüşler bütünüyle yanlıştır ve ideolojik amaçlı olup, Batı kapitalizminin çıkarlarını ön plana çıkarmayı hedefler. Emperyalist-kapitalizm soygun ve sömürü düzenini yaygınlaştırmanın adını, sözlü edilen tezlerle dayalı olarak

"uygarlık" taşıma ve diğer halkları "ilerletme" olarak koyar ve savunur.

Bu görüşlerin tarihsel açıdan yanlışlığı birçok yönüyle ele alınabilir. Ancak, biz burada genel planda, yüzyıllar boyunca yalnızca iki noktaya değineceğiz. Birincisi, Ege uygarlığının Avrupa'daki gelişmelerden ayrı temellere dayanmasıdır. Düşünsel ve teknik boyutta Avrupa'yı etkilemiş olsa da aralarında kanıtlanabilmiş organik bir bağ bulunmamaktadır. Tarih bu dönemde Ege, dolayısıyla Anadolu, Avrupalılar'ın görmek istediklerinden ve düşlediklerinden apayrı bir dünya idi.

İkincisi, Ege uygarlığının kökleri Anadolu'ya dayanır. Burada ortaya çıkmış ve yaşamış olan uygarlıklardan Ege uygarlığını ayrı düşünmek ve değerlendirmek olanaksızdır.

Helenler, Ege'ye sonradan göç etmiş ve varolan kültürü kendi gelenek ve görenekleriyle yorumlayarak sahiplenmişlerdir.

Anadolu'nun tarihi çok eskilere dayanır. Batıların Paleolitik diye adlandırdıkları Eski Taş Çağı'na kadar götürülebilir insanın Anadolu'da varlığı. Bu dönem, yani Eski Taş Çağı İ. Ö. 600.000-10.000 yılları arasında kapsıyor. Anadolu adlandırması da 10. yüzyılda yaşamış olan Bizanslı İmparator Konstantin Porfirogenetos'a ait. O zaman "Anatolia" olarak söyleniyor.

Sözcük eski Yunanca'dan geliyor. Bally, sözcüğün anlamını, "yükseltmek", "ortaya çıkarmak", "güneşi doğurtmak" olarak veriyor. Bir başka türetimi ise "Ana-tello". Bu da, "bir yıldızın yükselişi", "güneşin doğuşu" vb. anlamları içeriyor.

Anadolu'da ilk insan yerleşim bulunduğu zamanımızdan yaklaşık 10.000 yıl öncesine aittir. Bulunduğu yer ise Antalya yöresinde Karain, Beldibi, Belbaşı mağaralarıdır. Geçim kaynakları avcılık, toplayıcılıktır. Buralarda barınmış, avlanmış ve Anadolu uygarlığının ilk tohumlarını atmışlardır. Belki de Anadolu'ya buradan yayılmışlardır. Ateşin de ilk defa burada kullanıldığı kuvvetle muhtemeldir. "Karda, kışta,

fırtınada, tipide o hiç sönmemesi gereken ateşi, hep yanık tutmak zorundaydılar. Bir sönsen, yeniden yakmak için belki de kuşaklar boyu uğraşmaları gerekirdi." (İşte Anadolu, Ömer Tuncer, sf.15)

İklim değişiklikleri ve üzerinde yaşanan coğrafyanın özellikleri insan yaşamında önemli etkilere sahiptir. İnsan, içinde yaşadığı doğanın şartlarından etkilenir, kendisi de onu etkiler, değiştirir ve değiştirdikçe kendisi de değişir. Değişik olanı keşfeder ve yeni özellikler kazanır. Doğayı ihtiyaçlarına uydurmayla çalışır ve bunu yaparken doğanın kurallarına da uyar. İhtiyaçları doğrultusunda çevresine yaptığı müdahale, koşulları kendi lehine çevirme çabası köklü uygarlık ve kültürlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu ilk müdahale ilişkisi, aynı zamanda insanın bilinçli faaliyetlerini de koşullar.

İnsanlık İ. Ö. 14.000-9.000 yılları arasında yerleşik tarım faaliyetine geçmiştir. Doğada hazır bulunan yiyeceklerin kılınması ve besin bulma zorluğu insanı, üretime sevkeder. Bu aynı zamanda uygarlığın da temelidir. Uygarlıkların ortaya çıkışı ve artık bir uygarlıklar çağı denilebilecek dönem, Batı dillerinde Neolitik dönem Yeni Taş Çağı'dır İ. Ö. 8.000-5.500 yılları arasında kapsar. İnsan, artık, bilinçli bir faaliyet içersine girmiş ve doğaya amaçlı bir şekilde müdahale etmeye başlamıştır.

Böylelikle toplumsal yaşamın ilk örnekleri şekillenmeye başlar. Dünya'da ilk kentsel yerleşim merkezleri Anadolu'da kurulmuştur. Kültür, her toplumsal yaşayışın zorunlu bir sonucu olarak ortaya çıkar. Anadolu'da kentsel yaşamın ilk örnekleri verilirken, toplu yaşam kültürü de yavaş yavaş boy vermeye başlar. Böylelikle insanın kendini, doğayı ve topluma tanıma arayışının bir ürünü olarak kültürün birikimleri ortaya çıkmaya başlar. Özet olarak söyleyecek olursak kültür, doğayı, toplum ilişkilerini ve insanı yansıtır özünde.

Tarihin gelişme evreleri insanın arayışlarıyla doludur. Elde olanla tatmin olmama, yeni ihtiyaçların ortaya çıkması ve üstün güç fikri insanı hep arayışlara

ırmıştır. Bunlardan belirleyici olanı "üstün güç" fikridir. "En üstün gücün ne olduğu" arayışı insanı "ana tanrıça" düşüncesine ulaştırmıştır. "İnsan için doğada en somut doğurgan güç 'Ana'dır." (Mysia ve Işık İnsanları, Safa Taşkın sf.78) İnsan, herşeyi yaratan güçlü aramış ve bunu Ana Tanrıça'da bulmuştur. "Doğrudan somuta dayalı tek dindir, belki Toprak ana'nın dini." (Ago.) 'Ana Tanrıça' hep koca karınlı olarak gösterilmiş figür simgesidir. 'O' doğurgandır, herşeyi yaratandır, ulaşabildiğimiz, yararılandığımız her şeyi 'O' üretmiştir. "Oturmaz durumda, kalın kalçalı, göbekli, dolgun memeli bir tanrıça, kollarında çok daha ufak boyda bir erkek figürü taşımakta, bu figür göğsüne yapışmış, üstüne tırmamış gibidir. Bu erkek, Tanrıçanın hem çocuğu, hem sevgilisi'dir" (Mitoloji Sözlüğü, Azra Erhat, Kybele, sf.183)

Anadolu insanı bütün üretimin ve zenginliklerin kaynağını kadında sembolleştirmiştir. 'Ana' yüce bir varlıktır ve her şeyin başlangıç noktasıdır. Ana Tanrıça Anadolu'nun kendisidir. Ana'ya ve kadına dayılan saygının kökleri buralara kadar gider. Bu dönme Anadolu'da Ana Tanrıça inanışının da etkisiyle toplumsal alanda anaerkil bir düzen hüküm sürmektedir.

İlk Ana-Tanrıça figürleri (İ.Ö. 15.000-8.000 yılları arasında yapıldığı tahmin ediliyor.) Van ili sınırları içersindeki, yöre halkının adlandırmasıyla Kızlar Mağarası denen yerde bulunmuştur. "Dünyanın ilk üç boyutlu sanat ürünü diyebileceğimiz, pismiş topraktan yapılmış Ana Tanrıçalar, Dünya'da bilinen yerleşim yerlerinin en eskilerinde bulundular: Diyarbakır Çayönü'nde, Konya Çatalhöyük'te, Burdur Hacılar da..." (İşte Anadolu, sf.18)

Doğa, artık bir yaşam olarak algılanıyor ve bu yaşamın somutlanmasıyla Ana Tanrıça fikrine ulaşıyordu. Ana Tanrıça, doğanın bütün özelliklerini taşıyordu. Yer eti, taşlar kemikleri, nehirler-dereler damarları, sular kanı, ağaçlar-bitkiler saçılır Toprak Ana'nın. (Uygamlıklar Beşiğinde Anadolu)

Ana Tanrıça fikri Anadolu'da ortaya çıkmış ve güçlenerek yeryüzüne yayılmıştır. O dönem insanlar için güçlü bir tapım olarak görülmüyordu.

"Kultepe tabletlerinde adına Kuba-ba olarak rastlanır. Lydia'da adı Kybebe, Phrygia'da Kybele olarak geçer, Hitit kaynaklarında Hepat diye adlandırılır.

lır. Komana Pontrika (Tokat bölgesinde Gümenek) ve Kayseri yöresindeki Komana Kappadokika (Kemer) kentlerinde adı çok eski bir Anadolu adı olan Ma'dır. Sümer'de Marienna, Hitit'te Arinna, Mısır'da Isis, Syria'da Lat, Girit'te Rhea, Efes'te Artemis, İtalya'da Nemi gölü bölgesinde Venüs, Ana Tanrıça'nın aldığı değişik adlardır" (Mitoloji Sözlüğü, Azra Erhat, Kybele, sf.184)

Anadolu'nun toprakları verimli, ürünü bereketlidir. Anadolu insanı yerleşik tarıma geçtikten sonra hızlı bir gelişme içerisine girer. Bu, kültürel gelişmeyi de derinden etkiler. Yeni taş Çağı, (İ. Ö. 8.000-5.500) arasındaki bu dönem de çok parlak ve benzersiz uygarlığı ile öne çıkar. "Anadolu, yeryüzü uygarlığının öncüsü ve birincisidir bu dönemde. Anadolu insanın yarattığı bu uygarlık, daha sonraki bin yılların görkemli Mezopotamya uygarlıklarını da derinden etkileyecektir. Mısır uygarlığına da." (Uygamlıklar Kavşağı Anadolu, Derman Bayladı, sf.12)

"Anadolu köyleri doğanın getirdiği kolaylıkla, az emek harcıyarak besin üretiminin sağladığı rahatlık içinde kendi gelişmelerini sessizce ve yavaşça sürdürürken, Fırat, Dicle ve Nil ırmakları kıyılarında, toprak çok verimlidir ama, insanlar ürün almak için daha çok çaba harcamak zorundadır." (Mysia ve Işık İnsanları, Safa Taşkın, sf.56)

Mısır ve Mezopotamya'da ortaya çıkan gelişmeler Anadolu uygarlıklarını büyük oranda etkiler. Özellikle Sümerler'in, İ. Ö. 4.000'lerde yazıyı bulmasıyla birlikte bir duraganlık yaşanır ama geri-leme olmaz. Yazının kullanılmaya başlanması ve Nil nehrihin taşmasını önlemek için yapılan hesaplar ve matematiğin gelişmesi Mezopotamya ve Mısır uygarlığını öne çıkarır. "Anadolu uygarlığının kaynaklarında kendi ilk dönemleri dışında Mısır, Mezopotamya, Girit uygarlıkları vardır." (İşte Anadolu, sf.19)

Varlığını bildiğimiz, yazıyı ilk bulan ve kullanan uygarlık Sümer uygarlığıdır. Sümer (Mezopotamya) uygarlığı kutsal olarak kabul edilen iki nehir (Dicle ve Fırat) arasında kurulmuştur.

Sümerler, İ. Ö. 5.500 yıllarında bölgeye göç etmişler ve yurt edinmişlerdir. Buradaki uygarlıklarla tanışmaları, aynı zamanda yerleşiklikleri bölgenin doğa koşullarının etkisiyle de yeni gelişmelerin öncülüğünü yapmışlardır. Toprak verimlidir ama sık sık yaşanan sel baskınları ve oluşan bataklıklaşan yaşam koşullarını zorlaştırmaktadır. Sümerler

bataklık halindeki Dicle ve Fırat nehirleri arasında kanalları açarak, setler inşa ederek tarıma elverişli bir hale getirirler. Bataklıklaşma kurutulur. Gökbilimi, geometri ve matematiğin geliştirilmesiyle yeni bir uygarlığın da temelleri atılmış olur. Bunların sonucu olarak bölge var-sıllaşır.

Bu durum toplumsal yaşama da yansır. Şehirleşme başlar ve planlı bir kent yaşamına yönelinir. Bu yönde bir kent kanun çıkarılır. Bugünkü kentsel yaşamın alt yapı çalışmalarının ilk örnekleri bu dönemlerde görülmektedir. "M. Ö. 4.000'ler de Fırat kıyısındaki Mari kentinde dünyada ilk kez lağım sistemi oluşturuldu." (İşte Anadolu, sf.20)

Yapılan kazı çalışmalarında hekimliğe yönelik tabletler bulunmuştur. Bu, tıp biliminin ve eczacılığın ilk denemelerinin örnekleridir. Buralarda bulunan bazı tabletlerin tedaviye yönelik reçeteler olduğu görülmüştür.

Sümerler sonraki dönemlerde bir çok kavim, topluluk ve ulusu etkileyecek uygarlığın yaratıcıları olmuşlardır. Sümerler'in Gilgameş Destanı daha sonraki birçok halkın mitolojisini, edebiyatını ve sanat yaşamlarını etkilemiştir. Tufan ile, yozlaşan, sapkınlaşan insan soyu cezalandırılmış ve Nuh ile yeniden hayat bulmuş, yaşama şansına kavuşmuştur.

Gilgameş Destanı, cezalandırılan insan soyunun hikayesini anlatır. Sapkınlaşan insan büyük bir tufan ile karşı karşıya getirilir ve sapkınlıklarından vazgeçmesi için uyarılır. "Nergal, alttaki sudarı, tufan bentleri yıktı. Savaş tanrısı Nirta, setleri yerle bir etti."

Sümerler, su taşkınlarının sürekli yaşandığı bir bölgede yaşıyorlardı. Bu taşkınlar toplumsal yaşamı da etkiliyor, büyük zararlar veriyordu. Bu nedenle insan soyunun bir tufan ile cezalandırma fikri temelsiz, soyut bir gey değildir. "Sümerler'in, Dicle ve Fırat nehirleri arasındaki su baskınına uğramış bölgede bir yurt kurabilme amacıyla nice uzun yıllar büyük uğraş verdiklerini biliyoruz. Bir başka anlamla tufan olayını doğrudan yaşamışlardır." (Uygamlıklar Kavşağı Anadolu, sf.27) Setlerin, bentlerin yıkılması Gilgameş Destanı'nda da geçmektedir.

Sümer uygarlığının tek tanrılı dinlerin kaynağı olduğunu göstermek gibi bir amacımız yok. Ama, yine de bir örnek vermek gerekirse, tek tanrılı dinlerde geçen Nuh Peygamber, Helen Mitolojisi'nde Devkalion, Sümer de ise Utnapiştım olarak geçer. Ve öykülerde anlatılanlar aşağı yukarı aynı şeylerdir.

Umumi Arzu Üzerine

Cengiz GÜNDOĞDU

Esiden kimi filmler bir hafta oynatıldıktan sonra, film bir hafta daha devam ederse afişin üstüne "Umumi arzu üzerine film, bir hafta daha oynatılacaktır" diye bir duyuru asılırdı. Şimdi burdan şuraya geliyorum. *Uzun Yürüyüş* emekçileri benden yazı isteyince, çeşitli kurumlarda verdiğim felsefeye giriş derslerini, *Uzun Yürüyüş* için yazıya çevirdim. Bu yazılar *Uzun Yürüyüş*'te yayınlandı. Tabii bir yerde bitti. Yazılar bittikten hem *Uzun Yürüyüş* emekçilerinden, hem de okurlardan, yeniden *Uzun Yürüyüş*'te yazmam istendi. Olmadık yerde karşıma çıkan *Uzun Yürüyüş* okurları, "Mutlaka *Uzun Yürüyüş*'e yazmalısın" dediler.

Sevindim.

Bana öyle geliyor ki, bir yazarın, bundan daha çok hiçbir şey sevindirmez. "Umumi arzu üzerine" *Uzun Yürüyüş*'te bir süre daha yazacağım. Bu süre, ya okurlar, ya da *Uzun Yürüyüş* emekçileri, "Bittik senden Gündoğdu" diyene kadar devam edecek.

Bu yazıların üst başlığı Uzak Yolcudan Notlar.

Şimdi bu başlığın ne anlama geldiğini söyleyeyim. Kapitalist değerlerin egemenliğinde olan bir dünyada yaşıyorum. Kapitaliste göre estetik, kapitaliste göre ahlak, kapitaliste göre onur. İşte ben bu değerlerin, içeriği kapitalizme göre belirlenen bu değerlerin uzağında yaşıyorum.

Bir örnek vereyim. ABD Başkanı Clinton, bayan Monica'yla ilişkisinde yalan söylediği için koltuğundan olacak. Birçok kişi yazılarında "Bu çok önemli. Amerika'da yalan söylenmez" diye kapitalizmi yüceltiyor.

Kapitalizm yalan üstüne kurulu. Şimdi buna girmeyeceğim. Ama ABD başkanları yalan söyler. Kimse de almaz. Vietnam'a saldırmak için ABD kendi gemilerini batırdı, sonra da "Bu işi Vietnam yaptı" diye yalan söylediler. Dönemin başkanı, yalan söyledi diye koltuğundan olmadı.

Estetiğe geldikte... Kapitalizmin işine geliyorsa, kötü romanlar, kötü şiirler, kötü şarkılar, en güzel eserler diye gösterilir. Bunu Türkiye'de yaşıyoruz. İşte Orhan Pamuk, işte Ahmet Altan, işte Zülfü Livaneli, işte Ahmet Kaya.

Tabii bir de kapitalist dünyaya göre ödülleri, madalyalar, şunlar bunlar var.

İşte ben bütün bunların uzağında, bir başka yolda yürüyen bir yolcuym.

Peki, nasıl bir yolcu... Sağa sola... her bilgiye kuşkuyla bakan... her taşın altını karıştıran, her tümseği didikleyen, bu yüzden herkesce sevilmeyen bir yolcu. Yeri gelmişken söyleyeyim. *Uzun Yürüyüş*'ün kır gezisinde bir sevgi, bir saygı çemberinde yaşadım. Yağmur çiseleyince genç bir insan yağmurluğuna verdi bana. Bu sevgiden nerdeyse rahatsız olacaktım. Herkesin beni sevmesini istemem. Böylesi biri, önüne gelenin düşüncesine, gönlüne göre konuşan ilkesiz biridir. Herkes beni niye seviyor, n'aptım ben, daha düne kadar sevgisizliğini, kızgınlığını gösterenler nerde diye kara kara düşünürken, biri mikrofonu eline alır almaz, bana kızgınlığımı, sevgisizliğimi dilelendirdi. Sevindim. Rahatladım.

Beni sevindiren o kişiye teşekkür ederim.

Peki, nereye gidiyorum. Yolum uzak... kimsenin kimseyi sömürmediği, sınıfsız, devletsiz bir dünya... insanın yetkinleşeceği... güzellikler içinde yaşayacağı bir dünyaya.

Hem Türkiye'de, hem dünyada bütün tatsızlıklara karşın, bu düşüncemde, bu inancımda milim sarsıntı olmadı.

Neden sarsıntı olmadı, bunu ben de bilmiyorum. Üstelik bu işe şaşıyorum, niye sarsıntı olmadı, düşüncemde, inancımda diye. Belki de uzak yolcu olduğum için etkilenmedim tatsızlıklardan.

Tatsızlıklardan sarsılan... bunalıma giren "sabık" arkadaşlarımı düşünüyorum. Demek Yakın Yolcuymuş onlar. Bir beklentileri varmış yakında kurulacak sosyalist dünyadan. İki gözün biri, sosyalist dünyayı, öbürü kapitalist dünyayı gözliyormuş. İkircikli... tetikte... huzursuz. Yolum tam ortasında yürüyorlarmış. Sosyalist dünya yıkıldıktan bunlar, sektirmeden, bir adımda giriverdiler kapitalist dünyaya.

Yakın yolcu oldukları için yolun bittiğini sandılar. Bir bakıma gördükleri doğrudu. Yol yok önümüzde. Uzak yolcular, dağları devirir, büyük akarsulara köprüler kurar, yol açar insana.

Duran, kapitalizmin bataklığında çürür.

Umumi arzu üzerine yeniden merhaba diyorum, uzak yolculara... uzak yol arkadaşlarıma.

Ailesizliğe doğru

Muzaffer ORUÇOĞLU

Gelecekte ailenin ortadan kalkacağını söylüyoruz. Bu görüşün biraz daha somutlaşması gerekiyor. Günümüz dünyasında, bu görüşü ete kemiğe büründürecek gelişmeleri devşirip özümlememiz gerekiyor ki oldukça büyük, çetin bir görevdir bu. Şahsen göze alamıyorum bunu. Aşıyor beni.

Aile devince ilkin baba gelir akla, sonra ana ve çocuklar. Ana babaya aittir, baba da anaya. Çocuklar ise piç'lik hukukunun tamamen uzağında, ana ve babaya aittirler. Ana ile babanın çiftleşmesi sonucunda meydana çıkan çocuklar, ana ile babanın emeği ile büyürler. Tabi bu ortak emekte aslan payı anaya aittir. Ana ile baba çocuklarıyla sevişemezler, aile dışında dolaşan herhangi biriyle de sevişemezler. Kardeşler, kendi aralarında sevişemezler. Ailenin kendi içindeki çelişkileri, sorunları dışı sızdırması, devletin, di-

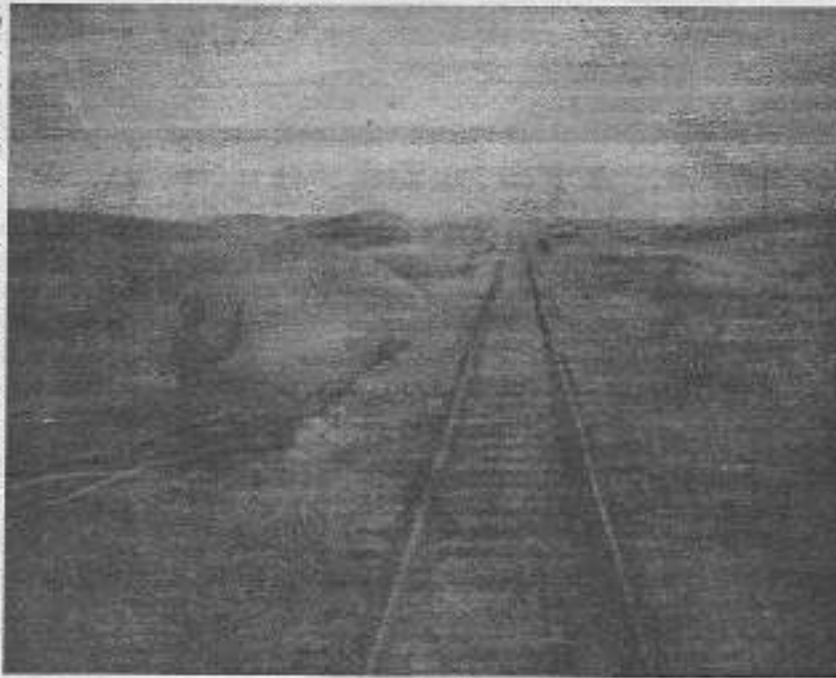
nin ve toplumun nezdinde hoş karşılanmaz.

Bu yapının ve hukukun ortadan kalkması, atomize olmasına bağlıdır. Ana ile babanın öncelikle tarih sahnesinden çekilmesi ilk adımdır. Kadın doğurmayacak. İnsanın neslini devam ettirme ilkeliliği, kan ba-

büyük sunneti diyebiliriz buna. Mülkiyet, kanbağı, akrabalık gibi bağlar ortadan kalkınca, karşılıklı isteğe, hoşlanma duygusuna bağlı olarak herkes herkesle sevişebilecek. Eski aşkın ölümü, gerçek aşkın altın çağı diyebiliriz buna. Eski aşkın temelinde güçlü bir mülkiyet duygusu ve egoizm vardır. Tek güzellik tanır ve ona sahip lenir. Diğer güzelliklere açılma yasağı koyar. Kapalı yaşam içinde kendi zıddına dönüşür.

İlişkilerde çok yönlülük, renklilik, hoşgörü, enginlik, hiçbir şeyi tabulaştırmama, bir insanı bir başka insanla bir ömürboyu birlikte yaşamaya özendirmez. Çeşitli güzelliklerle birlikte yaşama ilkesi, iki kişi gerçeğine dayanan sürekli birliktelikleri parçalar.

Ailesizliğin ortaya çıkışı kabaca böyle olur. Ama tabi toplumun böylesi bir aşamaya varmasını, devletsizliğin, parasızlığın, tek dilin, tek ve çok yönlü zengin kültürün, güçlü bireysel özgürlüğün varlık şartlarında düşünmeliyiz.

ğr ortadan kalkacak. Doğurma, doğurulanlara bakma ve ölünce de her şeyi doğurulanlara bırakma ilkeliliği sona erecek. Toplum, çocuksuz insanlardan oluşacak. Doğal yolla çocuk yapma biyolojik olarak imkansızlaşacak. İnsanlığın

Aile denilen gerici kurumun dağılması aşamalı olacak ve çok uzun bir tarihsel süreci kapsayacaktır. Rahimden tüp bebeğe; kalabalık aileden küçük aileye; az boşanmadan yoğun ve yaygın boşanmaya; gizli, kaçak cinsel ilişkilerden, bilgi dahi-
linde, aile dışı açık cinsel ilişkilere; nikahlı aileden, nikahsız, sözleşme-
siz, geçici birlikteliklere; sürekli çocuk bakımından, yaygın kreşli daha az çocuk bakımına; sürekli aile mutfağından, kesintili ve giderek daha az işleyen, sokağa göçen aile dışı mutfağa doğru ilerledi toplum. Bundan sonra rahimin yerini tüpler, suni rahimler alacak. Döller, embriyonlar insandan bankalara, üreme kuruluşlarına geçecek. Tabi numaralanmış minik tüplerde muhafaza edilen bu nesnelerin sahipleri (analar, babalar) yine belli olacağı için aile yaşamı sürecektir. Tüpten doğan bebeklerini alan insancıklar onu aile ikliminde büyüteceklerdir. Tabi gelişme yani dağılma süreci sürecektir. Gen teknolojisi, dölün, embriyonun yani organik zerreciğin yapısını, mizacını temelden değiştirecek, doğalından daha mükemmel zerreciklere ve zıt zerreciklerin harika bileşimlerine, döllemelerine yol açacaktır. Bu noktada insan, "Hayır bu bana ait değildir, bu korkunç yeteneğin, harika zerreciğin sahibi ben değilim, bunlar, doğalından daha güçlü, daha uzun ömürlü, daha mükemmel!" diye bağıracaktır. Tabi gelişme durmayacak, devam edecektir. Döl, embriyon ve ileri suni dölleme biçimleri ve de doğalından daha mükemmel rahimler üretme gerçekliğine ulaşacaktır insanlık. İki yüz, üç yüz yıl yaşayan bir nesil ortaya çıkacaktır. Doğal yolla üremenin tam anlamıyla müzeli olması demektir bu. Tabi aynı zamanda insan zekasının, yeteneğinin, bilgi birikiminin görülmemiş boyutlara varması, uzayın daha derinlemesine keşfedilmesi, insanlaşması demektir bu. Üç yüz yıl yaşa-

mış bir insanın birikimiyle, altmış yıl yaşamış bir insanın birikimi bir olur mu hiç. Dört yüz sayfalık bir kitabı bir dakka beynine nakleden, kapasitesi bin kat artmış, her alanda yetenekli, iki cinsiyetli uzun ömürlü insanların cumhuriyetini düşünün.

Böyle bir cumhuriyette çocuklar toplumla içli dışlı olacaklardır. Aile zulmünden kurtulan, tek tek insanların mülkiyetinden, yönen-

Üstyapısal engellemelere, aileyi koruma politikalarına rağmen hayat bildiğini okuyor. Her fert, her kurum pazardadır; baş döndürücü dolaşım sisteminin bir parçasıdır. Bu sistemin dışında bir tek insanı düşünmek mümkün değildir. Dolaşımın mizacı, sınıra, kapalılığa, bağlılığa karşıdır. Pazar, yaşamı çok daha derinlemesine kendi dünyasına kattıkça, çözülmez sandığımız geleneksel güçlü bağlar çözülüyor, kutsal kurumlar dumura uğruyor.

dirmesinden, bireyci ve de ayrımcı çocuk sevgisinden kurulan çocuklar, toplumun ayrımsız, çok yönlü, sıcak, kolektif zenginliği ile tanışacaklardır. Ana ve babanın ve de büyük kardeşlerin sınırladığı insiyatif, gerçek özgürlüğüne ve atılım olanağına kavuşacaktır.

Bugünkü egemen dünya, ailenin dimdik ayakta olduğunu ve sonsuza kadar yaşayacağını söylüyor. Kü-

tüphaneler bu tezi ince bir tarzda doğrulayan istatistikler ve araştırma yazılarıyla doludur. Dünyanın en ileri ülkelerinden birisi olan Fransa'da bir bakıyorsunuz bir dergi (Le Nouvel Observateur 1993) bir araştırma yayınlamış. Neymiş, eşlerine sadık kalanlar, kadınlarda %86, erkeklerde %72'ymiş. Eş dışı cinsel ilişkiyi sürekli yapanlar, kadınlarda %1, erkeklerde %3'müş. Berakallah, sağlam bir toplum.

Bir ömürboyu, eşinin dışında bir başkasıyla sevişmeyi arzulamayan bir tek insan yoktur yeryüzünde. Arzuların gizli dili, resmi dünyayı sürekli yalanlıyor ve yerle bir ediyor. Aile dışı cinsel ilişkilere gelinece bu, ileri toplumlarda yaygındır. Aldatma dediğimiz gizli ilişkiler ezici çoğunluktadır. Fabrikalarda, bürolarda, sokaklarda, parklarda, okullarda, aileyi sağlam gösteren resmi dünyanın istatistikleri deliniyor. Gizli cinsel ilişkiyi tatlı bir tarz haline getiren hangi insan, istatistikçinin sorusuna doğru cevap verebilir ki, kaldı ki, yukardaki derginin kendisi bile Fransa nüfusunun %19'nun ailesiz bir yaşamı, tek veya komünal bir yaşamı sürdürdüğünü teslim ediyor. Fransız toplumunun çocuk yapmaktan direnen bir toplum haline geldiğini, devletin bu durumu tersine çevirmek için çocuk ödeneklerini artırdığını dünya biliyor.

Üstyapısal engellemelere, aileyi koruma politikalarına rağmen hayat bildiğini okuyor. Her fert, her kurum pazardadır; baş döndürücü dolaşım sisteminin bir parçasıdır. Bu sistemin dışında bir tek insanı düşünmek mümkün değildir. Dolaşımın mizacı, sınıra, kapalılığa, bağlılığa karşıdır. Pazar, yaşamı çok daha derinlemesine kendi dünyasına kattıkça, çözülmez sandığımız geleneksel güçlü bağlar çözülüyor, kutsal kurumlar dumura uğruyor. Resmi dünyanın ikiyüzlülüğü de buna bağlı olarak çekilmeye bir hal alıyor.

Her gün 8 Mart

Mehmet YEŞİLTEPE

*Bir gün
sabah ılığında bir kadın
avuçlarında güneşle
çıkıp gelecek...*

Kuşaklar boyunca biriken ve çeşitlenerek biçim açısından zenginleşen ayrımcılık, kadının üzerindeki yükü artırarak bugüne dek sarmıştır. Sınıfların varlığıyla beraber kendini hissettirmeye başlayan bu farklılaşma; kültür, yaşamın hemen her alanına nüfuz ederken; kadını, ikinci sınıf ve "değersiz" kılmanın anlamını, değişik tarihsel kesitlerde farklı biçimde tarif etmiştir. Bu, ülkeden ülkeye değişen sosyo-kültürel faktörlerin de içerildiği bir takım normların, yaygınlık kazanmasını beraberinde getirmiştir. Bu normlar, gerçekte "hem suçlu hem güçlü" olan erkek karşısında kadını her zaman için haksız, edilgen ve zayıf kılmıştır. Acı çekmenin zaten "kader" olduğu toplumlarda bile kadının, bir de "kadınlık kaderi" vardı ki onu daha da acılı kılıyordu.

Doğanın özenerek yarattığı ve doğurgan kıldığı kadının güzelliği gibi, doğurganlığı da başına bela oldu çoğu kez. Güzel değilse (burada kastettiğim şey plastik güzelliştir. Yoksa, ruhça çirkinleşmemiş bütün kadınlar güzeldir.) "çirkin" diye ezildi; güzelse, güzelliğini saklı tutması -örtmesi- için baskıya uğradı. Savaşlara konu edildi, "kız alıp kız veriliyordu!"

küsler barıştı; cenneti getirip ayağının altına koydular(!), ama ona her türlü çirkefligi yakışık gördüler. Öyle bir paradokstu ki bu, kadın hem değersizdi, hem de ona küfredilince kıyamet kopardı!... Çünkü o "namus"tu... Gerçekte "namus" ile kast edilen şey -çoğu kez- erkeğin kendi prestijiydi. Ve onu ancak, kadını yok ederek temizleyebiliyordu. Yani "namusu kirlenen kadın" öldürüldüğünde kadının değil, erkeğin namusu temizleniyordu!...

Sınıflı toplumların tarihi boyunca kadının gördüğü işkenceler, işkencenin en azından bu biçimiyle tüm toplumlarda -ve de ülkelerde- kesintisiz olarak varolduğunu göstermektedir. Ezilmenin, sistemli ve yoğun biçimde yaşandığı durumlarda, bir onur

yitiminin söz konusu olabileceği düşünülürse; ve buna ek olarak şiddete başvuranın, şiddetle maruz kalandan daha fazla kişilik bozulmasına uğrayacağı kabul edilirse; görülecektir ki, aşağı çekilen yaşam düzeyi, bir onursuzluk havuzunda adeta yüzmeyi "olağan"laştırmaktadır.

Gündüz döverecek kadının vücudunda oluşturduğu morluklara; gece, seyerek(!) yeni morluklar ekleyen erkek örneklerinin olduğunu hepimiz biliyoruz. Ve sanıyorum ki, bu bilgi sonucunda eğer meseleyi sınıflı toplum gerçeğiyle ilişkilendiremezsek, erkek cinsine karşı bir nefrete ve bir cins düşmanlığına doğru hızla yol alacağız. Bu noktada, devrimci olmak, Marksizm'i bilmek ve onun

yöntemi olan diyalektik materyalizmi uygulayabilmek ne müthiş bir ayrıcalık oluyor. Haklı haksızdan, suçluyu suçsuzdan, dostu düşmandan ayırmak olanaklı hale geldiği gibi; insan, bunların sebeplerini de tahlil edebiliyor ve hayali rakipler/düşmanlar yerine gerçek suçlunun üzerine gidebilme ve onu yenme şansını yakalıyor.

CİNSLER ARASI EŞİTLİK, ERKEĞİN DE YAŞAM KALİTESİNİ YUKARI ÇEKMEK İÇİN BİR ZORUNLULUKTUR

Paylaşım adına gerçekleşen kimi ilişki biçimlerinde bile, gizli veya açık biçimde cinsel iş bölümüne dayalı farklılaşmanın izlerine rastlanır. Kadın; ekonomik bağımsızlık, kendini ifade etme veya başka nedenlerle işe girdiğinde, mutfak köleliğine ücretli köleliğin de eklendiği ve kadının ev içi rolünde herhangi bir değişimin yaşanmadığı görülür. Bilinç altına dek işleyen alışkanlıklarla, geleneksel roller öylesine kanksanmıştır ki, paylaşım övgüsü yapan ailelerin barındığı evlerden bile -çoklukla- ataerkilliğin keskin kokusu yayılır. Ayrımcı alışkanlıkların bir özelliği de erkek gibi, kadını da etkisi altına almış olmasıdır. Kendi "erkeğinin" yanında kendini güvence ve daha güçlü hissetmesinden, onu üstün görmeye ve ona biat etmeye kadar pek çok eğilim kadın tarafından, çoğu kez peşinen kabul edilir.

Ashında, "iki taraf da böyle istiyorsa mesele yok demektir" biçimindeki yaklaşımlar da egemen kültürün kanaatkârlık koşullanmasını yansıtır. Bir kadın, cinsel köleliği ne denli gönüllü kabullenebilir ki? Eğer rıza gösteriyorsa, bu durum, gemlenmiş ve gelişimi önlenmiş kişilik özellikleriyle yakından ilintilidir. Elbette ki yaşamı, böyle bir ilişki içerisinde karşılamak mümkündür; ancak, yaşam kalitesinde çitanın aşağı çekilmesine rıza göstermeyi ve insana yaraşır bir seviyenin gerektirdiği normları kendine yakışık görmemeyi mantıklı gerekçelerle açıklamaların mümkün olduğunu sanıyorum.

Bir aile içerisinde veya devrimci bir çevrede, eğer alternatif ilişki örnekleri geliştirilmek isteniyorsa, bilinmelidir ki -kimilerinin abartılı bir yaklaşım olarak değerlendirdiği- **lehte ayrımcılık** yoluna gidilmesi büyük olasılıkla gerekli ve yararlı olacaktır. Ancak, yazının ileriki bölümünde de belirttiğim gibi, lehte atılacak adımlara **duygusal refleksler** veya **yapay eşitlik gösterileri** değil, aşılması düşünülen sorunun gerektirdiği ihtiyaçlar yön vermelidir. Çok yaygın biçimde rastlanan "dostlar alış verişte görsün" tavrı yerine, kadınların olmadığı mekanlarda dahi **erkek egemen jargonu** kullanmama samimiyeti göstermek, çok daha ileri ve anlamlı bir tutumdur. Gerçekte zaten, bu konuda erkeğin sınavdan geçmesi gereken en önemli nokta; söz ile pratik arasındaki tutarlılıktır. Çünkü, bilinir ki **kültür öğeleri** bir anda terk edilemeyen cinsten olgular değildir. Çeşitli nedenlerle karşı çıkılamayan ve hatta kimi durumlarda bir erdem göstergesine dönüşen **eşitlik** savunusu, pratik tutum alışla beslenmediği sürece, hiçbir anlam ifade etmez. Öyle sanıyorum ki, söz ile fiil arasındaki bu açığı en iyi kadınlar bilir. Çünkü, geri-fodal ilişkiler dışında, erkeklerin büyük çoğunluğu "kadına saygı"dan söz eder; bunu, aşıktan yadsıma yoluna gitmez. Onun için bu konudaki samimiyet sınavı pratikte verilir. Sembolik gibi görünse de, geleneksel olarak "kadın işi" diye bilinen işlerin üstlenilmesi, küçümsenmeyecek pozitif etkilere sebep olur. Ev işlerinin kolektif çözümüne olanak tanıyan bir toplumsal değişim yaşanana dek, erkeğin "çocuk emzirmek" gibi özel durumlar dışında paylaşamayacağı hiçbir "yük" yoktur/olmamalıdır. Bu, en azından yaşam kalitesini yukarı çekme iddiasında olanların ve sevginin büyütülmesinin emekle mümkün olduğuna inananların ölçütü olmalıdır.

Kadının özgürleşmesi sorunu ele alınırken, üzerinde durulması gereken boyutlardan biri de bu meselenin kısa ve uzun vadeli programlarımıza ne denli konu edileceğidir.

DEMOKRATİK MUHTEVALI ÖRGÜTLENMELER, SİYASAL ÖRGÜTLENMELERİN ALTERNATİFİ DEĞİLDİR

Tersten söylemek gerekirse, kadının sosyalizmle kurtulacak olması, bugün için verilecek mücadeleyi gereksiz kalmaz. Gerçekte devrimciler, ihmal edilmiş bir konu olması itibarıyla ve alışmadıkları için, kadın sorunuyla ilgili güncel adımların gerekliliği konusunda tereddüt geçirebilmektedirler. Yoksa, öz itibarıyla bu tür yöntemlere hiç de yabancı değiller. Örneğin, çalışanların özlük haklarını korumak üzere ve yaşam seviyesinin iyileştirilmesi için sendikal örgütlenmeler geliştirirken ve bu çerçevede mücadele verirken kurtuluşun tek başına bu yöntemle mümkün olmadığını bilirler. Sendikal örgütlenmelerin bağımsızlığı da bir sorun olarak telakki edilmez. Bunun gibi ırkçılığa karşı, ulusal baskıya karşı veya inanç özgürlüğü için birtakım yöntem ve araçların geliştirilmesi; **devrimin her türden haksızlık sebebini parçalayacak olması** gerçekliği ile çelişik görülmez. Bugün için bir zenci, sokağa çıktığında derisinin renginden dolayı mağdur edilmemek için, birtakım önlemler alıyor ve bunun için mücadele ediyor; böyle bir mücadele haklıdır ve gereklidir. Sonuna kökten çözme imkanı yaratmasa da "iyileştirme" imkanı vardır. Ayrıca, bu konuda verilen mücadele, nihai amaçla ilişkilenebilme özelliği sebebiyle, siyasal organizasyonun (partinin) köklü çözüm çabasına pozitif bir etkide bulunacaktır. Öyle ki, devrim sonrasında bile, düzenleme yapılırken; bu sorunun hangi biçimlerde açığa çıktığı, nelere sebep olduğu, ruhsal ve maddi sonuçları gibi pek çok boyut dikkate alınırken bu konuda anti-ırkçı hareketin oluşturduğu birikime ihtiyaç olacaktır.

Meseleye, farklı bir örnek oluşturması açısından özellikle ırkçılık üzerinden yaklaşımlar. Cins ayrımcılığına

karşı mücadele de, yazının girişinde tasvir etmeye çalıştığım gibi, devrim sonrasında ertelenemeyecek denli acildir. Bunun, gerçek kurtuluşun devrimi gerektirmesi gerçekliğiyle karşı karşıya getirilebilecek bir yanı yoktur. Aksi bir yaklaşım, kadınlara "şimdilik dayatma, tecavüz, ayrımcılığa karşı mücadele etmemize gerek yok; nasıl olsa devrimden sonra hep beraber kurtulacağız" demeye benzer.

Buna katılmışlık içerisinde, kadınların kendi problemlerine çözüm aramak üzere bir araya gelmeleri-örgütlenmeleri-kadar doğal ne olabilir ki? Bu türden adımlardan, "sisteme hizmet edebilir" diye kaygılanmamak gerekiyor. Bu bir hak arama mücadelesidir, ve sistemle çelişme potansiyelini güçlü biçimde taşımaktadır. Gerçekte bu çabalar, ırk sorununda da belirttiğim gibi, devrimci güçlere çokça gerekli olan türden bir birikim devredebilir.

Eğer sorunları neden-sonuç ilişkisi içerisinde ele alabilir ve derinlikli bir yaklaşım sergileyebilirsek, aslında devrim sonrasında bile bu sorunların hiçbirinin sınırdışı değil kolay aşılamayacağını görürüz. Bu nedenle, homojen bir yapıya sahip olmasa da, **feminizm** olarak adlandırılan ve yer yer anlamsız biçimler aldığı da görülen kadın hareketlerinden de öğrenecek şeylerin olduğu kabul edilmelidir.

KADININ ÖZGÜRLEŞMESİ SORUNU, LENİNİST PARTİ MODELİNİ DEĞİŞTİRİCİ BİR FAKTÖR MÜDÜR?

Buraya kadar anlattıklarım, gerçekte yeni olmayan; ama yeniymiş gibi çağrışım yapan bir yaklaşımı içermektedir. Aslında kadının, kadın olmaktan kaynaklı problemleri sebebiyle **bağımsız örgütlenme** yoluna gitmesi gerektiği konusu, geçmişte oranla daha fazla tartışılan ve kabul edilen bir aşamaya gelmiştir. Ancak, bununla eş zamanlı olarak gelişen bir başka eğilim var ki, bir yanlış düzeltirken başka bir yanlışla düşüldüğünü göster-

iyor. Öncelikle bilinmelidir ki, bu konuda samimi olmak, sıcak olmak, verici ve gönüllü olmak iyidir ama yeterli değildir. Çünkü, yapılabilecek bir yöntem hatası, Leninist örgütlenme tarzının özünü aykırı düzenlemelere "olur" demeyi beraberinde getirebilir. Daha açık ifade etmek gerekirse; mesele, kadın cinsine onları çok sevdiğimizi söyleme, onlara hoş görünme meselesi değildir. Bu sebeple **örneğin, burjuva partilerinde veya kitle örgütlerinde rastlanabilen; ama çoğu kez de uygulanamayan kota meselesinin, Leninist parti modeline dayatılması o modelin doğasına aykırıdır.** Yani, "parti örgütlenmesinin falanca biriminde, yüzde binem kaç kadın bulunmalıdır." biçimindeki yaklaşım, Leninist parti anlayışının yanlış kavrandığına işaret eder. Aynı yaklaşım; ulusal köken, meslek durumu, vb. konusunda ayrılabilirlik kontenjanlar için de geçerlidir. Fikri bir sistematığın, devrimci bir irade dahilinde teorik ve pratik düzlemde, yukarıdan aşağıya örgütlenmesini, tarz olarak benimseyen Leninist modelde; kadroları görevlendirme ölçütü, teorik ve pratik birikime eşlik eden devrimci yeteneklerdir. Bu ölçütü yok sayarak, cins kıstasını öne çıkarmanın, kavgada ne türden sakancaları beraberinde getireceği, kavgaya ciddiyeti taşıyan herkes için yabancı olmasa gerek. Hatta ben, partili bir mücadelenin gerçekliğine vâkıf olan devrimci kadınların da, böyle bir düzenlemeyi doğru bulmayacağına inanıyorum.

TEMENNİ İLE GERÇEKLIK KARIŞTIRILMAMALIDIR

"Kadın yoldaşlar"ın sayısının hareket içerisinde artmasını temenni etmek, bu konuda çaba harcamak; böyle bir amacı gerçek kılmak için daha fazla enerji ayırmak ve böyle bir süreci hızlandırmaya çalışmak anlaşılır bir durumdur. Gerçekte yapılması gereken de budur. Devrimci örgütlenmelerin, geçmişte olduğu gibi bugün de yönetim kademelerinde veya özel birimlerinde sınırlı sayıda kadının bulunması, tek başına "erkek yoldaş-

lar"a maledilmemelidir. Bu eksikliğin öznel yanları olsa da, toplumun tüm dokularına nüfuz etmiş ataerkilliğin, asli sebebi oluşturduğu bilinmelidir.

Kendi şahsında sistemi parçalama özelliğine sahip devrimcilerin, kendi ilişkilerinde sistemin izlerini en aza indirme yükümlülüğü elbette vardır. Örneğin, örgütlenme içerisinde "kadın yoldaşlar"a, karşı-cins olmaktan kaynaklı yönelebilecek herhangi bir ayrımcılığa veya incitici tutuma karşı her türden önlem almak ve hatta bu konuda cezai müeyyideler uygulamak, anlaşılabilir bir durumdur. Bunun, Leninist örgütlenmenin işleyişini bozucu herhangi bir etkisi olmaz; aksine yararlıdır. Ancak, tekrar belirtiyorum; bu türden düzenlemeler ile **kota uygulaması** bambaşka şeylerdir ve kesinlikle karıştırılmamalıdır.

Sonuç olarak, eğer "kadın yoldaşlar"ımızı, sayıca daha fazla ve nitelik olarak daha etkili görmek istiyorsak; bizleri yönetmelerini temenni ediyorsak; ve hatta sahip oldukları bazı **cins özellikleri** sebebiyle çıtayı yükselteceklerine inanıyorsak; onların katılımını ve gelişimini hızlandıracı bir çabaya girmeli, **her gün 8 Mart**'mış gibi duyarlı olmalıyız. İnsanlar arası ilişkinin, köleliğe imkan tanıyan her biçimini reddetmek, devrimci ahlak gereğidir.

Eğer, "bu engelle beraber aşılar" diyorsak; eğer, "bizler de sizinle beraber özgürleşeceğiz" diyorsak; bunun ne müthiş bir **çoğalma** olacağını, yürek diliyle de ifade edebilmeliyiz.

*Güneş görmemiş çocuklar
üşümesin diye
tanılardan
ateş yerine
yoldaş esmerliğini çaldık
Ve siz
yüreğimize
en doğurğan yanınızla yerleştiniz
Şimdi içimizde
binlerce çocuk büyüyor
annesi siz olan...*

"KADIN"

Konuşmaya davet

Zelal ZEL

"Kadın"ı konuşmaya, konuş-turmaya başlayalım iste-dik. Kadın"ı konuşmak, tartışmak bizim toplumumuzda kolaydır da, kadını konuşturmak bir hayli zordur. Sen de birşeyler söyle dediğimizde, dili tutulur adeta, sanki sırtında kocaman bir yük varmış gibi ezilir, kıvrılır... kimsenin onu dikkate almayacağını, yalnız şeyler söyleyebileceğini düşünür. Oysa bırakalım, yalnız şeyler söylesinler ama yeterli konuşsunlar... Yalnızlar birgün doğruya evrilecektir. Bu söylediklerim, her kadın için geçerli değil tabiki. Sorunlarını, taleplerini, görüşlerini, şikayetlerini dile getiren kadınlarda var. Öğrenci, aydın, ekonomik bağımsızlığını kazanmış kadınlar biraz daha cesaretli belki bu konuda. Fakat bazen (istisnalar dışında), biz devrimci kadınlar dahil bir topluluk önünde rahatlıkla konuşamayız, düşüncelerimizi açamayız. Hep "yalnız bir şeyler söyleyebilirim" kaygısını taşıyız içimizde. Bunun temelinde yatan ise, çocukluğumuzdan beri bastırılmış kişiliğimiz, ezilmişliğimiz, eğitim olarak geri bırakılmışlığımızdır.

Evet, sizlerle "kadın sorunu"nu konuşmak istiyoruz. "Yine mi kadın sorunu" derken bile, yüzünüze hafif bir gülümseme kondüğünü tahmin edebiliyorum. Öyle ya, bu kadar siyasi, ideolojik sorunların ortasında "gayri ciddi", "zamansız", "acil olmayan" bir sorunu tartışmaya sunmak gereksiz gelebilir birçoğunuza. Onlara cevabi-

mız kısa ve net: kadınlar konuşmak ve kendilerini anlatmak istiyorlar. Bu kadar suskun olan bir toplumda kadınların konuşmaya başlamaları, bir silkinişin de başlangıcı olabilir pekala...

"Kadın sorunu"nu konuşmak ve konuşturmak istiyoruz. Hem de herkesle. Ev kadını, işçi kadın, öğrenci aydın kadın, tutsak kadın, Kürt kadını, feminist kadınlar... Herkesin söyleyecek sözlerinin olduğunu ve bu sözlerin gideceği, çözüm yolları üzerinde politikaların oluşturulacağı bir yerin olması gerektiğini düşünüyoruz.

Çabamız, var olan kadın potansiyelini, kadınların kurtuluşu ve sorunlarına sahip çıkmaları noktasından, sisteme karşı örgütlenmelerini, birleşmelerini sağlamak, sınıf mücadelesine bu cepheden katılmak ve kolektif yapının kadın sorunu konusundaki politikalarını belirlemektir. Güçlü ve örgütlü bir kadın hareketi ile kadınlar üstündeki baskı ve sömürüyü ortadan kaldırmak, öncelikle kadının kendi kişiliğine, emeğine ve bedenine sahip çıkması ile mümkün olacaktır.

Sorunun tespitini yapmak, çözümlemeye giden yolda ilk adımdır diyerek: "Kadın sorunu vardır" tespiti bizi buna yönelik politikalar üretmeye zorlayacaktır. Kimi anlaşırların/çevrelerin "Kadın sorunu yoktur, insan sorunu vardır" tarzındaki yaklaşımlarını ise,

sorunu çözmekten uzak, eksik ve erkek egemen anlayışın izlerini taşıyan bir yaklaşım olarak görüyoruz. Kadının ezilen sınıf içerisinde ezilen bir cins olduğu gerçeği bu kadar bant ortada iken, ona erkekle eşit koşullar daymış gibi yaklaşmak ve çözümler aramak bizce Marksist bir yaklaşım değildir.

Kadın egemen sınıf tarafından erkek ile birlikte ezilirken, 2. kez de cins olarak ezilmekte ve bizimki gibi ülkelerde yaşanan şekliyle ulusal olarak da ezilmektedir. Örneğin aynı işkolunda, aynı eşit koşullarda çalışan

kadın ve erkeği ele alalım. Görünürde eşit koşullarda eziliyormuş gibi görünürler. Oysa kadın erkeğe göre daha az ücret almaktadır, hamile kaldığında ya da doğum esnasında ilk önce o işten çıkartılır, regl olduğu zaman rapor hakkı dahi yoktur. Ve bu kadın eve geldiğinde evin işleri yine ona aittir. Yemek, bulaşık, çamaşır, çocuk bakımı, eş bakımı vs. Görüldüğü gibi kadın erkekle eşit koşullarda ezilmiyor.

Bastırılmış kişilik, fiziksel şiddetin ve tecavüzün bir yansıması. Kadın olduğu için utanan kadınlarımız var. Dünyaya kadın olarak gelmiş olmaktan utanan kadınlarımız...

Geçenlerde, bir hafta sonra doğum yapacak bir kadınla konuşuyordum. Zayıf, hasta görünümlü. Yaşı oldukça genç olmasına rağmen (25) yılların olgunluğu ve derin izleri yerleşmiş yüz hatlarına. 2 tane bebeği var dizlerinin dibinde. Biri daha kucakta. İkisi de erkek çocuğu. Artık doğacak bebeğin kız olması gerektiğini söylediğimde yüzü geriliyor. Kız istemediğini söylüyor. Kızının yaşamının da kendisi gibi olmasından korktuğunu, acı çekmesini, dayak yemesini istemediğini belirtiyor. Kendisi erken yaşta evlendirilmiş, okumak istemiş ama izin verilmemiş. Neden doğum kontrolünü yapmadığını sorduğunda, eşinin izin vermediğini, korktuğunu söylüyor.

Bu genç kadın kendi gerçekliğimiz işte. Doğacak çocuğun kadın olmaması için dua eden bir kadın. Bir dönem sonra oğulları da belki "kadın" a karşı varolan baskıcı, erkek egemen anlayış ile büyüyecekler. Ve asıl kötüsü onları biz büyütüyoruz. Kendi ellerimizle toplumun istediği modele göre şekillendiriyoruz onları. Bu örnekler kadın sorununun bu topraklar üzerinde hala kanayan bir yara olduğunu ve köklerinin oldukça güçlü olduğunu kanıtıyor. Olimpia de Goul'un başkaldırısı üzerinden neredeyse 200-400 yıl geçmesine rağmen kadınlar hala eşitlik için mücadele veriyorken, bizim bu soruna seyirci kalmamız ve "kadın sorunu sosyalizm ile çözülecektir" deyip işin içinden sıyrılmamız beklenemez.

Komünistler sistemle uzlaşmaz olan her çelişkiyi değerlendirerek onu sınıf mücadelesine kanalize eder. Nasıl ki emek-sermaye çelişkisinde

emekten yana, ezen ulus-ezilen ulus çelişkisinde ezilen ulustan yana tavır belirliyor, ona uygun politikalar ve pratik tutum içine giriyorsak, ezilen cins olan kadın'a karşı da politika belirlemek ve belli araç ve mekanizmaları kadınlarımızın gelişimine sunmamız gerekiyor. Nedir bu araçlar? Kadın dernekleri, DKÖ ve sendikaların kadın komisyonları, bağımsız kadın örgütleri ve KP'nın parti kadın örgütleri...

Kadınların yanyana gelerek sorunlarını tartışmaları bile bir başlangıç sayılabilir. Öncelikle özgüvenlerini kazanmalarına yardımcı olalım. Kimliğine, emeğine ve bedenini tanımada, sahip çıkmasında ilk adımdır bu. Onları örgütlü bir yapıda, kurumda, kendi sorunları etrafında birleştirerek kolektife katmak, öfkelerini, sabırlarını, dirençlerini, duyarlılıklarını, güzelliklerini kavgaya akıtmak, farklı bir boyut kazandıracaktır sınıf mücadelesine ve bize.

"Devrim içinde devrimin anlamı, dünyaya kendi gözleri ile bakmak, ona kendi elleri ile dokunmak, deneyimlerini kendi kafasında özümlemek, kendi sesini bulabilmek, sözlerini kendisi seçmek ve yüzüne, yüzyıllar boyu başkası tarafından yönetilmiş olmak yüzünden zorla takılmışlığın ötesinde adeta derisinin içine işlemiş olan o maskeyi söküp atmaktır." Sheila Raw-bathom

Devrim içinde bir devrimi gerçekleştirmek zor gibi görünse de vazgeçmeyeceğimiz bir tutku bizim için. Kadın sorununa yaklaşımın da böyle ele alınması gerekir.

Kadın sorunu olgusunu inceleme-ye, tartışmaya almak çok yönlü, çok boyutlu belki de boyumuzu aşan bir çalışma olacak. Yapmak istediğimiz bir başlangıç. Sorunun ekonomik, ideolojik, politik, psikolojik yönlerinin iç içe geçmişliği göz önünde bulundurulmalı.

Bu açıdan yaklaşıldığında tüm kadınlarımızın, kadın yoldaşlarımızın, dostlarımızın kendilerini, yaklaşım-larını, katkılarını sunmaya, kolektifin bu konuda başlatmış olduğu çalışmaya katılmaya, KONUSMAYA çağırıyoruz.

BIRAKMA DUY BİZİ

Sen sürgünde hiç kaldın mı
Aç, uykusuz, yurtsuz
Ve hiç dilsiz kaldın mı
Ha ülkende
Ha gurbette.

İnsanlar

Anarı

Babanı

Kardeşlerin

Ve yar...

Yakılırken çığlık çığlık, ateş olup
Ağır ağır vatanda
Yaşarken darağacında öylece
sıkıldın mı

Üzerine düşeni yaptın mı

Sen delikanlıca kâhpeliğe surat

çaldın mı

Yetti mi

Az mı kaldı

Yoksa hiç mi

İnsanlarımızı sevdiğin mi

Seviyor musun

Çok mu...

Sen dağlarda hiç pusı yedin mi
Aç, uykusuz, konaksız
Ve kuru bir ekmeği
Ha yağmurda

Ha tipide.

Ormanın

Kömürü

Süte duymuş koyunların

Çoban köpeğinin

Ve köylülerin

Yakılırken hınca hınç ki uykuda

Koşa koşa patikalardan

Siper edip gövdeni

kurşan çaldın mı zaluma

Yetti derim

Yeter derim

Gayri pek de sevildin derim

Hem de çok seni...

Öyleyse niye yaşarsın sızın

gerisin geri

Hadi tükür kâhpelere, hainlere

Ve efendilerine

Siktir tokat çek

sulüklere

Sömürülmüş bir yaşam ve vatandan

Zerdi Bexteran

ÖZGÜR GELECEK ELEŞTİRİSİ

İlkelliğin bilgeliliği (2)

Zeynel EKİM-Kalman ARİN

Halktan bir kişi 'duyar' ama anlamaz ya da bilmez her zaman; aydın kişi 'bilir' ama anlamaz, hele 'duymaz' her zaman. İki uçtan birinde bilgiçlik ve darkafalık, ötekinde kör tutku ile bağnazlık görülür. Bu, bilginin tutkusuz olduğu anlamına gelmez. Tersine, tutkulu bilgiçlik, gemi azya almış bağnazlık ve demagogluk kadar gülünç ve tehlikelidir."

Yazı dizisinin yazarı; "II. OPK yönelimini anlamak için partinin tarih hafızasına başvurmak şarttır" alt başlığıyla, genel bir parti tarihini "bilgiçlik ve darkafalık" çerçevesinde ele alıyor. "Gemi azya alarak bağnazlık ve demagogluk" yaparak ilkelliğin bilgeliliğine soyunuyor. Yazının üst başlığında "3. yıl dönümüne girmek üzereyken partiyi II. OPK'ya getiren koşulların tüm bir parti tarihi ile diyalektik sentezi" ile yazının alt başlığı arasında bir bağ kurulduğunda, partiyi II. OPK'ya getiren uzun bir tarihsel sürecin incelendiği, tartışıldığı, "diyalektik bir sentezinin" yapıldığı sanılır. Sanılır diyorum, çünkü, yazı bir bütün olarak incelendiğinde, partiyi "II. OPK'ya getiren koşulların tüm bir parti tarihi ile diyalektik ilişkisinin sentezi"nde, "partinin tarih hafızasına" başvurulmadığı görülecektir. Biz bunu göremedik. "Koşulların tüm bir parti tarihi ile diyalektik sentezi" olarak bu tarihsel süreç içinde yaşanan belli önemli ayrılıkların sonuçları üzerine dayalı bir yorumla karşılaştık. Bir partinin "tarihi hafızasına başvurmak", "koşulların tüm bir parti tarihi ile diyalektik sentezi"ne varmak, bir partide gerçekleşen ayrılıkların sonuçları hakkında yorumda bulunmak anlamını taşımaz. Eğer, parti tarihi yaşanan ayrılıklar açısından incelenecek ise; bu

zasına başvurmak", "koşulların tüm bir parti tarihi ile diyalektik sentezi"ne varmak, bir partide gerçekleşen ayrılıkların sonuçları hakkında yorumda bulunmak anlamını taşımaz. Eğer, parti tarihi yaşanan ayrılıklar açısından incelenecek ise; bu

Eğer, parti tarihi yaşanan ayrılıklar açısından incelenecek ise; bu tarihsel süreç; ayrılıklara neden oluşturan toplumsal gelişmeler, bu toplumsal gelişmelerin, bir partide yarattığı ideolojik-politik farklılaşmalar, siyasal-teorik farklılıklar, bu farklılıklar arasındaki çatışmanın tarihini incelemektir. Bir partinin gelişim tarihi aynı zamanda parti içindeki çatışmanın tarihini oluşturur.

tarihsel süreç; ayrılıklara neden oluşturan toplumsal gelişmeler, bu toplumsal gelişmelerin, bir partide yarattığı ideolojik-politik farklılaşmalar, siyasal-teorik farklılıklar, bu farklılıklar arasındaki çatışmanın tarihini incelemektir. Bir partinin gelişim tarihi aynı zamanda parti içindeki çatışmanın tarihini oluşturur.

Bir partinin tarihi; toplumsal gelişim süreci içinde, toplumun gelişim yasalarını tarihsel materyalist bir yaklaşımla ortaya çıkararak devrimci teori ve politikayı her gelişim süreci içinde nasıl ele aldığını, toplumun gelişim sürecine nasıl müdahale ettiği ile partinin kendi dışındaki Marksist olmayan parti ve örgütlere karşı mücadelesi, partinin kendi içindeki çatışmalarının ele alınması ile, kendisinin hatalarını, eksikliklerini incelemesi ile vb. vb. ele alınır. Bu ele alınıp, sonuçlar üzerinde yorumlar getirmekle yapılamaz. Sonuçları ortaya çıkaran tarihsel koşulların incelenmesiyle yapılır. Sonuçları yaratan neden'ler, niçin'ler, nasıl'lar incelenir, bu sonuçların ortaya çıkmasındaki dış koşulların etkilerini ortaya çıkarılmasını da gerekli ve zorunlu kılar. Sonuçlar üzerinde bir değerlendirilmeye giden yöntem diyalektik olamaz. SBKP(B)'nin tarihi incelenirken, soruna sonuçlardan değil, o sonuçları meydana getiren bir tarihsel sürecin bütünlüğü içinde ele alındığı görülür.

"SBKP(B)'nin tarihi, üç devrimin, 1905 burjuva demokratik devriminin, 1917 Şubat burjuva-demokratik devriminin ve 1917 Ekim sosyalist devriminin tarihidir. ...SBKP(B)'nin tarihinin incelenmesi partimizin Marksizm-Leninizm'in bütün düşmanlarına karşı, emekçilerin bütün düşmanlarına karşı mücadele tarihinin incelenmesi" vb. ile "toplumsal gelişmelerin ve mücadelenin yasalarının bilgisiyle" vb. olarak ele alınmıştır. SBKP(B)'de parti içi ayrılıklar, her tarihsel gelişim süreci içinde, her ayrılığa neden oluştu-

ran ideolojik-politik sorunların temelinde durulmuştur. Ayrılıklar öncesi dönem ciddi ideolojik-politik çatışmaların yaşandığı dönem olarak görülmüş, bu dönemler incelenmiştir. Sonuçlar üzerinde durulmamıştır.

"Bir partinin tarihi nasıl olmalıdır? Bir siyasal örgütün daha önceki yaşamının öyküsü mü? Nasıl doğduğu, ilk kurucuların kimler olduğu, ideolojik polemikleri arasında oluşan programı, dünya ve yaşam görüşü mü? Böyle olursa dar bir aydın grubunun tarihi"...ni "yazmak sözkonusu olacaktır. Bunun için tablonun çerçevesini daha geniş, daha kavrayıcı solunmak gerekir. ...bir partinin tarihi belli bir toplumsal grubun tarihinden başka bir şey olamaz. Fakat bu grup tek başına değildir, kendisine yakınlık duyan dostları, hasımları, düşmanları vardır. Bir partinin tarihi ancak, toplum ile devletin (çok kere de uluslararası ilişkilerin araya girmesiyle) karmaşık bir tablodan doğabilir; buna göre bir partinin tarihini yazmak, karakteristik bir cephesini belirgin hale getirmek üzere bir memleketin genel tarihini monografik bakımdan yazmak demektir..."⁵⁴

Yazar; soruna niçin yaklaşıyor. "II. OPK'nın tarihi süreç içinde algılanması", nasıl bir "kader"le tanıştığını ortaya çıkarmak açısından. Bu 1976'dan başlayarak 1995'e kadar yaşanan tarihi süreci ve bu süreçlerde yaşanan önemli ayrılıkları "bir bütünlük" içinde ele alma iddiasını taşıyor. "Neye, nasıl ve hangi çapta yöneldiğimizi iyi kavramak için; nelerden, nasıl etkilendiğimizi ve ne tür kayıplara uğradığımızı bir bir hatırlayalım"⁵⁵ diyerek, 1976, Koordinasyon Komitesi ile yaşanan ayrılıktan başlayarak kendi açısından önemli ayrılıkların sonuçlarını değerlendirecek "partinin tarih hafızasına" başvuruyor. Parti içi ayrılıklar açısından "partinin tarih hafızasına" başvururken, yaşanan ayrılıkların hangi tarihsel gelişmenin ürünü olduğunu, bunların nedenlerini irdelemeyi gerekli görmüyor. Nelerin, niçinlerin ayrılıklara temel teşkil ettiğini görmezden geliyor. Yaşanan her ayrışmada partinin oynadığı rolü bir bütünlük içinde ele almıyor. Yaşanan

her ayrışmayı o tarihi süreç içinde ele alarak; parti içi mücadelenin hangi ideolojik-politik çatışma üzerinde yaşam bulduğunu, yaşanan bu çatışmanın hangi toplumsal gelişmenin ürünü olduğunu inceleme gereği duymuyor. Ayrılıklara neden olan çatışmaların kendi gelişim süreçleri içinde gerekli olup-olmadığını tartışmıyor. Her çatışmanın ayrılığı gerekli hale getiren bir niteliğe bürünüp bürünmediğini irdeleme gereği duymuyor. Yaşanan ayrılıklarda partinin tutumunda hataların olup-olmadığını, bunun ayrılıklarda oynadığı rolü tartışma gereğini duymuyor. Tekdüze bir mantık ile bütün ayrılıkların sonuçlarına değiniyor ve ayrılıkların doğru olduğunu, partiyi geliştirdiğini, ideolojik olarak "arındığını" vb. savlar ileri sürüyor. "Diyalektik sentez"ni partinin gelişim sürecine, parti içi çatışmalara indirgemiyor. "Diyalektik sentez"ni tekdüze bir çizgi izleyerek sürdürüyor. "Tek bir çizgi izleyerek ilerleme ve tekyanlilik, odun kafaldığı ve kemikleşme, öznelcilik ve öznel körlük, işte idealizmin gnoseolojik kökleri"⁵⁶ diyen Lenin'in mahkum ettiği idealizme sapıyor. Diyalektik yöntemin; parti içi çatışmalarda, çatışan kutupların yönelim ve doğrultusunu, bu yönelim ve doğrultunun hangi sınıfsal temelden beslendiğini, hangi toplumsal gelişmelerin kaynaklık ettiğini, bu çerçevede neden'leri, niçin'leri, nasıl'ları ele almada izlenen bir yol, sentezin; tez, anti-tez, sentez ilişkisinden doğduğunu rafa kaldırıyor. Metafizik bir yöntemle soruna yaklaşıyor.

İşte yazarın, ayrılıkları ele almadaki yöntemi; "... 1972'de kurulmuş olan partinin, '87 ayrılığına gelene kadar ki süreçte yaşadığı ayrılıkların içinde en önemli iki 'ayrılık' olarak tanımlayabileceğimiz ayrılıklardan ikincisidir. İlki 1976'da Koordinasyon Komitesi olarak parti merkezinde odaklaşan ve partiyi sağdan teslim almaya ... parti programının reddine... strateji ve taktiklerinin kötü bir korkaklıkla terkine varmış ... sonrakiler; yani 1987 yılına kadarki süreçte yaşanan ayrılıklar deyim yerindeyse; güçlü ve ulu bir gürge ağacının doğal bir dal dökümü ölçüsün-

de bir dökülme olarak gerçekleşmiştir."⁵⁷ diyerek yaşanan ayrılıkların kısa bir tanımlamasını yapmıştır. 1987'ye kadar yaşanan ayrılıklar içinde iki önemli ayrılık olduğunu belirtmektedir. Bu ayrılıkların hangi açıdan önemli olduğu muğlak bırakılmakta, herhangi bir tanımlama ihtiyacı duyulmamaktadır. "İki önemli" ayrılıktan ilki, 1976'da Koordinasyon Komitesi (KK) ile yaşanan ayrılıktır. Evet, parti tarihinde yaşanan ayrılıklardan ilki 1976'da yaşanan KK ayrılığıdır. İlk olmasının yanında önemli ayrılıkların da başında yer almaktadır. Ancak, yazar, önemli gördüğü bu ayrılık ile ilgili olarak yaptığı tek tanımlama "parti merkezinde odaklaşan ve partiyi sağdan teslim almaya... parti programının reddine... strateji ve taktiklerinin kötü bir korkaklıkla terkine varmış," tanımlaması dışında herhangi bir değerlendirme ihtiyacı duymamıştır.

Partinin tarihsel sürecinde "en önemli iki ayrılık'tan biri olarak tanımlanan KK ayrılığı kısa bir vurgu yapılarak geçirilmiştir. "Tüm bir parti tarihi ile diyalektik ilişkisinin sentezi", "partinin tarih hafızasına" başvurularak II. OPK'ya kadarki koşulları irdeleme iddiası taşıyan yazıda, "en önemli iki ayrılık'tan biri baştan geçirilmiştir. Yazı dizisi bir bütünlük içinde ele alındığında yazarın tartıştığı sorun parti tarihi açısından yaşanan ayrılıklardır. Sorunu, bu boyutuyla ele almak; parti içi mücadele çatışma süreçlerinin incelenmesini gerektirir. "En önemli iki ayrılık'tan birinin konunun hemen başında geçirilmesiyle yazar, kendi iddiasını çürütmüş olmaktadır. Yazar, Maoizm'i savunduğu iddiasındadır. Maoist parti anlayışını temel aldığı savındadır; "diyalektik sentez"ni de doğal olarak bu temel üzerine oturtması gerekirdi. Ancak, yazarın yaklaşımında diyalektik yöntemle rastlamak olanaklı değildir. "Gelişim karşıtların mücadelesidir... karşıtların birliği... koşuda bağlıdır, geçicidir, süreksizdir, görecelidir. Gelişim ve hareket nasıl mutlak iseler, birbirlerini karşıtlıktı dışlayan karşıtlar arasındaki mücadelede mutlakır."⁵⁸ "Çeşitli şeylerdeki karşıtların hare-

ketini gözlemleme ve başarıyla tahlil etme ve bu tahlillere dayanarak çelişkileri çözme¹⁰ yöntemine varmak diyalektik temelini oluşturur. Yazar diyalektik materyalizmin neresinde duruyor. Yazarın diyalektik materyalizmle bir yakınlığı yok. O, tekdüze bir mantıklı, kaba materyalist bir yöntemle değişimi kabaca ortaya koymaktan başka bir şey yapmıyor.

"Genel olarak diyalektik, bir ilk tezin olumsuzlanmasına, onun yerine ikinci bir tezin konmasına (birincinin, ikincinin içine geçişine; birinci ile ikinci arasındaki gösterilmesine, vs.) dayanmaktadır.

Diyalektik durak, yani bilimsel inceleme, bir farkın, bir bağın, bir geçişin belirtilip ortaya konmasını gerektirmektedir. 'ikinci' teze olumsuz teze ilişkin olarak 'diyalektik durak', 'birlik'in, yani olumsuz ile olumlu arasındaki bağın, bu olumluluğun olumsuzun içinde varolduğunun belirtilip ortaya konmasını gerektirmektedir. Olumlamadan olumsuzlamaya-olumsuzlamadan, olumlanmış olan'la 'birlik'e¹¹ varan bir yöntemi gerektirir. Parti içi ayrılıkları inceleme; parti içi iki çizgi mücadelesinin analizini yapmaktır. Bu analiz; parti içi karşıtların ve karşıtların mücadelesinin gelişim sürecini genel hatlarıyla ortaya çıkarmaktır. Karşıtların kendi içindeki olumlu-olumsuz yanlarını ortaya çıkarmaktır.

Basit bir olumlama-olumsuzlama diyalektik yöntemden uzaklaşmadır. Dolayısıyla, basit, tekdüze bir olumlama-olumsuzlama, bir parti içindeki karşıtların birliğini ve mücadelesini, bu mücadelenin her gelişim aşamasında oynadığı rolü ortaya çıkarmaz. Bu partide durmadan çatışmalar yaşanır. Partide yaşanan çatışma, parti içinde farklı görüşler arasındaki çelişkinin bir yansıması olarak ortaya çıkar. Bir çelişki üzerinde yaşam bulan bu çatışma; toplumdaki sınıf çelişkilerinin bir yansıması olarak yaşam bulur. Parti içindeki çelişkilerin çatışması iki çizgi mücadelesi olarak şekillenir. Partinin gelişmesi, bu çelişki üzerinde yaşam bulan çatışmanın kendisidir. Bir partinin gelişmesinin dinamiğini oluşturan parti içi

iki çizgi mücadelesini-parti içi çatışmayı tekdüze, basit bir yöntemle kabaca ortaya koymak, partinin gelişim sürecini ortaya çıkarmaktan-tahlil etmekten dolayısıyla partinin gerçeğini kavramaktan insanı uzaklaştırır.

Yazar; basit-tekdüze bir olumlama ve olumsuzlama yöntemiyle, 1976'da KK ile yaşanan ayrılıkla KK'yi "Partiyi sağdan teslim alma-ya", "parti programının reddine ve programın devrimci strateji ve tak-

Parti içindeki çelişkilerin çatışması iki çizgi mücadelesi olarak şekillenir. Partinin gelişmesi, bu çelişki üzerinde yaşam bulan çatışmanın kendisidir. Bir partinin gelişmesinin dinamiğini oluşturan parti içi iki çizgi mücadelesini-parti içi çatışmayı tekdüze, basit bir yöntemle kabaca ortaya koymak, partinin gelişim sürecini ortaya çıkarmaktan-tahlil etmekten dolayısıyla partinin gerçeğini kavramaktan insanı uzaklaştırır.

tiklerini kötü bir korkaklıkla terkine varmış¹²tır, düşüncesiyle KK'yi basit-tekdüze bir olumsuzlamaya varıyor. Dolayısıyla, partiyi de aynı yöntemle olumluyor. Bu basit olumlama ve olumsuzlamayla, o tarihsel koşullar içinde inceleme ihtiyacı duyulmuyor. 1976 ayrılığı parti tarihi ve parti içi iki çizgi mücadelesinin irdelenmesi açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu ayrılık, olumlu

ve olumsuz yanlarıyla partinin gelişim süreci açısından önemli bir yer tutar. O, tarihsel süreçten itibaren parti içinde yaşanan iki çizgi mücadelesi-parti içi çelişkilerin çatışması açısından önemli bir basamak oluşturmıştır. Parti içi mücadele yöntemlerinde bir kültürün ortaya çıkmasında tohum'dur. Bu ayrılığın parti içi mücadelede yarattığı olumlu yanı-olumsuz yanı ve bu yanların partinin gelişim süreçleri üzerinde yarattığı etkileri, oluşturduğu temeli genel bir tablo içinde incelemeyen, sonraki süreçlerde yaşanan parti içi çatışmaları ve ayrılıkları incelemek önemli bir yetmezliği, eksikliği beraberinde getirir.

Gelenegimiz, 1972'de kurulmuş, kuruluşundan bir yıl sonra 1. yenilgisini almıştır. 1. yenilginin alındığı bu tarihsel süreçte TDH büyük bir yenilgiye uğramıştır. Kitlelerin kendiliğinden de olsa gelişen hareketi de yenilgiye uğramıştır. 1974 ve sonrası süreç TDH ve gelenek açısından bir toparlanma sürecidir. TDH ve gelenek bir toparlanma sürecine girmesine rağmen yenilginin yarattığı tahribat ve yenilgi atmosferi genel boyutuyla parti üzerindeki etkisini korumuştur. Yenilgi koşullarının beraberinde getirdiği ydılgılık, çözülme süreci; beraberinde parti içinde sağa ve sola savrulmanın da koşullarını oluşturmıştır. Toparlanma süreci, geçmişin sorgulanmasını, yenilginin nedenlerini ortaya çıkarma süreci olarak kendisini yansıtmaya başlamıştır. TDH geçmişini sorgulama, yaşadığı yenilginin nedenlerini ortaya çıkarma üzerinde yoğunlaşmış, bunun sonucunda ideolojik-politik çatışmalarda bir canlanma sürecine girilmiştir. Yaşanan ideolojik-politik çatışmalar; '72'nin radikal devrimci çizgisi ile reformist-pasifist sağ çizgi üzerinde yoğunluk kazanıyordu. Bunun yanında uluslararası komünist hareketin modern revizyonizme karşı yürüttüğü mücadele TDH içinde etkisini sürdürmeye devam etmiş, devrimci hareket içinde yeniden sorgulamaları ve saflaşmayı da beraberinde getirmiştir.

THKO ve THKP-C'de, bir yanda radikal devrimci çizgiyle-sağ pasifist

çizgi arasında bir çatışma yükselirken, diğer yanda komünist hareketin modern revizyonizme karşı mücadelesi bu örgütleri önemli oranda etkilemiştir. Yaşanan bu saflaşmalar yeni saflaşmaları beraberinde getirmiş. THKO'da UKH'nin çizgisi önemli oranda etkisini göstererek bir yakınlaşma sürecine girerken, önemli oranda da sağ pasifist çizginin de oluşmasını beraberinde olgunlaştırmıştır. Benzer süreç, THKP-C'de de yaşanmıştır. Bu süreçlerde yaşanan ayrılıklarda; Halkın Kurtuluşu ve Halkı Yolu (daha sonra TDKP ve TKİH olarak kendini adlandıran) örgütlerde uluslararası komünist hareket içindeki mücadelede Mao Zedung çizgisine bir yakınlaşma yaşanırken, toplumsal pratiğe yönelik çizgilerinde reformist bir hatta kayma yaşanıyordu. Keza THKP-C'nin devamı Dev-Yol uluslararası çizgilerinde köklü bir değişim olmamasına karşın, toplumsal pratiğe yönelik çizgilerinde bir sağa kayış olarak bir şekillenme başlıyordu. Radikal-devrimci maceracı çizgiden sağa kayış TDH'de önemli bir yönü oluşturmaya başlamıştır. Bu sağa kayış; geçmişin sorgulanması, yenilginin nedenlerini ortaya çıkarma, devrimci maceracı çizgiden kopma olarak ifadelendirilmiştir.

Devrimci harekette yaşanan bu gelişim süreci, geleneği de önemli oranda etkisi altına almaya başlamış, devrimci hareketin geleneğe karşı yönelttiği ideolojik-politik saldırılarda da bir yoğunlaşma sürecine girilmiştir. Bu somut durum; yenilgi sürecinin tahribatlarının ortaya çıkardığı savrulmayla bütünleştiğinde parti içinde sağ bir çizginin gelişiminin koşullarını yarattı. Partide gelişen sağ çizgiye tepki üzerinde bir sola kayışta kendisini gösteriyordu. Yaşanan genel durum parti içinde genel bir muhasebeyi gerekli hale getirmişti. KK'nın muhasebeye yönelik attığı adımlarda bir olumluluk gözlenirken, yenilgi atmosferinden kurtulamama, yenilgi tahribatının da etkisiyle doğru yöntemden uzaklaşma, geçmişe inkarcı yaklaşma, sağa kayışa temel de oluşturmuyordu. TDH'nin yöneltti-

ği ideolojik-politik saldırılar inkarcılığı ve sağa kayışı daha da güçlendirmeye başlamıştı. Parti önderliğinin inkarcı ve sağ çizgisi partide bir karşı tepkinin yükselmesini geliştirdi. Yükselen bu karşı tepki muhasebeci yaklaşımın yerine dogmatik tutucu bir yönelime, sol bir çizgiye kayışı da beraberinde getirdi.

KK'nın aceleci bir tarzda, parti içi hukuka aykırı, partinin temel belgelerini, çizgisini değiştirme, revizyona tabi tutma yaklaşımı, diğer parti güçlerinin parti hukuku içinde bir tartışma sürecine çekme çabasına yönelmeden, KK önderliğine karşı cepheden mücadele etme yönelimine soktu. Parti içinde farklı düşüncelerin; tartışma sürecini örgütleyerek, parti içi mücadele hukuku çerçevesinde iki çizgi mücadelesinin yürütülme koşullarının yaratılmaması partide erken, olgunlaşmamış bir kopuşmanın yaşanmasına neden oldu.

Partinin ilk kurucuları arasında yeralan, partinin ilk önderliğinde bulunmuş, Kaypakaya'nın mücadele arkadaşı ve KK döneminde önderlikte yer alan Ali Taşyapan'ın ayrılık dönemi ile ilgili düşüncelerini de işlediği ve *Uzun Yürüyüş*'ün Haziran-27. sayısında yayımlanan söyleşiden bir bölüme, bazı önemli gerçekleri ortaya koyuşu açısından uzunca bir yer vermek gereği duyuyoruz.

"Örgüt henüz özeleştirisini vermemişti. Tabanda bizim taraftarlarımız sürekli bizi sıkıyordu."

Herkes özeleştiriyi yaptı, yayın organı çıkarttı, biz ne yaptık? Orada burada tartışıyoruz diğer örgütlerle, susup oluyoruz. Ve böyle sıkıntılı bir durumdaydık... Koordinasyon Komitesi toplandı."

Somat bir özeleştiriyi çıkaralım ve özeleştiriyi temelinde de artık yayın organı örgütleyelim dedik."

"Kapitalizm meselesinde derinleşmeye başlandı... Hikmet Şenses'in görüşü çok açıldı. Türkiye'de kapitalizm egemen diyordu... 'Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi'ni böyle bir hafta okuduk, tartıştık."

Veriler vardı, istatistikler vardı... Gördük ve dedik ki kapitalizm egemendir... ondan sonra yayın organı

çıkacak, nasıl çıkacak bu görüşün doğrultusunda çıkar, şehirlere ağırlık vermek lazım, işçi sınıfı içinde çalışmaya ağırlık vermek lazım. Kırtalidir artık... Biz bunu yaparken şu hataya düştük; ya bu yavaş yavaş, örgütü hazırlaya hazırlaya, tartışa tartışa bu sindirilir. Bir de İbrahim'in manevi değeri çok güçlü... şimdi sen tutuyorsun pat bu böyledir diyorsun. Hiç örgüt içinde tartışma yapmadan, tartışmadan... öyle cumburlop girdik, koyduk. Kariyeristlerde bunu kullandı... Biz istifayı bile düşünüyorduk, örgüt bölünmesin diye. Yani bunu gördük; adam bizi harçayacak. Çevrede böyle, istifa ettiğimizde bizi örgüt dışına atmayacak biraz güvenimiz olsaydı, bizi tecrületemeyeceklerine dair biraz güven olsaydı istifa ederdik. Ama öyle bir rüzgar estirdi ki, Arslan Kılıçlar'ın desteğini de bunlar aldılar içeriden... Adam dedi ki ben sizi yargılamam... kaşık fırlatma, çatal fırlatma, bıçaklamaya kalkma vb. provakatif tutumlara sahip bir adamın eline yetki geçerse bu duman eder yani... Süleyman'da, böyle insiyatifsiz... o'da bize güven vermedi... Yani derdimizi tabana, örgüte anlatamadık. Hata ettik, bunu böyle düzeltelim, onu da artık duyuracak gücümüz kalmadı... Ondan sonra bizde de su gelişti artık, solun hastalığı. Artık bir sefer ipler kopunca var ya koparıyorsun. Tekrar alttan almak, tekrar tavizler vermek, esnek davranmak hak getire. Bizde yanı aldık güttik... Yöntem hasası yaptık. Örgütün resmi görüşleri geçerli. Ama tartışma kampanyası açalım... Bunu tartışalım. Yani çoğunluk ikna olur ya da olmaz. Ama tartışalım, gerekirse, örgüt bölünmesin, çekiliriz... Yönteme uygun bir şekilde, bölmeden götürebilirdik. Bugünkü bakış açımız o zaman yoktu."

Ali Taşyapan'la yapılan söyleşiden uzun bir bölümü aktardık. 1976 ayrılığı sürecinde (parti önderliğinde yer alan) bir tanığının anlatımları, ayrılık sürecini, bu süreçte yaşanan genel ortamı, psikolojik durumu vb. ortaya çıkarmak, anlamak açısından önemli bir yere sahiptir. Sürece dair

anılan genel boyutlarıyla dönemin gerçekliğini yansıtmaktadır. Gerek, devrimci hareket içinde sağa kayışın etkilerinin partiyi yansıması, gerekse de 1973 yenilgisinin getirdiği tahribat ve yenilgi atmosferi partide ideolojik yalpalamaların temelini yaratmıştı. Radikal devrimci çizgiye yönelen ideolojik saldırıları göğüslemekteki zayıflık ve bu saldırılardan etkilenme, yaşanan yenilginin muhasebesini doğru bir yöntem ve yönelim doğrultusunda yapmaktan alıkoydu, uzaklaştırdı. Parti önderliği, muhasebeci yönelimini, ideolojik-politik sağa kayış çizgisiyle bütünleştirme doğrultusuna girdi. Parti hukukundan sapta. Aceleci bir yaklaşımla parti çizgisini değiştirme sürecine girdi. Parti içi muhalefet deneyimsizdi. Uzun bir parti geçmişine sahip değildi. Daha kadrolaşmamış, genç bir bileşenden oluşmaktaydı. Parti içi mücadele birikimine sahip değildi. Parti kültürü ve hukukunu kavrayışta önemli oranda bir sığılğa sahipti. Bu ve benzeri etmenler, parti içi muhalefetin parti önderliğinin sağ çizgisine karşı mücadelede kopuşturucu bir yöneline girmesinde belirleyici rol oynamasına kaynaklık etti. Parti önderliğinin sağ sapma çizgisine karşı tepkisellik üzerinden çatışmayı keskinleştirdi. Parti önderliğini, parti hukukunu uygulamaya yöneltme, zorlama, parti içi demokrasiyi işletme, iki çizgi mücadelesi ekseninde tartışma sürecini başlatma ve parti muhasebesini ve farklı görüş ve çizgilerin ideolojik-politik hesaplaşmasını sağlamak vb. gerçekleştirilmesi olanaklı hale getirilmedi. Parti bu doğrultuda sokulamadı. Parti demokrasisi işletilerek parti iradesini tartışmalarla ortaya çıkarma gerçekleştirilmedi. Bu doğrultuda somut adımlar atılmadı.

Sağ yöneline karşı parti içinde yükselen tepki, doğru bir temelde gelişmedi.

Sağ çizgiye karşı gelişen, parti çizgisini sahiplenen muhalefet muhasebeci yaklaşımdan koptu. Doğmatizm, muhafazakarlık gelişti. Parti çizgisini dogmatik sahipleniş; sağ çizgiye karşı gelişen tepkisellik, parti

içi mücadele yöneliminin ortaya çıkmasına engelledi. Parti içinde iki çizgi mücadelesini esas alma yerine parti önderliğine karşı cepheden mücadele önplana çıktı. Acelecilik ve tepkisellik kopuşma sürecinin temelini oluşturmada önemli rol oynadı. Bütün bunların yaşanmasında Kaypakkaya'ya duyulan muazzam güven, Kaypakkaya'nın yanılmazlığı düşüncesi ve otoritesinin de belli oranda etkisi mevcuttu.

1976 ayrılığı daha kesinleşmeden, bulunduğumuz bölgede, sempatizan, ileri sempatizan bir grup arkadaş, elimize geçen KK'nın yazılarını okuduktan sonra, önderliğinin parti çizgisinden saptığını, Kaypakkaya yoldaşın revizyona tabi tutulduğunu vb. tartıştıktan sonra, parti çizgisini sahiplenme, Kaypakkaya yoldaşı savunmanın gerekliliği üzerinde durarak bir deklarasyon yayınladık. Yayınladığımız bu deklarasyonla bölgemizde ayrılığı başlatmış olduk. Parti önderliğine karşı cepheden yürüttüğümüz bu mücadele kısa zamanda etkisini gösterdi. Parti tabanının önemli bir bölümünü etkiledik. Bu gelişim üzerine, bölgedeki partinin yönetici kadroları bizimle bir toplantı yaptılar. Yaptığımız doğru olmadığını, özeleştirisi yapmamız gerektiğini vb. açıklamalarda bulundular. Tavrımızı sürdürmemiz halinde bize karşı esnek olmayacaklarını, sert davranacaklarını belirttiler, tehditler savurdular. Ancak, biz, parti çizgisini savunmada, Kaypakkaya yoldaşı savunmada kararlıydık. Tavrımızı sürdürdük. Parti içi mücadeleyi bilmiyorduk. Ama, partiyi sahiplenmenin, Kaypakkaya'yı savunmanın sağ oportünist önderliğe karşı cepheden mücadele etmekten geçtiğine inanıyorduk.

Belli bir süre sonra, ayrılığın başını çeken bölgedeki yoldaşlar bölgemize geldi. Böylece, bölgemizde başlattığımız ayrılık diğer bölgelerle koordine içinde olmaya başladı. Tartışma toplantıları düzenlendi. Belli bir süre sonra bölgemizdeki kadroların önemli bir bölümü muhalefetten yana tavır aldı ve bölgemizdeki muhalefetin başına geçmiş oldular. Ar-

tık, ayrılık iki ana bölgede kesinleşerek diğer alanlara yayılmaya başladı.

1976 ayrılığı; önemli ideolojik-politik bir temele sahip olmasına karşın, parti içi iki çizgi mücadelesi üzerinde yükselmedi. Ideolojik-politik farklılıklar, parti içinde bir hesaplaşma ve tartışma sürecinden geçmedi. Parti içi hukuk işletilmedi. Ne muhalefet, ne de parti önderliği sorunu, parti içi mücadele yollarını deneme, birbirini parti içi mücadele sürecine yöneltme doğrultusunda hareket etmedi. Bu doğrultuda yeterli çaba ve emek harcanmadı. Farklılıklar, hemen alelacele cepheden mücadele edilmesi yönelimine soktu. Parti içi demokrasiyi işletme, bu çerçevede mücadele yürütme, farklı çizgi ve görüşlerle bir arada kalarak mücadele etme, birbirini etkileme, dönüştürme kültürünü yaratma ve geliştirme doğrultusuna girilemedi. Ideolojik-politik mücadelenin partinin gelişmesinin motoru olduğu kavranmadı. Proleter demokrasinin, demokratik merkeziyetçiliğin bir KP için temel ve vazgeçilmez bir ilke olduğunun bilincine varılmadı. Bu ilkenin, tartışma ve eleştiride özgürlük, eylemde birlik olduğu, iki çizgi mücadelesinin bu ilkenin parti içinde yaşatılması anlamına geldiğinin bilinciyle hareket edilmedi. MLM'nin parti öğretisini esas alan, proleter kültür devriminin bir ürünü olarak şekillenen Maoist parti yaklaşımı ve kültürü doğrultusunda hareket edilmedi.

Yaşanan saflaşmada önemli ideolojik-politik ayrılıklar bulunuyordu. Bu ideolojik-politik ayrılıklar parti içinde hesaplaşma yaşanmadan, yeterli bir olgunlaşma evrimi geçirmeden alelacele bir kopuşma yaşandı. Bu yönüyle parti tarihinde olumsuz bir kültürün yaratılmasında önemli rol oynadı. Yaratılan bu kültür, sonraki süreçlerde parti içi ayrışmalarda yanlış bir mücadele yönteminin gelişmesinde etkili oldu.

Bu ayrılık; tamamlanmamış bir ideolojik-politik mücadele üzerinde gerçekleşmesiyle, farklı çizgilerin olgunlaşmasının yaşanmamasıyla, farklı çizgilerin birbiriyle mücadele sürecinden geçerek birbirini dönüştür-

me, etkileme, doğru bir gelişme sürecine girmemesiyle, iki çizgi mücadelesiyle birbirini eğitime, partiyi eğitime doğrulmasını yaşamamasıyla, parti içi demokrasinin yaşatılmaması yönüyle, vb. olgunlaşarak yaşanan bir ayrılık olamamıştır.

Bir KP açısından izlenmesi gereken doğrulama izlenmediğinden, birbirinden farklı olan çizgiler, yaratılan tepkisellik zemini üzerinde uçlaştı. Gerek sağ bir çizgiye sapan parti güçlerinin, gerekse sağ sapmaya karşı, parti çizgisinde direnen parti güçlerinin tutucu-dogmatik ve sol eğilimlerin parti içi mücadele ile törpülenmesi sağlanamadı. Bu doğrultuda somut adımlar atılmadı. Parti içi iki çizgi mücadelesi esas alınarak, ideolojik-politik mücadeleyle partigüçlerinin eğitilmesi hedeflenmedi. Sebatar, dirayetli bir mücadele yöntemi izlenmedi. Bu yöntemle uçaşmanın önüne geçilmesi olanaklı kılınabilirdi. Sağ oportünist çizgiye yönelimin etkileri kısılabılır. parti içinde tutularak uzun süreli mücadeleyle doğru bir yönelime sokulması hedeflenebilirdi. Keza, parti çizgisinde direnen ama bünyesinde tutucu-dogmatik ve sol eğilim barındıran parti güçlerinin, yürütülecek bir ideolojik-politik mücadele içinde bu hatalı yanlışları düzeltmesi sağlanabilirdi.

İdeolojik-politik sapmaya karşı izlenen mücadele yöntemindeki yanlışlık; sağ sapma çizgisinin parti dışına itilerek sistemleştirilmesine koşul oluşturuldu. Tepkiselleşme zemininde verilen mücadele bu çizgiyi uçaştırdı. Sistemleştirdi. Keza, parti çizgisinde direnen parti güçlerinin, kendi ideolojik-politik yanlışlarını görmesinden alıkoydu. Tutucu-dogmatik ve sol eğilimlerin güçlenmesine neden oldu.

Partinin kuruluşundan kısa bir dönem sonra parti içinde önemli sayılacak ilk ideolojik-politik farklılaşmanın yaşanması, doğal olarak izlenecek mücadele yöntemleri açısından oldukça önemli bir yana sahipti. İdeolojik-politik mücadelede izlenecek yöntem, parti içi mücadelede oluşacak kültür açısından oldukça önemli bir yer tutacaktı. Parti ve partinin

ideolojik-politik hattı, TİİKP içinde uzun süreli verilen ideolojik-politik mücadele üzerinde yükselmisti. Partinin önderi Kapkakkaya ve diğer önder kadroları, TİİKP içinde, ideolojik-politik mücadelenin bütün yollarına başvurmuş, parti içi mücadele koşulları ortadan kaldırıldıktan, TİİKP'in artık iflah olmaz revizyonist parti olarak şekillenmesinden sonra cepheden mücadele yoluna girmişlerdi. Partimizin TİİKP içinde verdiği mücadele deneyimi vardı. Parti güçlerimiz, bu mücadele deneyimini temel almadılar. Uluslararası komünist hareketin parti içi mücadele birikimlerinden yararlanmadılar. Teorik anlamda, Maoist parti anlayışı ve iki çizgi mücadelesini benimseyen partimiz, bu teoriyi kendi pratiğine uygulamadı.

Uygulamanın yöntemlerine başvurmadı. Parti içi ideolojik sapmalar (ki, bunlar sağ veya sol olabilir); ideolojik mücadele ile etkisizleştirilir, altdılır. İdeolojik mücadele; parti içi demokrasi işletilerek, hatalı görüşlere, sapmalara karşı ideolojik mücadele verilerek, parti içi eğitimle dönüştürülerek verilir. Parti içi mücadele ile hatalı görüşler ve sapmalar düzeltilebilir. Sağa ve sola sapan çizgiler verilen ideolojik mücadeleyle proleter-Marksist çizgiye dönüştürülebilir. Bu pekala olanaklıdır. Parti, bu doğru çizgiyi izlemedi. Parti içinde ortaya çıkan ilk ideolojik-politik farklılaşmada, parti içi mücadele yöntemi izlenmedi. Dolayısıyla, parti içi mücadele çizgisinde Marksist yöntemden uzaklaşıldı. Parti içi mücadeleyle dönüştürülebilecek, eğitilebilecek sapmaların uçaşmalarına, sistemleşen bir çizgiye dönüşmesine neden oldu. İzlenen yöntem; parti içi mücadelede olumsuz bir örnek oldu. Bu olumsuz ilk örnek; parti içi mücadele kültüründen kopmanın zeminini oluşturdu. Bu olumsuz kültürün, sonraki süreçlerde parti içinde yaşanan ideolojik-politik mücadelelerde oynadığı olumsuz rolü göreceğiz.

Yazarın, parti açısından bu denli önemli bir yere sahip, 1976 KK ayrılığını geçiştirmesi boşuna değildir. Parti içi mücadele yönteminde Mark-

sist olmayan yazar, tekdüze bir olumsuzlama ile KK'yı mahkum etmektedir. Üstelik, bunu bir kaç kısa cümleyle yapmaktadır. Yazar, KK için, "kötü bir korkaklıkla", "parti programının reddine ve programın devrimci strateji ve taktiklerinin terkine" vardı diyor. Bu yaklaşımı; KK'nın parti içi mücadele çizgisinden kaçtığını, parti çizgisinde direnen güçlerin ise parti içi mücadelede ısrarlı olduğu anlamına gelir. 1976 ayrılığında, parti güçleri KK'yı parti içi mücadele çizgisine çekme yöntemine başvurmadılar. Zorlayıcı olmadılar. Bunun koşullarının oluşması için gerekli mücadeleleri yürütmediler. Bu süreci yaşayan, (gerek mücadele içinde olan, gerekse de mücadele dışına çıkan) onlarca tanık var. Keza, bizler bu süreci yaşadık. Kendi bölgemizde, parti içi mücadele yöntemlerine başvurmadık. KK çizgisine karşı mücadeleyi direkt olarak cepheden yürüttük. Diğer bölgelerde durum bundan farklı değildi. Ali Taşyapan'dan yaptığımız uzun aktarma bu gerçekliği ifade ediyor. Yazarın yaklaşımı, parti güçlerinin, parti içi mücadelede oynadıkları olumsuz rolü gizlemeyi hedefliyor. Kendisi, 1976'dan itibaren oluşan-oluşturulan kötü kültürün partide bir çizgi haline gelmiş AEP'çi parti çizgisinin temsilcilerinden biridir. Bu, AEP'çi çizgi; parti içinde iki çizgi mücadelesini pratikte yadsımaştır. Dolayısıyla, parti içi mücadeleyi yadsıyan, pratikte bunun uygulayıcısı olan kesimin olumsuzluğunu gizlemesi gerekiyor. Bunu da, 1976'dan başlayarak yapıyor.

Yazar, 1976'dan sonra 1987'ye kadar ki ayrışmaları önemsiz görüyor. "...Yaşanan ayrışmalar, deyim yerindeyse; doğal bir dal dökümü" olarak belirtip geçiyor. Ve "Fakat tam burada, 1980 Mayıs'ında bu etki ölçüsünde önem kazanan GKK (Geçici Koordinasyon Komitesi) kopuşu üzerinde durmak gerekiyor... çıkış olarak önemsiz, ancak 1987'de gerçekleşen sol-sektör DABK tasfiyeciliğinin ideolojik öncülüğü olarak bir hayli önemli bir çıkıştır."²⁰ "karşıtların uygun koşullarda birbirine dönüştür-

ceği" önemli diyalektik ilkesinin ispatlanmasına pek değerli bir örnek olarak ve felsefe çalışmasında yararlanacağımız tarihimizin bir tecrübesi olarak; iyiyi benimsememizi sağlayan kötü bir öğretmen örneğidir" diyor. Peşinden, "...bir operasyonla neredeyse tüm bir 'örgüt' avuçlanmış, ... toptan cezaevine taşınan bu grubun, temiz kalmış organizması 1982'de yeniden partiye dönme kararıyla kendisini feshetmiş ve partiye gelmek üzere tek tek özeleştirilme başvuruları"la partiye dönmüşlerdir dedikten sonra, "GKK pratiği yanlış askeri bakış açısından mazdarip sol sekte bir tasfiyecilik olarak kötü bir çıkış ancak partiye dönüş tarzıyla ilkeli bir sonuçtur... Darbeci ve tasfiyecilik (kast edilen DABK'tır) bu tecrübeden doğru beslenmeye muhtaçtır. Bu arkadaşların yapacağı şey, GKK komutanlarının ilkeli 'fedakarlıkları' gibi; apoletlerini sökmeyle göze almak, en iyi şeyde samimiyetle kendilerini partiye surmaktır"²² demektedir.

Yazar; tekdüze, soyut, süreci değerlendirme de nesnel olmayan yaklaşımını sürdürüyor. GKK ayrılığını, içinden çıktığı tarihi sürecin özelliklerinden kopartarak ele alıyor. "Diyalektik ilişkisinin sentezini" 1976 ayrılığında olduğu gibi 1980 GKK ayrılığına uyguluyor. Uyguladığı bu sentez; partinin, içinden geçtiği tarihi süreçten, bu tarihi süreç içinde parti içinde yaşanan gelişimden kopuk, soyut bir tarzda, bir olguyu nedenlerinden, nedenlerinin bağlantılarından, zaman ve mekan içindeki ilişkilerinden uzak metafiziğin ve idealizmin limanına demirleniyor. GKK, toplumsal mücadelede, parti içi süreçte hangi gelişimin ürünüdür. Hangi ideolojik-politik siyasanın sonucudur. Partide hangi ideolojik-siyasal gelişmeler yaşanıyor. Parti içindeki ideolojik-siyasal farklılaşma da nerede duruyordu. Ideolojik-siyasi gıdası, kaynağı neydi, nereden besleniyordu, vb. vb. Bütün bu sorulara yanıt bulacağımız tek bir satır yok. Olan tek şey; "partinin, halk savaşını uygulamadığı gerekçesi ile bu siyasetin kendileri tarafından uygulan-

cağı" ve "GKK solcuduğu", "özelci dogmatik-sol sapma" olarak yapılan soyut bir tanımlamadan başka bir şey yok. Ve bu tanımlama yapılırken, GKK'nin kendisini tahlil etme anlayışı yok. 1987'de yaşanan DABK ayrılığını mahkum etmek için yapılan bir tanımlama.

GKK'nın ideolojik-politik çizgisini ve parti içi mücadele anlayışını partinin gelişim sürecinden kopuk olarak ele alamayız. Yazarın yaklaşım tarzıyla soruna yaklaşıldığında, GKK olgusunun doğru bir şekilde ortaya çıkarılması olanaklı olamaz. GKK, soyut bir şey değildir. Bir gelişim süreci vardır.

Bu gelişim süreci içinde partinin olumlu veya olumsuz bir yeri vardır. Bütün bunlar ortaya çıkarılmadan yapılacak bir tanımlamanın anlamı ve öğreticiliği olmayacaktır.

1976 yılında yaşanan ayrılığa, KK'nın muhasebeci yanı, sağ oportünist bir çizgiye evrilirken, parti çizgisinde direnen, savunan parti güçlerinde tutucu-dogmatik ve sol eğilimler baş göstermişti. Bu eğilim; sağ oportünist çizgiyle mücadele içinde tepkisellik zemininde daha bir güçlenmişti. 1976-1978 sürecinde, partinin bölgesel dönemden merkezileşmeye yöneldiği, I. Konferans'ını örgütleyerek merkezileştiği dönemde, yaşanan tartışma süreçleri, partiyi, önemli oranda politikleştirmişti. Bu politikleşme zemini, tutucu-dogmatik ve sol yönünü önemli oranda törpülemiş, muhasebeci bir yönelim geliştirmişti. Bu gelişim I. Konferans'ın çizgisine önemli oranda yansımıştı. Partinin yetmezliklerini aşma yönünde yeterli olmasa da önemli adımlar atıldı. KK'nın inkarcı çizgisine karşı mücadele etmenin yanında, dogmatizme karşı da mücadele geliştirdi. Parti önderliği bu olumlu gelişime yönünü derinleştirerek ilerletmedi. Kaypakkaya ve 72 çizgisine yaklaşımdaki eleştirel, muhasebeci yanını, sistemli, bilimsel bir seviyeye taşımada yetersiz kaldı. Kaypakkaya ve 72 çizgisini dönemin koşullarına uyarlamada yetersiz kaldı. Toplumsal gelişmeler, gerilla savaşına elverişli hale gelmesine karşın; gerilla savaşına hazırlık

süreci uzatılarak belirsizlik hakim hale getirildi. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişim yönü tahlil edilemedi. Kaypakkaya'nın çizgisi geliştirilerek Kürdistan'ın nesnel koşullarına uyarlanamadı.

I. Konferans sürecine ve I. Konferans'a damgasını vuran Marksist çizgi sonraki süreçte geliştirilemedi. Kürdistan'a dair politikanın geliştirilmemesi vb. etmenler parti içindeki dogmatik-tutucu ve sol eğilimin yeniden güçlenmesine zemin hazırladı. Keza, uluslararası komünist hareket içinde yaşanan ideolojik hesaplaşmanın TDH'yi etkilemesi, parti içinde de UKH'nin genel çizgisine karşı güvensizliğin gelişmesi ve bu çizginin gelişmesinde etkileyici oldu. Parti içindeki ideolojik mücadele, esas olarak UKH'nin genel çizgisine ve UKH'nin genel çizgisi nezdinde Mao Zedung'un Marksist çizgisine karşı gelişen AEP'çi sapmaya yönelmesi dogmatizme ve sol sapmaya karşı mücadeleyi zayıflattı. Gerek, UKH içinde, gerekse de parti içinde asıl tehlike, AEP'çi sapma olarak ortaya çıkmıştı. Parti, II. Konferans sürecinde bulunduğu bu dönemde; UKH'nin genel çizgisi, Mao Zedung Düşüncesi, 1957-60 Polemikleri ve 63 Deklarasyonu gibi önemli ideolojik-siyasal sorunları tartışmaktaydı. Ideolojik mücadele esas olarak bu sorunlar üzerinde, AEP'çi çizgiye karşı yürütülüyordu. Bu somut durum; 1976'dan başlayarak önemli ölçüde parti güçleri üzerinde etkili olan dogmatik-tutucu ve sol sapma çizginin gelişmesinin koşullarını olgunlaştırdı. Dogmatizme ve sol sapmaya karşı yeniden ideolojik mücadelenin geliştirilememesi bu sapmanın gelişimine hız kazandırdı.

Parti içi mücadele kültüründe, 76 ayrılığındaki yöntemden beslenen dogmatik sol çizginin savunucularının bir bölümü, konferans sürecinde parti içi mücadeleyi terk etti ve partiye karşı cepheden mücadele etme tavrına girdi. GKK olarak kendisini adlandıran bu kesim; Kaypakkaya yoldaşın ve 72 çizgisinin dogmatik-tutucu bir savunusunu temel alıyor-

du. GKK, 1972'nin bilimsel çizgisini, özünden soyutlayarak şabloncu bir yöntemle yaşama geçirme pratiğine yöneldi. Bu çizgisini toplumsal gelişmenin yasalarını tahlil etmeden, gelişim yöntünü ortaya çıkarmadan sol bir mantık üzerine oturtmaya çalışıyordu. çalıştı. Sol dogmatik çizginin bu savunucuları parti dışına çıkarken, bu çizgiyi savunan, önemli bir kesim parti içinde kaldı. GKK'nin sol'dan partiye saldırısı, sağcılık rüzgarı estirmesi parti içindeki sol dogmatik çizginin güçlenmesine temel yarattı. Bu çizgi önemli oranda II. Konfrans çizgisini oluşturmada etkili oldu.

Dogmatik-tutucu sol bir çizgiye sahip GKK, Kaypakaya yoldaşın Marksist radikal devrimci çizgisinden etkilenmiş, 72'nin hatıratı, küçük burjuva kökenli radikal devrimci bir çizgi üzerinde ifadesini bulan bir şekillenmeye girmişti. Çoğunluğu şehir küçük burjuva kökenli olan, şehir küçük burjuvazisinin ideolojik şekillenmesinden kopuş yaşamayan bu çizgi, partinin '72 çizgisini, halk savaş öğretisini küçük burjuva dorkafahlığıyla toplumsal pratiğe uyarlamaya koyuldu. Küçük burjuva sol çizgisinin kendine aşırı güveni üzerinde kıra, toplumsal pratiğe yönelindi. Küçük burjuva aceleciliğinin, kısa sürede başarı elde etme, büyük atılımlar, zaferler kazanma psikolojisi, toplumsal pratik içinde yaşam bulmadı. Ağır mücadele koşullarının güçsülenememesi, sebatkar, dirayetli bir mücadele çizgisine sahip olamama, solculuğun ikiz kardeşi sağcılığa evrildi. Kıra yönelen GKK, kırdan çekilmeye başladı. Yeniden şehirlere döndü. (Parti saflarındayken kır faaliyeti içinde bulunan, ancak, kırın zor koşullarına dayanamayan, terkidiyar eyleyen GKK'nin önder kardolarının, ikinci kır deneyimleri yeniden başarısızlıkla sonuçlandı.) Toplumsal pratikte başarısızlık; beklenen başarının, atılımın, zaferin elde edilememesi adım adım dağılmaya, çözülmeye yerini bıraktı. Şehirde kümelenen bu grup; düşmanın bir kaç

operasyonu sonucu dağılmaya başladı. "12 Eylül genârellerinin ihanet ettirme stratejilerinin ilk ünlü önderleri olarak; 'itirafçılık' gibi ansız dönüşünün boynundaki kara madalyasıyla cezaevlerinin kapısından içeri girmişlerdi."²¹ Yazarın açıklamasında ifadesini bulan bir savrulma sürecine girildi. Bu grubun başını çeken iki unsur "itirafçı" olarak ihanet cephesinde yer aldı. Örgüt fiili olarak dağılmıştı. Bir örgütsel irade de kalmamıştı. Dışarda kalanlar örgütü devam ettirme, mücadeleyi sürdürme yöneliminden uzaklaşmıştı. Cezaevlerine düşenler ise başlarının çaresine bakmaya başlamışlardı. Bunlar içinde bir kaç kişi yeniden partiye dönmüşü.

Yazarın iddia ettiği gibi; "1982'de yeniden partiye dönme kararıyla kendini feshetmiş ve partiye gelmek üzere tek tek yaptıkları özelleştirel başvurular"la "GKK komutanlarının İLKELİ 'fedakarlıkları'", "apolletlerini sökmeyi göze alarak samimiyetle partiye dönmeleri" gerçekleşmemiştir. Yazarın, anlatımından, değerlendirilmesinden, örgütsel olarak varlığını sürdüren, mücadele içinde yer alan bir örgütün, partinin ideolojik-politik hatının doğruluğunu görmesi, bu örgütün partiden kopuşunu hatalı ve zaaflı değerlendirmesi anlamını taşır. Ve hatalı olduğunu gören bu örgüt komutanlarının "apolletlerini sökmeyi" fedakarlığını göstererek sıradan bir nefer olarak parti saflarında yeniden mücadeleye katıldıkları anlamını taşır. Gerçeklik yazarın ifade ettiği gibi değildir. Fiili olarak dağılmış, dağılan örgüt üyelerinin örgütü yeniden toparlama, mücadeleyi devam ettirme yönelimi ve bu yönelim doğrultusunda bir faaliyeti de yoktur. Yazar, bir başka yerde "mezru, namuslu ve bilimsel olmayan bir ayrılık, bu önemli zaaflarıyla yaşamaya/ var olmaya" kısa bir tarihi süreç boyunca, en kötülerini hüznü törenlerle geride bırakmış, kötü yönelime sapmış ve fakat kendini, kendi tecrübesiyle yaşadıkten sonra partinin doğruluğunu farketmiş olanlarla

da namuslu ve doğru bir kararlar... partiye"²² dönüşten bahsetmektedir. Yazar, bu söylemiyle, bir önceki söylemleriyle çelişmektedir.

Dolayısıyla, partiye dönüşün bir örgütsel karar olmadığını, bireysel olduğunu ortaya koymaktadır.

"Partinin doğruluğunu farketmiş olanlar" kavramı; örgüt kavramını değil, birey kavramını ortaya koymaktadır. "Kötü ve bilimsel" olmayan bir ayrılık, "ilkeli", "fedakarlık" temelinde örgütsel bir feshetme temelinde vücut bularak partiye dönüş gerçekleşmemiştir. GKK, ayrılığı, parti içi mücadeleden kopma açısından "kötü" ve Maoist parti içi mücadele anlamında da "bilimsel" olmadığı doğrudur. Ancak, bu yanlışlık, bu sol çizgi, ideolojik-politik olarak kendini bir dönüşüme tabi tutarak, "ilkeli", "fedakar" ve komutanlarının "apolletlerini" sökmeyi, örgütsel feshetme gidilerek partiye dönüş yaşanmamıştır.

Yazar; GKK hakkındaki görüşleri ve değerlendirmeyi esas olarak, geleniğin DABK kanadını mahkum etme amacındadır; zorlama benzetme ve esas olarak bu benzetmeyi ajitasyon üzerine kurulu, bilimsel yöntemden, yaklaşım tarzından uzak bir mantıkla, kendisiyle aynı ideolojik-politik hatta sahip, bir örgüt olarak varlığını devam ettiren, nitel ve nicel güç olarak kendisinden küçük olmayan bir örgütün, ideolojik-politik mücadele üzerinde birleşme yönelimine girmeden, savunusunun yaptığı örgüte dahil olmalarını zorlamaya dayanan mantığına gerekçe oluşturmaya çalışıyor. Sorunun bu bölümünü daha sonra geniş olarak değerlendireceğiz.

DİPNOTLAR

- 1) Gramsci, Hapishane Defterleri, sf:133 2) Özgür Gelecek Gazetesi, 1-14 Mayıs 1998, sayı:117 3) J.V. Stalin, Eserler, c:15, ünsüz'den 4) Gramsci, Hapishane Defteri, sf:236-237 5) Lenin, Felsefe Defterleri, sf:507 6) Lenin, Age, sf:304 7) Mao, Teori ve Pratik, sf:29 8) Lenin, Felsefe Defterleri, sf:184-185

Durum ve görevlerimiz

Hüseyin KARABULUT

Bizim coğrafyamızdaki çeşitli devrimci grupların yayınlarında eskiden "Türkiye'de ve dünyada durum ve görevlerimiz" başlığı altında adeta birbirinin kopması olan yazılar yayınlanırdı. Bu tür yazıları bugün de çeşitli siyasal dergiler yayınlıyorlar. Bu yazılar aşağı-yukarı hep aynı şeyleri vurguluyorlar. Eskiden olduğu gibi günümüzde de hep aynı kalıplaşmış teorileri ve tespitleri savunuyorlar. Bu yazıların hizmet ettiği devrimci gruplar hep aynı şeyleri iddia ediyorlar. Durumu hep iyi gösterip, kendi güçlerini ve yeteneklerini abartıyorlar. Eğer deyim yerindeyse o çok sevdikleri, uğruna her fedakarlığa katlandıkları "halkı" kandırmıyorlar. "Halkımıza" resmen yalan söylüyorlar. Bu konuda en sivri örneklerden bir tanesi de içinden geldiğimiz gruptur. Acı ama gerçektir bu.

Her konferans döneminde hatta her merkezi önderlik toplantısında bir bölünme ve iç kargaşa yaşanmasına rağmen; basit, kalıplaşmış cümleler üzerinde tartışılarak fırtınalar koparılmaya çalışılır. Bu önemli sorunlar üzerinde hiç durulmamış; mesela halka yalan söylenmesi, en basit insani değerlerin çiğnenmesi gibi konular hiç sorgulanmamıştır. Mesela "Türkiye'de ve Dünya'da Durum ve Görevlerimiz" başlıklı yazılarda neden durumun hep iyi tespit edildiği ve neden hep "aslan halkımız, kahraman halkımız" edebiyatı yapıldığı hiç sorgulanmamış, bunun ne derece doğru veya yerinde olduğu üzerinde durulmamıştır. "İyimser olma" maskesi-

nin ardına gizlenerek yalan söylenmesine kesinlikle karşıyım. Kesinlikle kötümser olmadığımı, dünyanın belki de en iyimser insanlardan birisi olduğumu söyleyebilirim. Buna, rağmen "halkın sülalesinden" bazı grupların durumu abartmalarına, halkı yanlış bilgilendirmelerine hep karşı oldum. Şimdi de karşıyım. Sözüme ona "halkın, devrimin" ve herhangi bir "şanlı partimizin" çıkarları için yalan söylemeye de karşıyım. Yalanla kazanacağımız zaferler(?) eksik olsun! O tür zaferleri hiç kazanmasak daha iyi olur.

Şimdi, eğer günümüz açısından bir durum tespiti yapacak olursak, durum kimilerinin iddia ettiği gibi "iyi" değil. Fakat iyi olması için çalışabiliriz ve ileride belki iyi olmasını sağlayabiliriz. Bazıları durumun "mükemmel, muhteşem, şahane" olduğunu iddia ediyor ki, onlarla uğraşmayı gereksiz görüyorum. Her şey gönüllerince olsun, başka ne diyelim. Durumun neden iyi olmadığına gelince... adına Türkiye denilen coğrafyanın sınırları içerisinde yaşayan topluluğun büyük kesimi malesef Azız Nesin'i haklı çıkaracak denli zeka özürdür. "Aslan" ve de "kahraman" ve de çok "şanlı halkımız" hastadır. Resmi ideoloji denen zehirle zehirlenmiş, kendinden geçmiş durumdadır. "Türkiye insanı" acı bir yaratıktır. Bir toplumun okumamış cahil olursa bu bir yere kadar anlaşılabilir, fakat eğer okumuşları zır cahilse o toplumda normal olmayan bir şeyler var demektir. Türkiye'de yasaları yapan, resmi ideolojiyi üreten ve devleti yöneten kurumların başında hep doktor, profesör, doçent vs. ünvanlı kişiler var. Ve en has barbar,

ırkçı-faşist olanlar da bunlardır. Türkiye öyle acı bir yer ki, insanların öyle büyük bir kesimi öylesine acı bir ucube anılabilece, izah edilebilecek aşkolsun! İşte bir örnek: en fazla oya sahip parti sağcı, ikinci büyük parti sağcı, üçüncü parti yine sağcı, dördüncü partinin adı sol kendisi en aşırı sağın has temsilcisi, beşinci parti yine görünümde sol ama devletin ırkçı-faşist resmi ideolojisinin kurucusu, aslında o da sağcı bir parti; altıncı parti zaten ırkçı-faşist.

Dünyada buna benzer bir örnek daha yok. Bir ülkenin hem iktidarı hem ana-muhalefeti hem de diğer muhalefeti sağcı olsun. Lanet olsun böyle sisteme ve o sistemi ayakta tutanlara! Lanet olsun böyle bir sisteme kahramanlık, yiğitlik payesi biçenlere! Mide bulandırıcı, yürek tırmalayıcı aşağılık bir durum bu! Buna "iyi" diyeceğime dilim ağzımda kurusun daha iyi. Bu da siyasette ve ideolojideki "arabesklik" değil mi? Buradaki "arabesk" deyimini bilinçli kullanıyorum. İşin aslı acıklı bir oyundan başka bir şey değil.

Dünyanın bir çok yerinde darbe yapan subaylar ya idam edilir ya da hapse atılır. Oysa bizde öyle değil. Biz de darbe yapan subaylar ödüllendirilir. Cumhurbaşkanı yapılır. Darbeci diktatörler suçsuz insanları asar ve ardından asmayıpta besleyelim mi? diye "kahraman halkımıza" sorar, kahraman halkımızın büyük bir kesimi de alkışlar. Şak! şak! şak! şimdi şuraya tam da "Yüz Fikir"lik bir şey yazayım: Halkımız kimilerinin çokça iddia ettiği gibi öyle kahraman ve yiğit değildir. Bu erdemler "halkımız" da oldukça zayıftır. Halkımızın en gelişkin yanı şakşakçılı-

ğidir. 1982'de cunta gefinin cumhurbaşkanlığına ve "anayasasına" %92 ile evet diyenler ve dolayısıyla Demirel-Ecevit-Erbakan ve Türkeş'e siyaseti yasaklayanlar, aradan 4-5 yıl geçtikten sonra bu sefer %70 oranında evet diyerek onları siyasete döndürdüler. Üstelik aynı Demirel'i cumhurbaşkanlığına, Erbakan'ı başbakanlığa kadar yükselttiler. Ecevit ise bugün başbakan yardımcısıdır. Eğer ölmeseydi Türkeş'in de en azından başbakan yardımcılığı kesindi. Merhumun kendisi herkesçe bilindiği üzere devletin gizli başbakanıydı zaten. Böyle bir devletin sınırları içerisinde, böyle bir halkın içinde yaşayan hangi aklı başındaki insan ve kurum durumun "iyi" olduğunu iddia edebilir? On iki yıla yakın bir zamandır Türkiye'yi terk ettim. Dışarıdan bakınca Türkiye'de durumun iyi olduğuna, şartların devrim açısından mükemmel olduğuna inanmadım, inanmıyorum da.

Türkiye'de devrimciler ve devrim açısından durumun iyi olduğuna inanmamı sağlayacak ciddi bir değişme ve gelişme henüz yok. Sistemin gerçek yüzünün ne kadar çirkin olduğunu zaten biliyordum. Bundan dolayı sistemin değiştirilmesi gerektiği sonucuna vardım. Devrim açısından durumun iyi olmamasının temel sebebi bu değil. Durumun iyi olmamasının belki en önemli sebebi devrim cephesindeki yozlaşmadır. Sürekli vurgulamak istediğim bu. Halkın büyük kesiminin durumunu yukarıda izah etmeye çalıştım. Sistem zaten bozuk ve çirkef bir anlayış üzerine kurulu. Bütün bunlara bir de devrim cephesindeki yozlaşma eklenince ilginç bir karışıklık çıkıyor ortaya.

Türkiye'deki dostlarımdan duyduğum, Titanic filmi çok tutuluyormuş. Bu facia filmi görenler ağlıyormuş. Suriyeli Kürt yurtsever bir arkadaş bir toplantıda "yahu bütün Kürdistan bir Titanic o'na ağılayın" demişti. Aynı sözleri tekrarlamakla yetineceğim. Türkiye batan bir gemiden farksız. Burnu bataklığa batmış bir geminin arka tarafına kaçmanın fazla bir faydası yok, önemli olan gemiyi kurtarmak.

Devrim cephesindeki yozlaşmaya en iyi örnek yaşanan olaylar ve yapılan tartışmaların seviyesidir. Gereksiz ayrıntılara girmek istemiyorum. Herkes kendi grubunu en temiz ve haklı göstermeye çalışıyor. O çok haklı ve temiz grup bir süre sonra kendi içinde bölünüp gruplara ayrılınca herkes bir diğerini suçlu, yanlış ve kirli olmakla suçluyor. Ve bu hem komik hem de acıklı oyun nedense sürüp gidiyor.

Durumu iyi görmedim, görmüyorum. Durumun iyi olması için bizim iyi düşünmemiz, iyi hareket etmemiz ve iyi eserler üretmemiz gerekiyor. Oysa biz birbirimizle, kendi küçük grubumuz içinde bile iyi diyalog geliştiremiyoruz. Sorgulayıcı, açık ve dürüst davranma konusunda henüz gerekli olgunluğa ulaşabilmiş değiliz. En büyük eksiğimiz eğitim. Halkı eğitmek bir yana kendimizin eğitime ihtiyacımız var. Kendi kendimizi eğitmekten aciziz. Birbirimizi eğitmeyi de beceremiyoruz. Şiddetten, silahtan ülke ve dünya devriminden önce kendimizin eğitime ihtiyacımız var. Bilgi edinmeye ve bilgi üretmeye ihtiyacımız var.

Geçenlerde bir yorumda yeni ufuklar açmaktan bahsetmiştim. Devrimci özgürleşme veya sosyalist demokrasi yolunda yeni ufuklar açabilmemiz için ufkumuzu darlıktan kurtarmamız lazım. Basma kalıp düşüncelerden, ezberlediğimiz bir kaç cümlelik teorilerden, alışkanlık veya töre haline getirdiğimiz tartışmaları istediğimiz biçimlere mahkum etmekten kaçınmalıyız. Ufkumuzu darlaştıran kalıplardan kurtulmadan yeni ufuklara açamayız ve yeni ufuklar açamayız. Felsefede ve siyasette derinleşmeliyiz, özellikle felsefede... Filozoflaşmalıyız. Platon, "Ya filozoflar Kral olmalı ya da krallar filozof olmalıdır" diyordu. Filozof olmayan biri halkı eğitemez o'na önderlik edemez ve yönetemez. Birçok zeka özürlü insan "devrimin filozoflara ihtiyacı yok, devrimin edebiyat yapanlara ihtiyacı yok" der. Bu kesinlikle yanlıştır. Devrimin, insanlığın her zaman filozof ve edebiyatçılara ihtiyacı ol-

du. Bulunduğumuz çağda daha çok ihtiyacı var. Felsefe güneştir, bilgi onun ışığı, edebiyat ise, bu ışığın yansıması biçimidir. Sanatın her biçimi de buna dahildir. Bunlardan yoksunluk insanı ilkelliğe, karanlığa sürükler.

Geçen sene yazdığım "Yeniden inşa üzerine" adlı yazımda iç tartışmalarımıza ilişkin tavrımı çok açık bir biçimde ortaya koymuştum. Dergi redaksiyonundaki arkadaşlar bold italikle basmışlardı. "Yeniden inşa döneminde temel kriterimiz İbrahim-Güney, Mahir veya Suphi olamaz. Bunlar bir yana Marks-Engels-Lenin-Stalin-Mao veya diğerleri de kriter alınmaz. Daha doğrusu bunlar yanlıştır ve sorgulanamaz kriterler olarak alınmaz. Sorgulanmayacak kişi kurum veya kavram olmamalıdır." demiştim. Yeni ufuklar açmaktan bunu kastetmiştim. Eskiye olduğu gibi kabul edip devam ettirerek nasıl yeni ufuklar açabiliriz ki? (Alıntı için bak. *Uzun Yürüyüş*, S:14 Mayıs 1997, sf:49, H. Kenan Taş imzalı yazı)

Görevimiz, kendimizin eğitime önem vermek ve yetkinleşmektir. Açık, dürüst ve cesur olmalıyız. Bilgi edinmeli ve bilgiyi üretmeliyiz. Cehaletin karanlığını yırtacak bilim güneşini doğurmak ve daha güçlü insanlar neyi tartışmak istiyorlarsa o'nu tartışmalar. Alçakgönüllü bilim emekçileri olmaya çalışmalıyız. Durum hiç de iyi değil. Fakat kendimizi iyileştirebilirsek, bu durumun ileride iyileşebileceğine dair iyi bir veri, bir umut olur. O zaman "durum iyidir" diye bağırmanın da bir anlamı bir gerçekliği olur.

NOT: Geçen sayıdaki yazımda önemli bir yanlış var. Dergide, "Fatoş Hanım'ın iznini de alarak gelecek cezaların korkusuna kapılmadan Yılmaz'ın siyasal düşüncelerini rehber edip, hedeflerini gerçekleştirmeliyiz" diye basılmış. Doğrusu şöyle olacak, "Fatoş Hanım'ın iznini de alarak gelecek cezaların korkusuna kapılmadan, Yılmaz'ın siyasal yazılarının tümünü toplu halde yayınlamalıyız" diye yazmışım. Ardından da "Yılmaz'ın düşüncelerini rehber edip, hedeflerini gerçekleştirmeliyiz" diye devam etmişim. Fakat aradan bir cümlecik unutulunca yanlış bir anlam çıkmış ortaya.

İşte tartışıyoruz; dünya da yıkılmıyor! (3)

Halil GÜREL

ZORUNLU BİR AÇIKLAMA

Sevgili okurlar; "Tartışma süreci mi tartış-ma(!) süreci mi?" ve "İlle de teori-pratik" başlıklı yazılarıma gelen eleştirileri yanıtlamak amacıyla, kaleme aldığım ve alacağım yazılar için seçtiğim "İşte tartışıyoruz; dünya da yıkılmıyor!" başlığının kimi yanlış anlamalara neden olduğu yönünde yayın yönetimi tarafından haklı bir uyarıyla karşılaştım. İfade edildiği boyutuyla; "İşte tartışıyoruz; dünya da yıkılmıyor!" başlığı, genel olarak *Uzun Yürüyüş*'ün tartışma karşıtı bir yönelim içinde olduğu ve kendi başına eleştiri de içeren başlığın, *Uzun Yürüyüş*'ü de hedeflediği yönünde bir algılamaya doğmasına neden olduğu belirtilmiştir. Böyle bir durum olmadığı, gerek yazı içeriklerinden gerekse de bizzat ilgili yazıların yayınlanmasından anlaşılabilir. Oysa, Bu başlık, açıktır ki tartışma karşıtı anlayışlara yönelik olarak seçilmiştir. Yine de sözkonusu algılamaların doğmasına kaynaklık ettiğim için, başta *Uzun Yürüyüş*'e kurumsal kimliğini kazandıran ve yayıncılık ilkelerini oturtan arkadaşlar olmak üzere tüm okurlardan özür diliyorum.

DÜZGÜN KALMAN'A DAİR

Yazının bu bölümünde aslında S. Emin Ergün'ün *Uzun Yürüyüş*'ün 28. sayısında yayınlanan "Devrimci Özgürleşme" Marksizm-dışılık mıdır?" başlıklı yazısında yönelttiği eleştirileri değerlendirmeyi amaçlıyordum. Ancak

Düzgün Kalman arkadaşın 29. ve 30. sayılarda yayınlanan yazıları gerek eleştirinin "içerden" olması gerekse de taşıdığı içerik nedeniyle öncelik kazandı. Bu nedenle S. E. Ergün arkadaşın beni anlayacağını ve bağışlayacağını umut ediyorum. Bu yazı ile ilgili değerlendirmemi *Uzun Yürüyüş*'ün ilerki sayılarında ifade etmeye çalışacağım.

Düzgün Kalman arkadaşın 29. ve 30. sayılarda yayınlanan her iki yazısında da işlenen ortak noktalar var. Bu nedenle her iki yazıyı birlikte ele alıp değerlendireceğim.

Yazılarda yeralan çeşitli yaklaşımlara ayrı ayrı değinmek gerekiyor. Fakat bunları öncelikle iki ayrı başlık altında toplamakta yarar var. Bunlardan birincisi Umut Şengül arkadaşın *Kolektif 1*, sayı 4 (*Uzun Yürüyüş* 17. sayı içinde) yayınlanan "Kendine Güven ve Yürü" başlıklı yazısında yeralan kimi anlayışlara yaklaşım konusundaki tutumuma dairdir. İkinci başlığı ise; hem genel süreç hem de yazılarımda ortaya koyduğum bakış açısına ilişkin yapılan eleştirilerin değerlendirilmesi olarak belirleyebiliriz. Ya da buna, yazılarıma yönelik genel eleştirinin yanıtlanması da diyebiliriz.

UMUT ŞENGÜL YANLIŞ MI ANLAŞILDI?

Düzgün Kalman'ın Umut Şengül'ün ilgili yazısındaki anlayışları değerlendirmeye dair yönelttiği eleştiriler özetle şöyledir.

"... muhatap yazıya affettiği ve doğru sonuçlar yüklenilerek sonradan eleştir"mek, "... belli olguların açık tahrif edilmesi", "... olmamış şeylerin, cimbızlama usulü ile varmış gibi gösterilmesi", "... lafları alıp okuyucuya...

sunmak kolay olduğu için... bu yöntemi mübah gör"mek... gibi.

Toparlayacak olursam; Umut Şengül'ün ilgili anlayışları noktasındaki tutumum: 1) Anlatılmak istenenden yanlış sonuçlar çıkardığım, 2) Belli olguları açık tahrif ettiğim, 3) Ve son olarak da olmamış şeyleri cimbızlama usulü ile varmış gibi gösterdiğim ve böylelikle lafları yanlış temelde alıp okuyucuya sunma yöntemini mübah gördüğüm şeklinde değerlendirilmekte ve eleştirilmektedir.

Öncelikle ve okurun yargısına bırakmak koşuluyla; benim yaptığım yukarıda ifade edilen içeriklere karşılık geliyorsa ilgili herkesten özür diliyorum. Çünkü amacım "bağcı dövmek değil, üzüm yemek." Ancak; benim görebildiğim kadarıyla yapılan; önce üzümleri mahfetmek, ardından da -bu yanlış usulüne uygun şekilde düzeltmek yerine- bir de bağcıyı dövmek. Başta da belirttiğim gibi yargı okurun. Şimdi; eleştirime ve dolayısıyla benim eleştirilme konu olan U. Şengül arkadaşın "Kendine güven ve yürü" başlıklı yazısını kısa bir incelemeyle anımsamaya çalışalım.

U. Şengül arkadaş bu yazısında öncelikle; "radikal solu ya da daha uygun bir deyimle devrimci sol'u bombardımana tutan bir yığın aydın entellektüel" eleştirerek işe başlıyor. Hemen ardından, "kendi ideolojine ve bu doğrultuda şekillenen siyasal bilince güven esas olmalıdır." diyerek çok doğru bir belirlemede bulunuyor. Devamla bu güven olgusunun teorik düzlemde kalması gerektiğini belirterek; "Mesela, iktidarın yolu dağlara yaslanmaktan geçer demek bir doğrunun genel ifadesi olmaktan öteye gitmez." diyerek, "...devrimin geçeceği güzargahların dağlara

yaslanması da tartışma konusu değildir" tezinin ilk adımlarını atmaya başlıyor. Ardından; "başı dik dağların doruklarına göz dikenlerin, kendilerine ve siyasalarına güvenle bakmaları yerindedir. Bu siyasi minval, olmazsa olmaz bir gereklilikle kendisini dayatıyorsa, biz bütün hesaplarımızı bu doğrultuya uyarlamaya çalışırız." (Abç) satırlarıyla tezini güçlendirmeye çalışmasının yanı sıra kendine güven olgusunun somut içeriğini de ortaya koyuyor.

"Devrimin yolu dağlara yaslanmak zorundadır" ara başlığının olduğu bölümde ise tezini somut olarak ortaya koyuyor. Önce, "Ülkelerimizin sosyo-ekonomik niteliklerinin tartışılmasının... kimileri için çoktan bitmiş olsa da... önemli bir kesim" tarafından benimsenen bir durum olduğunu belirttikten sonra "ülkelerimizin halklarını egemenliği altında tutan devlet biçimi ve onun sınırlarında yansıyan gerçeklik, silahlı savaşı olmazsa olmaz bir kural olarak dayatmaktadır." diyor. Buradan anlatmak istediği ise; sosyo-ekonomik nitelik ne olursa olsun "silahlı savaşın" olmazsa olmaz bir kural olduğu şeklinde anlaşıyor. Aslında "silahlı savaşın" kavramını, devrimin devrimci zora dayanması zorunluluğu çerçevesinde ifade etmiş olduğunda yanlış da olmayacak. Ama "silahlı savaşın" in sadece dağlara yaslanmak içeriği taşıdığını gerek önceki ifadelerinden gerekse de daha sonra kullandığı ifadelerden rahatlıkla anlaşılabiliyor.

Ülke tarihindeki çeşitli katliamları tezlerine dayanak alan U. Şengül arkadaş "süreçlerin kendisi tümüyle bu önermelerimizi doğrulamaktadır" dedikten sonra, "Yaşamın bu reel gelişiminden bu sonuçlara varmak ya da varmamak farklılaşan bakış açılarına denk düşecektir." diyerek "önermelerimiz" ifadesiyle ortaya koyduğu tez ya da tezleri benimsemeyenlerle yan yana olmayacağı anlamına da gelebilecek bir mesaj vermeyi de ihmal etmiyor.

Ve ardı sıra tartışmamıza konu olan bakış açısını açık ve net bir şekilde ortaya koyuyor: "Sorunun bu yanı oldukça nettir. Ve nasıl ki bugünün meselesi Marksizm'i tartışmaya sunma meselesi değilse, devrimin geçeceği güzergahların dağlara yaslanması da tartışma konusu değildir." (Abç) Bununla da yetinmeyen Umut Şengül arkadaş, olası tereddütleri de gidermek için doğrudan "tartışma süreci"ne gönderme yaparak; "tartışma konusu olabilecek ya da olan

yanı halk savaşını mekanik bir tarzda Çin'den ülkeye aktarma yanlışlığıdır" diye de ekliyor. Böylece devrimin yolu sorununda neyi tartışıp neyi tartışmayacağımız da belirlenmiş oluyor.

Ardından Marksizm'e yönelik bakış açısını gündemine alan Umut Şengül arkadaş bu konuda da "her şeyi eleştirmeliyiz". "Değişime uğramayacak hiç bir şey yoktur" türünden söylemlerin akabinde, Marksizm'in güncel sorunlarını tartışmaktan öte, Marksizm'in kendi bütünselliğini sofraya sunmak ve giderek de onu reddetmek bizlerin uğraşları dışında olacaktır." diyor.

Yazının devamında ise halk savaşı stratejisini "ordu güçlerinin hemen hemen tüm gereksinimleri(ni) pazarlardan karşı"latacak tipik bir "öncü savaşı" düzenine indirgedikten sonra tezlerini açmılıyor.

Geçerken değinir gibi görüldüğü ama "gündemde olan bir diğer mesele" olarak ifade ettiği "komünistlerin birliği ya da genel olarak birlik sorunu" konusunu ise örgütsel organizma olarak ayrılmış oportünizm ile Marksizm'in birlik sorunu olarak ortaya koyuyor.

Bizleri daha çok devrimin yolu ve Marksizm'in tartışılması sorunlarında ortaya koyduğu tezler öncelikli olarak ilgilendirdiği için, başka yazıların konusu olabilecek yukarıda belirttiğim iki bölümü bir yana yazıp yürüelim.

Özetlemek gerekirse -ki en doğrusu ilgi duyan her okurun sözkonusu yazıyı okuması olacaktır- Umut Şengül arkadaş yazısının tümünde kullandığı üslupla kendi görüşlerini değil de Devrimci Özgürleşme Hareketi'nin görüşlerini yansıttığı görüntüsünün doğmasına neden oluyor.

Bununla birlikte o, ortaya koyduğu tezlerin tartışma götürmez gerçekler olduğu konusunda son derece net. "Dayatma", "önermelerimizi doğrulamakta", "sorunun bu yanı oldukça net.", "tartışma konusu değildir", "tartışma konusu olabilecek ya da olan yanı", gibi daha da çoğaltılabilecek ifadeler, kesinleşmiş belirlemeler olmasının yanı sıra "ortak payda" haline gelmiş bir doğrultu olarak sunuyor.

Bu yazı okunduğu koşullarda sosyalist forumun aldığı kararlarla büyük bir uyumsuzluk içinde olduğu tesbitini yapmak hiç de zor olmadı. Çünkü tartışma sürecinin ikinci evresinde yer alan; Ülkemizde Sosyo-ekonomik Yapı ve Devrim Programı ile üçüncü evrede yer alan Uluslararası Komünist Hareke-

tin Tarihi ve Sosyalizmin Sorunları gündemlerinin tartışılması bir kalem darbesiyle ortadan kaldırılıyordu. "...devrimin geçeceği güzergahların... tartışma konusu" diye halk savaşının ülkeye uyarlanması gösteriliyordu.

Öte yandan; "Uluslararası Komünist Hareketin Tarihi ve Sosyalizmin Sorunları" gündemleri yok sayılarak Marksizm'in "güncel politik sorunlarını(n), örgüt taktik ve deneylerin" tartışma konusu olabileceği belirtiliyordu.

YAZI YAYINLANDIKTAN SONRA NE OLDU?

Hatırlanacağı üzere Uzun Yürüyüş'ün 18. sayısında Hasan Cem imzalı "Korışıklık iyidir, panik kötüdür!" başlıklı yazı "Yüz Fikir" sayfalarında yayımlandı. İçeriğine benim de esas olarak katıldığım yazı, genel olarak Umut Şengül arkadaşın yukarıda ifade ettiğim bakış açısını eleştirmekteydi. Yazıda, U. Şengül'ün tezlerinden hareketle yapılan, "Bu süreç (inşa süreci, bn.) tümüyle tamamlanmış gibi olası tartışmaları gereksiz görmek, 'inkarcılık yapıyor', 'Marksizm sorgulanıyor' çılgınlıkları ile sağlıklı tartışma zemini ortadan kaldırmak da Marksist bir yöntem olmasa gerek." ve "...olması gereken zorunlu tartışmanın önüne set çekme çabası içine girmişti." belirlemelerini de hatırlayalım.

Yine aynı dönemde sözkonusu bakış açısını farklı bir düzlemde eleştirdiğim ilgili arkadaşların bilgisi dahilinde olsa gerek. Ancak aradan geçen bir yıla rağmen bu konuda hiçbir açıklama yapma gereği duymayan arkadaş(lar) bugün yazı içeriği konusunda farklı şeyler söylüyorlar.

Eleştirilerimin öncelikli muhatabı U. Şengül arkadaş, doğrudan yanıt vermek yerine tamamen ilgisiz bir yazıda "geçerken" değinme yöntemini seçti. "Örgütlenmede siyasal doğrultu(2)" başlıklı ve "Perspektif" sayfalarında yer alan yazısında; "Ya da kimi akıldanelerin üzerinde koca harflerle APTALCA yazan bir yato inşa edip, sonra onun karşısına geçip 'sen aptalsın' diyerek ona saldırmak şeklinde bakın 'Marksizm tartışılmaz diyorlar' gibi uydurmalar iç tutarlılıktan yoksun ve yanılsama yaratma amaçlıdır." (Uzun Yürüyüş, s.28, sf:13) diyerek nasıl bir "perspektif"e sahip olduğunu da somutluyor. Bu "yanıtlama" yönteminin içeriği konusundaki düşüncelerimi belki bir

başka yazıda ifade edebiliriz. Ancak şu da bilinmelidir ki: bu yöntemin halk arasındaki karşılığı: "Çamur at izi kal-sın" diye somutlanır. "Uydurma", "iç tutarlılıktan yoksunluk" ve "yanılsama yaratma amaçlı" olmak öyle basit şeyler olmasa gerek.

Oysa ki "ilgili ifadeler amaçlanıy- aşmış ve yanlış anlaşılmalara neden ol- muştur" dersen sorun kolaylıkla çözüle-cek ve bu noktaya gelmeyecekti. Bu arada U. Şengül arkadaşın; ilgili yazıyı ben ve benim gibi anlayan arkadaşlar için kullandığı "uydurma iç tutarlı- lıktan yoksun ve yanılsama yaratma amaçlıdır." ifadesini somutlamasını kendi adıma talep ediyorum. Somutlan- malı ki şatoların nasıl inşa edildiğini ben de anlayayım, okurda anlayabilsin.

Duzgun Kalman arkadaşına dönecek olursak...

Ne diyordu arkadaş? "Ama lafları alıp okuyucuya yukarıdaki gibi sunmak kolay olduğu için, arkadaş(lar) bu yön- temi mübah görüyorlar ve burada yo- ğunlaşıyorlar." Öncelikle D. Kalman arkadaş daha baştan, U. Şengül'ün ifa- desini dahi doğru aktarmıyor. U. Şen- gül'ün: "...devrimin geçeceği güzergah- ların dağlara yaslanması tartışma ko- nusu değildir." ifadesi D. Kalman arka- daşı; "devrimin sırtını dağlara yasla- ma zorunda olduğu" şekline bürünüyor.

Yani ben, D. Kalman gibi aktarma- manın, aslına bağlı kalmanın yanı sıra; bence çok önemli olan "tartışma ko- nusu değildir" ifadesi "zorunda olmak" ifadesiyle değiştirilmeye çalışılıyor. Çünkü sorunun önemi "tartışma süreci" konusundaki yaklaşımdan kaynaklanı- yor. Her ne kadar U. Şengül imzasının "ağırlığı", tartışma gündemine alınmış bir konuda "zorunda olmak" ifadesini kullanmaya da engel olması gerekse de, bir dereceye kadar ve kişisel olduğu de- ğerlendirmesiyle anlaşılabilir. Ancak görüleceği üzere O; tartışılması karara- laştırılmış bir konuyu "tartışma konusu değildir" diyerek kestirip atıyor. D. Kalman arkadaş ise bu konuda duyarlı davranması gerekirken, duyarlılık gös- terenleri "laflarla oynamakla" suçluyor. Laflarla kimin oynadığı ise açık bir şe- kilde ortada duruyor.

D. Kalman arkadaş; ilgili "cümleleri aktarıp, bunun 'sürecin tartışımına' eğilimine sokulduğunun gerekçesi hali- ne getirilmesi doğru değildir. Bu cümle- leri ağızda sakız yapan arkadaş(lar) da biliyor ki U. Şengül'ün kendisi hem devrimin yolunu hem de Marksizm'in

zorunlarını inceliyor, tartışıyor." diyor. Doğrusunu söylemek gerekirse, ben böyle bir inceleme ve tartışmayı U. Şengül'ün yazılarında göremiyorum. Tabi bakış açısı sorunu!...

Peki ama "sorunun bu yanı oldukça netir.", "tartışmaya sunma meselesi de- ğil", "tartışma konusu değildir" ifadele- rinden ne anlaşılması gerekiyor acaba? Kendisi de inceleyip-tartışan bir insan bu ifadeleri nasıl kullanabilir? Başkala- rına "tartışılmayacak" derken kendisi tartışma hakkını nerede buluyor? Ayrıca hiç kinse U. Şengül'ü kişisel olarak ta- nımak zorunda olmadığı gibi buna ge- rek de yoktur. Çünkü kişilerin düşüncö- lerini bizzat kendi somut ifadeleriyle değerlendirebilmek olanağı vardır. Buna rağmen; "Böyle yazmış ama aslında böyle düşünmüyor" şeklinde mi değeri- lendirmek gerekir, acaba?

KENDİMİZE BÖYLE GÜVENECEKSEK...!

Yine; "devrimin geçeceği güzergah- ların dağlara yaslanması da tartışma konusu değildir" (bu kez doğru aktardı- ğını da belirtelim) ifadesinin de yanlış anlaşıldığını ileri süren D. Kalman arka- daşı bu ifadenin "halk savaşının redde- dildiği şeklindeki spekülasyonlara bir yanı" olduğunu ileri sürüyor.

"Kendine güven" sorununun da iş- lendiği bir yazıda spekülasyonlara bu tarz bir cevap verilmesi gerçekten çok ilginç. Bir anlamda "özrü kabahatinden büyük" dedirtiyor insana. "Kendine gü- ven"den bahsedildiği bir noktada aslında tam da bir güvensizlik sorununun oldu- ğu ortaya çıkmıyor mu?

Spekülasyonlara yanıt olarak; ileri atılan adımları yok saymak, tartışma gündemine alınmış konuları reddetmek ve bu anlamda kendini inkar etmek de ilginç bir tarz doğrusu. "Akıma göğüs germek" bu şekilde anlatılıyor demek ki. Güvenimiz buysa ya güvensizliği- miz?..

Oysa ilgili yazıdan aylar önce; "Yi- kintinin aslı nedenlerinin ideolojik ve siyasi olduğunu belirtmek ne kadar doğru ve anlamlıysa, yıkıntının önemli nedenlerinden olan siyasi belirlemeler- le insana yönelmek de o kadar anlam- sızdır." dedikten sonra "Yaşamın ger- çekliği karşısında şekillenme, yürüyece- ğimiz yolu adım adım birlikte örne ye- rine spekülasyon ve karalamalara bo- yun eğmek bizden uzak olmalıdır. Varsın herkes bildiği gibi konuşsun, yaşamın

gerçekliği herkesi hakettiği yere koya- caktır ve koymaktadır da." (Uzun Yürü- rüyüş, s.11, sf:20) diye yazan da yine bu satırların yazarı idi. Ama demek ki amacına ulaşamamış.

"TIKANMIŞ" POLİTİKALARI MI ASKIYA ALACAĞIZ? HAYATI MI?

Devamla D. Kalman arkadaş, "halk savaşı tezi hiçbir zaman reddedilmedi (bu yönlü tartışma konusu olmadı). Herhangi biçimde bu savunı askıya da alınmadı." diyor. Doğrudur, halk savaşı tezi hiçbir zaman reddedilmedi. Ve as- lında bir mücadele biçimi olarak ben de reddetmiyorum. Fakat bu konuya Marksizm'in mücadele biçimleri soru- nuna yaklaşımını benimseyerek yaklaşı- yorum. Yani, "Belirli bir hareketin be- lirli bir evredeki somut durumunu ince- lemeden, herhangi bir mücadele biçimi- ne evet ya da hayır demek Marksist gö- rüşü tamamen bir yanı atmak demek- tir." (V.I. Lenin, Sağ ve Sol Sapmalar Üzerine, sf:25, Ekim Yayınları) ifadele- rine katılıyorum. (Hatırlanacağı üzere, mücadele biçimleri sorunu genel ola- rak ele alan bir yazım Uzun Yürü- rüyüş'ün 6. sayısında yayımlanmış. Ay- rıca bir yazarı olacaksa şunu belirtmede de bir sakınca yok: Devrimci hareketin bugünkü somut durumu üzerinden halk savaşı tezinin geçerli olmadığını düşü- nüyorum.)

Ancak; "Daha önceden savunmuş olduğunuz tezleri reddetmediğiniz, askıya almadığınız sürece o tezlerin sa- vunusu devam eder" anlayışı doğru mu- dur acaba? Sosyo-ekonomik yapı ve devrim programını araştırma-inceleme ve tartışmaya açmak; önceden savun-muş olduğumuz tezleri askıya almak anlamına gelmez mi acaba? (Tartışmaya çalıştığım bunun ilan ediliş-edilmemesi ya da karara bağlanıp bağlanmadığı de- ğildir. Yanlış anlaşılmasın.) Yani soru- nu; niceliksel değişimler çerçevesinde ve taktik konuları olan tarz ve içerikte tartışma kararımız olduğuna göre, hem tartışıp hem de eskiyi savunmak doğru mudur? Böylesi bir durumda ve üstelik "savunulan"ın toplumsal pratiğimizle ilgisinin de olmadığı gözönünde bulun- durulduğunda yapılan lafazanlık olmaz mı?

Daha da önemlisi bu durum teori- pratik ayrılığı doğuran bir içerik taşı- maktadır. Teorinin henüz araştırma-in-

celeme döneminde olduğu ve bu nedenle netlik kazanmadığı koşullarda, pratiğe son derece net, bütünlüklü bir "teori"nin uygulanmasını zorunda kılan durum hangi devrimci, Marksist temele dayanmaktadır. Hangi gereklilik bize araştırıp tartışacağımız bir konuyu netleştirmiş gibi savunmamızı emrediyor? Kitlelere, "Biz araştırma-inceleme ve tartışma üzerinden bu konudaki genel yaklaşımımızı oluşturacağız, sen de bu süreçte katılabilirsin," demenin yanlış tarafı nedir? Yoksa kitleler bu konularda bütünlüklü yaklaşımlara sahiptirler de bir tek biz mi geride kaldık?

Öte yandan somut durumda veya güncel pratikte ne yapılacağı soruluyorsa; kitle mücadelesinin açığa çıkardığı biçimleri, "genelleştirip, düzenleme, örgütlenme ve bilinçli bir pratiğe dönüştürme" görevimizin her koşulda yapılması gerektiği konusu da son derece açıktır.

'95 DEKLARASYONU NELER NELER SÖYLÜYOR?

Tüm bunlara rağmen, D. Kalmazır arkadaş; "bunun (halk savaşı tezinin, bn.) savunulmuş olması 'niçin ayrıştık' sorusunu doğuruyorsa, bu da soru sahibini ilgilendirir. Kendi tercihinin nedenini, sanki bu sorunların reddedilmesine dayanıyormuş gibi davranmanın gereği yok," diyerek ayrışma düzlemimizi ve bu düzlemin dayandığı temelleri gündeme getiriyor. Anladığım kadarıyla "halk savaşı tezinin savunulmasıyla ayrışma düzlemimiz arasında bağlantı yoktur," demek istiyor.

Bu ve benzeri ifadeler, bir süredir incelemeyi ve bugün bulunduğumuz nokta ile karşılaştırmayı düşündüğüm '95 Deklarasyonu'nu gündeme almama neden oldu. Öyle ya dayandığımız temel tartışma götürmeyecek bir düzlem sunmuyor mu bize? Kimin neden ayrıştığını en iyi şekilde bu düzleme bakarak görebiliriz.

Ama bir gerçeği de teslim etmek gerekiyor. '95 Deklarasyonu, başta üreticileri olmak üzere benimseyenleri tarafından "anlaşılamamış"tır. Kullanılan ifadelerin çıplak anlamlarından tutalım da mantıki sonuçlarına varıncaya kadar ne ifade ettiği gerçek içeriğiyle kavranamamıştır. Bunun en belirgin göstergesi aynı düzlem üzerinde ortaya çıkan ve yüz seksen derece zıtlık taşıyan farklı konuların varlığı olmuştur. Bu nedenle ayrışma anlık olarak değil de bir sü-

reç olarak yaşanmıştır. Böyle olmasının en önemli nedeni hiç kuşkusuz hepimizin şu veya bu düzeyde etkisinde olduğu ideolojiye ve politikaya yabancılaşma düzleminde varolan apolitikleşmeydi. Apolitikleşmeyi ne oranda aşık bilemiyorum? Tartışmalarımız, bu konuda zengin veriler sunuyor!...

'95 Deklarasyonu'na dönecek olursak, göreceğimiz; ayrışan güçlerin kendi somut niteliklerini açıkça ve "biz bu-yüz" tarzında ortaya koymak yerine, ayrışmanın taşıdığı özgünlük nedeniyle, genel olarak ayrıştığı güçlerin nitelikleri üzerinden tanımlamıştır. O dönem eleştirdiği ve reddettiği niteliklerin karşısını ve alternatifini savunduğunu ya da savunacağını anladığım gibi, bugün de aynı düşüncedeyim. Yani karşısına "dogmatik" dediği yerde diyalektik materyalist olacağını, "teoriyi dondurmakla" eleştirdiği yerde teoriye bilimsel olarak yaklaşacağını, "parti içinde demokratik zemini ve iki çizgi mücadelesini yadsıyan" diye eleştirdiği yerde demokratik zemin ve iki çizgi mücadelesini savunacağını ve benzeri gibi...Sözü deklarasyona bırakalım...

"İdeolojik-politik-örgütsel çizginiyle partiyi marjinalleştiren, partinin yenilenmesi ve gelişmesi önünde engel olan, partiyi sınıf mücadelesi zemininden uzaklaştıran, parti içinde demokratik zemini ve iki çizgi mücadelesini yadsıyan sağ oportünist klişe tavrı almak, partiyi sahiplenmek MLM'ler için zorunlu ve kaçınılmaz bir görevdir."

"... Siyasal olarak dar deneyci, kaba materyalist ve dogmatiktir. Kendiliğindenci ve sağ oportünist bir siyasal hatta sahiptir. MLM'yi ve partinin '72 çizgisi'ni bir dogma olarak ele alıp yorumlayarak dondurmıştır. Örgütsel olarak menşevik bir hatta sahiptir. Parti içi demokrasi ve iki çizgi mücadelesine yaklaşımda AEP'çidir."

"(Parti bn.) Sınıf mücadelesine hizmet eden, sorunlarını irdeleyen, çözüm için yol gösteren, açılımlar yapan, devrimci teori ve politikayı geliştirip zenginleştirmesi gereken (proletarya için) bir araç olması yerine, bunları engellenen, kalıplar içine hapseden, devrimci dinamizmi boğan bir engelle dönüştürülmüştür."

"Bilimi, felsefeyi ve politikayı partinin örgütsel yapısının dar kalıpları içine hapseden yaklaşımıyla dünyayı, toplumsal mücadeleleri inceleme, devrimci teoriyi geliştirme, politika üretme, yeniyi yakalama, kitlelere ulaşmanın kanal-

larını açmaya izin vermeyen boyuta taşınmıştır."

"Partinin '72 çizgisine dogma olarak sarılma onun için esastır. İkibinli yılların Türkiye'sini ve Kürdistan'ını '72'inin bilimsel perspektifiyle tahlil edip, yorumlama yerine '72'nin politik hattını kitabı bilgi olarak esas alır, bir dogma olarak bugüne dayatmaya çalışır. Demokratik devrime ve halk savaşına yaklaşımda mekaniktir. Bilimsel yöntemlerle teoriyi ve perspektifi derinleştirip geliştirmek yerine dar kalıplar içinde dogmatiktir." (Çok önemseniyorsa bilinmelidir ki, yukarıda geçen "halk savaşı" kavramının dışında deklarasyonunun başka hiçbir yerinde bu kavram kullanılmamıştır.)

"MLM'lerin bu tavrı, partinin ideolojik-politik-örgütsel tikanışına dar demektir."

Bu tavrı hastalıklarından adım adım arındırılarak partiyi yeniden inşa etme tavrıdır."

Görüleceği üzere ideolojik-politik ve örgütsel, yani bir bütün olarak "yenilenmek"ten, "72 çizgisine dogma olarak sarılma" yerine "bilimsel yöntemlerle teoriyi ve perspektifi derinleştirip geliştirmek"ten söz ediliyor. En basitinden "yenilenmek" kavramı; "Bir şeyin yerine yenisi konulmak" (TDK sözlüğü: TDK sözlüğünde ikinci bir anlam olarak, "Bir iş bir kez daha yapılmak tekrarlanmak" anlamı da var. Ancak bu anlam "yinelemek" kelimesinin karşılığı olan; "yinelemek işi, tekrarlamak"la aynı anlamda geldiğini ve halk arasında bunu ifade etmediğini ya da bizim bu anlamda kullanmadığımızı düşünüyorum. Çünkü yenilenmek ile yinelemek karşıt anlamlar olarak kullanılagelmislerdir.) anlamına gelir. Bu ifadelerin yansıttığı, gerek sözcük anlamları bakımından gerekse de benim anladığım kadarıyla; artık geçmişin argümanlarının kullanılamayacağı ve yerlerine yenisinin konulacağıdır. Yani bir yandan mevcut ideoloji, politika ve örgütsel işlerliğin tıkanmış ve yenilenmesi gerektiğini belirleyip, diğer yandan yerine yenisi konuncaya kadar, tıkanmış ve yenilenmesi gereken ideoloji politika ve örgütsel işlerliği uygulayamayız.

Bu noktada karşımıza bütünlüklü olarak belirlenmiş ve bu anlamda yenilenmiş ideoloji, politika ve örgütsel işlerliğin olmaması sorunu çıkacaktır doğal olarak. Böylesi bir durumda varolan hareketin sürekliliğini sağlama zorunluğu nedeniyle yapılması gereken şey en

azından tıkanıp tesbiti yapılan ideoloji, politika ve örgütsel işleyişin; tıkanma tesbitine konu olan ve bariz olarak ortaya çıkan yanlışların uygulanmamasıdır. Ama bundan çok daha önemli ve temel alınması gereken ise ideoloji-politika ve örgütsel işleyişin bütünlüklü olarak yenilenmesi pratik yönelimine girilmesidir.

Bu konuda Mao'nun ortaya koyduğu düzlemi anımsamakta yarar var: "Lenin'in, 'Devrimci teori olmadan devrimci hareket olmaz' dediği zamanlarda devrimci teorinin yaratılması ve savunulması birincil ve belirleyici rol oynar. Eğer herhangi bir görev yerine getirilecekse ve henüz bir yol gösterici çizgi, yöntem, plan ya da siyaset yoksa birincil ve belirleyici olan, yol gösterici bir çizgi, yöntem, plan ya da siyaset saptamaktır." (Mao Zedung, Seçme Eserler, C.1, sf.423)

SÖZÜMÜZ BAŞKA ÖZÜMÜZ BAŞKA NEDEN OLSUN?

Sorunun açmazı, yerine yenisi konuncaya kadar tıkanmış ve yenilenmesi gereken düzlemin savunulma zorunluluğu duyulmasıdır. Böylesi bir zorunluluk duyulmasının nedeni ise sanırım; "kitlelere gidildiğinde ne söyleyeceğiz?" kaygısından kaynaklı olsa gerek. Kitlelerin bizden teorik-programatik bir bakış açısı sunmamızı istedikleri ya da isteyebilecekleri şeklindeki yanlış görüş bu kaygıyı besliyor. Aslında kitlelerle ilişki kurma çerçevesi lafazan ya da salt eylemci (aktivist) bir çevreyle sınırlı olursa bu kaygı pek de haksız sayılmaz.

Oysa özellikle üretimle bağlantılı kitlelerin, siyasal yapıların ideolojik-politik programlarından çok güncel gelişmelerdeki tutum ve davranış çizgilerine göre yaklaşım belirledikleri bilinmez olmasa gerek.

Geçmiş ideolojik-politik-örgütsel bakış açısının savunulması gereğinin duyulmasındaki bir diğer etken de ayrılan güçlerin ve genel olarak "radikal sol" diye tanımlanan çevrelerin yaklaşımlarına verilen değerdir. Kendine güven temelinde yönelimlerinin açık yüreklilikle savunmak ve hayata uygulamak yerine dışımızdakilerin spekülasyonlarına onların zemininde yanıt vermek yenilenme gereğini baştan olanaksız hale getiren bir durumdur.

'95 Deklarasyonu'nun da haklı ve doğru olarak belirlediği gibi marjinalle-

şen ve kendi dar çevresinin dışında hayatla bağı olmayan yapıların değerlendirmeleri doğrultusunda ileriye doğru hiçbir adım atılamaz. Böylesi bir durum; vücudu ileriye yönelmiş ancak kafası hala geriye bakan bir insanın durumuna benzer. Vücudun yönünü belirleyen de kafa olduğunu düşünürsek, bu durumun eninde sonunda bütünüyle geriye dönüşle sonuçlanacağını tahmin etmek de zor değildir. İşte tam da böylesi bir tehlike gördüğüm için eleştirilerimi yüksek perdeden yapma gereği duydum.

Evet, sorun son derece açık. Kitlelere; tıkanmış ve yenilenmesi gerektiğini düşündüğümüz ideoloji, politika ve örgütsel işleyişle mi gideceğiz, yoksa gerçeği söyleyerek mi? Kitleleri yenilenme sürecimizin aktif önceleri olarak mı değerlendireceğiz, yoksa yenilenme sürecimizin dışında tıkanmış ideoloji, politika ve örgütsel işleyişle şekillenmiş bir çerçeveye sahip olmalarını mı benimseyeceğiz? Ve bu sorular karşısında verilecek yanıt kuşkusuz niteliğimizin bugünden belirginleşmesinde önemli rol oynayacaktır.

BİLİME

Burada değinilmesi gereken bir nokta da, tıkanmış tesbiti yaptığımız ideoloji, politika ve örgütsel işleyişin kesin bir şekilde bir daha savunulamayacağı gibi bir düşünceye sahip olmadığımızdır. Pek olası görünmese de yenilenme sürecimizin sonunda örneğin geçmişin politik önermelerinin bir kısmını, -hatta önemli bir kısmını diyeyim- savunan bir düzlem de sahip olabiliriz. Eğer dayandığımız ideolojik düzlem bilimsel niteliğe, felsefi düzlem diyalektik ve tarihsel materyalist niteliğe sahipse bu durum hiç de sorun olmayacaktır. Önemli ve belirleyici olan politik tezlerin hangi yöntem, plan ve çizgi çerçevesinde oluşturulmuş olduklarıdır.

Bu anlamda yaptıkları araştırmalar ve incelemeler üzerinden örneğin halk savaşı tezinin ülke gerçekleriyle uyumluluğunun Marksist temelde olduğunu düşünen arkadaşların kaygılanmasına da gerek yoktur. Düşüncelerinin bilimselliğinden aldıkları güçle savunma ve inanca çabası içinde olmaları gerekir.

Ama önce yöntem ve bakış açımızı belirleyecek ve bu anlamda en genel ortak paydamızı netleştirecek ideoloji sorunlarında yoğunlaşmamız gerekmektedir. Aynı ideolojik düzlemde farklı poli-

tik bakış açılarının olması ise son derece doğaldır.

BİR KEZ DAHA: NİÇİN TARTIŞIYORUZ?

Özetlemek gerekirse; U. Şengül'ün ortaya koyduğu bakış açısı, tartışma sürecinin ikinci ve üçüncü evresinde yer alan ideoloji ve politika sorunlarını tartışmamızı gerektirici bir içerik taşımaktadır. Sürecin "Tartışma(!)" yönelimine girebileceği ciddi tehlikesini gördüğüm için de karşı çıktım. *Uzun Yürüyüş* sayfalarına düşüncelerini yansıtan ve çoğunlukla da yansıtmayan insanların vardıkları sonuç da aynı yöndedir.

Düzgün Kalman arkadaşın; "Bu soruna hiddetle yüklenilmesinin nedeni de anlamakta zorluk çekiyoruz." şeklindeki sorusunun yanıtı da aynı doğrultudadır. Yani varlık temelini reddetmek anlamına gelecek olan, tartışma sürecinin ideolojik, politik gündemlerini tartışmayı ve bu düzlemdeki yenilenmeyi gereksiz görmek içeriği taşıması "bu soruna hiddetle yüklenilmesinin" nedeni.

Yani sıra sorunun bu aşamaya gelmesini beklemek yerine bir yıl önce yapılan aynı içerikli uyarılar doğrultusunda bir açıklama yapılmış olsaydı bugün tartışmak zorunda kalmazdık. Tabi bu durum "Tartışma süreci mi tartışma(!) süreci mi?" başlıklı yazımda ortaya koyduğum ve bu yazıda da değindiğim teori-pratik ayrılığı ve ideoloji sorunlarını başa almasını gerektiren, gündemleri evreleştirme sıralamasının değiştirilmesi gereğini de ortadan kaldırmayacaktı.

Yazının başında belirttiğim ve yargıyı okura bıraktığım, Unut Şengül ifadelerinden çıkardığım sonuçlar ve Düzgün Kalman arkadaşın bana yönelik atıflarının değerlendirilmesini bir kez daha hatırlatalım. Kim; "...belli olguların açık tahrif edilmesi"ni, "olmamış şeylerin cimbrizlama usulü ile varmış gibi gösterilmesi"ni gerçekleştirmiş okur karar versin.

Düzgün Kalman arkadaşın genel eleştirilerinin yanıtlanmasını gelecek sayıya bırakmak zorundayım. Çünkü yerimiz dar. Yani sıra ihtiyacı beliren diğer bir konunun da; tartışma etiği ve buna bağlı yöntem sorunları olduğu görülüyor. Dilim döndüğünce anlatmaya çalışacağım...

Tartışma değil polemîğe çekiliyoruz!

Ihsan ASLAN

“Evrelere ilişkin sesli düşünceler”imi ifade ederken, Halil Gürel arkadaş düşüncelerini kendi bakış açısına göre yorumlayıp doğru olmayan sonuçlara ulaşmıştır.

Ben genel anlamda kişilerden çok onların anlayışlarıyla ilgili olduğum için arkadaşın tepkisini anlamıyor değilim. Arkadaş, “... doğrudan eleştirilerle karşılaşmadım” derken aynı yazıda, “Her iki arkadaşta baskın eğilim mevcut hatırı doğru olduğu, ben ve benim gibi düşünen arkadaşların ise bir anlamda bağımız çaresine bakmamız gerektiği yönünde” (İşte tartışıyoruz dünya da yıkılmıyor (I), *Uzun Yürüyüş*, s.29 sf.53) deyip, kendini zorla muhatap kılma çabası içerisine girmektedir.

Yazmış olduğum yazıyı okuyan her okur, arkadaşın “başının çaresine bakması” gerektiği ifade eden tek bir cümleye dahi rastlayamaz. Bu zorlama yorum paranoyak bir ruh halinin dışı yansımasından başka bir şey değildir.

Halil Gürel arkadaş düşüncelerini tartışmıyor, başkalarının düşünceleri üzerinden kendini olumlamaya çalışıyor. Bu tutum en hafif deyimle üç kağıtçılıktır. Beş sayıdır dergide tartışma sürecine ilişkin kendi anlayışını ortaya koymaktan kaçınıyor. Satır aralarına sıkıştırdığı bazı şeylerle işi geçiştirmeye çalışıyor. Bu görüşlere ilişkin birleştiren bir şey söyleyince, karanlık köşesinden ortaya atılıp, ben şunu değil bunu söyledim vb. yöntemlerle düşüncelerini ortaya koymaktan çok, ucuz polemik tarzını benimsiyor.

TARTIŞMA SÜRECİ NEYİN İHTİYACIDIR?

Bu konuya ayrıntılı girmeyeceğim. Daha önce bu konuya ilişkin düşüncelerimi yazmıştım. Arkadaşlarda bunu tamamlayıcı açıklamalarda bulundular. Ben sadece Halil Gürel’in “Tartışma süreci mi, tartış-ma! süreci mi?” başlığıyla yazdığı yazıda tartışılmadığına ilişkin bir kaç noktaya değineceğim.

“Birlik Forumu”ndan sonra üç evre tespit edildi. Bu evrelere ilişkin tüm kitleye (parti kütlesi) açık olmak üzere bir tartışma süreci başlatıldı. Bu evrelere ilişkin süreler de belirlendi. Herkesten bu evrelere ilişkin yazılı, yazılı yapamayanlar sözlü görüşlerini iletisin denildi. Bu süreç istisnasız herkes için geçerli bir süreçti. İnsanlar yavaş yavaş görüşlerini iletmeye başladılar. Ve düşünceler artık netleşmeye doğru gidiyor. Halil Gürel arkadaş bir tek yazı dahi kaleme almadı ve sözlü olarak da görüşlerini sunmadı.

Tam da bu aşamada iradesiz tarzını devreye sokup “tartış-ma! süreci mi!” deyip, ortalığı provake etmeye başladı. “Derdini nasıl anlatacağını bilemeyen insanların sıkıntısı içindeyim”, ardından “çünkü böyle bir alternatifte diyalog kurma gereği dahi hissedilmiyor verili koşulda” (Tartışma süreci mi, tartış-ma! süreci mi?, *Uzun Yürüyüş*, s.26, sf.57) deyip, haksızlığa uğramış “mazlum rolü” oynamaya başladı. İnsana “el insaf” dedirtecek kadar pervasızlaşan bu arkadaşın amacı nedir?.. Bu kadar bariz bir yalanı hangi çuval kaldırır ki? Bazı arkadaşlar da, “gerçekten bu insan tartışılmıyor mu?” diye haklı olarak “görüşlerini açıklamaları

fırsatı tanınсын” anlamına gelen görüşleriyle tepkilerini sundular.

EVRELERİN SIRALANMASI

H. Gürel arkadaş düşüncelerini açıklamaktan çok, kafayı yöntem sorununa taktı. İrade tarafından belirlenen evrelerin sıralanmasıyla oynamaya kalktı. Bu arkadaş örgütlenmenin abecesinde bihaber olduğu için, iradeleştirilmiş kararların öyle bir kalem darbisiyle geçirilemeyeceğini anlamak istemiyor. O çokça kullandığı “bilmiyorsanız öğrenin” lafının kendisi gibi davrananlar için söylendiğini de bilmiyor.

Evrelerin sırasının değiştirilmesi olayı artık tek tek bireylerin keyfi tutumuyla olacak bir iş değildir. Genel irade sorunudur. İrade buna karar verirse olur, vermezse olmaz. Arkadaş, bireysel temelde böyle bir görüşe sahip olabilir. Ama irade, ihtiyaçlarını dikkate alarak kendi sıralamasına uygun davranır. İlginçtir ki H. Gürel arkadaş, üçüncü evreye ilişkin “Marksizm’i tartışmak” lafından başka hiçbir şey söylememektedir. Halbuki biliyoruz üçüncü evrede; uluslararası komünist hareketin tarihi ile sosyalizmin sorunları işlenecek. Bu konulara öncelik veren arkadaş bunları da tartışmamaktadır.

TEORİ-PRATİK UYUMUNDAN NE ANLIYORUZ?

Bu konuda yazmış olduğum yazıda neler anlaşılması gerektiği noktasında

kendi görüşlerimi yazmıştım. İlk ayrılma sürecinde "teorik yetkinleşmemizi sağlayıp, sonra pratiğe yönelelim" türü, bazı düşünceler yayılmaya başlamıştır. Her vesilede bu anlayışın yanlış olduğunu, teori ve pratiği birbirinden ayırmanın felaket olacağı anlayışını savunuyordum. H. Gürel arkadaşın yazısını okuyunca bunu yeni fark ettiğini ifade eden görüşler dile getiriyordu: "Sanırım ilk ve en temel hatayı burada yaptık. Teori ile pratiğin, teorik görevlerle pratik görevlerin birbirine uyumlu ve birbirine hizmet edecek temelde olması gerektiğini göremedik." (Agy, sf. 57) Ve buradan yola çıkarak bu tehlikeye dikkat çektiğimi belirttim.

Arkadaş ise bu tutumumu "kendimi koruma tutumu" olarak değerlendirdi. Benim böyle bir derdimin olmadığını sanırım arkadaşın kendisi de bilir. Ama buna rağmen böylesi ucuz yöntemlere başvurmaya onun açmazı olarak görülmesi.

Ben o süreçte yaşanan Gazi ve 8 Mart etkinliklerine katılımların nicel gücünden çok anlayış sorunu olduğunu aktarmıştım. Ki oradaki aktarımda teorilerimizin toplumsal pratiğe uygulanmasında yaşanan açmazın neler olduğu konusuna dikkat çekmiştim. Ben arkadaşın yaklaşımının dışında bir tarz öneriyordum. Bu öneri de toplumsal pratiğe girişin onun deyimiyle: "yok teorik çerçeveyi yeniden oluşturmak gerekiyordysa; o zaman toplumsal pratik hattımızı neden kesin sınırları çizilmiş, 25 yıl boyunca pratiğe geçirilmeye çalışılmış ve bence başarısızlığa uğramış bir anlayışa temellendirdik?" (Agy.) diyerek buradan hareketle bizim genel yönelimimize ve tarihe inkarcı yaklaşıma dikkat çekmek istemiştik. 25 yıldır uygulanan toplumsal pratiğimiz olumlu ve olumsuz özellikleriyle bizimdir. Biz bu süreçlere eleştirel bakıyoruz, inkarcı değil. H. Gürel arkadaşın nedameti tam da bu noktada ortaya çıkıyor. Korkusu burada başlıyor, çünkü burada halk savaşı vardır. Genel yönelimin bize özgün bir tarzda silahlı mücadeleyi savunma isteminin artması (ki bu yön hiçbir zaman reddedilmedi) arkadaşın pratiğe uğradı. "25 yıldır denediniz olmadı gelin halk savaşını bırakalım" paniğinin aman "tartışma"yla açığa vurulmasıdır.

Bunun önünü kesmek içinde U. Şengül arkadaşın, "...devrimin geçeceği güzergahların dağlara yaslanması da

tartışma konusu değildir" deyip, buradan yola çıkarak beni tartıştırmıyorlar histerisine yakalanmak arkadaşın toplumsal pratikten ne anladığını yeterince açıklıyor. Arkadaş bu konuya daha doğrusu "devrimin yolu" sorununu daha net bir biçimde açıp, ben şunları şunları düşünüyorum deseydi daha dürist davranmış olurdu. Hem satır aralarına 25 yıldır uygulanan toplumsal pratik tutmuyor hem de bunda ısrar ediliyor demeyi dolandırarak ifadelendirmek, arkadaşın halk savaşını utangaçça yadsımasını örtemez.

Bugün bizler açısından ideolojik-politik ve örgütsel olarak yeni açılımlara ihtiyacımız olduğu gerçeği toplumsal pratikteki aksaklıklarımızın giderilmesi içindir. Yoksa toplumsal pratikte halk savaşını yadsıyıp illegal bir örgütlenmeden uzaklaşıp "Marksizm'i tartışmak" adına burjuvazinin yeni dünya düzeniyle donattığı ideolojik etkilenmelere çulu sermemiz anlamına gelmez. Bu sorunlar derinleştirilmeli, pratikle bağı sağlanmalı derken bunu basit bir "eğitim" (pedagojik) tarzına indirgeme anlayışında olmamalıyız. Siyasal iktidarın ele geçirilmesinin olmazsa olmaz koşulu olan silahlı mücadelenin esaslığı üzerinden diğer tarzların oturulmasını esas almamız. Yoksa toplumsal pratikten anladığımız şey sadece sendikal çalışma, dernek binası, kültür evi ve bir dergi çevresi oluşturmak değildir. Elbette bunları yadsıdığımız anlaşılmaz, ama bunların ötesinde iktidarlaşmayı içeren zorun karşısına zor araçlarının (burjuva ordusuna karşı halk ordusu) kurmak gerektiğini bilince çıkarmak lazım. Kısaca bu konuda çokça insanileşmeden söz eden H. Gürel arkadaşın Jean Paul Satre'nin şu sözünü anımsatmak sanırım yararlı olur; "İnsancının silahı onun insanlığının konutudur" diyor. Sömürge ve yarı-sömürge bir ülkede insanileşmenin yolu egemenlik ilişkisine son veren silahlı mücadeledir. Yoksa soyut bir "insanilik" kavramı bu sistemde beş paralık bir değer bile etmez. Tersini bir tutum, sistemin yeniden üretimine hizmet eder.

Geleneğin teorilerinin yaşamla bağı olmadığı iddiasını ortaya atanların, hiç de alternatif teoriler ve örnek olacak bir toplumsal pratik sunamadıkları ortadadır. Hatta merkezi planda ileri sürdüklerini iddia ettikleri teorilerin yaşam tarafından çokça yadsındıklarına her gün tanık olmaktadır. Hatta geleneğin 72

çıkışında kitle bağının kitap okumayla savunulduğu ortamlarda İbrahim'in verdiği yanıt, onların yanaklarında birer iz olarak durmaktadır. Tekrar çeyrek asır öncesine dönme diye bir derdimizin olmadığını burada tekrar anlatmama gerek yoktur. Gerek duyulursa döne döne anlatmaktan kaçınmayacağımı da bilinsin.

"MARKSİZM'i TARTIŞMAK"

"Marksizmi tartışma"yı tırmak içine alıp "öncelik" ve "sonralık" sorunlarına dikkati çekmem, H. Gürel arkadaş tarafından "Marksizm'i tartışalım" biçiminde kabul görmüş. Ben böylesi bir anlayışı savunmadım. Marksizm sahte Marksistler tarafından tartışılabilir, Marksizm'i savunanlar tarafından tartışılmaz. Anti-Marksist bir duruş sergileyenler Marksizm'i tartışabilir, ama Marksistler Marksizm'i tartışmazlar. Arkadaş Marksizm'in tartışılmasını masumane bir biçimde "Sosyalizmin sorunları ve UKH tarihine" indirgiyor. Bu basit indirgeme tarzı Marksizm'in ne olduğunu tam anlamıyla bilmediğinin göstergesidir. Her şeyden önce Marksizm, bilimsel ve evrensel bir dünya görüşüdür. Diğer bir deyişle; işçi sınıfı ve onun partisinin dünya görüşüdür. Marksizm evrensel bir dünya görüşü olmasına rağmen üç geniş ve büyük alanı kapsar; diyalektik ve tarihsel materializm, ekonomi politik ve bilimsel sosyalizm.

Marksizm, Stalin'e göre şöyle tanımlanıyor: "Marksizm, doğa ve toplumun gelişme yasalarının bilimidir; ezilen ve sömürülen kitlelerin devriminin bilimidir, sosyalizmin bütün ülkelerdeki zaferinin bilimidir, komünist toplumu inşa'nın bilimidir. Bir bilim olarak Marksizm, olduğu gibi duramaz, gelişir ve yetkinleşir. Bu gelişme içinde Marksizm, kaçınılmaz olarak yeni deneyler ve yeni bilgilerle zenginleşir; bu nedenle Marksizm'in sonuç ve formüllerinden bazıları zaman süreci içinde kaçınılmaz olarak değişir ve yerlerini yeni tarihsel görevlere uygun düzen yeni formül ve sonuçlara bırakırlar. Marksizm, sonuçları ve formülleri, her çağ ve dönem için zorunlu olan değişmez sonuçlar ve formüller olarak görmez. Marksizm, her tür dogmacılığın düşmanıdır." (Stalin, Marksizm ve Dil, sf.48)

Marksizm'in ne olduğunu Sta-

lin'den yaptığımız bu alıntıdan sonra "Marksizm'i tartışma"nın Marksizm'i yadsıma olduğunu görmek gerekiyor. Çünkü "tartışma" kavramına denk düşen şey; "birbirine karşı düşüncelerin karşılıklı savunulmasıdır." Her ne kadar arkadaş; "Marksizm'i tartışmaktan ne anladığımı ifade ettiğim bir koşulda bu yaklaşım en başta anlamsızdır" diyorsa da, bizce en anlamlı noktalardan biridir burası. Çünkü Marksizm'in bütünselliğini tartışma konusuna tekabül eden "Marksizm'i tartışma" anlayışı, onu yadsımayla bağrında taşır.

Arkadaş bu konularda kendine dayanak olarak başvurduğu Marksizm'in ustaları, onu yalanlıyorlar. Engels, C. Schmidt'e yazdığı mektupta Fransız "Marksist"lerinin Marksizm'i tahrifatlarına karşın Marks'ın tepki olarak, "Bildim tek şey Marksist olmadığım" deyişini, Marksizm'in tartışılması olarak algılamak, Fransız sahte Marksistler'inin tutumuna düşmekten başka bir anlama gelmez. Çünkü Marks kendi duruşunu sahte Marksistler'e karşı savunur pozisyonundadır, onu tartışma pozisyonunda değildir. Tartışma pozisyonundaymış gibi göstermek ise sahtekarlığın kendisi olduğunu söylemeliyiz.

Aynı biçimde Mao'nun Engels ve Stalin'le diyalektik konusunda girdiği tartışmaları "Marksizm'in tartışılması" olarak algılaması da yanlış ve iftira taşımaktadır. Engels ve Stalin Marksisttirler, onlar Marksizm değildirler. "Marksizm, doğa ve toplumun gelişme yasalarının bilimidir, sosyalizmin bütün ülkelerdeki gelişme yasalarının bilimidir, komünist toplumu inşanın bilimidir." (Stalin) Demek ki bireyler ayrı Marksizm ayrıdır. Bu konuda ustaların farklı tarihsel ve toplumsal koşullarda değişen çağa uygun yeni ve geliştirici fikirlerinin, "Marksizm'in tartışılması" sılla ilgisi yoktur. Aksine yazdıkları kitapların tümünde Marksizm'i savdıklarını ve geliştirdiklerini ifade edip kendilerine Marksist diyorlar.

SEN UMUT TÜRKÜLERİ SÖYLE, "KÖTÜMSER"LERDE KENDİ...

Adı geçen yazımda genel anlamda umutsuzluk ve kötümser ruh haline karşı umudun diri tutulmasına örnek

olarak halkımız tarafından başvurulan bir yöntemi küçük bir anekdotla anlatmaya çalıştım. H. Gürel arkadaş, "...büyük bir şaşkınlığa düşmemek elde olmuyor." deyip o anekdotu alıntılıyıp, umudu diri tutma çabamı "kaba materyalist" bir tarz olarak değerlendirdi. O anekdotu buraya uzun olacağı için alma gereği duymuyorum. Bakmak isteyen hem benim yazımda hem de H. Gürel'in yazısında bulabilir.

Halkımızın bazı gelenekleri vardır, bu geleneklerin belli bir kısmı gerici ve geliştirici olmaktan uzaktır, bazıları ise geliştiricidir. Biz geliştirici olan bu yönleri almaktan korkmuyoruz. Mao Zedong'un, Budala İhtiyar ve İki oğlunun evlerinin önündeki üç büyük dağa karşı giriştikleri öyküyü nasıl değerlendirdiğini biliyoruz. Sanırım üç büyük dağı götüren melekleri kendi ülkesindeki komprador kapitalizm, feodalizm ve emperyalizmle ilişkilendirmesi, en kaba materyalist Mao'dur dememizi gerektirir. Zorlama bir yorumla başvurup; "sonsuz, sınırsız, sınırsız bir dünya istemimizi dilek kağıtlarına yazıp, karpuz kabuklarına koyarak Diele'nin sularına mı bıraksak?" (İşte tartışıyoruz dünya da yıkılmıyor. *Uzun Yürüyüş*, s.29, sf:54) deyip, demogojyic başvurmak tam da H. Gürel tarzıdır.

"Ak solum özel solum" deyip, felaket tellallığı yapma yerine umudun yaşanılır kılınması çabası her zaman tercih edilmesi gereken yoldur. Umudunu tüketen bu arkadaşın bir kaç alıntı yapalım: "Kriz belirlemesi yapılan ekonomi; toplumun her kesimini kapsayan ve neredeyse kayıtlı ekonomi oranına sahip olan kayıt dışı ekonomi desteğiyle dünyanın 17. ekonomisi olabilmektedir." (Tartışma sürecimi, tartışma-mal süreci mi? s.27, sf:62) Bu alıntı bütün TC ekonomistlerini parmak ısırtacak düzeyde şaşkınlığa uğratacaktır. Onlar bile krizsiz bir ekonomi tespiti yapabilen bu arkadaşın minnettarlık duyguları beslemektedirler.

Biraz aşağıda şunu söylüyor: "Yıllardır Kürt illerindeki varlığı ve icraatlarıyla; yenildiği ve tehir olduğu ileri sürülen ordu ise yapılan araştırmalarda toplumun en güvendiği kurum olarak öne çıkıyor. Tüm bunların gösterdiği ise; toplumun, sorunlarını demokratik ve devrimci yöntemlerle çözme arayışı yerine ırkçı, şeriatçı, totaliter yöntemler arayışında olduğudur." (Tartışma süreci mi, tartışma-mal süreci mi?(2),

s.27, sf:62) Bu yazılanları okuyan her okur bu anlayışların burjuvazinin medyasında yer alan köşe yazarlarının kaleminden çıktığını sanar. Bu anlayış "Marksizm'i tartıştırmaya" çalışan H. Gürel arkadaşın ait olduğu hiç de şaşkınlık vermiyor.

H. Gürel arkadaş, "Ordunun en güvenilir kurum olduğu" vurgusunu yaparak halkın bırak devrimci yöntemlere başvurması, demokratik yöntemlere dahi kapalı olduğunu söyleyerek umutsuzluk girdabında debelenip duruyor. Özellikle de orduyu yücelterek marjinalleştirme konseptinin borazanlığını dillendirmesi, onun ne kadar "Marksist" olduğunu gösteriyor. Arkadaş Radikal Gazetesi yazarı Mehmet Ali Kışlalı ile orduyu savunmada yarışıyor. Bakın M. Ali Kışlalı ne diyor: "Anayasa ve yasalar çerçevesinde faaliyet gösteren, ülkenin en sağlam ve saygın bu kuruluşun itibar ve disiplinine itina gösterilmesi gereğine inanmışızdır. Hiçbir dönemde TSK'nın yasalarla çerçevesi çizilmiş işlevi dışına çıkması düşüncesinde olmamışızdır."

M. Ali Kışlalı bu yalakalığını belirttikten sonra, iş alemine abone yoluyla hitap eden bir haftalık gazetesinin (The Guns of August) İngilizce bölümünde "Editörün Haftalık Mektubu" köşesinde bir mektup yayınlıyor. Orada Türkiye'deki durum ele alınıyor. Orada "kabus senaryosu" ara başlıklı yazı M. Ali Kışlalı'yı çıldırıyor: "Milliyet ve Hürriyet" gibi gazetelerin kamuoyu yoklamalarında en saygın kurum olarak ortaya çıkan TSK'nın -bazı üniversite çevrelerine göre- sürekli itibar kaybettiği iddia ediliyor" diyor. Emperyalistler ve burjuva medya dahil ordunun itibar kaybettiğini belirtirken H. Gürel arkadaş; "en güvenilir kurum olarak" orduyu görmesi sizce anlamlı değil mi?!!

"...Toplumun sorunlarını demokratik ve devrimci yöntemlerle çözme arayışı yerine" deyip, umutsuzluğu büyüten H. Gürel'e yine adı geçen emperyalistlerin dergisinden yapacağımız bir alıntıyla yanıt verelim: "Eğer militan Kemalistler yanlış hesap yapıyorlarsa, yakında Kürtler'in muktedir olabileceklerinden çok daha patlayıcı bir açık ayaklanma ile karşılaşabilirler" diyor. (Tüm alıntılar Radikal Gazetesi, Ağustos'un topları, M. Ali Kışlalı 11.07.1998)

Burjuvazinin dahi açıkça beklediği

ayaklanma ve Kürtler'in bağımsızlaşacağı fikri H. Gürel arkadaş tarafından bırakın devrimi demokratik istemlerin gerçekleştirilebileceğini dahi beklemiyor. Bolca toplumsal pratiği diline pelesenk edip yanı başında olup bitenlere duyarsız kalan bu arkadaş acaba hatalı fikirlere mi sahip, yoksa bulunduğu yerden bir yerlere mesaj mı yolluyor?

Arkadaş, umudunu yitirmeye yetinmiyor, yitirdiği umudu onun gibi düşünmeyen devrimci hareketlere de sıraya getirmeye çalışıyor: "En küçük bir olumsuzluk ifadesi, reformistlikten karşı-devrimcilğe uzanan bir tanımlama aralığıyla karşılığı buluyor. Her şey iyi! Her şey güzel! Polyanna idolumuz, pesimizm(iyimserlik) felsefemiz! Her bahar atıldığımız. Ancak her nedense, sürekli olarak, 'vustat bir başka bahara' kalıyor hep" deyip, ardından ekliyor: "oysa böylesi bir dönemde 'kötümser' olmak gerekiyor." diyor. (Agy) Umudun yaşanılır kalımasındaki çabayı devrimci kararlılık olarak göremeyip, burjuva medyasının yazdığı, "ideolojiler kalmadı, birkaç marjinal grup ideolojik zeminlerini yitirdikleri için yok olacaklardır!" manüplasyonuna kendini kaptran arkadaş devrimcilğe kapısını kapatıyor. Böylesi bir değerlendirmeye karşı karşıya kalacağımı bildiği için de, "En küçük bir olumsuzluk ifadesi, reformistlikten karşı-devrimcilğe uzanan bir tanımlama aralığıyla karşılığı buluyor" (Agy) deyip, karşı-devrimci tanımlamasına set oluşturmaya çalışıyor. Biz bu tanımlamanın yazılan anlayışlara nasıl denk düştüğünü okurlara bırakalım.

Yalnız bu konuda Fanon'un bir değerlendirmesini H. Gürel ve onun ruh haline (kötümser) sahip kişilere denk düştüğü için buraya almadan geçemeyeceğim: "Üstelik şiddet içeren yöntemlerin etkin olmadığına inananlar da vardır; onlara göre sömürge baskısını şiddet yoluyla kırmaya yönelik her girişimin umutsuz bir çaba, intihar eylemi olduğuna kuşku yoktur; çünkü beyinlerinin derinliklerinde sömürgecilerin tank ve uçakları büyük bir yer kaplar. Onlara 'harekete geçilmeli' denildiği zaman, okullara üzerlerine yağmur gibi yağın bombalar, her yoldan üzerlerine gelen tanklar, makineli tüfekler ve polislerin saldırısı gelir... ve sessizce otururlar. Baştan yenik düşmüşlerdir. Şiddet içeren yöntemlerle zafere ulaşamayacaklarını göstermemize gerek yok; on-

lar bu gerçeğe günlük yaşamlarında ve siyasal manevralarında değişmez olarak alırlar. Engels'in 'çocuksuluk anısı' Bay Dühring ile ünlü polemiginde yazdığına benzer çocuksu bir konumda kalmışlardır." (Frantz Fanon, *Yeryüzünün Lanetlileri*, sf:50, Sosyalist Yay.)

"Kötümserlik" tablosunu gittikçe büyüten H. Gürel; MGSB'ni "sol ve sosyalist" hareket karşı olan yönünü görmemekte hatta bu yöne vurgu yapan devrimci hareketleri "paranoid ruh halinden" kurtulmamış olarak değerlendirmektedir. Bununla yetinmeyip, "işçi sınıfı ve yoksul köylülüğün kurtuluşunun silahla mücadelede olduğunu" belirtten İbrahim'e ateş püskürtmektedir. "İbrahimi ve Mahirci" olmayı kötü bir şey olarak gösterip "kendimiz olmayı" önermektedir. Sanki İbrahimiçilik, Mahircilik kendimiz olmayı dışlayan bir şeymiş gibi. Bu cahil haliyle yetinmeyip, devrimci hareketlere yönelik saldırıyı devam ettirip; "halkın yer yer burjuva hukukuna arar duruma" düştüğünü belirtep istisna olarak yaşanan olayları genelleştirerek düşmanla devrimci hareketler arasındaki ayrımı çizgisini ortadan kaldırmaktadır. Yeni Sol'culuğa karşı çıkayım derken demokrasi mücadelesini de dışlıyor. "İrki-çeriatçı kalkışma" diyerek ulusal hareketlerin deseklenmesini de yadıyor.

Diğer taraftan ise içine düştüğü kötümser ruh halinin vardığı son noktayı da onun kaleminden ortaya koyduktan sonra, bu konuyu sonlayalım: "Bir yanda 15-25 yaş arası kuşağın ilgi alanını etkileyen ve genç olmanın olumlu-olumsuz tüm özelliklerinin sergilendiği; ancak çok sınırlı bir kesim dışında bir kaç yıl içinde egemen ilişkilere çok daha güçlü bağ arayışlarıyla dönüldüğü ve bu birkaç yıllık geçmişin neredeyse nefretle anıldığı konuşulmak istenmediği 'solculuk'". (Agy sf:63) deyip, devrimci mücadelenin gerekliliğinden uzaklaşan tipleri devrimcilerin genel özelliği olarak koymaya çalışmak devrim olgusunu kafadan silmek değilse nedir? Yoksa burjuvazinin o çokça söylediği "yirmisinde komünist kırkında burjuva olmayan aptaldır" belirlemesi çekici mi gelmeye başladı? Veya ulaşılan son her zaman bu formülasyona uygun mu olacak denilmek isteniyor. Bakın Lenin, H. Gürel'in tam tersi gençliğe nasıl sesleniyor: "Savaşma, zorlu bir enerji, daha çok enerji ister. Yarım yüz-yıl aşkın bir zamanın bombalar üstüne

konuşmaları geçtiğini bugüne kadar hiç bir bomba yapılmadığını gördükçe, korkulara, gerçek korkulara düşüyorum. Gençliğe yönelin. Yoksa yaya kalırsınız (bütün belirtiler bunu gösteriyor) ve bir gün kendinizi tek başına, bir takım bildiriler, planlar, zemalar, güzelin güzel örgütler arasında bulursunuz. Dışe dokunur bir iş yapmadan, bir örgüt kurmadan, gençliğe başvurun. Öğrenciler, özellikle de işçiler arasında, hemen her yerde, savaş birlikleri kurun. Bırakın onları, ellerine ne geçerse kendi kendilerine silahlansınlar, bir biçimle bir tabancayla, yangın çıkarmak için gazlı kundaklarla... kimileri bir casusu öldürebilir, bir polis karakolunu havaya uçurabilir, kimisi, bir ayaklanma yararına bir bankaya saldırıp para sağlayabilir. Bırakın her manga, polislerle düğünce bir şeyler öğrensinler. Birkaç düzine insanın gözden çıkarılmasının ne önemi var, eğer bu, yarın yüz binlerce insanı yönetecek olan yüzlerce tecrübeli insan yetiştirecekse." diyor. (Lenin, *Toplu Eserler*, C.VIII, sf:325-326) "Gençlik harcanyor" mantığının çürütüldüğüne tam oluyoruz. Burada amaç uğruna verilen mücadelelerde bireyin liberal yönüne yani kendi rahatlığı ve can korkusuna savaş açılmadan hiçbir şeyin yapılamayacağını somut bir biçimde görüyoruz. Emekçi kitlenin umudu böyle olunur, yoksa devrimci hareketlere dil uzatıp onun "çürümüşlüğünden" dem vurarak bir yere varılmaz.

İKİ ÇİZGİ Mİ, ANTI-MARKSİZM Mİ?

İki çizgi denildiğinde genel anlamda doğa ve toplumdaki "karşıların birliği" yasasının parti içindeki yansıması olarak algılanabilir. Daha doğru bir deyişle iki çizgi arasındaki mücadele son tahlilde burjuva dünya görüşü ile proletaryanın dünya görüşü arasındaki mücadeledir denilebilir. Dünya görüşü, insanın savunacağı ve uygulayacağı çizgiyi tayin ettiği için burjuvazinin çizgisinin kaynağı metafizik ve idealizmdir; proletaryanın ise, diyalektik ve tarihsel materyalizmdir.

Nesnel gerçekliğe uygun doğruların ifadelendirilmesi Marksizm'e denk düşünüş tarzı da oportünist, revizyonist son tahlilde burjuvazinin görüşlerine denk

düşmektedir.

Buradan yola çıkarak Marksist bir örgütlenmede demokrasi ve merkezileştirilme kapsayan ikili bir işlevle karşı karşıya kalıyoruz. Burada demokrasi "tartışma" ve "eleştiri" sürecini kapsarken, merkezileştirilmede çoğunluk tarafından hakim hale gelen düşüncenin iradeleştirilmesini zorunlu kılar. Demokrasi ve merkezileştirilmenin bu işlevleri birbirini yadsımdan çok gelişmeyi içerdiği için düşüncenin geliştirilmesine ivme kazandırır.

Bu genel anlayıştan yola çıkarak H. Gürel arkadaş tarafından ileri sürülen şu sava dikkat edelim; "Bu anlamıyla düşünsel planda 'tartışma ve eleştiri özgürlüğü' sürecinde neyi savunduklarına bakılmaksızın, iki çizgi mücadelesinin taraflarını Marksist partide yer almalarından dolayı Marksist kabul etmek gerekmektedir. Çünkü parti ya da örgütün ve bu parti ya da örgütün oluşturulan bireylerin niteliklerini tartıştıkları ya da savundukları düşünce değil toplumsal pratikteki konumları belirler." (İşte tartışıyoruz, dünya da yıkılmıyor, s.30, sf:61) diyor. Bu anlayış iki çizgi anlayışına ters bir içeriğe sahiptir. Bu anlayışa göre Marksist bir yapılanmada düşünsel düzeyde ne Marksistlik mevcuttur, ne de oportünist, revizyonist veya burjuva mevcuttur. Çünkü bu dayayı yiyebilmeleri için, girecekleri toplumsal pratik belirleyici olduğu için, düşüncede bunların olmasının hiç bir değeri yoktur. Bu anlayışa göre Mao'yu, 1935 Zunyi Toplantısı'na kadar Marksist görmemek gerek. Çünkü "Marksizm ile Marksizm dışılığı karşı karşıya gelerek mücadele ettiği süreç ise 'tartışma ve eleştiri özgürlüğü' sürecidir. Yani örgütlenmenin toplumsal pratiğe hangi politika ve araçlarla müdahale edeceğinin belirlendiği kolektif tartışma sürecinde ortaya çıkan farklı görüşler birbirlerine göre Marksizm'i ya da Marksizm dışılığı temsil ederler." (Agy) diyor. Bu, anti-Marksist bir tutumdur. Karşıtların birliği yasasını tüm süreçlerin başından sonuna var olan bir zorunluluk olarak görmekten çok, bu yasayı belli evrelerle sınırlamaktan başka bir şey değildir. Bu durumda diyalektik değil, metafizik düşünüyor.

Eğer Marksizm dışılığı sadece tartışma ve eylem birliğinden sonra oluşan irade birliğine karşı çıkma olarak algı-larsak hiçbir zaman Vang Ming veya Li

Li San'a oportünist demememiz gerekir. Çünkü onlar iradeye uyarak parti içinde kalmışlardır. Ama buna rağmen Mao onlara oportünist diyor. Eğer arkadaş oportünizmi Marksizm dışılık olarak görmüyorsa da ona diyecek bir şeyimiz yok. H. Gürel arkadaşın anlayışına göre yer aldığı Marksist organizasyonda yürütülen eleştiri ve tartışma ortamında cumhuriyet devrimciliğini savunmak MGK'yı olumlamak da "Türk ordusunu en güvenilir kurum olarak da görmek" de Marksizm dışılık değildir.

Arkadaşın iki çizgiye yaklaşımında ki bu sakatlığa değindikten sonra, benim gelenekte uygulanan iki çizgi anlayışındaki, "engellemeler olmuşsa da diğer yapılarla kıyaslandığında hayli yüksek bir demokrasi kültürüne sahip olduğumuzu kabul etmek gerek. Farklı görüşler yapı içinde eksik olmamıştır," anlayışını, "varlık nedenimizi unuttuk mu yoksa" diyerek eleştirmeye çalışmasına yanıt vermeye çalışalım. Buradaki demokrasi kültüründen söz ettiğimiz zaman, kast edilen şeyin diğer yapılarla kıyaslanmasını içeriyor. Böyle bir kıyaslamaya gitmem bile, bunun yeterince uygulanmadığını kendi içinde taşıyor. Arkadaş olduğunu anlama kabiliyetinden yoksun olduğu için anlatmak istediğim şeyi çarpıtarak hareket ediyor. Bu tarz ona bir şey sağlamayacağı gibi aksine kaybettirir. Arkadaşın yazma tarzına dikkat edilirse eklektik bir yöntemi nasıl içselleştirdiğini görmek mümkündür. Herhangi bir düşüncüyü ifade ettiği zaman ya diğer bir sayfada ya da diğer bir yazıda onu yadsıdığına sıkça tanık olmaktadır.

Basit bir örnek vererek "Tarih kalem darbeleriyle değişir mi" ara başlıklı yazısında Talip arkadaşın "ÇKP, Cen Du Siyu'nun Troçkist görüşleriyle Vang Ming ve Li Li San'ın sağ ve 'sol' oportünist çizgileriyle birlikte devrimi yapmadı. O çizgiler mahkum edildi, çizgilerini değiştirenler kaldı, değiştirenler gitti" deyişini alarak, Cen Du Siyu'nun gidişini kabul edip, Vang Ming'le Li Li San'ın devrimi yaptığını söyleyip Mao'dan bir sürü alıntı sıralıyor. Burada ilginç bir demogoji vardır. Vang Ming'le Li Li San devrimci mücadele içinde kaldılar ve devrimi de yapımlarla hareket ettiriler, ama kendi çizgileriyle değil Mao'nun çizgisiyle devrim yaptılar. Yani Vang Ming'le Li Li San'ın çizgisi değil Mao'nun çizgisi

hakimdir. Ve soruyorum, kim kalem darbeleriyle tarihi çarpıtıyor?..

Tutarsızlığa bir örnek daha; benim demokrasi kültürünün yüksekliğine yönelik savıma eleştiri de bulunurken şöyle diyordu: "...demokrasi kültürü o denli yüksekse; darbecilik, klikçilik, kastlaşma nereden çıktı? Değil program oluşturma, programatik görüşler dahi ne zaman tartışmaya açılabilir? Teorik temele değil de, kısmi sonuçlarına yönelik kimi tartışma yazıları, demokrasi kültürüne nasıl örnek olabilir." (s.29, sf:55) diyor. Talip arkadaşın, "bugün tek bir ülkede tek bir devrim programı savunularla, iki ülke ve iki devrim programı savunular aynı parti içeresinde birlikte yürüyebilirler mi?" diye, sorduğunda arkadaş hemen panikliyor: Bakın verdiği yanıt; "savunularıyla gelenek dışına düşüyor. Çünkü bilindiği gibi en azından 91 yılından bu yana gelenek içinde 'iki ülke iki devrim' programı savunular insanları var olduğu gibi, bu savunular sistematik bir içeriğe de sahipti. Ve her konferansta gündeme getirilerek ısrarla ediliyordu. Hatta bu düşünce sahipleri yönetici organa en önemli görevlere dahi seçilebiliyorlardı. Ancak bütün bunlardan gelenek iki çizgi mücadelesini doğru uyguladığı anlayış da çıkmamalı. Gelenek hiçbir zaman iki çizgi mücadelesini bugün Uzun Yürüyüş'te vücut bulduğu tarzda yapmadı." (s.30, sf:65) diyor. "Sistematik bir içeriğe sahip savunular" dile getirenlere "yönetici organlarda önemli görevler veriliyor" bu anlamda bir tasfiye de yaşamıyorlar diyen arkadaş; benim diğer yapılarla kıyaslandığında hayli yüksek demokrasi kültürüne sahip deyişime ateş püskürüyor. Bu sağlıklı olmayan ruh halinin, bellek yitiminin herkese sirayet ettiğini düşünüyorsa yanılıyor. Kendi görüşlerini sistematize etmekten çok esen rüzgara göre yön değişimine girerse, her gün farklı esmeye alışır, bu da iyi bir şey değildir. Tutarsızlıklarına örnek hayli çoktur, şimdilik bu kadar de-yip geçiyorum...

Arkadaşa önerimdir: Böyle basit polemikler yapmaktansa, her konu üzerinde tek tek görüşlerini yazarak tartışmayı sürdürsün. Kendini tartıştırmasın. "Hayır ben kendimi tartışacağım" diyorsa, biz de onun üzerinden polemik yapmaktan kaçınmayız/kaçınmayacağız...

Uzun Yürüyüş hattına dair

Talip ÇAKMAK

Yazıya başlarken birkaç noktada açıklama yapmak gerekiyor. Birincisi; bu yazı yayıncılara ve okurlara hoş görünmek amacıyla kaleme alınmıştır. İkincisi; okurların yazıyı okurken bu durumu dikkate alacaklarını düşünüyorum. Üçüncüsü; herhangi bir bakış açısını, belirlenmiş kriterlerle ifade etmek aynı zamanda sözü edilen bakış açısını "teşhir" etmeyi de içerir.

Teşhir: "Gösterme, sergileme, herkeşe duyurma, dile düğürme" (TDK, Türkçe sözlük 2. cilt) gibi anlamları içerir. Yani, birileri tarafından, her hangi bir olayın olgunun, nesnenin kesin belirlenmiş tanımının, her hangi bir yöntem ve araçla başkalarına gösterilmesidir.

Gösterme eyleminin bir çok amacı olabilir. Ancak en genel anlamıyla iki temel amaç ihtiva eder. Birincisi, pazarlama amaçlıdır. (Erkan Uğur'un, *Uzun Yürüyüş* 29 sayfa Halil Gürel'i pazarladığı gibi) ikincisi, dışlamak, atmak amaçlıdır. (Aynı yazıda benim için yapıldığı gibi.)

Gösterme eyleminin nedenleri ve niçinleri olması gerekir. Bu eylemde amaç ne olursa olsun o amaca hizmet eden verilerin ortaya konması istenir. Şayet bu yapılmamışsa ortada bir etik sorun var demektir.

Sözü fazla uzatmadan, böylesi bir yazıyı yazmaya iten etkenleri belirtmek gerekiyor. Evet, bu etkenlerden biri yukarıda sözünü ettiğim yazıdır. Ancak esas neden bu değil. Esas neden, çizgisine başından beri muhalif olduğum, ancak özgül sürecimizden dolayı sahiplenildiğim bir yayının, geline süreci sahiplenilmesinin giderek zorlaştığı bir zemine yürüyüşünü sürdürmesidir.

Şimdiye kadar sahipleniyordum. Çünkü, sürecimizin özgünlüğü, devrimci örgüt ve disiplin anlayışını bunu gerektiriyordu. Ancak son sayıda da görü-

lduğu gibi her türlü ilkesizliğin yapıldığı bir ortamda (Kimi arkadaşlar dil ucuyla bu ilkesizliklere ve disiplinsizliklere değinselerde) açık tavır almaktan başka bir yol görünmüyordu.

Sosyalizm mücadelesi bir anlamda etik mücadelesidir. Yani, burjuva etiğinin yerine insana has bir etik oluşturma, kısaca insanlaşma çabasıdır. İnsan olmanın ön koşulu da dürüstlük, samimiyet ve açık sözlülüktür.

Burjuva ideolojisi maddi gerçekliğin yansımaları yansıtmasıdır. Proleter ideolojisi ise maddi gerçekliğin tüm yönleri ile yansıtılmasıdır. Yani, burjuvazi olayları ve olguları çarpıtarak (olduğundan farklı göstererek) yansıtır. Proletarya ise olduğu gibi, yani gerçeklik ne ise onu yansıtır.

Evet "gösterme" eylemine, gerçeklikleri göstererek başlamak gerekiyor.

Başından beri muhalif (yani eleştirel) olduğumu belirtmişim. Henüz dergi yayına hazırlanma aşamasında yayıncılar benimle iletişim kurdular. Bu dergiye katkı sunmamı istediler. Yazışmalarda yayın anlayışı konusunda düşüncelerimi ilettim. Henüz birinci sayı yayınlanmadan anlayış konusunda farklılığımız ortaya çıktı. Derginin birinci sayısındaki mektubunda (Ki, o mektubu yayımlanması için göndermemiştim) "Hem diyebilirsiniz ki, 'pratiğin dilini yakalamak ve kitlelerin somut ihtiyaçlarına kafa yoran' hem de 'proleter harekette ve devrimci harekette ayrılıklar ve ayrılık sonrası gelişmeler' ele alınacaktır." (Bu cümle dilgi hatasından kaynaklı olarak çıkmıştır) oldumu şindi? Hangi verilere dayanarak proleter hareket ve devrimci harekette ayrılıklar ve sonrası gelişmeler'i kitlelerin somut ihtiyacı olarak belirlediniz? Belirlediğiniz, kitlelerin konusu değildir." (*Uzun Yürüyüş*, s.1)

İşte temel farklılık burada kendini gösterdi. Kitlelerin ve birlik öncesi bileşenlerin sorunları ve onların ihtiyaçları

na cevap veren bir yayın anlayışı mı, yoksa, dergi çalışanları ve bileşenler içinde veya dışında olan bazı insanların kafalarındaki sorunları tartışacak bir yayın çizgisi mi? *Uzun Yürüyüş* bu ikinci çizgiyi izledi.

Bu durum ilk dönem açısından anlamlıdır (Doğru görülmezse de kabul edilebilir, kaldı ki bazı arkadaşlar kabul etmeyip sürecimizden koptular) bir şeydi. Nitekim, derginin 6 aylık muhasebesinin yapıldığı "Yolum neresindeyiz" başlıklı sayıdan sonraki 7. sayıya gönderdiğim "Uzun Yürüyüş'te yolculuk" başlıklı mektubunda bu yaklaşımı ortaya koydum.

Aynı süreçte, Birlik platformu forumu oldu. Orada, Birlik platformunun yayın anlayışı ortaya konuldu ve önceki yayın anlayışı "yayın olayında önceden ciddi bir perspektif olmayıp hele de geniş kesimlere yönelik ve de özerk bir faaliyet belirlemesi olunca yayının zorunluluğunu taşıyan insanlar kendi bireysel fikirlerini serbestçe dışa açılabilirliği bir hoşluk ortamı görmüş ve eleştirdikleri menşevik anlayış doğrultusunda bireysel özgürlük duygusu ya da bağımsız aydın tarzı içinde etkinlik göstermişlerdir" denilerek, bu burjuva anlayış mahkum edilmiş ve aynı oturumda, platform kendi yayın anlayışını şöyle formüle etmiştir. "Yayın politikasında iki yan gözetilecektir. Birincisi asla karartılmaması gereken merkezi yönelimimizi ve devrimci siyasal mesajlarımızı kendi koşulları içerisinde özelliklerine uygun olarak verilmesi gözetilecektir. İkincisi, geniş katılımlı devrimci-demokrat yazarların yayına dahil edilmesinde yayıncıların insiyatüflü kılınması gözetilecektir." İşte Birlik platformunun yayın politikası.

Birlik platformu yayın anlayışında ifade ettiği "asla karartılmaması"nı istemediği "merkezi yönelimi" nasıl formüle etmişti? Bir de ona bakalım.

"Merkezi görev Parti ve ordu inşası. Merkezi görev üç yıllık süreci kapsayacaktır. Ve kendi içinde üç alt evreyi

İçericektir.

1. *Evre*; a) Parti tarihi ve örgüt sorunu b) Ulusal sorun, c) Askeri sorunlar
2. *Evre*; a) Günümüzde emperyalist sistemin son şekillenmesi b) Sosyo ekonomik yapı, c) Devrim programı. 3. *Evre*; a) Uluslararası komünist hareketin tarihi b) Sosyalizm ve sorunları, c) Program taslaklarının sonuçlandırılması.

Merkezi toplumsal pratik alanda

1. Gerilla bölgelerinin yaratılması ve buna yönelik çalışma. 2. Şehir faaliyetinde var olan toplumsal pratiğinde gücümüz oranında bulunmak. Kitlelerin ileri kesimlerini parti ve ordu örgütlenmesine kazanmak ve bu faaliyetlerin temelini de gerilla bölgelerinin yaratılması faaliyetine tabi kılarak güç biriktirmesi üzerinde şekillendirmek." Evet, Birlik platformu merkezi yönelimlerini böyle belirlemişti. Şimdiye kadar bu yönelimlerin değiştiğine ilişkin her hangi bir açıklama yapılmamıştır.

Devrimci örgüt ve devrimci disiplini benimseyen herkes bilir ki, demokratik merkeziyetçilik ilkesi devrimci organizasyonun vazgeçilmez ilkesidir. Bu ilkenin de, demokratik yönünün tartışma ve eleştiri özgürlüğü, merkeziyetçilik yönünün de irade ve eylem birliği olduğu yine bilinen bir gerçekliktir. Ayrıca bu ilkeye göre azınlığın çoğunluğa tabi olduğu da bilinir. Sanırım ÖDP tüzüğünde çoğunluğun kararına uyma zorunluluğu yok. Ancak çoğunluğun eylemini bozacak davranışa da izin yok.

Bunları hatırlatmanın nedeni yukarıda bahsi geçen kararları oy çokluğu ile alınan kararlar olmasıdır. Peki *Uzun Yürüyüş* nasıl bir yayın pratiği içinde ve nasıl bir yayın hattı izlemiştir?

Mahkum edilen anlayışın özeleştirisi verilmiş midir? Yayın anlayışında bir değişiklik olmuş mudur? Bu soruların cevabını verelim.

Yayın anlayışında ciddi bir değişiklik (bir kaç sayı hariç) görmediğimden süreci baştan alıyorum. Girişte, henüz derginin birinci sayısı çıkmadan yazarlarla anlayış farklılığımızın çıktığını belirtmiştim. Daha sonraki tartışmalarında, bana şunlar dayatıldı. "Yazılarında İKK'nın polemik dilini kullanma, dar kaleplerle, katı ideolojik formasyonlarla yazıları kısırlaştırma, grup atmosferini dayatma" (12. 9. 1996 tarihli mektup)

Bu yaklaşım, işin iç yüzünü bilmeyenler ve ideolojik uyanıklıktan yoksun arkadaşlar açısından tepki görmeyebilir,

Ancak aşağıda vereceğim örneklerde görülebileceği gibi bu yaklaşım, Birlik platformunun mahkum ettiği anlayışın temelini oluşturmaktadır. Bu yaklaşımın kaba ifadesi, İbrahim'i, dolayısıyla geleceğimizi-ideolojiyi ve siyasal zemini terk et demektir.

UZUN YÜRÜYÜŞ'TE YOLCULUK

Derginin bugüne kadar çıkan 30 sayısı incelendiğinde 109 imza ile karşılaşıyor. Bunların bazılarının farklı rumuzlar olması ve gözden kaçan imzalarında olabileceği dikkate alındığında, bir iki oynama ile 100 imza olduğu görülecektir. Yani *Uzun Yürüyüş*'ün 1. sayısında ifade edildiği "Yüz çiçek açsın" söylemi pratiğe geçmiş oluyor.

Yolculuğa başlarken, önce bir durup *Uzun Yürüyüş*'ün söylediği "Yürüyüşümüz farklı bakış açılarına tahammül edilebildiği bir renk cümbüşüyle olacaktır." (Her nedense birileri de dayanmamış 19. sayıya "Burakalım kırmızdan boyuzlu hayvanlar korksun!" başlığını atırmıştır. bu) "... Yüz çiçeğin açmasına izin verip vermeme değil sorunuz. Yüz çiçeğin yanyana olmasını sağlamaktır çabamız" (s.1, sf:4-5)

Evet bir renk cümbüşü görülüyor. Bu renk cümbüşünde ağırlıklı olarak hangi rengin olduğu pek önemli değil! Ayrıca "Yüz çiçeğin açmasına izin vermekle kalmamız, onların yan yana olmasını" da sağlamıştır.

Umut Şengül ile Kenan Sarıca'nın, Ahmet Altan ile Sami Selçuk'un ve daha birçoklarının olduğu gibi, Erkan Uğur ile Halil Gürel'in yanyana olmasını sağlayabilmiştir.

Uzun Yürüyüş'ün bu hakkını teslim ettikten sonra, bir şeyi belirtmek gerekiyor. Birlik platformunun kendisine rehber aldığı Maoizm "Yüz Çiçek Yüz Fikir" sloganını, *Uzun Yürüyüş*'ün algıladığı, düşünce olunda nasıl olursa olsun şeklinde algılamıyor. Mao'nun 5. ciltteki konu ile ilgili makale ve benim 27. sayıdaki "Bir İkiye Bölünür iki birleşip bir olmaz" başlıklı yazıma bakınız.

Uzun Yürüyüş her türlü düşünceye (Şeriat yanısıra hariç. Çünkü, şeriat tehlikesi birinci tehliktir!) yer vermiş. Bu hakkını da teslim etmek lazım. Ama burada bir eksiklik var. Her türlü düşünce içerisinde hakimiyet Marksizm dışı düşüncelerdedir. Bu gerçekliği de kendisi-

nin kabul etmesi gerek.

Bu düşüncelerin şampiyonluğunu, propagandasını, koruyuculuğunu ve dalkavukluğunu (Dalkavuk; doğu toplumlarında Padişah, Şah, Sultan, Çar gibi otokratların her dediğini eleştirmeden onaylayan uzaktır.) yapanlar ise, *Uzun Yürüyüş* yazarları Erkan Uğur ve Halil Gürel ikilisi ve onların sentezi olan (Bir kaç sayı hariç) "*Uzun Yürüyüş'ten*" yazarlarıdır.

Bu yazılardaki anlayış *Uzun Yürüyüş*'e damgasını vuran anlayıştır. Bu anlayışı sergilemeden önce, *Uzun Yürüyüş*'ün tahammül ve uslubu nasıl? Bir de ona bakalım.

"Yürüyüşümüz farklı düşüncelerin yanyana olabileceği, farklı bakış açılarına tahammül edilebildiği bir renk cümbüşüyle olacaktır." (s:1, sf:4) Bunları söyleyen *Uzun Yürüyüş*, aynı sayıda yayınlanan Serdar Çakmak imzalı yazıdaki İbrahim savunuculuğu ve İP'e karşı-devrimci denmesine nasıl tahammül göstermiş bakalım: "...İbrahim'i havaya atıp naanaların yaklaşımını önemli oranda taşımaktadır.", "...Karşı-devrimci işçi partisi vb. iddialar, cümleler arasında sıkıştırılan söylemler, subjektivizm ve öznelciliğinden beslenen böylece yaklaşımlar tarafsızlaştırılacak kazanılacak güçleri kaybettirmekte." (Erkan Uğur, *Uzun Yürüyüş*, Sayı 12, Syf: 23) Derginin birinci sayısına gelen eleştirilere verilen cevapdaki tahammülü görelim.

"Dogmatik kesimlerden gelen böylece yaklaşımları değerlendirmek bizim için önemlidir. Çünkü esasta bilime dönmenin zemini böylece anlayışlarla hesapla-arak gerçekleştirilebilecektir. Sloganik, kuru ajitatif ve maksat gündeme ilişkin bir şeyler söylensin diye yazılan yazılar dergimizde yer bulmayacaktır." (Serdar Güvenç s.3, sf:4) Hani "farklı bakış açlarına tahammül edilebil"ecekti. Aynı yazıda şunlarda söyleniyor. "...Bu özrü kabahatinden büyük misali, eleştirisi durumundan daha kötü bir darlığı ifade eder." Arkadaşlar hızlarını alamıyorlar. "...tanrısal bir gücün, peygamberlerin doğruları göstermesi bekleniyor. Bozuna beklenmesin böylece bir peygamber ne geçmişte oldu ne gelecekte olacak." Burada durup bir iki şey belirtmek gerekiyor. O zaman sizleri eleştirenler, peygamber falan beklemiyordu. O dönem "böylece bir peygamber ne geçmişte oldu ne gelecekte olacak" diyen sizler şimdi dergi sayfalarında (bkz. E. Uğur, s:29, sf:52) birilerini peygamber ilan ediyor

ve peygamberinizin dergahına gidip gühnah çıkarıyorsunuz.

Bu anlayış sahiplerinin ne kadar 'tahammül' söz olduklarını örneklemeye devam edelim.

Uzun Yürüyüş'ün 6. sayısında Serdar Çakmak imzalı bir yazı çıkmıştı. Bu yazıda eleştirilen anlayışlardan biri de **Halk İçin Kurtuluş**'ün anlayışıydı. **Halk İçin Kurtuluş**'da kendi eleştiri anlayışı ile 12 Ekim 1995 tarihli sayısında bu eleştiriye cevap vermiş. Aralık 96 tarihli **Uzun Yürüyüş**'te Erkan Uğur bu eleştiriye şöyle cevap verir. "...Yapığı bariz dargrupçuluk, karalamacılık ve saldırganlıklar sonrası yazdıklarına bakın tam da uğradığı eleştirileri (kendisini eleştirenlerden olabildiğince erken) sıralama ayımsızlığı olmuştur." Serdar Çakmak'ın sahiplenilmediğini belirtmek gerekiyor.

Yine bir başka ilginç örnek: Dergi yazarlarından Muzaffer Oruçoğlu'na yönelik **Partizan Sesi** ve **Özgür Gelecek** gazetelerinde yazarın eleştirilmesine gösterilen tepki. Yine Erkan Uğur, bakan neler diyor: "Devrimci, ilerici, sosyalist güçlerin birbirinden daha doğru düzgün haberdar olmadığı, ortaklıklar yakalamadığı bir ortamda daha esnek, mütevazı ve dayanlı olunması gerekirken birleşebileceğin birlikte iş yapabileceğin ilerici, devrimci güçlere ukalaca ve karalayıcı bir dille saldırmak zaten hali hazırda benmerkezciliğin yarattığı olduğu parçalanmaya kan vermek, güven-sizlikleri derinleştirmek anlamından başka bir şey ifade etmeyecektir.", "...Geleniği bugünkü trajik komik duruma düşüren söz konusu dar, kuru ve köhnemiş anlayışlardır. Aynı kafalar proletaryanın ideolojisini bu köhnemiş yaklaşımlarıyla iftihar etmiş ideolojik olarak silahsızlandırmayı bırak bunu gerçekleştirmişlerdir, bile." (S.6, syf:30) Bu iki gazetenin çizgisini Birlik platformu birleşebilecek güçler olarak belirlemişti. Tahammül ve usulup da yeni bir tarz oluşturduklarını söyleyen yazarların tarzı ne kadar yeni değil mi?

Tahammülsüzlük ve usulup konusuna devam ederken bir şeyi daha belirtmek gerekiyor. Bu anlayış sahipleri tahammülsüzlüklerini ve çok yeni! usuluplarını çoğu zaman ya başka imzalarla ya da okur mektubuymuş gibi yayınlamaya devam etmektedirler.

Derginin 7. sayısında "**Uzun Yürüyüş'te Yolculuk**" başlıklı bir mektubun

yayınlandı. Bu mektubun bir yerinde, "Bu belirsizliklere ilişkin eleştirilere derginin 3. sayısında dergi çalışanlarından Güvenç-Serdar ikilisinin verdiği cevap 'özürü kabahatından büyük misali' diyorlar ki, 'genel olarak bakarsak insanların boşluğa netsizlikle tahammülü yok'... Ben kendi adıma doğruları bulma yöntemini, peygamberlerin değil, ama işçi sınıfı biliminin bizlere öğrettiğini düşünüyorum." Bu eleştirilerime yanıt, 8. sayıda Ali Uzan imzası ile yayınlanan "perspektif" başlıklı yazıda veriliyor. "İşçi sınıfının bilimi diye mektubunda söz ettiği şey, aslında dinsel bir yaklaşımdan başka bir şey değil. Tümünü uydurma bir tanımlama.

Marksizm'le hiç bir ilgisi yok. Sürece yaklaşımı çok dar ve geri... Talip Çakmak' Mao'nun katkıları üzerine söyledikleri insana sıkıntı veriyor. Aynı şekilde gerçeklikten uzak ölçüde bu uydurma söylemlerle uğraşmak da sıkıntı verici." Evet, tahammül ve usulupdaki yeni tarz!

Yine 7. sayıda çıkan "**Birlik İstemi**" başlıklı yazıma Cengiz Gündoğdu, kaleminden yanıt veriliyor. "...Talip Çakmak'ın kalıbına ne koyarsanız uyar. Tabi buna akıl yürütme denmez kalıp denir. Ezber denir."

İşte seviye ve yeni tarz!

Uzun Yürüyüş'ün 10. sayısında Susurluk ile ilgili bir özel bölüm yayınlandı. Bu bölümde burjuva liberal aydınlarından Ahmet Altan'ın bir makalesine de yer verildi. Makalede, Kürt sorunu ve Susurluk ilişkisi anlatılmıştı. Ayrıca aynı süreçte dergideki müridde Ahmet Altan hayranlığı geliştirmekteydi. Bu durumdan rahatsız olan peygamber, Taner Yoldaş imzası ile bir mesaj gönderme gereği duyar. Ve tahammülün de bir sınırı olduğunu şu sözlerle belirtir, "Evet, bugün yenilenmeyi gerçekleştirmeye çabasında olan radikal sosyalistlerin çok fazla olduğu söylenemez, fakat bugünkü azlığı çoğaltmanın yolu, Ahmet Altan'ı sosyalist bir yayın organının sayfalarına taşıyarak neo-liberalizmin gönüllü propagandisti olmaktan kesinlikle geçmiyor." (Abç, S.13, syf:61)

Birlik platformunun merkezi yönelimleri doğrultusundaki düşünceler dergide ağırlıklı olarak ifade edilmeye başlandığında ve yönelim dışına çıkanlara dolaylı eleştiri 16. sayıda Umut Şengül imzası ile yayınlanınca panik başlıyor. 17. sayıda Hasan Cem imzalı yazı ile

kendini gösteriyor, tahammüldeki yeni tarz. "... ve çok doğaldır ki bu durumda çoğumuzun kafası karmakarışık. Ancak kafalarımızın karmakarışıklığı paniğe kapılmamızı ve umutsuzluk yaymamızın nedeni olamaz. Umutsuzluk ve panik üzerinde durmayı önemsiyoruz. Ki yürüyüşümüzün gelenek tarihi üzerindeki tartışmaları boyutlandıkça, Yık fikir-Yüz çiçek ilkesi rayına oturdukça panikleyenlerin ve umutsuzluğa kapılanların sayısında hissedilir bir artış görüyoruz." (Şimdi sayı azaldı. Çünkü aynı durumda olanların bazıları yolu terk ettiler. bn.) Evet, tahammülün ölçüsü bu.

Tahammül ve üslup konusunu bu kadar uzun tutmanın nedeni, örneklemeye anlayış sahiplerinin ideolojik-politik yönelimleri ve etik anlayışlarında ortaya çıkıyor olmasıdır. Bu konuyu, peygamber ilan edilen Halil Gürel'in müridine gönderdiği bir mektuptan aktarmalar ile bitireceğim. Ancak önce bir açıklama: Ocak ayında **Uzun Yürüyüş**, "**Kolektif**" adında bir özel sayı yayınlandı. Burada tartışma sürecine ilişkin I. Evre ile ilgili yazılar vardı. Yazılar yayıncıların hatasından kaynaklı olarak imzasız çıkmıştı. Ancak yazılar sürece ilişkin ağırlıklı eğilimi ortaya koyuyordu. İşte bu nedenle peygamber doğrudan devreye girdi ve "**Geriye dönüştürme işareti mi?**" başlıklı bir mektupla "her türlü düşünceye tahammül" süzlüğünü aşağıda yapacağım aktarmadaki ifadelerle göstermiş oldu. "**Kolektif**'in **Uzun Yürüyüş**'ün yayına politikası temelinde bir teorik yayın organı ama daha çok devrimci örgütlenme hareketine (Bu da kendilerinin uydurdıkları bir kavram. Çünkü kendileri bastan beri Birlik platformunun örgüt anlayışını ve adlandırmasını kabul etmediler. Örgütlenmenin tasfiyesini istediler. bn.) yataklık edecek bir tartışma platformu olacağı düşüncesindeydik." "...Tartışmamız ve yeniden inşa etmemiz gereken teorik temel in a'dan z'ye tüm sosyalist literatürü içermesi tartışma gündemimizin kapsamına işaret ederken, zaman ve düşünsel özgürlük ihtiyacı da kendiliğinden ortaya çıkmaktadır." "...Fakat tüm bu etmenler yok sayılıp, üstüne üstlük kimin veya kimlerin hangi hak ve anlayışla gerçekleştirdikleri bilinmeden kişisel fikirler '**Kolektif**' imzasıyla yayınlanır hale gelmiştir. Yenilenme iddiası ve demokratik-kolektif tartışma gereğini basit bir diktatörlüğe indirgeyen bu anlayışın yenileme ve

aşmayla hiç bir ilgisi yoktur. 'Ben yaptım oldu', 'Ben söyledim doğrudur' şeklindeki burjuva anlayışın yansıması olan bu yaklaşım ilk olarak aklı 'ne farkımız' ve 'neyin yenilenmesi?' sorularını getirilmektedir."

Halil Gürel'in bu mektubu ve 26. sayıdaki "Tartışma süreci mi, tartış-ma! süreci mi?" başlıklı yazılarının etkisi 27. sayıda, "Birleşebilmek için" başlıklı yazıda kendisini gösteriyor. Satır aralarına sıkıştırılmış bazı genel doğrular dışında esas olarak mesajın alındığı mesajı veriyor ve aba altından sopa gösteriliyor. "Hayat karmaşık, mücadele bin bir yöntemle, özgür evrelerle dolu. Birliklerin önemi parçalanmalarla anlaşılıyor bazen. Birleşmek için parçalanma ihtiyacı ortaya çıkabiliyor. Kendini inşa etmek, yeni doğrulara evrilmek için statükoları kafa tutmak, cepheden karşı koymak da gerekebilir." (Abç) Siz bize tahammül etmek zorundaydınız. Biz, size tahammül etmek zorunda değiliz. Gerektiğinde cepheden karşı koyarız deniyor.

IDEOLOJİK ŞEKİLLENME

Anlayış sahiplerinin tahammül, üslup, tarz gibi konulardaki yaklaşımlarını kısmen de ideolojik siyasal ve etik açıdan şekillenmelerini örneklerden görebiliriz. Ancak, ideolojik evrimleşme süreçlerini başlangıçtan alıp günümüzde hangi şekilde bulunduğu anlaşılmaması açısından, bu anlayış sahiplerinin kendi yazılarından örneklerle devam edelim.

Yukarıda Hasan Cem'in yazısında geçen "çoğumuzun kafası karmakarışık" sözleri, bir gerçekliği ifade ediyor. O gerçeklik de, bu anlayış sahiplerinin gerçekten kafalarının karışık olduğudur. Bu kafa karışıklığı çeşitli yazılarda ifade ediliyor ve bunun bir meziyet olduğu benimsenilmeye çalışılıyor.

Güvenç-Serdar ikilisinden yaptığım aktarma tipik bir örnek. Bu anlayış sahipleri, bütünlüklü ideolojik-siyasi anlayışlara tepkilerini açık açık ifade ettikleri gibi, bu anlayışlarına başka kanallardan da destek aktarıyorlardı. Bu tavırlarını anarşist *Kara* dergisinin 3. sayısında Kemal Demir imzası ile yayınlanan "Bütün programlar insanıdır." başlıklı makeleyi *Uzun Yürüyüş*'ün 5. sayısında yayımlayarak gösterdiler. Ayrıca, Ali Uzun 8. sayıda bu yazıyı "perspektif" olarak gösterdi.

Bu, felsefi anlamda bilinmezci,

program, örgüt ve ideoloji (Marksizm) karşıtı "karmakarışık" kafaların bakış açılarını en açık bir şekilde ifade ettikleri bir yazıdan aktarma yapalım. "Şu an ekoloji üzerine yoğunlaşıyoruz. Yoğunlaşmanın meyvesini kısa zamanda olmazsa da sizinle paylaşacağım. Ama bak sana bir şey itiraf etmek istiyorum. Bazı kitapları okumaktan korkuyorum. Keza kafamda gerçekleşenmiş düşünceleri dinamitliyorlar. Feminist bir yazarı okurken feminist, anarşist bir yazarı okurken anarşist olmaktan korkuyorum. Bu benim tutarsızlığım değil dostum. Marksizm'i -belki de- bölük pörçük, eklektik, sorgusuz salsız önermelerini alıp cebimize attığımızdan kaynaklı. Marksizm, yazamın her alanına yanıt verebiliyor mu? diye bir soruya evet diyemiyordum. İşin garibi hayır da diyemiyordum. Ne diyorum bilmiyorum." (*Uzun Yürüyüş*, s:6, sf:64) Marksizmi bilmiyorlar ama kimseyi de Marksist görmüyorlar.

Bu anlayış sahipleri zaman zaman açık itiraflarda bulunurken bazende bu düşüncelerini öyle inceltilmiş bir şekilde yedirmeye çalışıyorlar ki, insanın, oportünizmin böylesine de pes doğrusu diyese geliyor. Aynı sayının kapak yazısından aktaralım. "Yolunu kaybetme korkusuyla 25. yıldır oturduğu mahalleden dışarı çıkmama durumunu yaşamak, bizim büyük trajedimizdir. Cesaretle öne atıp kaybolmaktan, yol bulamazsan bile bu cüreti gösterip, arkanda devrimci isyancı kültüre bir mozaik taşı daha ekleyecek miras bırakmaktan daha iyi bir yol var mı?"

Evet tüm devrimlerin ve devrim mücadelelerinin tarihi böylesi bir isyankarlıkla başlamıştır. Kararsızca yerinde durmaktansa ilk adımı atmak en doğru tavidir. Ancak alıntı da ifade edilen bunlar mı? Sen hem, her vesileyle gelecek tarihin sisteme karşı isyancı çıktısını, sonrası dönemin dogmatikliğinin temeli sayacaksın, hem de o sürece gönderme yapıyormuş gibi devrimciliğin ve komünistliğin yollarını terk etmene dayanak olarak göstereceksin. Oportünizmin böylesine ince oportünizm denir. İnce oportünizm de en tehlikeli oportünizmdir.

Bu oportünist anlayış sahiplerinin önceleri net olmadıklarını kendi ifadelerinden aktarmaya çalışım. Bir ara dergideki bu anlayışın temsilcileri ÖDP'ye eğilim göstermeye başlamışlardı. (Erkan Uğur'un 6. sayıdaki ve 9. sayıdaki "Aşkın ve devrimin yeni baştan yaratan pratiği"

başlıklı yazıları ayrıca Kenan Sanca'nın 16. sayıdaki yazısı örnekler arasındadır.) Ancak daha sonra Halil Gürel'in 17. sayının kolektif bölümünde ÖDP ile ilgili yazısı çıkınca bu yönelimden vazgeçildi. Yani bu konuda netleştiler.

Aslında bunların baştan itibaren net oldukları bazı şeyler vardı. Bunların başında, İbrahim -aynı zamanda gelenek-düşmanlığı, buna paralel olarak silahlı mücadele düşmanlığı, ideoloji-Marksizm-düşmanlığı ve devrimci örgütlere düşmanlık. (Fatma Dünder'in devrimci insanları 'hormonlu domates'e benzetmesini muhasebede dil ucuyla eleştirmişler, 14. sayıda ise Ali Uzun imzalı yazı ile aklamışlardır.) Bu düşmanca anlayışların zaman zaman sinsiçe, zaman zaman da açıkça ifade ediyorlardı. Örnekleylelim.

Örneklemeye bu anlayış sahiplerinin düşüncesinin özünü ifade eden bir aktarmayla başlayalım. Bu örnek aynı zamanda anlayış sahiplerinin strateji ve taktiklerini çok inceltilmiş bir şekilde ifade ediyor. Bu yazı 10. sayıdaki muhasebe üzerine yazılıyor. 6. sayıdaki kapak yazısına atıfta bulunularak "Yolum nere-sindeyiz değil, hangi yoldayız?" diye soruluyor. Yazının sonunda şunlar söyleniyor: "Bir yerde, daha fazla zamana-bir-kime-olgunlaşmaya ihtiyacımız olduğu tesbitine katılıyorum. Ama o halde kendimizi bir şeylerle sınırlamak neden?... 'Büyük kopuşlar, gerek, büyük hayatlar için' (Murathan Mungan) Kopuşun şiddetine göre bir bilinç düzeyi oluşturmaya hedeflemek durumundayız." (Ali Uzun, s:14, sf:61) Burada bir parentez açarak bazı şeyleri belirtmek gerekiyor.

Birlik platformu oturumunda mahkum edilen yayın anlayışının özelleştirilmesinin verilmesi de kararlaştırılmış. Özelleştirmesi gereken anlayış, 3 ay sonra bir "muhasebe" yayımladı. Burada özelleştirilmesi verilmesi gereken anlayış yerine, o anlayışı mahkum eden anlayış, "Kabul etmek gerekir ki, Uzun Yürüyüş'ün genel içeriği başından itibaren (daha çok klişeleşmiş sol sosyalist değer yargılarına paralel olarak içinde bulunan darlık ve basma kalıpcılığın etkisiyle kendi yönelimini yanlış durumda olmuştur. Olumlu ya da olumsuz bakış temelinde olsun, dergimize yöneltilen eleştirilerin bir bölümünün bu noktada odaklanması belirli problemlerin varlığına işaret etmektedir." Bu yazıda şunlarda söyleniyor: "tutucu evhamlılığın yıkılmasında bir güven verimi ve üretimi

sürecinde gerçekleştirilebileceğine inanıyoruz. Bu noktada sabırlı olunması gerektiği aşikar."

Ali Uzun ve Uzun Yürüyüş'ten (10. sayı) yaptığım alıntılardan çıkarsamalar yapmadan biraz geriye gitmek gerekiyor. 5. sayıda Halil Gürel'in yazısından bazı aktarmalar yapalım. "Kalkış noktasının yanlış seçilmesi, kaçınılmaz olarak yanlışların büyümesine ve bir kısır döngü olarak içinden çıkılmamasına neden olacak, en azından hayli güçleştirecektir." O nedenle "hareketin Kaypakkaya kökenli oluşu (Büyük bir talihsizlik olarak görülüyor. T.Ç.) bugüne kadar esas aldığı doğrultunun Kaypakkaya'nın belirlemeleri ile şekillenmişliği, (Erkan Uğur'un 2. sayıdaki sözleri hatırlansın. bn.) yaşanan tartışmada Kaypakkaya'nın da tartışılmasını zorunlu kılmaktadır." Ancak! "...Kaypakkaya'nın doğruları üzerinde bugün çokça durulması, teorik platformun yeniden üretilmesi ekserinde değerlendirildiğinde pek bir anlam taşımamaktadır." Anlamlı olabilmesi için, "Kaypakkaya'nın doğrularının çok ilerisinde duran, sınıf mücadelesinin ihtiyaçlarına (Bir kalem darbestiyle, Kaypakkaya'nın doğruları sınıf mücadelesinin dışına itiliyor T.Ç.) uygun şekillenmelidir. Kaypakkaya'ya niteliğini veren esas yön de zaten bu temele bağlı hareket tarzıdır. Kaypakkayacılık adına yıllardır yapılan bir o kadar Kaypakkaya'dan uzaklığın ifadesi iken bugün yapılması gereken en başta bu hattan uzaklaşmaktır." Uzaklaşmak için yapılması gereken ise, "...Bu nedenle gerek teorik platformun, gerekse de ona uygun pratik etkinliğin şekillenmesinde amaç; yalnızca 'kendini varetme' değil 'Marksizm'i üretme' (Aslında söylenmek istenen 'üretme' değil terketmedir. bn.) olmalıdır."

Epey uzun oldu ama gerekliydi. Şimdi bu aktarmalardan bazı çıkarsamalar yapalım. Halil Gürel'in yazısı 96 Temmuz-Ağustos sayısında yayınlanıyor. Yandaşlarına şu mesajı veriyor: "İbrahimcilik'ten, Marksistlik'ten vazgeçin ne geldiyse başımıza bunlardan geldi." Halil Gürel'in Uzun Yürüyüş'deki müridi mesajı doğru kavıyor ve derginin 7. sayısına kapak olarak "Yenileme mi, yineleme mi?" başlığını atıyor. Ve bu yazıda şunları söylüyor: "Bu noktadan, günümüzde gerek devrimci hareketin gerekse bir parçası olarak gelenek güçlerinin geyrek yüzyıllık pratiğinin olması gerektiğinin çok çok gerisinde olduğunu

70'lerdeki atılımından, ideolojik-siyasi etki gücünden oldukça uzaklaştığını, ciddi bir prestij yitimine uğradığını ve buna bağlı olarak 25 yıldır bu mirasın kuru savunusu ile yinelenemeliğiyle mücadeleyi kotarmaya çalıştığı bir tabloyla karşı karşıyayız." (Abç) Öncelikle bu kara tabloyu fırlatıp atmak, sonra da şunları yapmamız öneriliyor; "Temel sorun öncelikle istenen bulumun durumu (Anlatılmak istenen, tablo nun kara olduğunun kabuledilmesi. bn.) ve yeteneklerimizi, kapasitemizi objektif olarak test edebilmek, nasıl ve hangi dinamiklerle (yakın toplumsal dinamikler anlaşılmazın T.Ç.) kapasitemizi geliştirebileceğimizi planlamaktır. Daha bu adım dahi layığıyla atılabilmiz değildir."

Mesaj doğru kavranmış, görev yerine getiriliyor. Ancak daha sonra bir problem çıkıyor ve Birlik platformu bu anlayışı mahkum ediyor. Ve gelecek çizgisine (bazı eleştiriler olmakla birlikte) bağlı olduğunu ifade ediyor. İşte bu nedenle müridin işi zorlaşıyor ve 10. sayıdaki muhasebe yazısında peygamberine yalvarıyor, "beni affet, bana sahir dile" diye. Peygamber ise Ali Uzun imzalı yazısıyla basıyor fırçayı "Bak yolu şaşıyorsun, yolun neresindeyiz değil, hangi yoldasın? Sakın haa! diyor.

Peygamberler beklemediklerini söyleyenler, sürekli olarak birilerini okurlara empoze etmişlerdir. Daha birinci sayıdan başlamıştır bu şartlandırma. "Özgürleşme mücadelesinde parti ve birey ilişkisi başlıklı yazımız okurlarımızın üzerinde ciddiyeyle durup ele alması gerektiğine inandığımız bir çalışma" (Sayı:1, sunu yazısı) "...mesela perspektif yazısı olarak, Halil Gürel'in değerlendirilmesi, gelenek açısından önemli bir işleve sahip olabilir." (s.8, Ali Uzun) "Halil Gürel 28. sayıda yayınlanan yazısıyla Türkiye gerçekliğini yakalamaya çalışan, bu kulvara yönelmiş bir modeli oluşturma çabasında olan Türkiye komünist tarzı temsil etmektedir." Banlar yeterli sanırım. Buraya kadarki aktarmalarda, bu anlayış sahiplerinin ideolojik-siyasi ve etik açısından nasıl bir şekillenme içerisinde oldukları, ayrıca aralarındaki ilişkinin karakterinin siyasal açısından hangi anlama geldiği, sanırım ortaya çıkmıştır.

Yayın çizgisine başından beri kendilerini dayatan bu anlayış sahiplerinin sinsice çabalarını yeterince kavramamış ve görememiş insanları tatmin etmesi açısından son bir örnek vermek istiyorum.

Uzun Yürüyüş'ün 10. sayısındaki Birlik platformunun "siyasal perspektifleri"ni kavratmak amacıyla Umut Şengül imzasıyla bir yazı yayınlandı. Halil Gürel 11. sayıdaki yazısıyla cevap veriyor. Bakın neler diyor orada: "Geleniğin ömürünü doldurduğu ve aşılması düşüncesindeysek -ki doğru olan da budur- kendimizi de kapsamak üzere geleceğin teorik pratik eleştirisi ve özleştirisi de yapılmak zorundadır.", "Bu anlamda ideoloji sorunları aslı sorunumuz olarak önümüzde duruyor." "...Eski kurumlarla yeni konumlandırmalara sevk etme aracılığıyla kitlelerin içine nüfuz edilmeksizin ezilenlerle kaynaşmak mümkün olmayacaktır. Olsa olsa yıkıntının yamabığında, onun dışı yenilenmiş bir model inşa edilebilecektir." Bunun anlamı açıkça tasfiyeciliktir. Zaten bunu yapmıştır. "Devrimci zor: yüzlerce yıllık merkezi devlet küçük ve dağınık üretim biçimi, dini ve kültürel şekillenmenin uyuzturduğu ve mevcut koşullarda değiştirme olmadan uyup mücadeleye yönelmeyecek durumdaki kor yoksullarına kurban etmemeliyiz." (Abç) Fazla söz gerek var mı?

MARKSİZM Mİ, KEMALİZM Mİ?

Sözli edilen anlayış sahipleri "temel sorun ideoloji sorunudur." "İdeolojinin sorunları, ideolojik yeniden üretim" gibi sözleri hemen her yazılarında sık sık tekrarlalılar/tekrarlıyorlar.

Bu anlayış sahiplerinin yazılarını okuyan bir çok olur, bunların gerçekten de Marksizm'in yeniden üretimi ve Marksizm'in sorunları ile ilgilendiklerini sanır/sanıyor. Gerçekten bu konuda çaba sarfedenlerin olması (sürecimizin bileşenlerinden olmamalarına rağmen Temel Demirel'in sistemin içinde bulunduğu kriz'i somut verilerle ortaya koyması, Bayram Kaya'nın ideoloji ve felsefe konularındaki çalışmaları, Birlik platformunu savunanların bu konuları dile getirmeleri gibi) dolayısıyla, söylem düzeyinde zaman zaman benzerliklerin olması, böylesi bir yanılsamaya yol açıyor. Burada Mao'dan bir alıntı yapmak yerinde olur: "Revizyonistler ya da sağ oportünistler, Marksizm'e söz de bağdurlar: onlar da 'dogmatizmi' eleştirirler. Ama aslında saldırdıkları şey Marksizm'in özüdür." (C.V s.447)

Yukarıda sözünü ettiğim konuda iki

farklı yaklaşımı açıkça ortaya koymak gerekiyor.

"İşçi sınıfı hareketinin (sosyalizm) taktik yenilgisi ve burjuvazinin neo-liberal ideolojik hegemonyasının, işçi sınıfı hareketi üzerindeki etkileri, daha önceden bu hareket saflarında yer alan aydınlar ve aksiyonerlerden önemli bir bölümünün kafalarında yanlış düşüncelerin oluşmasına neden olmuştur. Böylesi yanlış düşünceleri değiştirmek için, işçi sınıfı hareketi içerisinde yer alan ve hatta sınıf hareketinin bir bilim olduğunu düşünen ve bu bilimin insanlığı kurtuluşa götüreceği yolu aydınlatmaya inanan her birey yoğun bir ideolojik mücadele ile bilimin kendisini yeniden üretmesine hizmet etmelidir." (T. Çakmak, *Uzun Yürüyüş*, s:14 sf:41)

"Marksizm bilimseldir. Her tarihsel evrede kendini yeniler. Aynı zamanda da onun evrensel ilkeleri vardır. Bu evrensel ilkeleri bugün tartışmaya açmak da bizim işimiz olamaz." (İhsan Aslan, *Uzun Yürüyüş*, s:27, sf:67)

"Marksizm'in en büyük öğretilerinden biri, yaşamı yaşamın kendisinden (somut şartların somut tahlili, TÇ.) öğrenmektir. Yani gerçekçilik her daim Marksist teorinin çıkış alanı olmuştur. Ve bu toplumsal değişim sürekliliğini korudukça teorinin yenilenmesi, güçlenmesi, yoğunlaşması kaçınılmazdır." (U. Şengül, *Uzun Yürüyüş*, s:8, sf:13)

Bu yaklaşımlar sonuna doğru temelde yaklaşanların düşünceleridir. Sözü edilen anlayış sahiplerinin düşüncelerinden aktarma yapmadan önce, yukarıda Marksizm'in yeniden üretimi konusunda önemli çalışmaları olduğunu söylediğim Bayram Kaya'nın ideoloji konusunda söylediklerine bakalım: "İşte, tam burada birden fazla, karşıt ideolojiler alanı başlar. Yanlış bilinç ve bir yanlışlaşma olan ideoloji, burada karşıt olan bir ideolojiyi, yani doğru bilinci de bulur. Üretim ilişkileri içinde, üretim araçları sahibi, sömürünün, yalanın, aldatıcılığın ideolojisini (bilimsel olmayan) geliştirirken; üreten, ezilen kesim kendi çıkarları peşinde yürür ve yanlış, aldatıcı bilince ve sanal ilişkilere karşı nesnel gerçekliğin ilişkisini dile getirir (Bilimsel ideoloji). Üretim alanındaki ayrışma, yanlış bilinç'in aynı zamanda 'doğru bilinci' de içerdiğinin kaynağıdır. Hem maddi alanda, hem de düşüncenin dışı-lektğinde bu içermi ve çelişki vardır: yadsınmaz. Ancak, doğru ve yanlış yok-

tur: özne düşüncesi vardır diyen ve her özne düşüncesiye saygı duymak gerekliliğine inanan postmodernler ve postmarksistler doğru ve yanlış bilinç tanımının asıl reddiyeçileridir. Bunlara şunu söylemek gerekiyor: Sınıf düşmanlarının, sömürütülerin fikirlerine saygı duymak mı, onlarla uzlaşmak mı? Asla!" (Uzun Yürüyüş, s:29, sf:26)

Marksizm ve ideoloji konusunda en fazla yaygara koparan yazarın "İlle de teori-pratik!" başlıklı makalesinden aktarma yapacağım. Fakat, önce bir konuda, gerçekliğin ne olduğunu bilmeyen, ya da yazıları iyi takip etmeyen arkadaşlar (Nuri Aslan gibi) için bazı şeyleri belirlemek gerekiyor.

Derginin son sayılarına yansıdığı gibi gerçekle sorun, Marksizm'i tartışıp tartışmama mı, (veya sorun ideolojinin yeniden üretilmesi gerekir mi, gerekmez mi sorusu) yoksa Marksizm'i sahiplenmelerle terk edenlerin arasındaki sorun mu?

Yukarıdaki bölümlerde de ortaya koyduğum gibi *Uzun Yürüyüş*'te her türlü düşünce ortaya konmaktaydı. (Marksistlere dogmatik diye damga basıp onların yazılarına ambargo ve sansür uygulaması dışında) Yazının başından beri aktardığım düşünceler kimlerin düşünceleri? Halil Gürel'e sormazlar mı, sen Umut Şengül'ün 17. sayıdaki yazısı çıktığında neden onunla doğrudan polemğe girmedin de 6-7 ay sonra o yazıdaki bir sözden yola çıkarak yaygara kopardın? Tartışma sürecine ilişkin kararlar eline geçtiğinde neden o zaman itirazını meşru yerlere iletmedin? Bunu yapmak yerine, süreci örgütleyen organizasyonun feshedilip sendika derekesine dönüştürülmesini isteyen sen değil misin? Bulunduğun alanda herşeyin herkesle, her zaman tartışan sen değil misin? Hareketin anlayışı yerine kendi örgüt ve politika anlayışını hayata geçirip, örgütsel ve ideolojik tasfiyecilik yapan sen değil misin? Tüm bunları yapan sen, tartışma sürecinde belirli bir evrenin sonuçlanmasına yakın bir zamanda ağırlıklı düşünce ortaya çıkınca "Demokratik ve kolektif bir temelde gerçekleştirilecek adımlarla zayıf da olsalar sağlam bir zemine dönüşme olanağı anlamına gelecek tartışma süreci yerine kim, hangi olanağı bulmuşsa kolektif adına bütünsel stratejik görüşlerini yayınladığı bir süreç geçirilmiştir." deyip cephe-den bayrak açmadın mı? İşin ilginç kendin süreçten koptuğun halde "tasfi-

ye" diye yaygara koparmanın anlamı nedir? Bu soruların sorulması, cevabını bekleme anlamı taşıyor.

Bunların cevabı tarafımızdan biliniyor. Aslında bu soruların bazılarını, Düzgün Kalman arkadaş 30. sayıda sormuştu. Fakat her nedense bazı sorular es geçilmiş. Sanırım yarattığı gürültünün etkisinden ürkmüştü. Oysa güzel bir ata sözü var: "Baş katan çok langırdır."

Şimdi Halil Gürel'in Marksizm konusunda söylediklerinden bir kaç ahntı yapalım. "Yani bu sürece katılacak her birey Marksizm'i en devrimci teori olarak benimsemiş olsa da gerek bireysel, gerekse de örgütsel verili cevapların yetersizliğini baştan kabul etmiş olmalıdır. Ve ancak 'bilime çıplak girilir!'" İşte meselenin özü burada gizli. Sürecin başından beri bizlere dayattığı bu. Yani hiç bir ön kabul olmaz. Yukarıda zoraki olarak söylediği "her birey Marksizm'i en devrimci teori olarak benimsemiş olsa da" sözleri, bir sonraki cümlelerin girişinde yadsınıyor. Aslında orada söylenen de şudur: "Marksizm'i en devrimci teori olarak benimsememiş de olabilir." Devam edelim. "Bu noktada hemen, 'Marksizm'in evrensel doğrularının geçerliliğini sürdürdüğü' ve bu yöntemle Marksizm dışına çıktığı iddia edilebilir. Marksizm'in evrensel ilkelerinin kavrandığı ve uygulanı geldiği bir koşullarda eleştiri doğru olabilir. (Söylenmek istenen şu; bugün Marksizm hiç bir yerde uygulanmadığına göre 'Marksizm'in evrensel ilkelerinden söz etmek doğru değildir. TÇ.) Fakat; acaba, biz bu evrensel ilkelerin neresindeyiz? Marksizm'in evrensel ilkelerini kavrayarak, yaratıcı bir şekilde ülke gerçekliğine uygulayabildik mi? Veya bundan sonra uygulayabileceğimizin güvencesi nedir? Böyle bir güvence olmadığının göre hiçbir ön kabul olmadan her şeyi tartışalım. Bunun için de: "Buna Devrimci Aydınlanma Doğrulumu" da, "Anadolu Aydınlanma kalkışması" da' denilebilir. Ki böylesine bir yönelim kendisini; ne Marksizm'in teorik argümanlarıyla ne de pratik uygulamanın değerlendirilmesiyle sınırlandıramaz". (Uzun Yürüyüş, s:28, sf:47)

Söylenenler ortada. Önerilerden, "Anadolu Aydınlanma Kalkışması" önerisi üzerinde biraz durmak gerekiyor. Yazar bu öneri ve öneri sahibinin kimliği ile ilgili gelebilecek eleştirilerin önünü kapamak için bir kurnazlığa başvuru-

yor. Öneri sahibi Cengiz Gündoğdu'nun sözünü ettiği makalesinden genel geçer şeylerin söylendiği bir iki bölüm aktarıyor. Oysa biz biliyoruz ki yazarın esas olarak anlattığı şey örnek aldığı Cengiz Gündoğdu'nun Mustafa Kemal ile ilgili düşünceleridir.

Cengiz Gündoğdu'nun Mustafa Kemal hakkındaki düşüncelerine bakalım. "İndirgemeci yöntem yüzünden bir çok Marksist, Mustafa Kemal'i doğru değerlendiremedi. Komünist süreci başlatmadı diye Mustafa Kemal'e kızan Marksistler bilirim ben". "...Peki n'apmak istiyor Mustafa Kemal. Yapmak istediği şu halka aydınlatmak". "...Mustafa Kemal bilincinde gerçekleştirdiği bilinç kurma hareketini bütün halka uygulamak istiyor. Trajedi burada başlıyor. Çünkü burjuvazi bütün dünyada aydınlanmacı hareketini yitirmiş. Üstelik burjuvazi yok Türkiye'de." "bugün bile bizler, ışıkları sönmüş... karınlık yoldan çıkmaya çalışıyoruz. Bir mücadele bu. Mücadele, tarihin içinde verilecek. Tarihin içinde Mustafa Kemal de var. Bunun için Marksistler Mustafa Kemal'i son derece doğru değerlendirmeli." (C. Gündoğdu, U.Y. s:11, sf:33-34)

Marksist! Yazar Halil Gürel, hocasının tavsiyelerine uyup "Mustafa Kemal'i son derece doğru değerlendiriyor" ve "Anadolu Aydınlanma Kalkışması" için toplumsal projesini sunuyor. Önce: "toplumumuz, sol/sosyalist hareketin, hali hazırda sınıf mücadelesinin seyri göz önünde tutularak, uzun erimli bir süreç dikkate alınarak değerlendirilmelidir." diye, Makalenin sonunda toplumun durumunu tesbit ediyor. Hem de çok bilimsel olduğu için hiç bir veri ortaya koymadan... Böyle somut! bir durumda yapılması gereken şey, "tartışmak... ama nasıl? (Bu konuda yazarın bilgisizliğini ortaya koyduğum için bu kavramı itici buluyor ve onun yerine 'diyalog' kavramını öneriyor. Tabi ki yine bilinçsizliğini sergiliyor. Kavramın içeriğini doldururken uzlaşma kavramına tekabül eden şeyler söylüyor.) Önce 'diyalog' diyor ve ekliyor. "Yani diyalog; çıkar ya da ortak paydaların esas olarak ortaklaştığı bir ortamda gerçekleşebilir. Böylece bir ortamda toplumsal olarak var olan ezen-ezilen ilişkisinden kaynaklı kışkırtıcı üstünlük arayışları olabildiğince sınırlandırılır ve arındırılabilirliği bir koşulda diyalog en yüksek verime ulaşır." Ne demişti Büyük Anadolu Aydınlanmacısı! Mustafa Kemal: "Sınıfsız imtiyazsız bir ulus." Onu çok iyi değerlendiren Mark-

sist! yazar Halil Gürel, atasının izinde olduğunu göstermek için bir kalem darbesiyle sınıf çelişkilerini ortadan kaldırıyor. Madem hepimiz kardeşiz o nedenle sınıfsal niteliğine, dünya görüşüne (zaten bu tür kavramlar modası geçmiş kuru kafaaların zırvalarıdır!) bakmaksızın "Aydınlarla hem inceleme-araştırma faaliyetimizde uygulamamız gereken yöntem (Diyalektik yöntem zartı değil TÇ.) ve plan konusunda hem de toplumsal pratik gelişmeler konusunda, önerilerini alma, karşılıklı destek ve dayanışma ilişkisi kurma ilk etapta gerçekleştireceğimiz adımın" atılmalıdır deniyor. Anadolu halkının 1920'lerde içinde bulunduğu durumda "ilk adım" atmak istediği, ancak o adımların kara çizmeler giyip kendi bedenlerini çiğnediği anlatılıyor. İlk adım atıldıktan sonra "Anadolu Aydınlanması" için ilk eylem (pratik faaliyet yazarın yazıları okunduğunda görülecektir ki, faaliyetten anladığı tek şey "teori üretmek"tir.) olarak; "örgütlemenin olanak tanıdığı koşullarda: merkezi alanlarda eğitim- kültür merkezleri açmak aracılığıyla ve bu eğitim-kültür merkezlerinde teorik sorunlarımızı çözmek doğrultusunda çalışmalar yapmak" öneriliyor. Bu önerinin gerçekleşmesi için de; "kitlelerin öz sorunlarını çözme ve gerçekleştirme; dernek, sendika kooperatif, halkevi gibi kurumlar hem yerel planda devrimci özgürleşmelerin faaliyet alanları olması gerekirken hem de kendi planlarını bu oluşumların varlık koşullarıyla (örneğin ADD'nin varlık koşullarıyla da mı denmek isteniyor? TÇ.) uyumlu tarzda hayata geçirecekleri bir mevzi özelliği taşıyacaktır." (Uzun Yürüyüş, s:28, Halil Gürel) sözleriyle ifade edilen şeyler öneriliyor. "Anadolu Aydınlanması kalkışması" böyle sağlayacağız! Bu önerilerin özünde anlatılmak istenen çok açık olmakla birlikte, yazar hayranı olduğu Perinçek Paşa'nın gösterdiği cesareti gösterip bu önerilere "ulusal meclisler" demiyor. İşin ilginç bu öneriler Erkan Uğur tarafından, (Yazarın kendisi "Tez elden red veya kabul etme-yerine eleştirilip geliştirilmeye ihtiyacı vardır" dediği halde) 29. sayıda "Türkiyeli komünist tarzı temsil etmektedir." denilerek, krakdan çok kralcılığın, ya da peygamber mürid ilişkisinin açık bir örneği sunuluyor.

Bu bölümü yazar Halil Gürel'in savunduğu çizgiyi açıkça deşifre edecek bazı karşılaştırmalarla bitirmek istiyorum.

"...Herkes bol keseden anıp tutuyor.

Sözcüklerden kan damlıyor. Bol bol emek ekseni 'edebiyatı yapıyor, her cümlede kapitalizm birkaç kere yıkılıp yerle bir ediliyor, her paragrafta 'sosyalizm' yeniden ve yeniden kuruluyor." (Hasan Yalçın, 7/6/1998, *Aydınlık*)

"Her şey iyi! Her şey güzel! Polyanna idolümüz, pesimizm (iyimserlik) felsefemiz! Her bahar atlımdayız. Ancak her nedense, sürekli olarak, 'vuslat bir başka bahara' kalıyor hep." (H. Gürel)

"Sol olmayan 'sol' cinayetlerini işlerken kendini hep bu iyiniyetli 'sol içi' kavramının içinde gizledi." (H. Yalçın)

"Mecaracı özelliklerimizden kendimizi ne pahasına olursa var edebilmek için yaptıklarımıza değin hep 'halk için', 'devrim için' dir. Bunlar halka yönelmiş olsa halka ve dolayısıyla devrime zarar veriyor olsa da." (H. Gürel)

"...İnsan haklarıçılık yapmak için Avrupa Birliği'nden para aldığını gösünü gere gere söyleyip, Amerikan Dışişleri Bakan yardımcısına Türkiye hakkında raporlar sunan da", "Amerikan elçisinin koruyucu jemişyesi altında dolan da sol'un içinde CIA ile birlikte onu bir numaralı insan hakları savunucusu ilan eden de." (H. Yalçın)

"Bu uğurda emperyalist ABD ve Avrupa'nın devlet destekli 'sivil' toplum kuruluşlarıyla 'insan hakları' alanında işbirliği yapmak, ABD ve Avrupalı emperyalistlerin elçileriyle kapalı kapılar ardında görüşmeler yapmak mübahdır." (H. Gürel, *Uzun Yürüyüş*, s:28)

Evet, söylenenler ortada, yoruma gerek kalmayacak kadar açık değil mi? Bunlara bir de 29. sayıda Tuncer Dilaçoğlu imzalı "Egemen sınıflar arasında çelişki var mı?" başlıklı yazıda ortaya konan (30. sayıda Can Cemal ve Düzgün Kalman, oradaki düşüncelerin neye tekabül ettiğini ortaya koymuşlardı.) düşünceleri ekleyin, karşımıza çıkan tablo, karşı-devrimci *Aydınlık* çetesinin müsvettesi değil mi? Sakın ola kimse kalkıp bana, *Aydınlık* hakkında böyle bir kararımız yok demesin. O zaman adama sorarlar, hem diyeceksin ki "İP'de MGK siyasetinin etkili aracı durumuna gelmişdir", hem de yıllar öncesinde alınmış (bugünkü inade tarafından değil) bir karara bağlı kalacaksın. Böyle şey olmaz. Ortaya konan düşüncelerin nüchliği ortada. Bu düşünceler sınıf işbirlikçisi karşı-devrimci düşüncelerdir. Bu düşüncelere ve düşünce sahiplerine karşı "ikna, eleştiri" yöntemi izlenmez. Bu tür düşüncelere karşı "ideolojik olarak zehirli otların temizlenmesi" yöntemi izlenir.

İşte tartışıyoruz dedikleri

Eray KILINÇ

Uzun Yürüyüş'ün Yazı Kurulu tarafından hoş karşılanmayıp muhtemelen yayınlanmayacak bir uğraşın içine girmekten alıkoymuyorum kendimi. Yayınlanmama tehlikesine diğer bir neden de, dilin sivriliği, içeriğin yazı kuruluna ters düşmesi olacağı kanatindeyim. Dedim ya yazmaktan alıkoymuyorum kendimi, sansümlenmiş, yayınlanmazmış, vız gelir tıns gider. Halil Gürel arkadaşın dediği gibi, "yaşamın gerçekliği herkesi hak ettiği yere koyacaktır ve koymaktadır da" (Uzun Yürüyüş, s:11, sf:20)

Hep söylenir bozuk bir saat de günde iki kez doğruyu gösterir. Doğru söze ne denir? Bir şey denmez. Biz de yaşamın gerçekliği içinde herkesi hak ettiği yere koymaya çalışalım...

Öncelikle kimi arkadaşların Uzun Yürüyüş'e ilişkin yaptıkları "olumlu" değerlendirmelerden aldığımız feyzle yola çıkmanın yerinde olacağı kanaatindeyim.

Kimi arkadaşlarımızın döne döne beğendiklerini ifade ettikleri Uzun Yürüyüş'ün çizgisi, yayın anlayışı nedir? Ona bir bakalım. Sonra da bize ait olan görüş nedir? Uzun Yürüyüş'ün siyasal çizgisi ve yayın anlayışı nasıl olması gerekir? Bakalım.

Bugün kimi arkadaşlarımız tarafından Uzun Yürüyüş'ün siyasal çizgisi, yayıncılık anlayışı oldukça beğeni topluyor, benimseniyor. Bu arkadaşlarımız bu çizgi ve anlayışın geliştirilmesi istemleriyle teşviklerini sunuyorlar.

Bunun dışında kimi arkadaşlarımız da var ki yukarıdaki anlayışla hiç uyuşmuyor, tam tersini düşünüyor. Hatta bir "burjuva karargahı" haline gelen Uzun Yürüyüş'ün kendi siyasal misyonunu oynamadığını, yabancılaştırıldığını, "bomba"lanıp yeniden düzenlenmesinin gerektiği, Uzun Yürüyüş'ün kendini silkelemesinin gelinen noktada ertelenemez bir görev, bir zorunluluk olduğunu düşünüyor.

Görülebileceği üzere ortaya iki ayrı tarz, iki ayrı yaklaşım çıkıyor. Bu anlayışların gıdasını aldığı siyasal temellerin olduğu yadsınamaz bir gerçekliktir. Neden? diye sorup, şöyle bir geriye doğru uzanalım.

Uzun Yürüyüş'ün bir ihtiyacın ürünü olarak çıktığı, bir yayın anlayışı bir siyasal temelin üzerinden duruşunu almaya/belirlenmeye çalışıldığı biliniyor. Ama gel gör ki, Uzun Yürüyüş bunların hepsini unutmuş, tam tersi bir rotada papa yelken kaptırmış gidiyor. Üstelik bunun yeni bir şey olmadığı da herkesin malumu... Peki kimi arkadaşlarımızın beğendiği, kimi arkadaşlarımız bu kadar çekici gelen yön(ler) nedir? Çok açık ve net bir şekilde orta yerde olan Uzun Yürüyüş'ün içine sokulduğu liberal burjuva siyasal hat ve bu minval üzere bir kürsü olarak kullanılan yayıncılığı/anlayışıdır.

Uzun Yürüyüş dergi(lerini)sini dikkatle okuyan her okurun gördüğü ilk şey, nedamet getirenlerin bu derginin sayfalarından mızağın sivri ucunu devrimcilere ve devrimci mücadeleye yönelttiği ve hayasızca bir saldırganlığa dışa vurum kürsüsü olduğudur. Bakın hemen her sayıda birinin nasıl çürüdüğü, yozlaştığını kanıtlama gayretine giriyor. Sonra da buralardaki insanların nasıl çürütüldüğünü, yozlaştırıldığını, hormonlandığını, kendine yabancılaştırılıp birisici yapıldığını teorileştiriyor. Hiçbir ölçüye değere, saygıya tabi olmayan salvo atışları yapıyor.

Bu atışların bombardımanı geçmeden bu sefer, yenilginin, karamsarlığın, darlığın, hiçbir şey öğrenememenin, hiçbir şeyden ders alamamanın, adam olamamanın anlatıldığı, tarihi çarpıtan, tarihleri karşısında nedamet getirenlerin kokmuş soluklarıyla yelkenler şişim şişim şişiriliyor.

Bunu bir tarz, varlıklarına gerekçe yapanlara bir bakın; umutları çoktan ölmüş, ve üzerlerinin betonlandığını, önemli bir kısmının örgütsüz yaşama-

yı seçtiğini kimilerinin yıllardır örgütsüz yaşadığını, ya da örgütlü yaşama, örgütlü yaşamın gerekliliklerine, disipline gelemediklerini kendilerini dayattıklarını görürsünüz. Bunlar bulundukları hiç bir alanda çevrede bir değer görmezler, bırakın değeri insan yerine bile konmazlar. Ama sen bunlara değer verdiğinde, insan yerine koyduğunda, olanak sunduğunda, başlarlar yukarıda belirttiğim sövgü edebiyatına. Bunun karşısında Uzun Yürüyüş yazarlarından Ozan Veli'nin dediği gibi "Birçok hata ve yanlışına rağmen ateşi pormak uçlarında taşıyanların yaratacağı tarih ve taşıyacakları umut, kendi kişisel dünyasında ağıt yakanların umutsuzluğuyla kıyaslanamaz..."

Ama kıyaslanıyor. Üstelik bu tarz Uzun Yürüyüş'te primde buluyor. Peki soruyorum, ne adına bu kadar müsamahakar, hoşgörülü ve mütevazı olunabiliyor? Anlaşılır gibi değil diyemiyocuz, maalesef...

Bunun adı yenilenme midir? Devrimci demokrasi midir? Aydınlanma mıdır? Özgürleşme midir?

Ne zamandan beri insanların kendilerine, kendi tarihlerine sövülmesi, sövdürmeye açık tutulması yenilenme, demokrasi, aydınlanma, özgürleşme... olmuştur? Tarihte bunun bir örneği var mı?

Sanmıyorum...

Neden sanmıyorum. Bırakın devrimci-demokrat bir yazarı, herhangi bir burjuva liberal yazara deyin ki; biz ağzımızı açtığımızda, senin çürüdüğünü, yozlaştığını, darlığını, adam olamadığını vs. her sefer yüksek sesle bağıracağız. Bu demokrasi anlayışı içinde yenilecek, aydınlanacak, özgürleşecek, gelececek... bir arada yürüyeceğiz. Gel bizim yayınımda yazı yaz deyin. Ya da siz gidin, herhangi bir liberal burjuva yayın organına deyin ki, biz senin bu yayın organında yazı yazmak istiyoruz. Ve her yazımızda sana, senin çürüdüğünü, yozlaştığını, darlığını, adam olamadığını vs. her sefer tekrar-

layacağız. Bu demokrasi anlayışı içinde yenilenip, yeni bir soluk yeni bir tarz yaratacağız deyin... Alınacak cevabın ne olabileceği üzerindeki mantık yürütmeyi okura bırakıyorum...

Hatırlıyorsunuzdur, yazının başında bugünkü *Uzun Yürüyüş* çizgisini beğenip olumlayanların karşısında, beğenmeyip olumlamayanlar da olduğunu belirttim. Hatta bırakın beğenip benimsemeyi, kimi arkadaşların derginin adını bile ağzına almadıklarını, dergiye yazı yazmadıkları gibi, kimseye dergiyi tavsiye etmekten kaçındıklarını da belirtmeliyim. Yukarıda örneği ile açıklamak istenen tarzın buna vesile olduğunu tahmin edersiniz. Kendi insanlarımızın bu tavrı karşısında, kimi dostlarımızdan sürekli aldığımız protestoları anlatmak bunların yanında hafif kalır.

O zaman bugünkü *Uzun Yürüyüş* çizgisini benimsemeyen, bu arkadaşların yayın anlayışı nedir?..

İşin aslına bakılırsa bu arkadaşların anlayışı birkaç kişi ya da çevreyle sınırlı olmayıp kolektif anlayışa denk düşmektedir. Ve anlayış olarak; en geniş devrimci demokrat kesimi de kapsayan üzerk bir yayıncılık perspektifidir. Sadece Uzun Yürüyüşçüler'e açık olan, sadece Uzun Yürüyüşçüler'in görüşlerinin yansıtıldığı bir yayıncılık değildir. Ben merkezci anlayışı benimseyen tarz, demokrasi kültürünü sakatlamakta dolayısıyla da kendi dışındaki entellektüel, akademik yazın ve düşün çevresiyle bağlarının kopuk olmasına yol açmaktadır. Bu durum, bu çevrelerce (ve onların okur kitlesince de) devrimci, militan sol dışı kapalı, kendi dışındaki düşüncelere sekte, hazımsız ve anti-demokratik olduğu biçiminde algılanmakta/yansımaktadır. Bunu kırmak, bunu kırarak bunu bir siyaset aracı, siyaseti kitlelere götürme, siyasal canlılığı en geniş kitleye taşıma, bu tarzı ufukların açılmasında kaynak olarak görme, demokrasi kültürünü geliştirecek bir mevzi (bunun sövgü cephesinden çok, saygıyla örülmüş katkı-paylaşım mevzisi olacağı, olması gerektiğinin altını çizmek gerek) akademik, entellektüel fikir ve yazın dünyasının da katılımının sağladığı geniş bir yelpazeye çevirmek... Arkadaşların kolektifle bütünleşen en kısa en net düşüncelerinin ifadesi bu...

Gerçekte böyle algılanıp işletilmekte midir? Böyle olmadığı açık. Özerk bir yayıncılık anlayışının yarattığı or-

tandan kaynaklı, özellikle bu anlayışın sorumluluğunu taşıyanlarca kendi liberal burjuva fikirlerinin en geniş yelpazeyi de kapsayarak dışı vurulacağı (ör-gütlediği) bir tarzla dönüşmüştür.

Bireysel özgürlük ve liberal burjuva aydın tarzının oturtulduğu, kolektif, kolektif irade ve disiplin sorununun hafife alındığı, basitleştirildiği, yoklaştırıldığı bu tarzla çanak tutulduğu bir içerik kazanmış olarak faaliyetini sürdürmektedir. Ve altını çizerek belirtiyoruz ki, bu tarz çürümenin, yozlaşmanın kendisi olup, gıdasını aldığı kaynağın gözesi durumundadır.

Bir siyaset aracı, demokratik, zengin, siyasal içeriği olan bir yayın olması düşüncesi *Uzun Yürüyüş*'ü ortaya çıkardı. Ama demokrasi terazisi yayıncının düşüncelerinden yana tartmaya başladı. Ve kötü bir siyaset yapma aracı, doğru olmayan yöntemlerle kullanılan, onca emeğin, değerlerin, çabanın üzerinde miras yedi züppeler gibi tepinenlerin kürsülü durumuna geldi/getirildi.

Gelinen süreçte bu tarzın, kanatan, inciten mirasyedi hovardalığına karşı sesimizi yükseltmek ve bunu tüm kamuoyu önünde yapmak bizler açısından zorunlu bir devrimci görevdir.

Bu söylediklerimiz üzerinden fırtınalar kopartılacak "demokrasi(lerini)yi" kötüleştirip güdüklettiğimizizin kanıtı bulunmaya çalışılacak.

'96 Sosyalist Forumu'nda belirlenen, yukarıda açılımını yaparak anlatmaya çalıştığım yayıncılık anlayışına katılıyorum. Olması gereken budur...

Bunun karşısında devrimcilere devrimci mücadeleye, sövgülü mızrak uçlarını çevirenlere ve buna prim verenlere o mızrak uçlarını batırmaktan hiçbir güç bizi alıkoyamaz. Bunun da bilinmesi gerekir... Mızrak ucu çevirenlere, mızrağın sivri ucunu batırma hakkına sahip olduğumuzda akıld tutulmalı.

Yazımıza *Uzun Yürüyüş* dergisinin çizgisi ve yayıncılığını ele alarak yaptığımız girişten sonra gelelim, bu çizginin oturmasında önemli rolü olan ve şampiyonluğunu yapan bir diğer konuya.

Bir süredir köüt! diye birden gündemimize düşen, gündemi kendisiyle meşgul eden H. Gürel arkadaşın "Tartışma süreci mi, Tartış-ma! süreci mi?" yazı(ları)sı üzerinden yürütülen "tartışmalara" ve arkadaşın peşrev turlarına...

Sürecin tartışma süreci mi, tartışma süreci mi olduğu yolundaki iddia ne

zaman ve nasıl olarak, neden sonra patlak verdi? Bunları deşmeye çalışacağız. Ama geçmeden önce arkadaşın tarzı üzerine bir kaç şey söylemek zorundayım.

Arkadaşımızın kalemini kılıç gibi kullandığı bir gerçek. Kılıcını kınından sıyırdığında (siz kalemi eline almasını anlayın) oldukça iyi nara atıyor. (Hakkını teslim etmek gerek!) Her şeye ve herkese meydan okuyor. Kuşkusuz bu durum onun acemiliğinden kaynaklanıyor. Bu haliyle de iyi bir silahşörenden çok bir sarhoşu andırıyor. Neden mi?...

Silahşörler vuruşmak için meydana çıktığında dikkatli olmanın gerektiğini tecrübeleri ile bilirler.

Dikkat ve kontrolleri, refleks ve zihinleri (bellekleri) sürekli tetikte, uyanık olmalıdır. Bunun için özel bir çaba da sarfederler. Ama bir sarhoş hareketlerini, davranışlarını kontrol edemez. Refleksleri zayıflar, bilinci uyuşur, belleği tarumar olur. Bu durumun sürekliliği alkolikliğin göstergesidir.

Arkadaşlarımızın durumu da bunu andırıyor. Sürekli değişken ruh halleri sergiliyor. Bir şey söyleyip altına çok rahat imza atabiliyor, peşinden hiçbir şey olmamış gibi hemen imzasını çekip, başka bir şeyin altına imza atabiliyor... Nasıl mı?

İşlediği konuların içeriğine girmiyorum. "Tartıştırılmıyoruz" diyerek başladığı peşrev turu, "İşte tartışıyoruz, dünya da yıkılmıyor" (*Uzun Yürüyüş*, Eylül-'98) dediği polemige döndü. (derdi de buymuş herhalde!) Yakında bunu da değiştirip, yine nasıl tartışılmadığını anlatacağıdır. Arkadaşımız, "Tartışma süreci mi, tartış-ma! süreci mi?" başlıklı yazısının birinci bölümünde, girişte diyor ki; "derdini nasıl anlatacağım bilemeyen insanların sıkıntısı içindeyim" buradan arkadaşımızın bir "derdini(n)... sıkıntısı(nın)" olduğunu öğreniyoruz. Bunu "nasıl anlatacağımı bileme"diğini de bu vesileyle öğreniyoruz. Nedendir bu "dert", "sıkıntı", "kaygılandırıcı, moral bozan gelişmeler"den... "gelişmelerin yanlış temelde olduğunu görmek," haliyle moralini bozuyor, dert ve sıkıntıları artırıyor, "ancak bu yanlışlığı bütünü kapsayan alternatif oluşturan bir tamlıkla sunamamak da cabası." "Moralini bozan bu gelişmeler karşısında "alternatifim yok!" der gibi yaptığına bakmayın. Var, var da; "alternatif sunamamak değil de, yıllardır alışagelmış alternatiflerin bir hayli uza-

ğında bir alternatifte sahip olmaktan duyulan bir sıkıntı bu."

Gördüğümüz gibi alternatif var arkadaşın, ama sunmuyor. Ya da daha gerçekçi bir tanımlamayla, bütünlüklü sunmuyor. Sunmasının koşulları, tartışmaya açmasının koşulları uygun değil. Çünkü kendi alternatifi "yıllardır alışlagelmiş alternatiflerin bir hayli uzatılmasında." Açıkta söylenmeyen/söylenemeyen, dillenen/dillendirilemeyen bu "alternatifler" çeşitli şekillerde dile getirildi, ama şimdi gizemli, şaibeli, spekülasyon bir ortama ihtiyaç var. Bu dergi sayfalarında tüm görüşlerini çeşitli biçimlerde ifade edip zemin oluşturma gayretine rağmen, süreç iradi yönlendirmenin içinde geliyor.

Başta dönersek; arkadaşımızın sürecin "Tartışma süreci mi, tartışma! süreci mi?" olduğu yolundaki iddia ne zaman, nasıl ve neden patlak verdi?

Arkadaşımız, "yıkıntının önemli nedenlerinden olan siyasi belirlemelerle inşaya yönelmek anlamsızdır," belirlenmesini yapıyor. Çünkü "yıkıntının ap-tallaştırıcı ve sersemletici havasını ciğerlerinize doldurmakla azılabılır." Doğayısıyla "bugün ise, asılan hareket halindeki ezilenlere, öncelikle de işçi sınıfına uygun yöntem ve araçlarla yönelmek, inşanın hedefi olan işçi sınıfı partisine niteliğini verecek ileri işçilerle birleşebilme yeteneğini göstermektedir." Yoksa, eskiden olduğu gibi; "devrimci zoru; yüzlerce yıllık merkezi devlet, küçük ve dağınık üretim biçimi, dini ve kültürel şekillenmenin uyuşturduğu ve mevcut koşullarda değiş(tir)me olmadan uyum mücadeleye yönelmeyecek durumdaki kır yoksullarına kurban etmemeliyiz..." (Uzun Yürüyüş, s:11, sf:20)

Burada insan ister istemez, Kazanlı genç Bolşevik'in, Lenin'le görüşmesini hatırlıyor. 1905 yenilgisinin Rusya'da hüküm sürdüğü zamanlardır. "Kazanlı bir genç Bolşevik. Lenin'i görmeye geliyor ve Rusya'da halk ne yapabilir, onu öğrenmek istiyor."

Lenin: "Ne mi yapmalı? Bir tek şey silahlı ayaklanma. Bugünden tezi yok. Hemen." diyor.

Kazanlı genç Bolşevik "Rusya'da Bolşevikler'in bugün için ayaklanmanın başarıya ulaşacağına inanmadıklarını söylüyor."

Lenin: "Başarı mı? Kim başarıdan söz ediyor ki!... Biz kuruntular içinde yaşamıyoruz. Yoldaşlara söyle benim

adım. İlle de kazanacağımızı sanmasınlar. Henüz çok güçüz. Tek başına elde edilecek bir başarı sorunu değil bu. Bizler otokrasinin temellerini sarsmak ve geniş halk yığınlarını harekete geçirmek istiyoruz. Görevimiz bu yığınları kendi davamıza çekmektir. İşte, asıl önemli nokta bu! Ayaklanmadır önemli olan! 'Kazanamayız', onun içinde 'ayaklanmaya gerek yok' diye konuşmak, korkaklara yarar. Hiçbir ilişkimiz olmamalı onlarla." diye cevap verir.

"Kazanlı Bolşevik, kulaklarında 'silahlı ayaklanma' sözü çınlaya çınlaya ayrıldı ordan." (Her Yönüyle Lenin, David Shub, Ceylan Yayıncılık)

Kazanlı Bolşevik'in kulaklarındaki çınlamayı ilk duyan H. Gürel arkadaş oluyor.

Çünkü; "Ve nasıl ki bugünün meselesi Marksizm'i tartışmaya sunma meselesi değilse, devrimin geçeceği güzergahların dağlara yaslanması da tartışma konusu değildir. Tartışma konusu olabilecek ya da olan yanı halk savaşını mekanik bir tarzda Çin'den ülkeye aktarma yanlışlığıdır. Yarı-sömürgeciliğin devamının teminatı olan faşist devlet biçimi hükümlarlığını sürdürdükçe devrimin ve demokrasinin yolu dağları dolanmak zorunda kalacaktır. Buntar tarihin tanıtladığı gerçeklerdir ve biz bu gerçeklerden hareket edeceğiz." (Umut Şengül, Uzun Yürüyüş s:17, Kolektif sf:5) dediğinde, her şeyin yolunda gittiğini, her şeyin kendi çizgisine paralel ilerlediğini sanan H. Gürel arkadaşın "kulakları çınla"maya, uykuları kaçmaya başladı.

H. Gürel, "Terk edilen yıkıntının... etkilerinden kurtulmak... devrimci zoru... kır yoksullarına kurban etmeme... asılan işçi sınıfına... yönelmek... işçilerle birleşebilme yeteneğini gösterebilmektir." (Uzun Yürüyüş, s:11, sf:20) düşüncesinin hakim olabileceği bir sürecin zemini oluşturmaya çalışıyor gözükse de böyle değildi. Böyle bir şeyi savunmak somut bir örgütlülüğü örgütlü tarzı, bu tarzı yön veren bir iradeyi ve iradenin varlığının da kabulünü gerektirir. Ya da bilinen böyle olduğudur... Zaman bunların böyle olmadığını, böylesi iradesel bir tarzın olmadığını orta yere çıkardı.

H. Gürel arkadaş, özellikle U. Şengül'ün yazısındaki "Ve nasıl ki, bugünün meselesi Marksizm'i tartışmaya sunmak meselesi değilse, devrimin geçeceği güzergahların dağlara yaslanması da tartışma konusu değildir" bölümü üzerinden kendini meşrulaştırmaya ça-

lıştı.

H. Gürel, kendini meşrulaştırma çabasını, U. Şengül'ün, "Marksizm'in ve dağlara yaslanma" meselesinin "tartışma konusu" olmadığını söylemesi üzerinden yapıyor. Diyor ki; "Çünkü böyle bir alternatifle diyalog kurma gereği dahi hissedilmiyor." (Uzun Yürüyüş, Mayıs-98, sf:57) Sonra devamındaki yazısında "Tartışma süreci adı altında ifadelendirilen dönem ise hareketlere önderlik eden saygın abîlerin görüşlerini hareket kütlesine empoze etkerli süreci adlandırmaktan öte bir içerik taşıtmıyor", (Uzun Yürüyüş, Haziran-98, sf:63) diyor. Neden; "...siyasete ve/veya örgüt anlayışına temel oluşturan ideolojiyi sorgulamak zorundaydık... tartışmanın özünde Marksizm'in bütünselliğini tartışma" (Uzun Yürüyüş, Mayıs-98, sf:57-58) gerekiyordu. Ama "sayın abî"ler süreci denetimlerine aldılar ve bunlar kendi belirledikleri süreci önümüze koyup, neyi tartışıp neyi tartışmayacağımızı da belirleyerek, tartışma sürecini tartışma sürecine getirdiler diye veryansın ediyor. Tarihi tahrifatlarla çarpıtmaya, bilinçleri bulandırıp, tasfiyecî mantığını harekete geçiriyor. Umut Şengül üzerinden süreci kişiselleştirmekle "abî"lerin anti-demokratik, sürece müdahale eden, tartışmaya ambargo koyan bir tarz geliştirdiklerini dillendirip, demokrasi havarisini kesilmekte. Gözleri boyama uğraşına başlıyor.

H. Gürel, '96 Örgütlenme Forumu'nun belirlediği tartışma süreci ve konuları ile doğrultusunu, önüne koyduğu pratik hedefleri Umut Şengül'e indirgemesi neyin ürünü. Burada açıktır ki bilinçli bir çarpıtma, süreci yavaşlatma, iradeyi ve irade kararlarını yok sayma, parçalama taktiği var.

Tüm demokratik mekanizmaları hiçbir kural tanımadan, sınırsızca kullanma(larına)sına rağmen, iradenin belirlemeleri üzerinden iki yıla yakın bir süre geçmiş olmasına rağmen sürece ilişkin hiçbir şey sunmamak, ama sürecin de uzamasını istemek, insanları müdahalecilikle, anti-demokratiklikle, tartıştırmamakla, tartışmaktan korkmakla itham etmek ne kadar sağlıklı bir ruh-halliyenin göstergesidir. Ya da nasıl bir kafa yapısının.

Halil Gürel arkadaşın, sürece ilişkin geliştirdiği bu tutarsız, sahtekar sabote edici tarzının değerlendirmesini okuyucuya ve onu "Türkiyeli komünist tarzın temsil" cisi gören/gösteren arkadaşlara bırakıyoruz.

Geçmişsiz gelecek oluşturmak

Ali ÖZCAN

Bir kaç sayıdır, *Uzun Yürüyüş*'teki tartışmaları dikkatle izliyorum. İzlediğim tartışmaların genel bir panoramasını yaptığım zaman, ilk dikkatimi çeken şey: Marksizm'in yadsınması, illegal örgütlülüğe duyulan öfke ve silahlı mücadeleye karşı gösterilen yoğun tepki. Bu anlamda Fırat Can arkadaşın geçen sayıda yayımlanan görüşlerini tartışma vesilesi yaparak kendi anlayışımı ve genel yaklaşımı ortaya koymaya çalışacağım.

"1995 Eylül'ünde atılan ilk adım la başladık uzun yürüyüşümüze". Evet, parti tarihimize Eylül 1995, bize önemli bir kesiti ifade ediyor. Fakat, F. Can arkadaşın ifade ettiği gibi "yürüyüşümüz" buradan başlamıyor...

Geçmişimize dair yaklaşımımız; ne onu kutsayarak sorgulamasızca kabuldur, ne de "bizim için hiçbir önemlilik ifade etmiyor" yaklaşımını benimseyip, tarihimizin yol göstericiliğine sırt çevirip onu yok saymaktır. Bu Maoistlere özgü bir tutum olamaz. Çünkü Maoistler şunu çok iyi bilmektedirler; bugünkü varlığımızın bir ayağı ileriye atılan bir hamlede ifadesini bulurken diğer bir ayağımız ise, geçmişimizin yarattığı değerlerin ve teorik-pratik deneyimlerin ekseninde geleceğe bakabilme-miz için ışık olma işlevini gören o 26 yılın toplamında somutlanıyor. Gelecekle geçmiş, kopmaz bağlarla birbirlerine bağlıdır. Geçmişin değerleri, deneyimleri, dersleri olmadan özgür bir gelecek olmaz. Özgür bir gelecek yaratma ideali olmadan

da geçmişin anlamı somutlanamaz.

Kendisi olmayan kişilik, birileri üzerinden ruhsal-tatmin illetine kapılır, bazende bu illetin esiri olur. Ama yine de 'insan' ve 'değer' diye diye bağırmaktan da kendisini alıkoyamaz. Çünkü, bu tiplerin yaptığı, başka bir kişiliğin taklitçiliğidir. Bundan dolayı da kendi içinde bir tutarsızlık ve samimiyetsizlik yaşanmaktadır.

Düşülen bu saplantı, uç savruluşlarla son bulmak zorunda kalıyor. Ancak son bulmadan evvel, uç bir çıkış yapar. Tıpkı geçmişini "eski ve çürümüş" olarak değerlendirenler gibi. Geçmişle birlikte bugünde inkarına yönelenler, geleceğe uzanmak için ne tutunacakları bir dalı vardır ne de umudu. Dolayısıyla ellerinde dkebilecekleri bir fidesi olmadan, 26 yıllık bir çınara "çürümüş, içi boş" deyip onu yıkma meziyetinde bulunurlar. Çınara dair söylenilen olumlu her söze karşı pervasızca yaklaşır, içinde bulundukları pişmanlık ve umutsuzluk ruh halini orta yere sererler. Ve günü kurtarmak içinde tek bir önermede bulunmadan "alternatifini yaratma" nara-larını atarlar.

Gayesi çınarın hastalıklarını teşhis edip giderilmesi amaçlı tedaviye yönelenlere de, zerre kadar bir önermede bulunmazlar. Aksine teşhis ve tedavi sürecini sürekli kösteklemeye büyük bir itina gösterirler.

Bizce yapılan, yapılmak istenilen olgu nettir. Ancak, ne yazık ki kafası bulanık olan birçok insan, yozlaşmanın girdabından kurtulmayanları daha iyi tanıması ve Maoistlerin yürüyüşünü daha iyi tanıyıp ikisini birbirinden ayırd edebilmesi için, istedik-

leri platformda ve istedikleri dilde tartışırız. Yalnız burada, sık sık kullanılan bir deyimde değinmeden geçemeyeceğim. "*Geçmişine sahip çıkmayanın bugünden yarına değin hiçbir söz hakkı yoktur.*"

İsterdik ki, geçmişe eleştirel yaklaşan ve geleceğe dair ciddi önermelerin, siyasal-ideolojik hattımızın oturtulmasını katkıda bulunabilecek birikim ve deneyimlerin somutlaştığı fikirlerin üzerinden tartışalım. Ve sunulacak her önerme, benimsediklerimizle bağdaşmaya bilirdi de, ancak o zamanda fikirlerin çatışması çıkacaktı ortaya. Ve bu çatışma sağlam bir temel inşa etmemiz için muazzam bir malzeme olma işlevini görecekti. Çünkü, her fikir yaşam bulmak için sınırlarını zorlayıp araştırma-inceleme yönelimine girecekti ve böylece de kendi içimizde fikir zenginliğini elde etmiş olurduk. Ancak ne yazık ki böyle olmadı ve de olmuyor.

Bu noktada Maoistlere düşen sorumluluk, başta inşa sürecine ağırlık verip bu belirsizlik sürecine son vermektir. Bunun için, M. Oruçoğlu'nun deyişiyle "*Bir karıncanın sıdığinden*" yararlanabileceğimizi göz önüne alırsak, her insanımızın evrelere dair düşüncelerini sistemleştirebildiği kadıyla sunması, tartışmaların canlı ve zengin geçmesi açısından önemlidir. Yine dikkat edilmesi gereken diğer bir nokta ise, Marksizm dışı anlayışlara karşı ideolojik mücadeleyi sürdürmek ve bunu sürekli kılmasıdır.

Evet, dönelim F. Can arkadaşın oluşturduğu çelişkiler yumağına: Bu çelişkilere açıklık getirebilmek için

bazı alıntılara başvuralım. Kaynak belirtilmeyen bütün alıntılar arkadaşın "Neredeydik, neredeyiz, nereye gidiyoruz?" yazısından alınmıştır.

ÇELİŞKİLER YUMAĞI (1)

"Burada önemle belirtmek isterim ki bugün açıstından, gündemlerin belirlenmesi-sıralanması belli eksikler çelişkiler barındırır da esas sorun bu değildir. Baş sorunumuz merkezi politikalarımızla, merkezi toplumsal pratik alanda önümüze koyduğumuz hedeflerin uyumsuzluğu sorunudur." Gündemlerin belirlenmesi-sıralanması esas sorun değilse (ki bizce arkadaş açıstından esas bir sorundur. "Değildir" diyerek amaçladığıyla çelişiyor. -Buna açıklık getireceğiz) Neden "... gündemlerin sıralanmasında; birinci evre Uluslararası Komünist Hareketin Tarihi (UKH) ve sosyalizmin sorunları olmalıydıdır." deniliyor. Bilindiği gibi 96 Örgütlenme Konferansı'nda iradenin belirttiği birinci evre; parti tarihi ve örgüt sorunu, ulusal sorun ve askeri sorunlar. Bu iki evrenin yer değiştirmesi bizi hangi nedenden nasıl bir sonuca götürecektir? Evet, bu kilit noktaya bakalım. Bu durumun daha net anlaşılabilmesi için arkadaş(lar)ın UKH'nın Tarihi ve sosyalizmin sorunlarını tartışılmasından ne anladıklarına bakalım: "Sosyalizmin sorunlarını tartışacağımızı söylemek anlamlıdır. (Sosyalizmin tartışılmasından anladığım Marksizm'i tartışmaktır.)" Marksizm'in tartışılması olarak anlaşılan sosyalizmin sorunlarının tartışma evresi olan üçüncü evreyi birinci sıraya almanın mantığı böylece anlaşılıyor. Eğer Marksizm'i tartışırsak, bu tartışmamızın ekseninde çıkaracağımız sonuçlar üzerinde diğer evrelerin rengini belirleyeceğiz. Arkadaş(lar)ın dilediği tartışma ortamı yaratılmadan (Marksizm'in tartışılması) iradenin belirttiği ilk evre olduğu gibi sonuçlanırsa, yaşam bulmasını istemedikleri bir çok düşünce genel kabul görür ve ne yazık ki amaçladıkları hedef böylece kilitlenmiş oluyor.

F. Can arkadaş "Marksizm'in tartışılması" meşruluğunu elde etmek

ve yaygınlaştırmak için şöyle diyor. "... Marksizm'i Lenin de, Mao da tartıştı. Ve bu tartışmalar bugün savunduğumuz Marksizm-Leninizm-Maoizm'i doğurdu." Lenin ve Mao, Marksizm'i tartışmadılar ve tartışma durumuna da düşmediler. Onlar için Marksizm, her zaman, proletaryanın yegane ideolojisi-bilimi olma misyonunu korumuştur. Burada, Lenin ve Mao'nun Marx'ın çeşitli görüşlerine açıklık getirmesi "Marksizm'i tartışmalar" diye çarpıtılarak sunuluyor. Birbirine karıştırılıp sunulan bu çarpıklığın yarattığı kavram kargaşasından yararlanılarak, Marksizm dışı düşüncelerin yaygınlaştırılması amaçlanıyor. Öncelikle insanları bu zemine çekmek, daha sonra da düşündüklerini hayata geçirmek. Mevcut haliyle, bir düş olmaktan öteye varmayacaktır. Bizce şu çok net ve tüm radikal-devrimci çevrelerce de çok iyi bilinmektedir; tartışmalı olan bir ideoloji, tarihte misyonunu tamamlamış bir ideolojidir. Tıkanan, kendini üretmeyen, (ki bu evrensel bir ideoloji ise) evrensel geçerliliğinin genel ve özgünlüklere uyarlanması güç olan bir ideoloji tartışılmaya açık ve muhtaç kalmıştır. Aksi takdirde yaşamda karşılık bulan bir ideoloji için tartışma konusu olsun ki? Bizce arkadaş(lar) bu açıklığı yeterince ifade edemiyorlar. Ancak kendilerinin açıklıkla ifade edemedikleri düşüncelere N. Aslan vb. gibi kendisi olmayan kişilikleri rahatlıkla düşürebiliyor ve yukarıdaki mantıkla aynılaştıran düşünceler(iy)le karşılaşabiliyoruz.

Çok geçmeden bu anlayışlar iflas eder. Gerçeğe dayanmayan hiçbir düşüncenin yaşamda karşılık bulması söz konusu değildir. Burada konuya dönecek olursak; bizce Marksizm, emperyalist sömürü sistemi varolduğu ve tüm dünyada en küçük kırıntılarına kadar silinmediği sürece -ki bu süreden sonrada yaşama uyarlanması söz konusudur- tüm dünya proletaryasının ve ezilen halklarının ideolojisi-bilimi olarak evrensel geçerliliğini korumaktadır. Ve Maoistler için tartışmasız bir "eylem kılavuzu"dur. (Ki, bu konuda hiçbir zaman tereddüte düşmedik.) Bu te-

melde, aksini düşünenler, taraf olduğumuzu bilmelidir! Maoistler, küçük burjuva anlayışlara karşı taraf olarak ideolojik mücadele yürütmeye her zaman önem verirler. Bu bağlamda, Marksizm dışı ideolojilere karşı 'tartışma, diyalog' vb. ideolojik mücadeleden sakınmayacağımızı belirtelim. Ve bu anlamda diyoruz ki, tartışmayacağımız hiçbir şey yoktur!

ÇELİŞKİLER YUMAĞI (2)

F. Can arkadaş, sağlıklı bir tartışmanın yürütülebilmesi için, şöyle bir öneride bulunuyor. "... tartışma süreci, fikirlerin çatışması anlamına gelir. Bu çatışmaların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve somut sonuçlar elde edilebilmesi için de bilgi-fikir sahibi olabilmek zorunluluktur. Bilginin eksik-güdüldüğü tartışma(lar) kısır kalmaya, tarafların birbiri üzerinde yengi elde etme yarışına dönmeye mahkumdur." dedikten sonra, "Tartışmanın çerçevesi dar kadrolarla sınırlı tutulmamalı ve hitap ettiğimiz en ileri en geniş kitleye mal edilmelidir." (...) "Kitlelerin katılımı içinde o programın oluşumunda söz sahibi olmaları şarttır." Nasıl olacak bu iş? Sınıf bilincine sahip olmayan, kendinden sınıf olan bir kitleye ne ölçüde, hangi olanaklarla ulaşip genişçe katılımını sağlayacaksınız? "Toplumu bilgilendirme, devrimci mücadeleye kanallı etme adına yola çıkan biz devrimci özgürleşmeciler bilgi-fikir fakirliğimizi görebilmeli..." Birincisi, tabiriyle, tartışmayı kendi dar sınırlarına hapseden dar kadrolar, bilgi-fikir ediniminden yoksunken, kendinden sınıf olan, sınıf bilincini alamamış kitleler -üstelik bir zorunluluk olan- bilgi-fikir edinimine sahip olmadan tartışma sürecine nasıl katılabilir? Bir düşüncenin yaşam bulması için onun nesnel ve öznel koşullara uygun olması bir zorunluluk değil midir? F. Can'ın burada düştüğü çelişkiyi, bilgi-fikir edinimi olmadan tartışamayacaklarını, aksi takdirde tartışmaların kısır ve güdüldü kalacağını belirttikten sonra, devrimci özgürleşmecilerin bu yoksunluğu aşmalarını öneriyor. Ve ar-

dından, iktidar bilincinden, sınıf bilincinden yani kısacası ML literatüründen uzak olan o en geniş kitlenin tartışma sürecinin içine çekilmesi gerektiğini vurguluyor. Bunu söylerken de, bilgi-fikir edinimini tartışma için bir zorunluluk olarak belirtiyor. Ve "yazılanlardan/konuşulanlardan anlamak istediklerimizi değil anlatmak istenileni anlama çabası da şarttır." diyor. Diyelim ki bu şarta uyarak hareket ettik. Ancak, bu yukarıdaki tezatlığı değiştirir mi?

Biz burada kitlelerin gücünü görmüyor değiliz. İnşa sürecimize ilişkin "karmancanın sidiğinden de faydalanacağımızı" belirtirken, kitlelere bilgi-fikir zorunluluğunu da dayatmıyoruz. Herkes, üretebildiği, yorumlayabildiği, eleştirebildiği, önerebildiği kadarıyla kendini katsın. Buna hiçbir zaman kapalı ve koşullu değiliz/olmamalıyız. Ancak şu da bir gerçeklik ki, (asıl bunu görmek gerekiyor) ne çıkıp sokak başlarında anket yaparak "siz, tartışma sürecine ilişkin -kitlelere- ne düşünüyorsunuz" diye sorma koşulumuz ve düşüncemiz var. Ne de belirtilen her düşüncüyü süzgeçten geçirmeden kabul etmemiz söz konusu olabilir.

ÇELİŞKİLER YUMAĞI (3)

"Önümüze merkezi politika olarak yeniden inşa gibi kapsamlı bir konu koyduk. Merkezi toplumsal pratik alanda ise 'sırtımızı dağlara' (esas olarak) yaslayacağımızı söyledik. Yani netice itibarıyla geleneğin politik-pratik-örgütsel hatını olduğu gibi kabul ettik." dedikten sonra, "Madem ki bu hattı uygulayacaktık o halde neden önümüze yeni bir sosyo-ekonomik yapı tahlili yapma, yeni bir devrim programı oluşturma hedefi koyuyoruz?" diye soruyor. Bu soruya yine arkadaşın ifadesiyle (düzelterek) yanıt verelim. Esas sorunumuz, oluşturduğumuz/oluşturmaya çalıştığımız örgütsel yapılanmayla, Maoist parti ilkelerini derinlemesine kavranması ve yaşadığımız coğrafyalara uyarlanması sorunudur. Ve bunun içinde yeniden tahlillere, programlara ihtiyaç duyduk. "Öyle ya, yaptığımız araştırma-tartışmalar sonucu ülkenin sosyo-ekonomik

yapısı yarı-feodal, yarı-sömürge, yönetim biçimi faşist diktatörlük çıkmazsa devriminin programının (program ki strateji, taktik vb. hepsini kapsar) o sonuca göre oluşturmaya-yağacak mıyız? Oysaki güzergahı kesin ve net 'doğrular' olarak çiziyoruz bugünden..." Yaptığımız/yapacağımız o "geniş"çe tartışmalar-araştırmalar sonucu ülkenin (Kürdistan dışında) sosyo-ekonomik yapısı ister Yarı-feodal yarı-sömürge olsun, isterse komprador kapitalizm ya da başka bir şey, yaşadığımız bu coğrafyalarda, tekeller kapitalizm dönemiyle birlikte ortaya çıkan ve mali-sermayenin en gerici, en şoven, en kanlı, en terörcü kesimlerin diktatörlüğü olan faşizm, demokratik devrim aşamasına kadar varlığını sürdürecektir. Bu anlamıyla nasıl bir tahlil yaparsak yapalım, hiçbir doğru tahlil, bu coğrafyada faşizmin olmadığı sonucuna varamaz. Bu anlamda, "yok aslında birbirimizden farkımız ama biz Osmanlı Bankası'yız" benzetmesiyle ne yazık ki denk düşmüyoruz. Faşizme karşı mücadele yöntemlerinin esasını silahlı mücadele oluşturuyor. Burada, halk savaşı stratejisinin yönetim biçimi faşist diktatörlük olan ülkemizin özgünlüklerini gözetecek uyarlanması sorunu söz konusudur. Bu anlamıyla, ülkemizde iktidar biçimi değişmediği sürece sırtımızı dağlara yaslamamız olmazsa olmaz bir zorunluluktur. Ha! Eğer 'ülkenin yönetim biçimine damgasını vuran faşizmin olmadığı, aslında demokratik bir yapılanma içerdiği'ni söylüyor ve bugünün esas tartışma konusunun devrimci illegal bir yapılanma sorunu değil de, TC'nin demokratik yasalarından yararlanarak yasal bir partinin tabelası altında, pedagojik yöntemlerle mücadelenin sürdürülmesi gerekliliği daha doğru ve yararlı olduğu düşünülüyorsa, bu da bir tercihtir diyoruz... Ancak, kafamızda ülkeye giydirdiğimiz kılıfı çıkarıp gerçek yüzüne bakamadığımız sürece, bu tür saplantılardan kurtulmamız olanaksızdır.

ÇELİŞKİLER YUMAĞI (4)

"Örgütlü mücadele, dahası illegal devrimci mücadeleyi reddeden

kim? Devrimin zora dayanması ilkesini reddeden kim? Bu anlayışları devrimci özgürleşmecilerin saflarında savunulara rastlamadık." F. Can arkadaşın düşünceleriyle (Neredeydik, neredeyiz, nereye gidiyoruz? Uzun Yürüyüş Sayı.30) dergide ilk karşılaşmamızdır. Dolayısıyla, daha önce böyle bir karşılaşmamız olmadığı için birilerinin kendisine böylesi bir atıfta bulunması söz konusu değildir ve de olanaz. O halde bu gönderme kimin adına kime yapılıyor? Yoksa bu birilerinin sözcülüğüne mi soyunmaktadır?

Şimdiye kadar "bu anlayışları devrimci özgürleşmecilerin saflarında" savunulara rastladık diye bir belirtmede bulunulmadı. Ve arkadaşın da sürece dair (daha önce düşüncelerini belirtmediği için) yaklaşımını bilmiyordum. Ancak otuzuncu sayıdaki yazısı aracılığıyla da bu konuda aydınlanmış, (şu aydınlanma kelimesi Aydınlık'ı çağrıştırdığı için, biz başka bir kelime bulalım.) bilgilenecek olduk. Bakalım ne diyor: "Biz devrimci özgürleşmeciler için bugün esas tartışma konusu devrimci illegal bir örgütün var olup olmaması sorunu değil Maoist Parti ilkelerinin derinlemesine kavranması ve yaşadığımız topraklara sosyo-ekonomik-kültürel tahlillerin ışığında uyarlanması sorunudur." diyerek bir taraftan ahkam kesip "örgütlü mücadeleyi, dahası illegal devrimci mücadeleyi reddeden kim?" denilmektedir, diğer bir yandan da esas tartışma konumuzun devrimci illegal bir örgütün var olup olmaması sorunu olmadığına vurguda bulunuluyor.

Bizce de tartışma konusu değildir. Ancak, tartışma konusu yapmadığımız şey var olup olmaması değildir. Bizzat kendisidir. Bu noktada nasıl bir örgütlü yapılanma oluşturacağımızı ve bunun oluşumunda yaşamla olan bağını nasıl kuracağımızı, bu oluşumun bağlarının tespiti ve yaşamla uyumu vb. gibi ayrıntıları içeren, örgütsel yapılanmanın Maoist parti ilkelerin ışığı doğrultusunda oturtulmasını tartışırız. Fakat, "biz bir örgüt kuralım mı kurmayalım mı? Bu öncel mi-ardıl mı?" noktasında, diğer olgular nasıl tartışma

konusu değilse bu da aynı değerdedir. Ve tartışma konusu değildir.

Maoist ilkelerin yaşamda karşılık bulmasından söz ediliyor. Nasıl olacak bu iş? Örgütsel yapılanma olmadan 'Maoist parti ilkelerini sosyo-ekonomik-kültürel tahlillerin ışığında' kim uyarlayacak? Bu ilveler olmaksızın örgütsel bir yapılanmanın gereksiniminden söz etmek anlamlı olur mu? F. Can arkadaşın radikal devrimci mücadeleye karşı, alternatif olarak sunduğu tarz ise, Paulo Freire'den aldı(klar)ığı pedagojik yöntemle ezilenin sistem içi dönüşümünü (evrimci tarz) içeriyor. Ve bu noktada sıraladığı beş maddeden bir tanesi dahi bile devrimi hedef almıyor.

Evet böylece arkadaşın 'örgüt'e dair düşüncelerini öğrenmiş olduk...

ÇELİŞKİLER YUMAĞI (5)

F. Can, geleneğe dair yaklaşımında hiçbir olumluluk/değer gözetmek-sizin inkara ve saldırıya geçiş yönelimini genişletip, tüm devrimci hareketi kinini kasmaktadır. "Devrimci harekette yaşanan yozlama ve çürümenin üst boyutlara turmandığı günümüz koşullarında..." diyerek, yozlaşmış çürümüş ruh halini devrimci harekete mal ederek açıklıyor. Yaşadığı ortamı göz önüne alarak, şu değerlendirmesini dikkate alırsak, sanırım ruh halinin normal olup olmadığını anlamış oluruz. "İnsanlar nasıl ve hangi koşullarda yaşıyorlarsa düşünceleri, istem ve özelemleri, güne ve geleceğe ilişkin hayalleri de bu maddi koşullardan bağımsız olamaz." Ve arkadaş yine yazısının bir yerinde "diyebiliriz ki insanların tüm düşüncelerine saygımız vardır" diyor. Ancak biz, bu post-modernist anlayışın yabancıları değiliz. Olaylara sınıfsal açıdan bakıp değerlendiririz. Egemenlik ilişkilerini güçlendiren tüm düşünce biçimlerine karşı olduğumuz gibi saygımızda yoktur. Buradan hareketle, eğer düşürülmüş çapsiz bir kişilik, devrimci harekete pervasızca saldırıyorsa ona da saygı göstermemiz söz konusu olamaz. Tabii ne yaman çelişkidir ki, bir taraftan saygıdan dem vururken, bir taraftan

da 'çürümüş' 'yozlaşmış' ithamları kullanılmaktan da sakınılmıyor. Bu doğrultuda, gösterecekleri saygıya ihtiyacımızın olmadığını belirtmekle birlikte, bizce haddini bilirse yeterlidir.

Devamı edelim: "Bu hususta dikkat ve önem gerektiren nokta illegal sol örgütlerin emekçi kitleler tarafından tecrit edilmiş olmasıdır." Nedeni ise, "... kitlelerin hazır olmadığı mücadele tarzlarını dayatmaya çalışmalarıdır." Illegal sol örgütler kendilerinden tecrit ettikleri kitle(!)ye (hazır olmadığı!) hangi mücadele tarzını dayatmışlardır. Belli ki silahlı mücadeledir. Elin(iz)de hazır olmadıkları'nın ölçüsü nedir? Ne yazık ki arkadaşın bu savını çürütmek için fazla bir çaba sarf etmeye gerek yok. Çünkü dünya devrimler tarihi bu konuda bizce yeterince ders sunmaktadır. Devrimi pedagojik bir tarzla mı yoksa kitleleri silahlı mücadeleye seferber ederek mi hazırlanacağı sorusuna dünya devrimler tarihi ve MLM bilimi tanıtlanmıştır.

Diyelim ki, kitleler bu mücadele biçimine hazır değiller. Burada mücadele biçimlerini değiştirmek değil, esas olan mücadele biçimini aşılmalıdır. Eğer kitleler insanca yaşam koşulları istiyorlarsa, koşullarını yaratmaları gerekiyor. Bunu benimsemediği taktirde, mücadele tarzlarında tercih, nihai hedefe varma istemiyle, bu isteme engel koyan arasında yapılır. Aksi taktirde tercih şansı yoktur. Koşulların dayattığı mücadele tarzı ne olursa olsun nihai hedefe varması için onu benimsemek zorundadır. Ve işte tam da burada subjektif müdahale dediğimiz olgunun önemi ortaya çıkıyor. Kitlelere iktidar bilineini vermek, sistemle arasındaki çelişkileri kullanmak ve bu çelişkilerden yararlanarak esas olan mücadele tarzı ekseninde nihai hedefe seferber edilmesi gerekiyor. Kitlelerin mücadele tarzında doğru tercih yapıp yapmamaları ve devrimdeki ısrarcılığı/onu gerçekleştirmeleri, önderliğin rengine bağlı bir olgudur.

"Kendisiyle çelişkili olan bir düşünce diyalektik düşünce değildir. Niçin? Çünkü diyalektik düşünce çelişkiyi kavrar, oysa kendisiyle çeliş-

me halinde olan bir düşünce çelişkinin kurbanıdır." (Felsefenin Temel İlkeleri: G. Politzer. Sol yayınları)

ÇELİŞKİLER YUMAĞI (6)

Bilindiği gibi Maoistler, 96 Örgütlenme Konferansı'nda evreler halinde belirleyip önlerine koydukları siyasal-ideolojik-örgütsel sorunlarımızın giderilmesini amaçlayan bir tartışma süreci başlattılar.

İki buçuk yılı aşkındır ilk evre üzerinde süren tartışmalar, sonuca doğru yol alırken, tartışma sürecinin (birinci evre) başından bulunduğu-muz aşamaya kadar Maoistler, gündemlere dair eleştiri ve somut önerilerini sunarak belirsizlik ortamından düzenli bir yapılanmaya doğru giden yolu zorlamışlardır. Ancak bu süreç zarfında kimi arkadaşlar, kendilerini sürecin dışında görüp hiçbir somut önermede bulunmadan 'kaygısızca' geçirilen uzunca bir zaman diliminin ardından çıkıp "Tartışma süreci mi, tartışma-ma! süreci mi?" diyerek şaibeli bir atmosfer yaratmışlardır. Buna gerekçeleri ise başta Umut Şengül'ün *Uzun Yürüyüş* s.17 *Kolektif* s.1'deki belirlemesinin kaynaklık ettiği gösterilmektedir. Bu belirleme, kolektif tarafından iradi olarak oluşturulmuş bir belirlemedir. Sizlerin tek tek bireyler düzleminde bunu onaylamanız veya kabul etmemeniz sizin sorununuz. Kolektifin bu görüşü savunulmaya devam ediyor. Güzergahını değiştirme istemine girmek isteyen bireylere bir şey dediğimiz yok. Bırakalım kimin nasıl düşündüğünü, alternatifiniz nedir, ona açıklık getirin? Ve tartışacaksa tartışmamız somut olgular üzerinde olsun.

Bizce tutarlı olmayan 'tartıştırmıyoruz' ithamı çok kısa sürede kılıf değiştirerek "İşte tartışıyoruz, dünyada yıkılmıyor!"a dönüştü. Hani 'tartıştırmıyordunuz?' Öntünüzü kesenler, kendilerine ne gibi bir 'çekidüzen' verdiler de tartışma ortamını yakalayabildiniz? Buradaki niyet, gerçek bir samimiyete dayanmadığı gibi kafa karışıklığına yol açan, zarar verici bir nitelik taşımaktadır...

Gün Yayıncılık

1-) Açık Parti Tartışması...Derleme.....	500.00
2-) Kürt Solu Tartışıyor...Derleme.....	1.250.00
3-) Kürdistan Komünist Partisi Savunma...Derleme.....	1.500.00
4-) Kapitalizmin Tarihsel/Fiziksel Sınırları...S. Çiftyürek.....	1.750.000
5-) Antolojiya Helbestanên Kurd...A. Balî.....	2.200.00
6-) Ulusal Soruna Somut ve Tarihsel Yaklaşım...S. Çiftyürek.....	1.500.00
7-) Kürt Ata Sözleri... A. Balî.....	1.700.00
8-) Marksizm ve Sorunlarımız...Teslim Töre.....	800.00
9-) Kadro ve Gelecek...S. Çiftyürek.....	900.000
10-) Devlet işkence Buyurdu... Vedat Güzel.....	700.000
11-) Filistin İşçi Hareketi...Esat Sakar.....	1.500.000

ŞİİRLER

12-) Kurşun Neylesin Türkiye...Ezeli Doğanay.....	1.150.000
13-) Uykunun Ataları...Doğan Almasulu.....	750.000
14-) Gökyüzü Bahaneydi...Muzaffer özdemir.....	400.000
15-) Yüzü Ülkemiz Çocuk...Apdurezzak Ayata.....	400.000
16-) Tutsak Ülkenin Şiirleri...M. Sait Alparslan.....	400.000

GÜN YAYINCILIK San. Tic. Ltd. Şti.

Sıraselviler Cad. Billurcu Sok. No: 32/2 Beyoğlu İSTANBUL

Tel:(0 212) 249 65 17 Faks: (0 212) 249 65 32

ALKISLARLA YÜRÜMENİN SARKISI

Alkışlar, yürüyoruz, alkışlarla yürüyoruz.
suskunluğa yenilmemiş ellerin cıglığıyla
her avuçta bir kanat, konup kalın bir kanar
çözülmesi bir düğümün, boşanması bir zincirin
yürüyoruz sokakları çarparak sokaklara
çarparak unlatarak alanlarını kentlerin

Alkışlar bir güneşi katıyor alkışlara
parmaklarımız yansa da o güneşi her ilmik
pılev alev taşımıştı dokuduğumuz kumaya
heranı o karmıştı ördüğümüz duvarın
alkışlar yürüyoruz, her adımda bir şafakın
kabuklarını çatlatarak, çıkararak yeni bir sabaha

Çıkararak çıkararak eylemin kozasından
bunca yıldır kanımızda uğuldayan coşkuyu
yürüyoruz bugünden yarına alkışlarla
birimizin göğsünde hepimizin soluğu
her alkış bir yolculuk emeğin özgürlüğüne
yürüyoruz alkışları alkışlarla soğaltarak

KEMAL ÖZER